

ДЖЕНИФЪР ДОНЪЛИ РЕВОЛЮЦИЯ

Превод от английски: Емил Минчев, 2014

chitanka.info

На Дейзи, която разруши стените на сърцето ми.

*„На попрището жизнено в
средата
намерих се в лес тъмен по зла
чест,
че прави ѝ път сбъркал бях в
мрачината.*

*Тъй буен, див и гъст бе тоя лес,
че спомня ли го, цял ме мраз
побива:
при грозний страх, с кой пълни
ме до днес,
смъртта дори едва е по-
горчива...“^[1]*

*Данте,
„Божествената
комедия“*

1.

Тези, които могат, си го могат.

Тези, които не могат, стават диджеи.

Диджеи като Купър ван Еп, който стои в стаята си, заемаща целия пети етаж на сграда от червеникавокафяв камък на улица „Хикс“ и се опитва да напасне ритъма на едно парче на Джон Ли Хукър към някакъв трип-хоп буламач. На оборудване за двадесет хиляди долара, което не знае как да използва.

— Истински блус, човече! — кукурига той. — От Мемфис.

Прави пауза, за да си налее втория скок за сутринта.

— Като миналото и настоящето на едно място, Бруклин и улица „Бийл“ слети заедно. Сякаш съм на хаус парти с Джон Ли. Пуша „Кент“ и пия бърбън за закуска. Единственото, което липсва, единственото, от което имаме нужда...

— ... е глад, болести и пълна липса на финансови възможности — казвам аз.

Купър нахлузва плиткодънната си шапка и се залива от смях. Носи бял потник и стара жилетка. На седемнадесет е, бял като мляко и богат като Крез. Исква да изглежда като блусмен от делтата на Мисисипи. Исква, ама не може. По-скоро прилича на Нортън от сериала „Младоженците“.

— Бедност, Куп — добавям аз. — От това имаш нужда. Оттам идва блусът. Но ще ти е трудно. Все пак баща ти е богът на хедж фондовете.

Идиотската му усмивка изчезва.

— Защо винаги се заяждаш с мен, Анди? Защо винаги си толкова...

Симон Коновас, дъщеря на дипломат, го прекъсва.

— О, не се прави, Купър. Знаеш защо.

— Всички знаем. Ставаш скучен — вмъква Ардън Тоуд, син на филмова звезда.

— А, липсва ти и още едно нещо — казвам аз, без да им обръщам внимание. — Талант. Имаш нужда от талант. Защото Джон Ли Хукър е бил фразкан с талант. Ти можеш ли да пишеш музика, Куп? Можеш ли да свириш на инструмент? Или просто слепвай чужди композиции и тази каша, която се получава наричаш своя каша?

Очите на Куп проблясват гневно. Устата му се извива надолу.

— Като акумулаторна киселина си, знаеш ли?

— Знам.

Такава съм. Абсолютно. Обичам да унижавам. Купър. Обичам да му причинявам болка. Това е по-вкусно от уискито на баща му и от тревата на майка му. Защото само за няколко секунди някой друг също страда. За няколко секунди не съм само аз.

Взимам китарата си и изпълнявам първите няколко ноти от „Бум Бум“ на Хукър. Не много умело, но свършва работа. Купър изругава и се отдалечава.

Симон ме гледа страшно.

— Това беше брутално, Анди. Куп е нежна душица — казва тя и хуква след него. Арден хуква след нея.

На Симон не й пука за душицата на Купър. Тревожи се, че ще отмени традиционното сутрешно парти в петък. Никога не ходи трезва на училище. Всъщност всички сме така. Имаме нужда от нещо, от някакво силово поле, захранено с алкохол или наркотици, за да се предпазим от непосилно тежката ръка на високите очаквания, която се опитва да ни смачка като кенчета от бира в мига, в който прекрачим прага на проклетото място.

Спирам да свиря „Бум Бум“ и преливам в „Тупело“. Никой не забелязва. Не забелязват родителите на Купър, които са на почивка в Кабо. Не забелязва и прислужницата, която търчи насам-натам и отваря прозорците, за да излезе димът. Не забелязват и съучениците ми, които са твърде заети с това да разменят iPod-ите си, слушайки песен след песен. Разбира се, ние не слушаме песни от „Билборд топ 100“. Това 1 е под нивото ни. Такива песни са само за малки деца, които учат в бедни провинциални училища. Ние посещаваме „Св. Анселм“, най-престижното частно училище в Бруклин. Ние сме специални. Изключителни. Ние сме звезди — всеки един от нас е звезда. Така ни казват в училище и родителите ни плащат тридесет хиляди долара на година, за да ни казват такива неща.

Тази година, последната ни година, сме на вълна блус. Както и Уилям Бъроуз, балкански соул, немски контратенори, японски девически групи и „Ню Уейв“. Тази смесица не е случайна. Всичко е изчислено много внимателно. Всъщност всичко, което — правим, е изчислено много внимателно. Колкото по-странни вкусове имаме, толкова по-гениални изглеждаме.

Докато седя и изнасилвам „Тупело“ на китарата, долавям безразборни късове от разговорите около мен.

— Наистина е така — не можеш да мислиш за „Ято чайки“ без да попаднеш в капана на една метафиктивна парадигма — казва някой.

И:

— Пластмасовият Берtrand може да бъде определен като постироничен, нихилистичен референталист.

Както и:

— Но на мен ми се струва, че течението „Ню Уейв“ извлича смисъл от собственото си безсмислие. Тази тавтология е напълно съзнателна.

А след това:

— „Не бяха ли страхотни времена, не бяха ли страхотни времена...“

Вдигам глава. Момчето, което пее „Тупело“, е един прословут женкар от „Слейтър“, друго училище от „Височините“, който внезапно се е материализирал на другия край на дивана, на който седя аз. Приближава се с мазна усмивка и коленете ни се докосват.

— Добра си — казва той.

— Мерси.

— В група ли свириш?

Продължавам да свиря, без да поглеждам към него, затова той решава да бъде по-смел.

— Какво е това? — пита ме, навежда се към мен и дръпва червената лента, която нося около врата си. За нея е завързан сребърен ключ.

— Ключ към сърцето ти?

Искам да го убия за това, че го докосва. Искам да кажа нещо, което ще го нареже на парчета. Но не мога. Думите засядат в гърлото ми. Не мога да говоря, така че вдигам ръка, тази, покрита с пръстени с формата на черепи, и я свивам в юмрук.

Той пуска ключа.

— Ей, извинявай.

— Не прави това — казвам му аз и го скривам под блузата си. —
Никога.

— ОК, ОК. По-спокойно, ненормалница такава — казва той и се отдръпва назад.

Прибирам китарата в калъфа ѝ и се насочвам към вратата. Входната врата. Задната врата. Прозорец. За мен няма значение. Стигам средата на дневната и някой ме стиска за ръката.

— Хайде. Осем и десет е.

Това е Виджей Гупта. Президент на Студентския клуб, на Отбора по дебати, на Шахматния клуб и на Модела на Обединени Нации. Доброволец в кухня за бедни, център по грамотност и АОПНЖ^[2]. Носител на стипендията „Дейвидсън“, кандидат за програмата „Учен президент“ и лауреат на наградата за поезия на университета Принстън. Единственото, с което още не е успял да се пребори, е ракът.

Орла МакБрайд успя, включи го в документите си за кандидатстване и я приеха в Харвард от първи тур. Химиотерапията, загубата на коса и изповръщането на части от стомаха винаги взимат първенство пред всички останали извънкласни занимания. Виджей го сложиха в резервния списък и затова все още ходи на училище.

— Няма да ходя — казвам му.

— Защо? — пита ме.

Клатя глава.

— Какво има?

Виджей е най-добрият ми приятел. Всъщност единственият, поне на този етап. Нямам представа защо още не е избягал. Може би за него аз съм като — едно от малтретираните кучета, за които се грижи в приюта.

— Хайде, Анди — увещава ме той. — Трябва да дойдеш. Трябва да предадеш доклада си. Иначе Бийзи ще те скъса. Миналата година скъса двама, последната година е именно за това.

— Знам. Но няма да дойда.

Виджей ме поглежда разтревожено.

— Днес пи ли си лекарствата? — пита ме.

— Да.

Въздъхва.

— До после тогава.

— Да, Ви. До после.

Излизам от имението-замък „Ван Еп“ и се спускам надолу към крайбрежната улица. Вали сняг. Сядам на една пейка и дълго време съзерцавам Манхатън, а после свиря. Часове. Свиря, докато ме заболяват пръстите. Докато откъсвам нокът и капки от кръвта ми се търкулват надолу по струните. Докато ръцете ме заболяват толкова много, че забравям болката в сърцето.

---

[1] Превод от италиански Константин Величков. — Б.пр. ↑

[2] АОПНЖ — Американско Общество за Предотвратяване на насието срещу животните. — Б.пр. ↑

2.

— Когато бях малък, вярвах на всичко, което ми кажат — казва Джими Обувките докато двамата гледаме как едно малко момченце минава покрай нас, стиснало плюшен Гринч. — На абсолютно всичко. Вярвах в дядо Коледа. Във Великденския заек. В Торбалан. И в Айзенхауер. — Той отпива от шишето бира, скрито в хартиена торба. — А ти?

— Аз още съм малка, Джими.

Джими е стар италианец. Понякога сяда при мен на крайбрежната улица. Не е съвсем с всичкия си. Мисли, че Ла Гардия все още е кмет и че отборът „Доджърс“ все още играе в Ню Йорк. Носи едни много стари обувки. Те са причина за името му. Обувки за суинг от петдесетте, лъскави и червени.

— Ами Бог? Вярваш ли в Бог? — пита ме.

— В чий?

— Не се прави на умница.

— Твърде късно е за това.

— Ходиш в „Св. Анселм“, нали? Там не те ли учат да вярваш в Бог?

— Това е просто едно име. От светеца няма и следа, просто използват името.

— Направиха това и с Бети Крокър, копелетата. И какво те учат в това училище?

Облягам се на пейката и се замислям.

— Започват с гръцка митология — Зевс, Посейдон, Хадес и така нататък — отвърщам аз. — Още пазя първото нещо, което написах. Беше още в детската градина. Бях на четири. Ставаше дума за Полифем. Той е бил пастир. И циклоп. И канибал. Искал е да изяде Одисей, но той избягал. Извадил окото на Полифем с пръчка.

Джими ме поглежда невярващо.

— Преподавали са ти такива глупости в детската градина? Махай се оттам.

— Заклевам се. След това учихме римска митология. След това старонорвежките митове. Индиански божества. Езически пантеистични традиции. Келтски богове. Будизъм. Юдео-християнска история. И основи на исляма.

— Защо, по дяволите?

— Защото искат да знаеш. За тях е важно да знаеш.

— Да знаеш какво?

— Че е мит.

— Кое е мит?

— Всичко, Джими. Всичко.

Джими притихва, след което казва:

— Значи ако се махнеш от това снобско училище, няма да имаш нищо? Нищо, за което да се хванеш? Нищо, в което да вярваш?

— Е, може би има едно нещо...

— Какво?

— Преобразителната сила на изкуството.

Джими клати глава.

— Това е престъпно. Не бива да правят такива неща с деца. Това си е чисто малтретиране. Искаш ли да ги докладвам?

— Можеш ли?

— Ще се погрижа. Имам приятели в полицията — отвърща той и ми кимва многозначително.

„Да“, мисля си. „Дик Трейси веднага ще се заеме със случая.“

Прибирам китарата. Краката ми са замръзнали. Стояла съм тук няколко часа. Сега е два и половина. Остават тридесет минути до началото на часа. Има само едно нещо, което може да ме накара да отида на училище: Нейтън Голдфарб, директор на департамента по музика на „Св. Анселм“.

— Ей, малката — казва Джими, когато се изправам.

— Какво?

Вади четвърт долар от джоба си.

— Купи си сладолед. Един за теб и един за гаджетото.

— Стига, Джими. Не мога да ги взема.

Джими не е много богат. Живее в дом за бедни на улица „Хикс“. Всяка седмица му дават по няколко долара джобни.

— Вземи ги. Искам да го направиш. Още си твърде малка — би трябвало да седиш в някое кино, прегърнала гаджетото си, а не да стоиш

навън на студа и да си говориш с отрепки като мен.

— Добре. Благодаря ти — казвам аз, опитвайки да се усмихна. Не искам да взимам парите му, но ако не го направя, ще го оскърбя.

Джими ми се усмихва в отговор.

— Накарай го да те целуне. От мен — казва той и вдига пръст. — Но само една. По бузата.

— Ще го накарам — отвръщам аз.

Не искам да му казвам, че съм имала една дузина гаджета. И че целувките по бузата вече не съществуват. Живеем в двадесет и първия век — мляскане уста в уста или нищо.

Протягам ръка да взема монетата. Джими ме поглежда стреснато.

— Какво?

— Ръката ти.

Поглеждам я. Откъснатият нокът все още кърви. Избърсвам го с панталоните си.

— По-добре го промий. Изглежда ужасно — казва той.

— Така е.

— Сигурно те боли, а? Боли ли те?

Кимвам.

— Да, Джими. Постоянно.

3.

— Госпожице Алперс?

Пипната. Спирам и бавно се обръщам в коридора. Познавам този глас. Всички в „Св. Анселм“ го познават. Това е Аделейд Бийзмейер, директорката.

— Имаш ли минутка?

— Ами не, госпожице Бийзмейер. Закъснявам за час по музика.

— Ще се обадя на господин Голдфарб и ще му кажа, че ще закъснееш. Ела в кабинета ми, ако обичаш.

Махва ми да вляза вътре и се обажда на Нейтън. Оставям калъфа с китарата на пода и сядам. Часовникът на стената показва 3:01. Една безценна минута от урока по музика вече е изчезнала завинаги. Шестдесет секунди музика, които никога няма да си върна. Кракът ми започва да се тресе. Натискам капачката на коляното си, за да го спра.

— Чай от лайка? — предлага ми Бийзи и оставя телефона на бюрото. — Току-що го сварих.

— Не, благодаря.

Виждам папка на бюрото. Върху нея е изписано името ми — Диандра Ксения Алперс. Кръстена съм на двете си баби. Смених си името на „Анди“ веднага след като проговорих.

Извързвам поглед от папката, която ме изпълва с мрачни предчувствия, и поглеждам Бийзи. Тя щъка наляво-надясно и прилича на хобит — ниска и рошава. Носи сандали „Биркенсток“, независимо от сезона, както и лилави дрехи, характерни за жена в менопауза. Обръща се неочаквано и вижда, че я гледам, затова аз извързвам поглед и разглеждам стаята. На перваза стоят вази, от тавана висят саксии, а на рафтовете, закачени за стената, има паници — всичките боядисани в някакъв оттенък на кално.

— Харесваш ли ги? — пита ме тя и кимва към калните паници.

— Необикновени са.

— Мои са. Аз ги изработвам.

Майка ми има навика да замеря стената с подобни.

— Това е моят творчески отдушник — добавя тя. — Моето изкуство.

— Уау — отвърщам аз и соча към една саксия. — Тази ми напомня на „Герника“.

Бийзи се усмихва. Направо засиява.

— Наистина ли?

— Не, разбира се.

Усмивката се плъзва надолу по лицето ѝ, приземява се на пода и се разбива на парчета.

Сигурна съм, че ще ме изхвърли от кабинета си. Аз бих постъпила така. Но тя не го прави. Остава чашата с чай на бюрото си и сяда. Отново поглеждам към часовника. 3:04. Кракът ми отново започва да трепери.

— Анди, ще мина по същество. Разтревожена съм — казва тя и отваря папката ми. — Утре започва зимната ваканция, а ти не си изпратила документи за кандидатстване в нито един университет. Нито един. Не си предала и план на дипломната си работа. Тук виждам, че си избрала тема... френски композитор от осемнадесети век на име Амаде Малербю... един от първите класици, които композират почти единствено за китара.

— За шестструнна — казвам аз. — Други композитори пишат музика за лютни, мандолини и виолончела.

— Интересно — отвърща Бийзи. — Харесва ми заглавието... „Кой е твоят татко? Проследяване на музикалното ДНК от Амаде Малербю до Джони Грийнуд“.

— Мерси. Виджей го измисли. Каза ми, че старото ми заглавие „Музикалното наследство на Амаде Малербю“ не е достатъчно претенциозно.

Бийзи не обръща внимание на думите ми. Остава папката на бюрото и ме поглежда.

— Защо нямаш напредък?

„Защото вече не ми пука, госпожице Бийзмейер“, иска ми се да ѝ отговоря. Не ми пука нито за Амаде Малербю, нито за часовете, нито за кандидатстването или за каквото и да било. Защото сивият свят, в който живея от две години, започна да почернява по краищата. Но не мога да кажа това, защото директорката веднага ще ме изпрати обратно в кабинета на д-р Бекър за поредната доза умопомрачителни лекарства.

Махам един непослушен кичур коса от лицето си, опитвайки се да спечеля време, опитвайки се да измисля подходящ отговор.

— Господи, Анди. Ръката ти — казва тя. — Какво е станало?

— Бах.

Тя клати глава.

— Всичко това е заради болката, нали? Бягането от час, лошите оценки... а сега дори си открила начин да използваш красивата си музика, за да се нараняваш. Това е някакво самоналожено наказание. Трябва да спреш, Анди. Трябва да си простиш за това, което се случи. Трябва да простиш на самата себе си.

Гневът отново се надига в мен, червен и смъртен носен. Така, както се надигна, когато онова момче от „Слейтър“ докосна ключа. Извърщам поглед, опитвайки се да го удържа. Искане ми се Бийзи да скочи през прозореца заедно с грозните си паници. Искане ми се да слушам ноти и акорди, а не нейния глас. Искане ми се да слушам Сюита №1 на Бах. Композирана за виолончело и транскрибирана за китара. Искане ми се точно в този миг да свиря заедно с Нейтън.

— Как е моят луд диамант, я? — винаги ми казва той, когато влизам в класната му стая. Любимите му музиканти са Бах, Моцарт и момчетата от Pink Floyd.

Нейтън е стар. На седемдесет и пет години е. Когато бил малък, цялото му семейство загинало в Аушвиц. Майка му и сестра му били натирени в газовите камери в деня на пристигането си, защото били твърде слаби, за да работят. Нейтън оцелял заради таланта си — той бил едно осем годишно момченце, което свирело на цигулка като ангел. Всяка вечер свирил в офицерската столова. Германците харесвали музиката и му давали да яде остатъците от вечерята си. Всяка вечер малкият Нейтън се връщал в казармата и повръщал храната, за да може баща му да се нахрани. Опитвал се да го прави тихо, но една нощ един пазач го хванал. Пребили го и отвели баща му.

Знам какво ще каже Нейтън за ръката ми. Ще каже, че да кървиш за Бах не е голяма работа. Ще каже, че хора като Бетовен, Били Холидей и Сид Барет са дали всичко от себе си за музиката си, така че какво е един нокът? Няма да възприеме това като някаква трагедия. Твърде умен е за това. И твърде стар. Познавал е болката, познавал е мъката. И знае, че прошката не съществува.

— Анди? Анди, чуваш ли какво ти казвам?

Бийзи продължава с мъмренето.

— Да, чувам ви, госпожице Бийзмейер — отвърщам: сериозно аз, надявайки се, че ако изглеждам така, сякаш се разкайвам, ще се измъкна от кабинета ѝ преди полунощ.

— Изпратих писма на родителите ти. В тях споменавам това, че не си успяла да спазиш срока за предаване на план на дипломната си работа. Сигурно знаеш за тези писма. Изпратих едно на майка ти и едно на баща ти.

Знам за писмото за майка ми. Пощальонът го пъкна през процепа. Лежа на пода в коридора около седмица, преди да го изрита настрана. Не знаех, че Бийзи е изпратила писмо и на баща ми, но това няма значение. Той не отваря пощата си. Писмата са за простосмъртните.

— Имаш ли нещо да ми кажеш за това, Анди? Каквото и да било?

— Ами... не знам... така де... не виждам как ще стане, госпожице Бийзмейер, нали разбирате? Дипломната работа. Просто не виждам. Не може ли просто да ми дадете дипломата през юни и да си тръгна?

— За да заслужиш дипломата си, трябва да завършиш и предадеш дипломната си работа, която след това ще бъде оценена. Знаеш това. Не можеш да завършиш без дипломна работа. Това би било несправедливо към твоите съученици.

Кимвам. Не ми пука. Изобщо. Просто искам да вляза в час.

— А документите за кандидатстване? За „Джулиард“? „Джейкъбс“? Училище „Ийтмън“? — пита ме Бийзи. — Написа ли необходимите есета? Насрочила ли си интервюта?

Клатя глава, прекъсвайки я. Вече и двата ми крака се тресат. Потя се. Треперя. Имам нужда от своята музика. От своя учител. Спешна нужда. Наистина спешна. Веднага.

Бийзи въздъхва дълбоко.

— Трябва да преодолееш мъката, Анди — казва ми тя. — Знам, че е трудно. Знам как се чувстваш. Знам за Труман. Знам какво си преживяла. Но тук не става въпрос за Труман. Тук става въпрос за теб. За твоя забележителен талант. За твоето бъдеще.

— Не. Не става въпрос за това, госпожице Бийзмейер.

Искам да спра думите, но не мога. Бийзи се опитва да ми помогне. Тя е добър човек. Пука ѝ. Знам това. Но не мога да се спра. Не трябваше да споменава Труман. Не трябваше да казва името му.

Яростта отново се появява. Вдига се високо и не мога да я спра.

— Не става въпрос за мен. Нито за вас — казвам ѝ. — Става въпрос за числата. Ако двама са били приети в „Принстън“ миналата година, вие искате тази година те да са четирима. Така стават нещата тук и всички знаем това. Никой не плаща такса, която се равнява на средния доход за щата Ню Хемпшир, така че детето им да влезе в някакъв забутан колеж. Родителите искат „Харвард“, „МИТ“, „Браун“. „Джулиард“ е идеален, госпожице Бийзмейер. Идеален за вас, не за мен. За това става въпрос.

Бийзи изглежда така, сякаш съм я зашлевила.

— Господи, Анди — казва тя. — Нямахте как да ме нараниш по-дълбоко, дори да се бе опитала.

— Аз наистина се опитах.

Няколко секунди Бийзи мълчи. Очите ѝ се пълнят със сълзи. Прочиства гърлото си и казва:

— Плановете на дипломните работи трябва да бъдат предадени в първия ден след ваканцията — пети януари. Горещо се надявам твоят да бъде сред тях. Ако това не е така, опасявам се, че ще трябва да те изключим.

Вече почти не я чувам. Разпадам се. Музиката отеква в главата и ръцете ми. Имам чувството, че ще избухна, ако не я пусна навън.

Грабвам калъфа с китарата. Часовникът показва 3:21. Остават само тридесет и девет минути. За щастие, коридорите са почти напълно пусти. Хуквам да бягам. Не обръщам внимание на никого, просто тичам и тичам. Внезапно се спъвам в нещо и политам. Падам тежко на пода, удрям коленете, гърдите и брадичката си. Китарата също се забива в пода и се плъзга напред.

Дясното ми коляно пулсира от болка. Устата ми е пълна с кръв. Но не ми пука. Пука ми единствено за китарата. Тя е „Хаузър“ от 40-те. И е на Нейтън. Позволява ми да я ползвам. Допълзвам до калъфа. Дълго време не успявам да отворя закопчалките, защото ръцете ми треперят твърде силно. Когато най-накрая успявам, аз виждам, че китарата е незасегната. Нищо не е счупено. Затварям калъфа, трепереца от облекчение.

— Опа.

Вдигам глава. Купър. Върви на заден ход надолу по коридора, ухилен самодоволно. Арден Тоуд е с него. Сега разбирам. Спънал ме е. Отмъщение за тази сутрин.

— Внимавай, Анди. Така можеш да счупиш врата си — казва той.

Клатя глава.

— Не, не мога — отговарям аз. — Така не става. Опитвала съм. Все пак ти благодаря за това, че и ти опита, Куп. Оценявам жеста.

Докато говоря, от устата ми капе кръв.

Купър се вцепенява. Самодоволната му усмивка помръква. Изглежда объркан, след това уплашен.

— Изрод — изсъсква Арден и го дръпва за ръката.

Изправям се и се отдалечавам с куцукане надолу по коридора. Завивам. И стигам. Най-накрая. Отварям вратата.

Нейтън вдига глава от лист с ноти. Усмива се.

— Как е моят луд диамант, я?

— Луд — отвърщам аз с писклив гласец.

Рошавите му бели вежди подскачат нагоре. Очите му, огромни зад дебелия стъкла на очилата му, се насочват към разкървавения ми уста, а след това към кървавата ми ръка. Прекосява стаята и взема една китара от стойката.

— Да свирим сега, я? — казва той.

Бърша устата си с ръкава на блузата си.

— Я, Нейтън — отвърщам аз. — Да свирим. Сега. Моля те. Да свирим.

4.

Винаги минавам по най-дългия път до вкъщи.

От „Пиерпонт“ се насочвам към „Уилоу“. По улиците на стария Бруклин. Или това, което е останало от него. След това завивам надясно по моята улица, „Кранбери“. Но тази вечер съм се свила на студа, с наведена глава, и пръстите ми играят по струните. Заплесвам се и тръгвам по „Хенри“.

Двамата с Нейтън свирихме няколко часа. Преди да започнем, той извади носна кърпичка от джоба си и ми я подаде.

— Какво се случи? — попита ме.

— Паднах.

Изглежда ме над очилата си — това бе неговият поглед тип „серум на истината“.

— Госпожица Бийзмейер спомена Труман. Препоръча ми да преодолея мъката. Оттам нещата тръгнаха на зло — обясних аз.

Нейтън кимна и рече:

— Това „преодоляване на мъката“ — много глупав израз, нали? Бах не е вярвал в такива неща. Хендел не е вярвал. Нито пък Бетовен. Единствено американците вярват в „преодоляването на мъката“, защото те са като малките деца — лесно е да ги измамиш. Бах е вярвал в композирането на музика.

Той се втренчи в мен над очилата си, очаквайки отговор.

— Я — казах аз тихо.

Тогава започнахме да свирим. Нейтън не се смили над мен заради нараняванията ми и всеки път, когато обърквах някоя трела или избързвах с някой куплет, той псуваше като пират. Тръгнах си чак в осем часа.

Зимните улици са студени и тъмни. Около мен проблясват празнични светлини. Зелено и червено за дядо Коледа. Синьо за Юда Макавей^[1]. Бяло за Марта Стюарт. Харесва ми допирът на студения въздух до лицето ми. Изтощена съм. Спокойна съм. И не обръщам внимание.

Защото изведнъж точно пред мен изниква „Темпълтън“.

Това е жилищен блок, превърнат в такъв от останките на стария хотел „Св. Чарлс“. Висок е осемдесет етажа, заема две пресечки и хвърля грозната си сянка над всичко, дори през нощта. Магазините на приземния етаж винаги са осветени, дори когато са затворени. Продават шербет от босилек и пастет от дюли и много други неща, които никой не би си купил. Горните етажи са заети от апартаменти. Цените им започват от половин милион долара.

Не съм идвала толкова близо до сградата от две години. Стоя неподвижно и я зяпам, но без да я виждам. Вместо това виждам хотел „Чарлс“. Джими Обувките ми каза, че някога е бил скъп и престижен. През 30-те. Каза ми, че на покрива имало осветен басейн. Бейзболистите от „Ню Йорк Доджърс“ вечеряли там. Гангстери се появявали с млади момичета, обвинили тънките си бели ръце около дебелите им вратове. Музиканти свирели суинг до ранните часове на деня.

Преди две години хотелът не изглеждаше нито скъп, нито престижен. Разпадна се. Част от сградата бе опожарена. Там живееха само скитници и пияници. Отпред се мотаеха продавачи на дрога. По коридорите се шляеха обирджии. Вратите на хотела винаги бяха отворени, като ухилена паст, и всеки път, когато минавах наблизо, усещах зловонния му дъх — смесица от плесен, котешка урина и тъга. Освен това го чувах. Чувах гневна музика, идваща от пращящи тонколони, чувах как госпожа Ортега крещи на децата си, чувах как госпожа Флин слуша мач на янките на древното си радио. Чувах и Макс. Всъщност още го чувам. Влязъл е в главата ми и не мога да го изкарам оттам.

„Максимилиан Р. Питърс! Неподкупен, неизбежен и неунищожим!“, крещеше той. „Време е да започнем революцията, скъпа!“

Спирам на място и зяпам тротоара. Не искам, но не мога да се спра. Там, точно там, на около метър от мястото, където стоя сега, близо до онази дълга, назъбена цепнатина, Макс излезе на улицата. И дръпна Труман след себе си.

Дъждът изми кръвта отдавна, но аз още я виждам. Как разцъфна под малкото, пречупено телце на брат ми като венчелистчетата на роза. Изведнъж болката, която винаги нося в себе си, навита като пружина,

се разраства и се превръща в нещо огромно, което сякаш ще разкъса сърцето и разцепи черепа ми. Ще ме разруши.

— Искам да спре — прошепвам аз и стискам очи.

Когато ги отварям, виждам брат си. Той не е мъртъв. Стои на улицата и ме гледа. Това не може да е истина. Но е. Господи, истина е! Хуквам към него.

— Труман! Съжалявам, Тру! Толкова съжалявам! — хлипам аз и посягам към него.

Искам да ми каже, че е добре, че всичко е било някаква глупава грешка. Искам да ми каже, че е жив и здрав. Но вместо гласа му, аз чувам скърцане на гуми. Обръщам се и виждам кола, която лети към мен.

Всичко в мен крещи да се махна, да побягна, но не мога да помръдна. Защото искам това да се случи. Искам болката да свърши. Колата завива рязко и спира. Въздухът се изпълва с миризмата на изгорена гума. Хора крещат.

Шофьорът тича към мен. Жената плаче и трепери. Грабва ме за якето и ме разтърсва.

— Луда кучка такава! — пици тя. — Можех да те убия!

— Съжалявам — отвръщам аз.

— Съжаляваш? — вика тя. — Не изглеждаш така, сякаш съжаляваш. Ти...

— Съжалявам, че не успяхте — казвам аз.

Тогава тя ме пуска. Прави крачка назад.

Зад нас има още спрели коли. Някой започва да натиска клаксона. Аз се оглеждам за Труман, но него го няма. Разбира се. Не е бил истински. Сигурно е било от хапчетата. Доктор Бекър ми каза, че ако изпия твърде много ще започнат да ми се привиждат неща.

Тръгвам към тротоара, за да се махна от улицата, но краката ми треперят толкова силно, че не мога да ходя по права линия. На тротоара стои мъж и ме зяпа с отворена уста. Показвам му среден пръст и се насочвам към вкъщи.

---

[1] Юда Макавей — един от великите воители в юдейската история и водач на въстанието срещу Сирийската династия, чиито подвизи евреите отбелязват с празника Ханука. — Б.пр. ↑

5.

— Мамо? — провиквам се аз, когато отворям я входната врата на къщата.

Никакъв отговор. Това не е добре.

Прескачам купчината писма на изтривалката. Сметки. Още сметки. Писма от агенти по недвижимо имущество, които искат да продадат къщата ни. Пощенски картички от галерии. Брой на „Имолейшън“, студентското списание на „Св. Анселм“. Пима до баща ми от хора, които още не са разбрали, че преди година той се премести в Бостън и стана председател на департамента по генетика в „Харвард“. Баща ми е експерт по генетика. Световноизвестен. Майка ми е луда.

— Мамо? Мамо! — провиквам се аз.

Никакъв отговор. Острите зъби на паниката се забиват в мозъка ми. Хуквам към всекидневната. Там е. Не стои в задния двор, боса и награбила шепи сняг. Не чупи всички чинии в кухнята. Не се е свила на кравай в леглото на Труман, изпаднала в кататоничен сън. Просто седи пред статива си и рисува. Целувам я по челото, преливаща от облекчение.

— Добре ли си? — питам я.

Тя кимва и се усмихва. Докосва ме с ръка по бузата, но така и не извъръща поглед от платното.

Искам да ме попита дали съм добре. Искам да й кажа какво се опитах да направя преди малко. На улица „Хенри“. Искам да ми каже никога да не го правя отново. Искам да ме нахока. Да ме прегърне и да ме притисне до себе си. Но не го прави.

Рисува поредната картина на Труман. Вече има толкова много. Висят по стените. Облегнати на столове. Върху пианото. Натрупани на купчини в коридора. Навсякъде, където погледна, виждам него.

На пода има инструменти. Стърготини. Отвертки и пирони. Парчета платно. Тя обича сама да прави подрамниците си. Наоколо са пръснати намачкани парцали и изкривени сребърни тръби. Подът е

осеян с петна от маслени бои. Усещам миризмата им. Това е любимата ми миризма. Няколко мига просто стоя и я вдишвам. Сякаш се връщам в миналото, тогава, когато Труман беше жив.

Хладна есенна вечер и вали дъжд. Всички сме в дневната — аз, мама и Труман. Има огън в камината и мама рисува. Прави един от своите натюрморти. Толкова са красиви. Един критик от „Таймс“ написа, че натюрмортът ѝ, изложен в музея по изкуства в Ню Йорк, е „целият свят, но смален“. Веднъж нарисува малко гнездо със синьо яйце под арката на стара черна шевна машина. Друга нейна картина изобразяваше преобърнатата червена кутия за шевни принадлежности до пукнатата чашка за кафе. Труман е като нея. Двамата рисуват, а аз свиря на китара. Дъждът се усилва още повече, спуска се мрак. Не ни пука. За едно в нашата къща, огряни от светлината на огъня, ние тримата сме целият свят, но смален.

Няколко пъти и баща ни беше с нас. Прибрал се е късно, както винаги, измачкан, с изморени очи и миришец на лабораторията. Ще влезе безшумно и ще седне на края на дивана, сякаш е дошъл на гости. Далече от нас. Отделен от нас. Срамежлив поклонник.

— Свинско „Мо шу“? — питам майка си сега.

Тя кимва, след това се мръщи.

— Очите не са както трябва — казва тя. — Трябва да ги нарисувам както трябва.

— Ще ги нарисуваш, мамо — отвръщам аз.

Но няма да го направи. Вермеер, Рембранд и да Винчи взети заедно нямаше да успеят. Дори и да използваша правилния цвят, лъчисто, яркосиньо, те пак щяха да се провалят, защото очите на Труман бяха напълно прозрачни. Нали казват, че очите са прозорци към душата? При него беше така. Когато погледнех в очите му, аз виждах всичко, което той мислеше, чувстваше и обичаше. Виждах Лира и Пан^[1]. Храмът на Дандур^[2]. Ракети. Гари Каспаров. Век. Киума^[3]. Хотдог с чили. Дерек Джетър^[4]. И нашето семейство.

Отивам в кухнята и правя поръчката за вечеря. „Му шу“, две яйчени рулца, юфка със сусам. Носи я Уили Чен. Познавам по име всички доставчици. Разсипвам в две чинии и оставям едната на масата до статива на мама. Тя не ми обръща внимание, но ще хапне малко посред нощ. Знам, защото обикновено се събуждам около два часа и

слизам долу, за да видя как е. Понякога все още рисува. Понякога гледа през прозореца.

Тази вечер вечерям сама, както винаги. В нашата голяма, пуста трапезария. Не е толкова ужасно. Уча музика и никой не ми задава въпроси за контролното по математика, на което имам двойка. Никой не ми напомня, че съм се прибрала твърде късно и никой не настоява да научи името, адреса и намеренията на момчето, с което съм осъмнала в леглото си.

— Яж нещо — казвам аз половин час по-късно и целувам майка си за лека нощ.

— Да, ще хапна — уверява ме тя на френски, все още гледайки смръщено очите на Труман. Майка ми е францужойка. Казва се Мариан Ларейн. Понякога говори на английски, понякога на френски. Но през повечето време изобщо не говори.

Запътвам се към горния етаж, стиснала iPod-а си в ръка. Възнамерявам да заспя, слушайки Pink Floyd. Все пак това е моето домашно.

Преди няколко дни дадох на Нейтън някои неща. Записи на песни, които написах. Използвах неравноделен размер и различни готини ефекти. Наложих различните китарни партии и щимове с педал за лупове. Нарекох албума „Замък от хоросан“. Стори ми се, че песните са добри. Нещо като Sonic Youth, кръстосано с Dirty Projectors. Но Нейтън не беше съгласен с оценката ми.

— Ужасяващи — рече ми той. — Шумен миш-маш. Трябва да се научиш да постигаш повече с по-малко.

— Благодаря ти, Нейтън. Много ти благодаря — отвърнах аз, разстроена. — Би ли ми показал как?

Съветът му бе да изслушам китарния риф след четвъртата минута в „Shine On You Crazy Diamond“. Каза ми, че Дейвид Гилмор е композирал рифа, съставен от само четири ноти, но той звучал точно така, както би звучала тъгата. Аз му отвърнах, че нямам нужда от това един дърт наркоман да ми казва как звучи тъгата. Знам много добре.

— Това не е достатъчно — рече той. — Моят шнаузер също знае как би звучала тъгата. Въпросът е следният: можеш ли да изразиш това знание? Това чувство? Това е разликата, която ви разделя.

— Разделя кой? Мен от шнаузера?

— Не. Артиста от идиота.

— Значи съм идиот, така ли? Това е последният път, когато ти давам нещо мое да слушаш.

Отговорът на Нейтън бе следният:

— Един ден през 1974 г. мъж на име Дейвид Гилмор беше тъжен, я? И какво? На кого му пука? На мен. Защо? Заради този невероятен риф. Защото той е вечен. Ако можеш да пишеш музика, която е вечна, това е нещо специално. Дотогава дръж езика си зад зъбите и се учи от тези, които могат.

Повечето учители в „Св. Анселм“ ми казват, че съм гений. Казват ми, че мога да направя всичко, да бъда която си поискам. Казват ми, че потенциалът ми е безкраен и че трябва да се опитам да достигна звездите. Нейтън е единственият, който ме нарича „идиот“ и ме кара да свиря сарабандата в сюитата за лютня на Бах петстотин пъти на ден, за да проникне тя през дебелия ми череп. И това ми носи такова облекчение, че бих заплакала.

Влизам в стаята си и хвърлям джинсите и колана си на пода. Прекосявайки стаята, аз зървам отражението си в огледалото. Кльоцава като момче, бледа и с черни очи, разпиляна кафява коса на тънки плитки, подобни на миши опашки. Върху тялото ми има толкова много метал, че дрънкам при всяка крачка.

Арден Тоуд измисли игра на име „Разменени при раждане“. Праща есемеси на целия клас, в които казва, че току-що е открила, че един от нас е бил взет от болницата не от своите родители, а от други. После всеки трябва да ѝ изпрати есемес с имената на истинските родители на този човек. Тя избира двете най-добри имена и ги публикува, заедно със снимка на жертвата, на страницата си във Facebook. Моите родители са Мерилин Менсън и капитан Джак Спароу от „Карибски пирати“. Нищо чудно, че има двойка по биология.

Когато свалям тениската си, ключът, който нося около врата си, се оплита в косата ми. Разплитам го и той проблясва. Свети. Сияе дори в оскъдната светлина на стаята ми. Точно като Труман.

Помня кога той намери ключа. Предишната вечер, събота, родителите ми се бяха скарали за първи път. Имаше викове и плач. Доста и от двете. Аз се качих горе в стаята си и надух музиката в опит да ги заглуша. Взех и Труман при мен, надявайки се, че ще се съгласи да гледаме заедно „Изгубени в космоса“, но той не го направи. Просто

стоеше до вратата и слушаше. Караха се все за едно и също. Мама се гневеше на татко за това, че все го няма. Татко се ядосваше на мама за това, че иска постоянно да бъде тук.

— Да не би да си въобразяваш, че парите растат по дърветата? — крещеше той. — Работя много и изкарвам добра заплата. За теб. За децата. За този дом. За училището на Анди и Труман...

— Това са глупости. Имаме предостатъчно пари.

Знам това, банката го знае, в „Св. Анселм“ го знаят. Ти също го знаеш.

— Виж какво, хайде да спрем с това. Късно е. Уморен съм. Цял ден бях на работа.

— И цяла нощ! Точно в това е проблемът!

— По дяволите, Мариан. Какво искаш от мен?

— Не. Какво искаш ти, Луис? Мислех, че искаш мен. И децата. Но явно съм грешала. Така че кажи ми сега. Кажи ми. Поне веднъж кажи това, което мислиш. Какво искаш?

Вече се бях отказала от „Изгубени в космоса“. Аз също стоях до вратата и слушах. Няколко секунди беше тихо, след което чух неговия отговор. Каза го много тихо, вече не викаше. Нямаше нужда да го прави.

— Искам ключа — рече той. — Ключът към Вселената. Към живота. Към бъдещето и миналото. Към любовта и омразата. Истината. Бог. Там е. Вътре в нас. В гените ни. Отговорът на всеки въпрос. Просто искам да го намеря. Това е нещото, което искам — завърши той. — Искам ключа.

След това затворих вратата на стаята си. Двамата с Труман не си казахме нищо, просто седнахме на леглото ми и пуснахме сериала с д-р Смит и неговия велурен костюм. Какво друго можехме да направим? Как можехме да се съревноваваме с бъдещето, миналото, Бог и истината? Мама, с нейните картини на птичи яйца и пукнати чаши за кафе, аз и Труман, с нашите глупави детски игри. Просто абсурдно. На баща ми не му пукаше за групите, които харесвах или за мангите, които Труман четеше. Защо да му пука? Имаше други, по-интересни неща, с които да се занимава. Все пак с кой бихте дружали — с Джони Рамоун, Магнито или Бог?

На следващата сутрин мама беше станала рано. Стори ми се, че изобщо не бе спала. Очите ѝ бяха червени и кухнята смърдеше на

цигари, когато двамата с Труман слязохме да закусваме.

— Хайде да отидем до битпазара. Искате ли? — попита ни тя.

Мама обожаваше бруклинския битпазар. Там търсеше вдъхновение. Във всички тъжни и счупени неща. Скъсаните дантели, олющените картини и счупените играчки. Всички тези неща имат минало и тя обича да си представя какво може да е било то. Обича да ни разказва техните истории.

Скочихме в колата и се насочихме към „Форт Грийн“. През този ден тя откри едно чворесто трикрако сандъче за цветя, което според нея Елизабет Тюдор е използвала за нощно гърне. След това лупа, която Шерлок Холмс е използвал в имението Баскервил, както и сребърен пръстен, който Мата Хари е носила, когато са я разстреляли. Аз открих една оригинална тениска на Clash. А Труман прерови всички кашони с боклуци, пълни с ръждясали катинари, счупени писалки, тирбушони и отварачки, преди да намери това, което търсеше — един потъмнял до черно ключ, дълъг около пет сантиметра.

Бях с него, когато го откри. Купи си го за един долар. Продавачката каза, че го намерила на улица „Болъри“ в една кутия с боклуци, оставена на тротоара до старото кино „Парадайз“.

— Собственикът остави мястото на самотек и покривът пропадна — рече тя. — Сега общината ще го срути и ще построи фитнес зала. Проклет кмет. Киното е било построено през 1808 г. Кой ходи на фитнес в днешно време? Всички са дебели като свине.

— Имаме ли сребърен гланц? — попита Трумън докато вървахме към колата.

— Под мивката — отвърна мама. — Виж, Тру, това върху ключа е хералдическа лилия. Символ на благородническо потекло. Обзалагам се, че е принадлежал на Луи XIV.

Тя започна да ни разказва историята на ключа, но Труман я спря.

— Това не е измислено нещо, мамо. Истинско е — рече той.

Когато се върнахме вкъщи, Труман излъска ключа до блясък.

— Красив е! — възкликна мама, когато го видя. — Виж, върху него е гравирана буквата „Л“. Бях права! Принадлежал е на Луи, не мислиш ли?

Труман не ѝ отвърна. Прибра ключа в джоба си и го видяхме чак два дни по-късно. Беше вторник вечер. Всички бяхме в дневната — двамата с Труман пишихме домашните си, а мама рисуваше. Изведнъж

чухме как входната врата се отваря. Беше татко. Спогледахме се, изненадани.

Влезе при нас, стиснал букет с цветя. Личеше си, че се чувства неловко. Сякаш бе син на мелничар, тръгнал да ухажва принцеса, очакващ да му се изсмеят и да го изгонят. Но принцесата не се изсмя. Усмихна се и отиде в кухнята, за да намери ваза. Докато я нямаше, татко провери дробите на Труман и моите алгоритми. За да не му е скучно. За да не му се наложи да разговаря с нас. След това седна на дивана и потърка лицето си с ръце.

— Уморен ли си, татко? — попита го Труман.

Той свали ръцете си и кимна.

— Твърде много Де и Ка?

Татко се засмя. Когато Труман беше бебе, той чу татко да говори за ДНК, но когато се опита да го произнесе, каза „Де и Ка“. Оттогава го наричаше така.

— Наистина много, Тру. Но сме близо. Толкова близо.

— До какво?

— До дешифрирането на генома. До намирането на отговорите. До ключа.

— Но вече не трябва да го правиш.

— Да правя какво?

Труман бръкна в джоба на панталонките си, извади малкото сребърно ключе и го сложи в ръката на татко. Той се втренчи в него.

— Ключ — каза Труман.

— Виждам това.

— Той е специален.

— Какво го прави специален?

— Буквата „Л“ е изписана върху него. „Л“ за любов. Виждаш ли? Това е ключът към Вселената, татко. Каза, че го търсиш. Каза на мама. Но аз го намерих, така че вече няма нужда да го търсиш. Вече можеш да се прибиращ, преди да се стъмни.

Татко държеше ключа в дланта си. Стисна го в юмрук и се усмихна.

— Благодаря ти, Тру — рече той с леко пресипнал глас. След което дръпна брат ми към себе си и го прегърна.

— Обичам те. Обичам и двамата ви. Знаете това, нали? — рече той, стиснал Труман, но гледайки към мен.

Чух приглушеното „да“ от Труман, след което кимнах, леко смутена. Чувството беше странно, сякаш бях получила твърде скъп подарък от много далечен роднина. Чух подсмърчане. Мама стоеше на прага на дневната. Очите ѝ бяха влажни.

Тогава нещата се оправиха. За около месец и нещо. И след това той го направи — разшифрова генома. Спечели Нобеловата награда и вече изобщо не се прибираше. Имаше пътувания до Стокхолм, Париж, Лондон, Москва. Дори когато беше в Ню Йорк, той се прибираше, след като си бяхме легнали и сутринта излизаше, преди да се събудим. Последваха още скандали. И тогава, една вечер, когато не го бяхме виждали от две седмици, Труман влезе в кабинета на татко и си взе ключа. Видях го в задния двор — стискаше го в ръката си и гледаше към първата изгряла звезда за вечерта. Нямахше нужда да го питам какво си пожелава. И знаех, че то никога нямаше да се сбъдне. Гениалността не е отборен спорт.

Ключът беше в него, когато умря. Прерових дрехите му, когато служителят от съдебномедицинския отдел ги донесе вкъщи. Беше в предния джоб на джинсите му. Изпрах кръвта, сложих го на лента и я завързах около врата си. Никога не съм я свалял.

Сега пия лекарствата си. Едно 25-милиграмово хапче „Куелифай“ два пъти дневно. Или поне така пише на шишенцето. Аз взимам по петдесет милиграма два пъти дневно. И понякога седемдесет и пет. Защото двадесет и пет вече не ми помагат — нито потушават гнева, нито разсейват тъгата, нито спират почти непреодолимия подтик да се хвърля пред някоя кола. Все пак не е лесно. Ако изпия твърде малко, не мога да стана от леглото. Ако взема твърде много, започват да ми се привиждат неща. Предимно малки неща — като паяци, които се катерят нагоре по стената. Но понякога виждам и големи неща — като малкото ми мъртво братче, застанало по средата на улицата.

Изгасям лампата, лягам на леглото, пускам си Floyd на iPod-а и слушам „Shine On You Crazy Diamond“. Моето домашно. Две минути синтезатори, след които тъжно соло на китара, пауза и след това четирите ноти, ясни и зашеметяващи: си бемол, фа, сол, ми.

Свиря в тъмното на безплътна китара, следвайки омайващия ритъм с пръстите си. Четири ноти. Нейтън беше прав. Дейвид Гилмор бе пленил тъгата в четири ноти.

Слушам и следващата песен. И по-следващата. Слушам песни за лудост, болка и любов. Слушам ги отново и отново. Накрая заспивам. И сънувам.

Сънувам баща си. Той държи птиче гнездо, пълно със сини яйца.

Сънувам малко момче, което свири на цигулка пред мъже с очи, които са като черни дупки в небето.

Сънувам Труман.

Той е в дневната и излиза от картината. Прекосява стаята към мен, като върви бавно и странно. Гърбът му е счупен. Накланя се към мен и ме целува по бузата. Устните му, студени и безкръвни, шепнат в ухото ми: „Ела при мен и бълнувай, ела и сънувай, ела и рисувай, ела и свири, затворнико, и блести...“

---

[1] Лира и Пан — герои от романа „Северно сияние“ на Филип Пулман от фентъзи трилогията за деца „Тъмните му материи“. — Б.пр. ↑

[2] Храмът на Дандур — храм, построен от римляните в Египет около 15 г. пр. Хр., изложен в Ню Йоркския музей на изкуствата. — Б.пр. ↑

[3] Киума — японска манга за бейзол. — Б.пр. ↑

[4] Дерек Джетър — бейзболист от отбора на Ню Йорк Янкис. — Б.пр. ↑

6.

— Хей Ард! Къде е мама? — крещи през улицата Тили Епгцайн, последна година в „Слейтър“.

— Възстановява се — вика в отговор Арден и премята русата си коса.

Арден крачи към дома си в този прекрасен съботен следобед и привлича погледите на всички с дългите си крака, страхотния си загар, велурените си ботуши и много късата си поличка. Носи голям колан с лъскава катарама, върху която пише „Прада“, което преведено от италиански означава „неуверена“. Току-що е излязла от магазинче с диетична кола, пакет цигари и бутилка „Евиан“. Първите две са нейният обяд, минералната вода е за нейния бонг. Защото чешмяната вода е тооооолкова отровна.

— Ботокс или изтрезвителното? — крещи Тили.

— Изтрезвителното.

Майките, които си правят ботокс, могат да са много досадни. Инжекциите не отнемат много време. Половин час при пластичния хирург, след това малко шопинг и се връща вкъщи, за да прекъсне купона ти. Много досадно, наистина.

Майките, които трябва да ходят в изтрезвително, са доста удобни. Обикновено това означава полет до Калифорния, хидротерапия, юрти, парен градински чай и съзливни разговори с детето вътре в нея. Болезнено, да, но за предпочитане пред съзливни разговори с истинското ѝ дете.

— Супер! Купон у вас?

— Не мога. Експертът по фън шуй е вкъщи в момента. Кармата ни е тотално блокирана, нали разбираш?

Само в Ню Йорк.

— Но Ник е поканил няколко човека тази вечер — казва тя.

Тили прави знака за ОК и изчезва в студио за йога.

Ник е приятелят на Арден. Той също учи в „Св. Анселм“. Аз продължавам да ходя след нея, на достатъчно голямо разстояние, за да

няма възможност да ме заговори, когато виждам как Ник излиза от „Фалафелите на Мабрук“, грабва я и я целува дълго и влажно.

Пълното му име е Ник Гуд, но би трябвало да е „Невинен до доказване на противното“, заради десетките пъти, когато адвокатът на баща му е трябвало да казва тези думи пред съдия. За шофиране в нетрезво състояние. Притежание на наркотици. Повръщане в „Старбъкс“ в три поредни сутрини. И за уриниране от върха на пързалката на детската площадка на улица „Пиерпонт“. Англичанин е. Баща му и доведената му майка, сър и лейди Гуд, отглеждат папагали.

Рошавите къдрици на Ник проблясват в златно на зимното слънце. Долната половина на лицето му е потъмняла под набола брада.

Носи ботуши, шотландска поличка и тениска с дълги ръкави. Не носи палто, въпреки че е декември. Красивите хора не се нуждаят от палта. Аурите им ги топят достатъчно.

Забелязва ме, когато отлепя муцуната си от тази на Арден. Пресяга се и ме хваща за ръката. Започва да пее, обезобразявайки „Искам сладко“:

— „Знам момиче, което е жилаво и сладко... Толкова е вкусна, че нищо не може да ѝ се опре... искам... искам Анди...“

Гласът му е красив, гласпапирово ръмжене, от което на момичетата им се подкосяват краката. Смърди на дим и вино. Изведнъж спира да пее и ме пита дали искам да дойда на купона му.

— Ники! — изквичавя Арден от тротоара, разтревожена.

— Споко, Ард — отвръща той през рамо.

Взема торбите, които нося, и ги оставя на тротоара. В едната има сандвичи. В другата — седемнадесет различни тубички синя маслена боя. Мама все още се бори с очите на Труман. Тази сутрин пощуря по въпроса. Единственият начин да я успокоя бе да ѝ кажа, че сигурно няма подходящите бои и по тази причина не може да нарисува очите както трябва. След това трябваше да ѝ обещава, че ще отида до „Пърл Пейнт“, за да ѝ купя нови.

Ник взема ръката ми в своята и докосва челото си в моето.

— Ела на моя купон. Все пак съм с благородническа кръв, а ти си просто една крепостна селянка и трябва да правиш това, което ти казвам. Ще свириш на китара. Ще ме забавляваш. Животът ми е толкова скучен, че бих заплакал — казва той.

— Уау, какво предложение. Шут в двора на буржоазията.

— Хайде, секси зверче такова. Проклетата малка вещица с черно сърце и остър език, от който капе киселина. Ти си единственото интересно момиче в Бруклин.

Клатя глава.

— Колко си пушил днес? Килограм?

— Моля те, ела. Искам да дойдеш — увещава ме той. Устните му се докосват до моите. Опитва се да ме целуне.

Лоша идея. Най-лошата. Блъскам го назад.

— Пич, стига. Не съм радикио.

— Какво?

— Радикио. Нали знаеш? Онази гнусна червена маруля? Всички тези богини, с които спиш, Ник, са те преситили. Ял си твърде много сладко и сега искаш нещо горчиво.

Ник се кикоти неудържимо. Тревата прави всичко да звучи смешно. Дори Дейвид Летерман.

— Трябва да тръгвам — казвам аз и се освобождавам от него.

— Анди, почакай.

Но не чакам. Не мога. Не мога повече да стоя на улица „Хенри“, защото спомените се връщат. Той не помни много. Или поне така казва. Но ми се струва, че помни всичко и затова постоянно е напушен.

Правя десет крачки надолу по тротоара, преди да извика след мен:

— Ще извадя китарата на кръстника ми.

Уау. Тежката артилерия. Дядо му се казва Кийт Ричардс.

Обръщам се.

— Какво искаш от мен, Ник? — питам го.

Тонът ми е остър.

— Прекрасна е — казва той. — Използвал я е, когато е написал „Angie“.

— Какво искаш? Не е секс. Пускат ти достатъчно. Не са наркотици. Имаш повече хапчета от аптека. Имаш нужда от помощ с домашното по френски? Това ли е?

— Подари ми я миналия месец. Когато бях в Англия — отговаря той. Говори тихо и меко. Умолително.

Почти я казвам на глас. Почти я изплювам в лицето му, думата, която иска да му кажа — прошка. Но след това мъглата от марихуаната се вдига, очите му срещат моите и аз виждам болката там. Така че не

казвам нищо. Ще го оставя да се прави на мил с мен. Не е това, което иска, но е най-доброто, на което съм способна в момента.

— Будалкаш ме — казвам му аз. — Не е на чичо Кийт. Купил си я в eBay.

Усмива се.

— Не те будалкам. Не съм я купувал — отвърща той.

— Така ли? Каква марка е? — питам аз, опитвайки се да го хвана в лъжа.

— Марката? Ами... тъъ... „Фендер Бендер“. Не, май е „Пол Гибсън“ или нещо такова... някакъв стратобластър. Мамка му, не знам каква марка е. Но е негова, кълна се. Ако искаш ще му звънна и той ще ти каже. Подари ми я. Ако дойдеш, ще ти дам да посвириш на нея.

— ОК. Ще дойда.

Взимам торбите си, казвам му чао и минавам покрай Арден. Ако погледите можеха да убиват, щях да съм се изпарила.

— Благодаря за поканата — казвам й.

Дори не си помисля да ми отговори. Пази цялата си злоба за Ник.

— Защо не я покани на среща направо тук, на тротоара, Ники? Искаше ти се, нали? Всеки можеше да види това!

— Защо не млъкнеш малко, а? Главата ме боли от теб — отвърща Ник.

Ах, млада любов!

Усмивам се и завивам по улицата си. Може би тази зимна ваканция нямаше да е толкова ужасна. Все пак решавам да звънна на Виджей и да го поканя да дойде с мен. Бих дала всичко на света да посвирия на тази китара, но купонът на Ник предлагаше и други интересни възможности: отегчени богаташчета, завистливи момичета, алкохол и наркотици и може би дори някой зареден пистолет.

Ако имам късмет.

7.

Оказва се, че нямам. Късмет. Никакъв даже.

Купонът е пълен шит. Буквално. Десет секунди след като влизам в къщата на Ник, нещо се приземява на рамото ми.

Поглеждам нагоре. Огромен зелен папагал стои на полилея и се чисти с клюна си.

Рупърт Гуд, бащата на Ник, се появява със скок зад гърба ми, стиснал парцал в ръка.

— Яго, негодник такъв! — вика той и заплашва птицата с бастуна си. — Ще ти извия врата! Ще те оскубя, изкормя и хвърля във фурната!

— Защо, глупак такъв? — изкрива Яго и отлита.

— Толкова съжалявам, скъпа моя — казва Рупърт. Тази птица ще ме побърка. Позволи ми...

Рупърт е актьор. Изиграл е всяка една мъжка роля, написана от Шекспир, снимал се е в десетки независими филми, а след това направи купища пари с пет филма от сагата за Хари Потър. Но вече не може да работи. Трепери. Но гласът му все още е красив. Болестта на Паркинсон още не го е съсипала.

Докато той бърше изпращанията от рамото ми, аз оглеждам тапетите на влажни петна в коридора и олющения таван над тях. Избеляла картина в очукана рамка. Миризлив териер, заспал на нечие палто. Купчина пожълтели сценарии. Ако принадлежеше на някой друг, тази къща щеше да бъде наречена кочина, но след като е на Рупърт Гуд, значи пишат за нея в списание „Vogue“.

— Отдавна не съм те виждал, скъпа — казва Рупърт. — Едно време те виждах всяка сутрин с Мариан, когато пиехте кафе в „Кранбърис“.

Приятел е на майка ми. Или по-скоро беше. Когато тя имаше приятели.

— Напоследък съм много заета. Пиша дипломната си работа. Подготвям документите си за кандидатстване, нали разбираш.

Разбира, че го лъжа.

— Как си, Анди? Наистина? — пита ме той и ме оглежда критично.

— Добре съм — отвърщам аз и извърщам поглед.

Наистина иска да знае. Сигурна съм в това. Именно по тази причина не му казвам как се чувствам всъщност.

— Не, не мисля така. Как може да си добре? — казва той. — Всеки път, когато се сецам за онзи ужасен ден, чувам в главата си думите на Лир към неговата скъпа покойна Корделия: „Защо едно куче, кон или плъх ще живеят, а ти не ще поемаш дъх?“. Творбите на великия бард винаги са ми носили утеха. При теб така ли е? Шекспир задава такива монументални въпроси.

— Точно като Спонджбоб. Проблемът е, че нито един от двамата не дава монументалните отговори.

Рупърт се смее, но очите му остават изпълнени с тъга.

— Липсваш на Ник. И на мен — казва ми той. След това ме прегръща. Хората често правят това. Мислят си, че помага. Така е, но на тях.

— Хайде, оставям те да се забавляваш — казва той и ми подава розов хартиен слънчобран.

— Рупърт? Тук не грее слънце.

— Това е щит, скъпа, не слънчобран. Мислиш, Яго е ужасен, но Едмънд е самият дявол.

Отварям слънчобрана и тръгвам да обикалям стаите, чувствайки се като Чо-чо-сан в търсене на Пинкертон^[1]. Половината ми съученици са в кухнята. Навсякъде са пръснати изпити шишета и изпушени цигарени кутии, папагали и слънчобрани, но няма следа от Ник.

Някой ми предлага чаша вино и аз отказвам. Алкохолът не върви никак добре с хапчетата ми. Води до неприятни странични ефекти.

Започнах да ги пия преди около година. Терапията при психиатъра д-р Бекър започна, защото не можех да ям, спя или ходя на училище. Бийзи го препоръча на баща ми и той ме принуди да отида като ме заплаши, че иначе ще спре уроците ми с Нейтън. Трябваше да обсъждам неща с доктор Бекър, но аз почти не отварях устата си — освен да заявя, че цялото нещо е пълна загуба на време. Няколко седмици по-късно доктор Бекър ми предписа „Паксил“. След това

„Золофт“. Когато и това не помогна, той ми предписа „Куелифай“, трицикличен антидепресант. Ако и това не помогне, идва време за антипсихотиците.

Продължавам да обикалям къщата на семейство Гуд, търсейки Ник. Искан ми се Виджей да бе дошъл с мен, за да имам някой, с когото да си говоря, но е събота вечер през зимната ваканция, така че той си е вкъщи, разбира се, и работи върху дипломната си работа: „Атом и Ева: Технология, Религия и битката за двадесет и първия век“. Вече има цитати от петима държавни глави.

Насочвам се към дневната. Бучи музика. Двойки се натискат на дивана, стола, пода. Над камината има картина, огромен гол портрет на лейди Гуд IV, нарисуван от Стивън Мейзъл. Тя е на двадесет и три. Модел. И рядко си е вкъщи. Но както самият Рупърт ще ви каже, (и често го прави), „С гърди като тези, човек може да прави каквото си поиска.“

Насочвам се към библиотеката. Шива Мендес показва диапозитиви от най-новата ѝ изложба, „Бездна“, която включва триста и шестдесет шишенца разхлабително и няколко невъобразими фотографии. Всичко това е част от дипломната ѝ работа. От музея „Уитни“ са обещали, че ще я включат в раздела си за „изгряващи звезди“. Бендер Куртц, току-що изписан от изтрезвителното за втори път тази година, говори за своята дипломна работа — мемоар за пристрастяването. Вече е сключил договор за книга. Сега се опитва да продаде правата за филм.

— Агентът ми е много развълнуван — казва той на някакво момиче. — Уес е проявил интерес.

Моите съученици ме карат да се чувствам изморена като куче. Болезнено, депресиращо, епично изморена. Когато ги слушам ми се иска да легна на пода и да спя двадесет години, но не мога — на килима има твърде много папагалски дърдонки. Така че решавам да си ходя. Не виждам Ник. Поне не тук. Може би е горе, но нямам достатъчно смелост, за да започна да отварям вратите на спалните в тази къща. Насочвам се към коридора и усещам ръка, която се обвива около талията ми, а отзад на врата ми се залепят нечий устни. Дрезгав глас прошепва:

— Знаех си, че ще дойдеш. Но за кой си дошла — за китарата или за мен?

— За китарата. Повече от сигурно.

— Студенокръвна сирена — казва той и ме ощипва по бузата, след което ми подава китарата. Сякаш е нещо най-обикновено. Сякаш ми подава дъвка.

— Може ли да посвиря на нея? — питам аз с благоговееен шепот.

— Да. Разбира се — отвръща той, вече загубил интерес към разговора. Арден се кикоти в ухото му и сочи с палец към кухнята. И след това ги няма, а аз държа китарата на Кийт Ричардс. Тежестта ѝ в ръцете ми е едновременно опияняваща и ужасяваща. Сякаш държа кобра, кесия с диаманти, бомба.

Пръстите ми се обвиват около нея и започвам с ла минор, ми в седма октава и сол — първите рифове в „Angie“. Но не мога да чуя почти нищо заради всички хора, които са ме обградили. Хуквам нагоре по стълбите. На втория етаж е същото. Качвам се на третия — пак е твърде шумно. Така че продължавам да катеря стълби, докато накрая стигам покрива. Тук е студено, но тихо.

Наоколо са пръснати вехти мебели. Сядам на един ръждясал стол и прехвърлям каиша на китарата през главата си. Не съм достойна да направя това, но такива мисли обикновено пречат на най-добрите хора, а не на най-лошите. Така че свиря. Свиря „Angie“, „Wild Horses“ и „Waiting on a Friend“.

Свиря докато пръстите ми посиняват и се вцепеняват от студа, след което продължавам да свиря. Изгубвам се в музиката. Аз съм музиката — нотите и рифовете, мелодията и хармонията. Боли, но съм щастлива, защото когато съм музиката, не съм себе си. Не съм тъжна. Не се страхувам. Не съм отчаяна. Не се чувствам виновна.

Свиря около час, след което пъхам ръцете си в джобовете на джинсите си и се разхождам, съзерцавайки нощното небе. Не виждам звезди. Много рядко се виждат от Бруклин. Избледняват и изчезват в градския смог. Но виждам „Темпълтън“, тъмна и грозна. Прозорците на лъскавите нови апартаменти светят. Тук-там проблясва многоцветна елха.

Тогава също бе малко преди Коледа. Денят, когато Труман умря. Беше студено и витрините на магазините сияеха. На ъгъла някакъв тип продаваше елхи. Чуваха се коледни песни. Макс стоеше на тротоара и крещеше.

Не помня Коледата от онази година. Но помня кога изхвърлихме елхата. Беше април. Дървото бе станало кафяво и вече нямаше иглички. Под него още имаше подаръци. Никой не искаше да ги отвори, така че татко ги пъкна в един чувал и ги занесе в сиропиталището.

Започвам да крача. От мястото, където стоя, до ръба на покрива има девет стъпки. Броя ги. След това още една стъпка до корниза. Оттам поглеждам към улицата пред къщата. Толкова е лесно. Още една крачка и всичко ще свърши. Една малка крачка и край с болката, яростта, мъката. С всичко.

Чувам глас зад себе си:

— Моля те, недей. Наистина. Моля те.

Обръщам се.

— Защо не?

— Защото ще ми липсваш — казва Ник. — На всички ще ни липсваш.

Смея се на глас.

— Добре тогава, ще ми липсва китарата. Наистина. Така че я сложи на земята, преди да скочиш, ОК?

Осъзнавам, че китарата на Кийт Ричардс все още виси от врата ми. Щях да скоча с нея и да я натроша на парчета. Ужасена съм. Правя крачка към него, слизайки от корниза.

— Съжалявам. Господи, наистина съжалявам, Ник...

Точно тогава кракът ми стъпва върху лед и губя равновесие. Извиваме се и крещим заедно, Ник ме грабва за ръката и имам чувството, че и двамата ще полетим надолу, но в следващия миг той ме дръпва към себе си и аз се връщам на покрива.

Той ме пуска и започва да ме хока. Крещи. Силно. Гласът му е дрезгав и остър. Не знам какво казва, защото сърцето ми бие толкова силно, че заглушава всичко останало. Не знам какво да правя, затова оставям китарата на земята и понечвам да си тръгна, защото мисля, че той иска точно това, но не.

— Вдигни я! — крещи Ник. — Вдигни я и извири нещо. Това е най-малкото, което можеш да направиш, след като почти не ни уби и двамата.

Подчинявам му се. Свиря лошо. Защото ръцете ми треперят. Започвам с „You Can't Always Get What You Want“, която ми изглежда

подходяща при тези обстоятелства. Продължавам с „Far Away Eyes“, след което изсвирам „Fool to Cry“. После спирам, за да стопля ръцете си.

Ник не казва нищо. Мълчи като риба и аз решавам, че още ми е ядосан, или пък смята, че не ставам за нищо, но изведнъж казва:

— Това бе невероятно. Изсвири още нещо.

— Не мога. Пръстите ми са замръзнали.

Приближава се, взима ръцете ми и ги стопля с дъха си. Той е винено-сладникав и топъл. Мирише хубаво. И изглежда хубаво. И когато ме докосва с ръка по бузата и ме целува, на мен ми става още по-хубаво.

Китарата все още виси от врата ми. Изплъзвам се от нея и я оставям на земята. Искам да го почувствам. Искам да усетя дъха му по врата си. Топлината на кожата му. Искам да почувствам нещо, което не е тъга. — Прегърни ме — казвам му тихо.

Прегърни ме тук. Задръж ме тук, на това място. В този живот. Накарай ме да те пожелаая. Да пожелаая това. Да пожелаая нещо. Моля те.

Изведнъж чувам:

— Господи. Боже.

Арден. Тук. На покрива.

— Такъв си нещастник, Ник!

— Арден... не е това... не е нищо... ние просто... тя беше разстроена, нали разбираш? А аз бях...

Арден го замерва с шише от бира. Тя се разбива в комина. Започва да пици.

— По-добре тръгвай — казва ми Ник.

Правя го. Възможно най-бързо. Надолу по стълбата, надолу по безкрайните стъпала и навън през входната врата. Стигам чак до улица „Пайнапъл“, а все още ги чувам как крещат.

— Не мога да повярвам! Не означавам нищо за теб, нали?

— Казах ти, че това беше нищо!

Никога не е. Никога не е било. Защо не скочих, когато трябваше?

---

[1] Чо-чо-сан и Пинкертон — персонажи от операта „Мадам Бътерфлай“ на Джакомо Пучини. — Б.пр. ↑

8.

— Мамо? — крещя аз, когато отворям вратата на къщата.

Никакъв отговор, което само по себе си не е необичайно. Но фактът, че всички лампи светят, е.

— Защо е светнала всички лампи? — промърморвам аз. — Мамо?

Чувам стъпки, тежки и бързи, които се приближават от дневната.

— Къде беше?

Този глас. Тези думи. Замръзвам на място. Точно тези две думи ми каза онази сутрин. Денят, в който Труман умря. Но тогава ми ги крещеше. Отново и отново.

— Здравей, татко — отговарям аз. — Отдавна не сме се виждали. Как е ДНК-то?

— Къде беше?

— На купон. В къщата на семейство Гуд.

— Гуд? Анди, не ми казвай, че излизаш с Ник Гуд.

— Не излизам с него.

— Слава Богу.

— Излизам с Рупърт.

Лицето му помръква.

— Не бъди такава умница. Не си. Защо винаги трябва да си толкова...

Ужасна? Противна? Смотана? Значи да се преструвам, че стоим на два метра разстояние един от друг, не се прегръщаме и не си казваме здрасти, след като не сме се виждали от четири месеца, само и единствено защото аз съм смотана? А не заради това, че се мразим.

— ... язвителна. Това е неприемливо. Напълно неприемливо. Защо не ми се обади? Защо не ми каза?

— За купона на Ники? — питам аз объркано.

— За „Св. Анселм“! За оценките ти. За картините. За майка ти. Защо, по дяволите, не ми каза за нея?

Изпадам в паника.

— Какво е станало? Къде е тя? Знае ли, че си тук?

Страх ме е от това, че я е разстроил. Много е добър в това. Минавам покрай него и влизам в дневната. За мое облекчение тя е там. Рисува. Просто рисува.

— Ей, мамо — казвам аз. — Гладна ли си? Искаш ли овесени ядки?

Клати глава.

— Татко? Овесени ядки?

— Не, аз...

— Препечена филийка?

— Това, което искам, е обяснение! — повишава глас той и сочи към стената.

— Картини. Мама е художник, забрави ли?

Бавно се завърта в кръг.

— Всички стени са покрити с картини. Напълно покрити.

Прав е за това. Започна да ги забива и на тавана.

— Сигурно са повече от двеста — казва той. — Всичките на Труман. Откога продължава това?

— Не знам. Няколко месеца.

— Месеца?

— Виж какво, това я успокоява. Когато рисува мама не плаче, пици или хвърля неща по стената ОК? Какво искаш, татко? Защо си дошъл?

Той спира да зяпа тавана и зяпва мен.

— Защото аз... — започва той. Но думите му пресъхват. Изглежда объркан. Смутен и гузен. Като някой, който е изтичал до човек, когото си мисли, че познава и го е хванал за ръката, но после този човек се е обърнал и се е оказал напълно непознат.

— Защото получих писмо от „Св. Анселм“ — казва той най-накрая. — Опитах се да ти се обадя. Около двадесетина пъти. Никой не вдигна. Оставих съобщения на гласовата поща. Никой не ми позвъни. Така че се качих на самолета и ето ме тук. Госпожица Бийзмейер ми каза, че ще те скъсат по всички предмети. Каза ми, че ще те изключат от училище. Какво става, по дяволите? Пиеш ли хапчетата си?

— Да, пия хапчетата си и искам да уточня за протокола, че няма да ме скъсат по всички предмети. Имам шестица по музика. Бийзи

спомена ли това?

— Не ме чува. Или се преструва, че не ме чува.

— Преди две години имаше шестици по всички предмети. Спечели награди по френски и биология.

— И музика.

— Не разбирам това. Не разбирам теб. Както ти се е случило?

— Поглеждам го невярващо.

— Сериозно ли ме питаш? Наистина? Сериозен си? Да нямаш Алцхаймер или нещо такова?

Няколко секунди мълчи и ме гледа. Единственото нещо, което чувам, е търкането на четката на мама по платното и тиктакането на часовника върху полицата над камината.

Изведнъж казва:

— По дяволите, Анди, Труман е мъртъв.

— Наясно съм с това.

— Просто го преодолей.

— Така, както направи ти? Нов живот. Без грижи.

— Труман почина. Труман. Не ти — казва ми той.

— Знам. Лош късмет, нали? За всички нас.

Изражението му се променя. Изглежда така, сякаш някой го е ударил с юмрук в стомаха. Сяда на един стол и скрива лицето си с ръце.

— Господи, какво ще правя? — казва той тихо.

Това е. Драматичната сцена с помиряването между баща и дъщеря. Сцената, в която трябва да изтичам при него, да го прегърна и двамата да си поплачем, докато нещата помежду ни се оправят. Чакам да започне музиката. Чакам да чуя първите цигулки. Чакам евтината холивудска музика. Но не чувам нищо. И няма да чуя. Знам това. Чакам тази музика от две години. Напразно.

— Кога започва зимната ваканция? — пита ме той и сваля ръцете си.

— Днес.

— Кога трябва да се върнеш?

— На пети.

Вади своя смартфон „BlackBerry“.

— ОК — казва той след няколко секунди. — Мисля, че ще стане. Всъщност получава се идеално. Можеш да дойдеш с мен.

— Опитвахме веднъж, не помниш ли? Не се получава. Мина ме мрази.

— Имам предвид да отидем в Париж. Самолетът излита в понеделник от Бостън. Стига пилотите да не обявят стачка. Цяла седмица заплашват, че ще го направят. Имам малко работа в Париж. Ще отседнем при Джи и Лили. Имат ново жилище. Достатъчно голямо. Идваш с мен.

Смея се на глас.

— Не, няма да дойда.

— Не спори с мен, Анди. Идваш с мен в Париж и ще вземеш лаптопа си. Ще бъдем там три седмици. Ще имаш достатъчно време да напишеш план на дипломната си работа.

— Не забравяш ли нещо? Ами мама? Какво ще правим с нея? Да не искаш да я оставим сама?

— Майка ти ще бъде в болница — отвръща той.

Зяпвам го, загубила ума и дума.

— Обадох се на доктор Бекър. Веднага след като пристигнах. Ще я запише в „Арчър-Ранд“. Там е много хубаво. Имат страхотна програма. Можеш ли да й събереш багажа? Ще я заведа утре сутринта и...

— Защо? Защо правиш това? — крещя аз гневно. — Никога не беше тук, когато трябваше да бъдеш. Сега не ни трябваш, а си тук. Никой не те е канил. Справяме се добре и без теб. Справяме се чудесно. Винаги сме се справяли чудесно без теб.

— Чудесно? Това ли наричаш чудесно? — крещи той в отговор. — Къщата е кочина. Майка ти е загубила ума си. А ти ще бъдеш изключена от училище. Нищо не е чудесно, Анди. Нищо.

— Няма да дойда с теб. Кълна се, че няма да дойда.

Взимам раницата си и се насочвам към вратата.

— Къде отиваш? Анди? Анди, помолих те...

От дневната долита силен трясък.

— Мариан? Добре ли си? — крещи татко и хуква към дневната.

— Няма да ходя в Париж — казвам аз и затръшвам вратата след себе си. — Няма да ходя никъде с теб. Бог ми е свидетел.

9.

По улиците на Бруклин е студено.

Стоя на ъгъла на „Кранбери“ и „Хенри“. Неонов дядо Коледа ме гледа от витрината на „Кимс Дели“. Под дебелилото му усмихнато лице проблясват думите: Хо-хо-хо.

Закусвалнята е затворена. „Мабрук“ е затворен. Часовниците на химическото чистене до „Мабрук“ ми показват, че в Лондон е 5:35, а в Прага 6:35.

Трябва да си намеря подслон. Зъзна от студ. Забравих палтото си. Духвам в шепите си. Обвивам ръце около тялото си. За няколко секунди си представям какво би било ако се върна вкъщи, запалю огъня в камината и изпия един горещ шоколад с родителите си. Какво би било, ако можех да обсъдя нещата с тях.

— Хо, хо, хо — казва неоновият дядо Коледа.

Отново поглеждам часовниците. 5:36 в Рейкявик, 8:36 в Риад. Риад... дали неделята е работен ден в Саудитска Арабия? Ако е, значи крал Абдула вече е станал от сън, а Виджей Гупта всеки момент ще му звънне по телефона.

Насочвам се към улица „Хикс“. Номер 32 е малка червеникавокафява къща със статуя на Ганеша в двора. Прозорците са тъмни, с изключение на лампа запалена на втория етаж. Виждам Виджей през този прозорец. На ушите му има слушалки. Вадя монети от джоба си и ги хвърлям към прозореца. Една уцелва стъклото. Виджей се приближава до прозореца и ми махва. След няколко секунди се отваря входната врата. Казва ми, че се е свързал с Кабул, но са го накарали да чака.

В коридора е тъмно, но не светваме лампите. Следвам го нагоре по стълбите до неговата стая. Вътре цари пълна неразбория. Не мога да прекося пода, без да стъпя върху броеве на „Икономист“ и „Нова Република“. На лаптопа му върви новинарска емисия на „Ал Джазира“, на компютъра — ВВС. Никога не съм познавала човек, който да се интересува повече от този ужасен свят.

Строполявам се на леглото му и се завивам с юргана. Той оставя чиния на възглавницата. Самоси. Семейство Гупта притежава десет индийски ресторанта.

— Какво става? — пита ме той и сяда на бюрото си.

— Може ли... — започвам аз, дъвчейки, но той ме спира с пръст.

— Да, госпожо, позвъних в информационната агенция — казва Виджей по телефона. — Те ми дадоха вашия номер. Не, не съм репортер. Опитвам се да получа коментар от президента Карзай относно дипломната ми работа. Ученик съм. Американски ученик. В „Св. Анселм“. Моля?... „Св. Анселм“? В Бруклин? Ало? Ало?

Сваля слушалките си и ругае.

— Уау, Ви. Шокирана съм — казвам аз. — Бях сигурна, че Карзай ще каже на талибаните да мирясат за няколко минути, за да може да говори с теб по телефона. Особено след като каза, че си от „Св. Анселм“. Поглежда ме с укор. Каня се да го попитам дали може да прекарам нощта в стаята му, когато и двамата го чуваме — стъпки, бързи и целенасочени, приближаващи се по коридора. След това чуваме глас:

— Виджей? Вииджей!

— Залягай — казва той. — Идва атомната майка.

Госпожа Гупта е безстрашна. Мога да се сетя за толкова много нелицеприятни неща, които един седемнадесетгодишен младеж може да прави в стаята си след полунощ, но госпожа Гупта дори не чука. Просто отваря вратата и застава на прага с ръце на кръста и блеснали очи — богинята Кали в хавлиена роба.

— Виджей! Чух те да говориш!

— Беше по телефона!

— Чух два гласа! Два! Защо не учиш? Или искаш цял живот да бъркаш къри? Нима си мислиш, че в и Харвард приемат момчета, които си губят времето? Защо си губиш времето по този начин?

— Много благодаря, госпожо Гупта — казвам аз. Първото й име е Рупал. Досега не съм чула някой да го използва.

— А! Ти ли си, Анди? Какво правиш в леглото на сина ми посред нощ?

— Опитвам се да спя.

— А какво е станало с твоето легло? В твоя дом? Как може Виджей да учи по този начин? Как можеш ти да учиш по този начин?

Животът не е купони, купони, и пак купони! Трябва да получавате добри оценки. И двамата. Знаете ли какво ви чака ако нямате добри оценки? Не? Тогава ще ви кажа...

Виджей се обляга назад на стола си и надава отчаян стон.

— Цял живот ще печете хляб за хора, които са изкарвали добри оценки и са се реализирали! Ще живеете с още петима като вас в някой мръсен апартамент в „Джаксън Хайтс“, защото няма как да си позволите да живеете в „Бруклин Хайтс“ на минимална работна заплата. Не, не, не! С какво ще се храните? Как ще плащате сметките си? Това да не ви е АТУ — светът от телевизора...

— МТУ светът — вмъква Виджей.

— ... където глупави хора с татуировки свирят на китара по цял ден и никой не работи! — продължава госпожа Гупта. След това прави пауза, за да си поеме дъх и пак започва. — Децата в днешно време са много безсърдечни. Само карате родителите си да се тревожат!

След тази тирада, тя поглежда Виджей с поглед, в който сякаш е събрана цялата мъка на света. Все едно синът ѝ е сериен убиец, а не отличник на косъм от това да бъде приет в „Харвард“.

— Върви си вкъщи, Анди — казва ми тя. — Младите дами трябва да си бъдат вкъщи в този късен час. Майка ти ще се притеснява.

След това се обръща към Виджей:

— Опитал ли си да се свържеш с президент Зардари?

— Връщай се в леглото, мамо! — крещи ѝ той в отговор.

Госпожа Гупта си тръгва. Виджей казва:

— А, да. Зимна ваканция в Мумбай. Просто нямам търпение. Но както и да е. Защо всъщност си в леглото ми в този късен час?

— Защото те желая, скъпа.

И двамата избухваме в смях. Виджей излиза с една отличничка от „Слейтър“, красиво момиче на име Кавита, която иска да стане педиатър. Двамата често бягат в парка „Проспект“. А аз излизам с момчета, които приличат на Джоуи Рамоун. Те също бягат. Предимно от магазини, с охранители по петите.

— Какво се е случило? — пита ме той отново.

— Нищо. Защо мислиш, че нещо се е случило?

— При теб винаги се случва нещо. Отиде ли на купона на Ник?

— Да.

— И?

Намигам му.

— Ще осъмна на първата страница на утрешния „Ню Йорк Поуст“.

— Питам те сериозно, Анди.

Искам да му кажа, че за малко наистина да осъмна на първата страница на „Поуст“. Искам да му кажа, че тази вечер бях наистина близо. На покрива на Ник. Никога не съм била толкова близо. Една крачка. Само една. Искам да му кажа за татко. И за мама. И за Париж. Точно затова дойдох тук. Искам да му кажа, че ме е страх. Но не го правя. Защото на ушите му има слушалки, а навсякъде наоколо са пръснати дебели книги и ситно изписани бележки и аз знам, че тази вечер не бива да го занимавам със себе си. Или когато и да било. Той трябва да е на телефона с улица „Даунинг“, Елисейския дворец, Белия дом. Защото е толкова умен и толкова добър.

Ставам.

— Ще си ходя — казвам аз. — Не е нужно да ме изпращаш.

— Остани. Можеш да спиш тук.

Целувам го по челото, бързо и яростно, защото продължава да се опитва, след като всички останали се отказаха и нямам представа защо.

— Зардари те чака — казвам му. — Пакистан има ядрено оръжие, така че по-добре не го ядосвай.

След това си тръгвам. Запътвам се към вкъщи. Не искам да се прибирам, но ми е студено и съм изморена, а къде другаде бих могла да отида?

Вървя с наведена глава и не го виждам, когато завивам по улицата си. Но когато стигам къщата, няма как да го изпусна. На бордюра на тротоара пише ОМРИ КУРВО. С гигантски букви, изписани със спрей. Знам кой е направил това. Има само един човек в цял Бруклин, който може да сбърка правописа на думата „умри“.

Това е ужасно, но следващото нещо, което виждам, е по-лошо. Много по-лошо. Китарата на Кийт Ричардс. На тротоара. На милион парчета.

Арден ме мрази. Това е ясно. Сигурно и Ник ме мрази. Една бърза целувка му коства безценната китара на дядо му. И когато Арден започне да праща есемеси и съобщения по skype, всички в „Св. Анселм“, които още не ме мразят, ще ме намразят. Всички в Бруклин

ще ме намразят. Всички в Ню Йорк. Източното крайбрежие. Северна Америка.

И изведнъж Париж не ми изглежда толкова зле.

10.

Всички летища трябва да принадлежат на една държава. Държава на име Противил. Или Тъпостан.

Всички летища изглеждат еднакво. Независимо от това в коя точка на света се намиращ, когато самолетът се приземи, виждаш само асфалт, плевели и смачкани чаши от кафе. Пристигаме в „Орли“ и чакаме багажа си повече от час, защото служителите стачкуват. След това се качваме в такси. Киснем във вечерното задръстване, заприщило шосе А106 близо до комуната Рунжи, в покрайнините на Париж. Но може да сме в Куинс. Или в Нюарк. Или в ада.

— „Двадесет, двадесет, двадесет часа остават.

Искам да се надрусам.“

— Би ли спряла, ако обичаш?

— „Нямам нищо за правене.

Никъде за ходене.

Искам да се надрусам.“

— Анди...

— „Просто ме закарай на летището.

Качи ме на самолета.

Бързо, бързо, бързо, преди да...“

— Спри!

Татко вади лявата слушалка от ухото ми и трябва да спра да се преструвам, че не го чувам.

— Какво?

— Опитвам се да говоря по телефона.

Пеенето ми му лази по нервите. „Рамоунс“ му лаят по нервите. Китарата ми заема твърде много място на седалката и това му лази по нервите. Всичко в мен му лази по нервите. Моливът ми за очи. Косата ми. Металът върху тялото ми. Особено той. Заради него прекарахме петнадесет допълнителни минути на контролно-пропускателния пункт на „Лоугън“, а вече закъснявахме. Задействах детекторите за

метал около половин дузина пъти. Трябваше да сваля всичко. Якето ми. Колана. Гривните, пръстените, обиците.

— На война ли отиваш, миличка? — попита охранителката, докато ме гледаше как пълня пластмасовия кош.

Минах пак. Алармата отново се задейства. Татко беше бесен. Охранителката ме опипа. Под мишниците. Погледна в чорапите ми. Прокара пръстите си под яката на ризата ми.

— Какво е това? — попита тя и дръпна червената лента около врата ми.

Не исках да го свалям, но нямах избор. Подчиних се и го тикнах в ръцете ѝ. След това отново преминах през детектора. Този път алармата не прозвуча. Погледнах към татко, мислейки, че той ще изпита облекчение от това, че най-накрая преминах благополучно. Но не видях облекчение. Цялото му лице се бе изопнало. Беше се набръчкало като смачкан лист хартия.

— Носиш това? — попита ме той, когато охранителката ми върна ключа.

Посегна към него, но аз бързо нахлузих лентата на главата си и го скрих под ризата си — там, където никога татко не може да бръкне.

— Не знаех... не знаех, че е в теб — рече той. — Как...

— От дрехите му. Беше в джоба му.

— Търсих го. Мислех, че е в бюрото ми.

— Взе си го обратно.

— Кога?

Гласът му вече беше шепот.

— След Нобеловата награда.

— Защо?

Не му отговорих.

— Анди... защо?

— Защото ти беше открил собствения си ключ към света.

Как е възможно седмици, месеци и години да минават толкова бързо и неусетно, а един-единствен миг да трае вечно? Труман, който се обръща и ми махва за последен път. Майка ми, която припада в ръцете на детектива. А сега този: баща ми, който стои до рентгена на летището, приведен и отпуснат, като кукла с прерязани конци.

Стигнахме навреме. Полетът ни беше ранен. Аз послушах малко музика и поспах. Той имаше работа.

— Може ли да се обадим на мама? — питам го аз, след като той си приключва разговора по телефона.

— Не. Сигурен съм, че помниш какво каза доктор Бекър.

Помня и още как. Вчера сутринта бяхме в кабинета му. След като се сбогувахме с мама. Оставихме я в стаята ѝ, седнала на ръба на леглото, натъпкана с успокоителни. Беше облечена в розов болничен халат. Мрази розовия цвят. Почти толкова, колкото мрази болничните халати.

Помолих доктор Бекър да ми даде телефонния номер на стаята ѝ, за да ѝ се обадя от Париж. Отвърна ми, че в стаята няма телефон.

— Тогава как мога да ѝ се обадя?

Той ме дари със стандартната си усмивка за роднини на душевноболни пациенти и рече:

— Анди, мисля, че това няма да е препоръчително...

— Препоръчително?

Усмивката му помръкна.

— Според мен няма да е препоръчително майка ти да разговаря с когото и да било в следващите няколко дни. Може би след седмица, когато се е почувствала като у дома си и е приела средата, в което вече се намира. Смятам, че ще се съгласиш с мен и ще приемеш, че това е в неин интерес.

Но не се съгласих. Нито с него. Нито с каквото и да било. Не се съгласих с иглите и хапчетата. Не се съгласих с оранжевите тапети. С жълтите пердета. С картината на стената. Особено с картината.

— Трябва да я свалите — казах аз.

— Моля?

— Картината. Тази, която виси на стената в стаята ѝ. Къщурката на фона на лилавия залез. Противна е. Ужасяващ, малоумен триумф на посредствеността. Откъде сте я взели? От някоя кофа за боклук?

— Анди! — излая татко.

— Знаеш ли какво гледа тя по цял ден? Знаеш ли какво е залепено на стената там, където работи? „Натюрморт с ябълки“ на Сезан. „Синя кана“ на Ван Гог. Неговия „Натюрморт със скумрии“...

— Спри! — заповяда ми татко, след което се обърна към доктор Бекър. — Съжалявам, Мат, аз...

— Свалете я — казах аз с треперещ глас.

Доктор Бекър вдигна ръце.

— ОК, Анди. Щом искаш да сваля картината, ще го направя.

— Веднага.

— По дяволите, Анди, с кого си мислиш, че говориш? — изкрещя татко.

— Не мога да го направя веднага — отвърна доктор Бекър. — Ще помоля някоя сестра да я свали. Но ти давам думата си, че ще бъде свалена, ОК?

Кимнах. Поне беше нещо. Някаква малка победа. Не можех да защитя майка си от доктор Куелифай, но поне можех да я предпазя от Томас Кинкейд.

Задръстването вече не е толкова тежко. Увеличаваме скоростта и след няколко минути сме в покрайнините на Париж. От двете страни на шосето към града започват редици от мръсни на вид каменни къщи, автокъщи за продажба на използвани автомобили, арабски закусвални и фризьорски салони, чиито неоновы знаци светят ярко в мрака.

— Може да ти се отрази добре — казва баща ми, когато завиваме по булевард „Периферик“. — Да се разсееш малко.

— Какво може да ми се отрази добре?

— Смяната на обстановката. Париж.

— Да. Сигурно. Брат ми е мъртъв. Майка ми е луда. Хей, да хапнем по един еклер.

Не продума до края на пътуването.

11.

— Луис! Заядлив козел такъв! Изкуфял стар пръч! Прашлясал, безмозъчен лентяй!

Това не са мои думи. Въпреки че ми се е искало да ги изрека. Много пъти.

Това е приятелят на баща ми Джи — трътлест мъж с жълти джинси, червен пуловер и черни очила. Той е историк-рок звезда. Звучи като оксиморон, но е вярно. Издаде един мегабестселър за Френската революция. Обра всички големи награди. От BBC направиха сериен филм, Анг Ли ще режисира филма.

Джи и баща ми се запознали в Станфорд, когато били студенти последна година. Истинското му име е Жилоум Ленотре, но татко го нарича Джи, защото след първата им среща започнал да го нарича Гиломей. След това Жийом. И накрая решил да се ограничи до три букви.

Джи ни говори на френски. Двамата с баща ми също говорим на този език, когато сме във Франция. Научих го като малка. Татко още се учи.

— Господи! А коя е тази...

Очите на Джи се насочват към коженото ми яке, метала, косата ми. Веселият му глас става още по-весел.

— ... тази очарователна варварка? Моята малка Анди? Пораснала и екипирана за битката с римляните.

— И с всички останали под слънцето — добавя баща ми.

Джи избухва в смях.

— Влизайте! Влизайте! — казва той. — Лили ви очаква!

Превежда ни през прага, заключва вратата и ни повежда през дългия, зле осветен вътрешен двор, пълен с архитектурни останки — мраморни колони, корнизи, хранилки за коне, улични лампи, фонтан и около дузина обезглавени статуи.

— Сигурен ли си, че това е правилният адрес? — попитах татко, когато таксито спря отвън. Бяхме проникнали дълбоко в единадесетия

арондисман^[1], много на изток от центъра на града или с други думи — сред нищото. Погледнах през прозореца на таксито и единственото, което видях, бяха две огромни железни врати, приклепени между високи каменни стени. Те бяха покрити с графити и плакати, рекламиращи 3 автомобилни шоута и стриптийз клубове. Мястото изглеждаше запустяло. През улицата имаше ателие за татуировки, западнало гръцко кафене и магазин за тръби. Нищо друго.

— Улица „Сент Жан“ №18. Сигурен съм, че е правилният адрес — каза татко и плати на таксиджията. — Джи ми каза, че някога е било завод за мебели. Купил го преди няколко месеца.

Татко откри един поочукан звънец, увиснал на жиците си, и го натисна. Минутка по-късно Джи вече отключваше малката врата, внедрена в една от гигантските железни врати. След това ни разцелува направо на улицата.

— Чувствам се така, сякаш съм на края на света — казва татко сега. — Мястото прилича на декор от апокалиптичен филм на ужасите.

— Това е краят на света, приятелю! Краят на света от осемнадесети век. Оттук! — казва Джи и ни въвежда в една висока каменна постройка. — Нагоре по стълбите. Елате, елате, елате!

Той припка пред нас. Първият етаж представлява една огромна като пещера стая, запълнена почти до тавана с кутии и сандъци. По средата има тясна пътечка. Внимавам да не съборя нещо, докато вървя.

— Всичко това още не е описано — обяснява Джи и потупва един сандък. — Вторият етаж е по-добре организиран — добавя той.

— Какво е всичко това? — пита татко.

— Костите на стария Париж, приятелю! Призраците на революцията!

Татко се заковава на място.

— Шегуваш се! Всичко това е твое? Мислех си, че имаш две-три кутии или нещо такова.

Джи също спира.

— Имах четиринадесет складови помещения, всичките натъпкани до тавана. Но преди около година това място се появи на пазара и аз веднага осъзнах, че ще бъде идеално за склад. Така че го купих и преместих цялата си колекция тук. Вече имам спонсори, между другото. Шест френски фирми и две американски. От първата копка ни делят две, най-много три години.

— Първата копка на какво? — питам аз, чудейки се какво смята да прави с всички тези реликви.

— На музей, момичето ми! Посветен изцяло на Революцията. Тук, в този стар завод.

— Тук? — пита баща ми скептично и поглежда към счупените прозорци и изгнилата дървесина.

— Разбира се. Къде другаде?

— В центъра на Париж, може би? Където са всички туристи? — предлагам аз.

— Не, не, не! Трябва да е тук, в „Сент Антон“! — възкликва Джи. — Тук е живял пролетариатът. Тук е било сърцето на Революцията. Тук е пламнал гневът, тук се е проляла кръвта, оттук е дошъл мускулът, който е задвижил борбата. Дантон е изнасял речи в Събранието, да. Демулен е крещял в двореца. Но когато политиците са искали да направят нещо, към кого са се обърнали? Към бесовете в „Сент Антон“! Работниците от фабриките, месарите и рибарите, перачите и хлебарите. Клетите, разярени сиромаси. Така че музеят трябва да е тук. Тук, където хората са живели, борили са се и са загинали.

Така говори Джи. Винаги. Дори когато не го снимат от ВВС.

Татко го побутва настрана, за да види по-добре нещо зад него.

— Не ми казвай, че това е нещото, което си мисля, че е? — пита той и повдига крайчеца на едно платнище.

— Ако мислиш, че е гилотина, значи си прав — отговаря Джи и отвива платнището. — Откриха я преди няколко години в един стар склад. Имах голям късмет, че успях да я купя. Гилотините от осемнадесети век са истинска рядкост. Този инструмент е самото олицетворение на ефективността — малко дървесина, ъгловато острие и това е всичко. По време на стария режим благородниците, осъдени на смърт, били обезглавявани. Простите хора били бесени, което е много по-болезнено. Революционерите се борели за равенство във всичко — дори в смъртта. Просяк, ковач, маркиз — независимо от ранга и общественото положение, всички врагове на републиката лягали под острието на гилотината. Един бърз и хуманен край, поне според тогавашните представи. Изглежда точно тази гилотина е била използвана съвсем редовно. Виждате ли?

Сочи предната част на машината. Дървото под мястото, където се застопорява главата на жертвата, е боядисано в ръждиво кафяво. Питам се дали хората, чиито глави са били отсичани от това острие, наистина са смятали, че смъртта им е бърза и хуманна.

— В апогея на ужаса, само в Париж са били гилотинирани стотици хора — казва Джи. — Повечето без вината им да е била доказана в съда. По канавките се стичала кръв. Съвсем буквално. Екзекуциите били голямо зрелище, на което се продавали храни и напитки. Зрителите се боричкали за най-предните места...

— Жилоум! — прозвучава глас някъде над главите ни. — Престани с лекциите и доведи гостите горе. Сигурно са уморени и гладни!

Това е Лили, съпругата на Джи. Познавам гласа ѝ.

— Веднага, любов моя! — крещи в отговор той.

Качваме се на втория етаж. Докато вървим, Джи вади неща от сандъци и кутии. Показва ни революционни знамена, огромен плакат, на който е изписан пълният текст на Декларацията за правата на човека и гражданина и един древен герб, в центъра на който има пронизана червена роза, от която капе кръв.

— Това датира от петнадесети век — казва той. — Семейният герб на графство Оверн. Последните знамена с него били свалени от семейното шато, когато избухнала Революцията, а графът и жена му били гилотинирани заради това, че подкрепили краля. Латинският надпис гласи: „От кръвта на розата израстват лилии.“ Виждате ли? Кръвта капе от розата върху флор-де-ли, бялата лилия, символ на френските крале. Могъщите графове на Оверн били верни до последно на своите крале, сражавали се редом с тях и понякога се жертвали за тях.

Стигаме третия етаж, където е студиото на Лили, и продължаваме да се изкачваме. На четвъртия ни посреща миризма на чесън, пилешко и огън на дърва. Лили ни чака на стълбищната площадка. Целува ни, а когато баща ми и Джи влизат вътре, тя ме целува отново и ме прегръща силно. Прегръщам я в отговор. Носи два намачкани пуловера. Черната ѝ коса е посивяла от мраморен пращец. Въвежда ни в дома си — огромно таванско помещение на най-горния етаж на стария завод.

— Толкова се зарадвах, когато Луис ми се обади да ми каже, че ще дойдеш с баща си! — възкликва тя. — Каза ми, че докато си тук ще работиш върху някакъв училищен проект. Колко вълнуващо!

— Да, така е. Много вълнуващо — лъжа аз.

Тя ме пита за майка ми и когато ѝ казвам какво се случи, очите ѝ се пълнят със сълзи. Лили и майка ми са били съквартирантки в Сорбоната. Една вечер тя завела майка ми на купон в апартамента на Джи. Баща ми бил там. Така се запознали родителите ми. Познавам Лили и Джи откакто се помня.

— О, горката Мариан — казва тя сега. Бърше очите в ръкава на пуловера си и отново ме прегръща. Мирише на готвено и на парфюма „Eau d’Hadrien“. Майка ми също го харесваше. Някога и тя готвеше като Лили. Къщата ни миришеше на чесън и мащерка, вместо на болка и тъга. Лили ме пита как съм и аз ѝ казвам, че съм добре. Обхваща лицето ми със силните си ръце на скулптор и повтаря въпроса си:

— Как си, ама наистина?

— Добре съм, Лили. Наистина — отговарям пак и принуждавам устните си да се извият в безрадостна усмивка. Не искам да обсъждам проблемите си. Не искам да плача във фоайето ѝ. Изпитвам смесица от изтощение и претръпналост заради дългото пътуване и искам това блажено чувство да продължи. Питам я къде да оставя якето си. Казва ми да не го свалям. Пещта била своенравна, а камината не топлела много.

Казва ми, че ще вечеряме след около един час и ми подава поднос с чаши и бутилка вино. Насочващ се към баща ми и Джи, които седят на няколко метра от голямата отворена кухня, пред една дълга дървена маса. Наливам им вино, но те разглеждат снимки и книжа и дори не поглеждат към мен.

— От тръста ще ни отпуснат съвсем малко материал за анализ — казва Джи на баща ми. — Самият връх. Около един грам общо.

— Един грам за три лаборатории? — възмуцава се баща ми и веждите му подскачат. — Бринкман и Касиман съгласни ли са с това?

— Нямаат избор. Получаваме това, което ни дават. Ни повече, ни по-малко.

Татко не ми каза много за работата, която има в Париж. Само това, че Джи участва в някакъв исторически тръст и го е помолил да дойде в Париж, за да направи ДНК анализ. Което е малко прекалено,

ако питате мен. Все едно да помолите Стивън Хокинг да ви обясни как функционира макарата.

Двамата с Джи продължават да си говорят по работа, така че аз решавам да разгледам таванското помещение. Докато правя това, трябва да заобикалям кутии и щайги, мраморни бюстове, препарирана маймунка, восъчен манекен, колекция от мускети, натъпкани с дулата нагоре в стара бъчва и огромен циферблат. Виждам венец, направен от коса, изрисувани сандъци за чай, табелки от магазини, стъклени очи и картонена кутия, завързана с панделка. На нея със старомоден почерк пише: „Последните писма на обречените, 1793 г.“ Отварям кутията и внимателно изваждам едно писмо. Хартията е крехка. Почеркът е труден за разчитане. Същото може да се каже и за старофренския, на който е написано.

„Сбогом, любима моя, деца мои, сбогом завинаги. Обичай децата ни, моля те, и често им разказвай за това какъв човек бе баща им. Обичай ги и за двама ни... днес слагам край на дните си...“

Взимам друго писмо.

„Бельото ми е мръсно, чорапите ми гният, бричовите ми са на парцали. Умирам от глад и скука... няма да ти пиша повече, защото светът е долен. Сбогом!“

И трето:

„Не знам, малък мой приятелю, дали ми е писано да те видя или да ти пиша отново. Помни майка си... Сбогом, мило дете... Ще дойде време, когато ще можеш да оцениш усилията, които полагам в момента, за да не избухна в сълзи, мислейки си за теб. Прегръщам те със сърцето си. Сбогом...“

Господи, колко депресиращо. Не ми се чете повече, така че връщам писмата, затварям кутията и продължавам да си вра нося наоколо. На пода намирам играчка-гилотина, включваща палач, жертва и главата на жертвата, направена от папиемаше, взираща се изцъклено от един малък кош. На един рафт на стената виждам чифт сини копринени обувки с катарамы, украсени с бижута. Друга от стените е покрита с червени, бели и сини, избледнели и прокъсани знамена. На тях пише „Свобода, равенство, братство“, както и „Да пребъде Републиката“. Мъже и жени с напудрени коси ме зяпат измежду позлатени рамки. Виждам картина, изобразяваща екзекуцията на Луи XVI и ужасна карикатура на човек, висящ от улична лампа, размахващ

отчаяно крака. Под нея е написано „Предател танцува Карманьола^[2]“. На маси и столове са натрупани вежди книги. Череп се хили от един гардероб.

Тези реликви не мълчат. Те са шумни и диви. Когато ги гледам, аз виждам продавачките на риби маршируващи към Версай, пеещи и викащи за хляб. Чувам възгласите на тълпата, събрала се, за да гледа екзекуцията на краля. Чувам как кръвта капе от прекъснатия му врат. Посягам с ръка и докосвам ръба на едно оръфано знаме. Веднага съжалявам за това. То е прашно и сухо, като пепел и стари кокали. Сякаш е заразно.

Искам да избягам от тези реликви, но не мога. Те са навсякъде. Запътвам се обратно към масата, спъвам се в нещо и удрям коляното си в една щайга. Никой не забелязва. Лили готви. Татко и Джи все още говорят по работа и няма да забележат, дори ако покривът пропадне. Подскачам на едно място и разтривам коляното си, а след това виждам нещото, в което се спънах — дълга дървена кутия, досущ като тези, в които понякога държат китари.

Капакът е украсен с извита резба, изобразяваща листа и цветя, но на места инкрустацията липсва, а гланцът е избледнял и замърсен. Около кутията има кожен каиш. Коленича на незасегнатото си коляно и виждам, че капакът не е затворен плътно. Зъбецът е заседнал в долната половина на ключалката.

Разкопчавам механизма, отварям капака и рязко си поемам дъх, защото пред очите ми е най-красивата китара, която някога съм виждала. Направена е от палисандрово дърво и смърч, с гриф от абанос. Розетката и ръбчетата на тялото са инкрустирани със седеф, слонова кост и сребро.

Докосвам я леко. Прокарвам пръстите си по дървото. Проследявам ръбчетата. Опъвам струните и две от тях се чупят.

— А! Открила си китарата! — казва Джи, вдигнал глава от документите.

— Аз... аз... много съжалявам, Джи — заеквам аз. — Не трябваше да я пипам.

— Глупости! Удивителна е, нали? — казва той и идва при мен. — Казва се „Виначия“. Виждаш ли името, изписано вътре? Направена е в Италия в края на седемнадесети век. Такива китари са истинска рядкост. И са много скъпи, разбира се. Ключовете са сребърни. Не

работи, за съжаление. Луи XVI е имал такава. Виждал съм картина, на която я държи.

— Откъде си я взел?

— Купих я преди тридесет години от един мъж, който я намерил в катакомбите. Работник. Имаше срутване в един от тунелите. Причини големи щети. Мъжете, изпратени да разчистят отломките, открили малко помещение. Дълго време входът му бил скрит или поточно запрещен от огромна купчина кости. Един от мъжете намерил китарата под купчина скелети. Безглави скелети. Което ми намирисва на Революцията. Тъй като е прекарала там повече от два века, човек би предположил, че китарата ще бъде напълно унищожена, но не. Може би студеният въздух я е запазил. Платих хиляда франка за нея. Доста добра сума, особено тогава, но истинската ѝ стойност е много по-голяма. Посвири на нея, Анди.

Клатя глава. Боя се, че китарата ще се счупи или направо разпадне на парчета, ако отново я докосна.

— Не мога, Джи. Прекалено крехка е. Трябва да бъде реставрирана. Някой експерт трябва да...

— Хайде. Изсвири нещо — казва той.

Иска да ми помогне. Знам, че иска. Може би си мисли, че китарата ще бъде някакъв вид терапия. Но аз не мога да търпя хора, които се опитват да ми помогнат.

— Няма смисъл — казвам му. — Наистина. Взела съм си моята китара. Нямам нужда от тази.

Джи се приближава, вади китарата от кутията и ми я подава.

— Може би тя има нужда от теб — казва ми.

Не съм готова за това. Сварва ме неподготвена. Обикновено аз съм последното нещо, от което някой или нещо има нужда.

— Да. Тъъ... ОК — отговарям аз.

Полагам китарата в кутията, взимам раницата си и бързо се връщам, чувствайки се като Амгъл, стиснал своето Безценно. Опасявам се, че Джи изведнъж ще осъзнае какво прави и ще ми я отнеме. Но двамата с баща ми отново са потънали в бумащина. Вадя резервните струни, които винаги нося със себе си и едно пликче с цип, пълно с неща за китара — мазило за нът, кърпа за почистване, лубрикант, навивач за струни, восък, парцалчета за лъскане. След това

се захващам с работа. Ключовете заяждат. Грифовете са мръсни. Дървото е изтъпено.

Лили се появява с втора бутилка вино. След това отново изчезва в кухнята. Около час по-късно вече носи чиниите и приборите, а китарата е излъскана и с нови струни. Настройвам я и когато свършвам, Джи ми казва:

— Изсвири ни нещо.

Поглеждам към него, все още несигурна.

— Преживяла е Революцията. Ще преживее и теб — казва ми той.

Не мога да реша откъде да започна. Свиренето на подобен инструмент е като да бъдеш с момче, което е толкова готино, че трябва да го целунеш навсякъде едновременно. Поемам си дъх и започвам с „Come As You Are“. Връщам се назад във времето при Рамо^[3]. След това при Бах. След това изпълнявам две композиции на Гомез. След това спирам, защото съм потна и останала без дъх, а звукът на аплодисменти ме стряска. Защото забравих. Забравих, че и те са тук. Забравих, че аз съм.

— Браво! — крещи Лили.

— Бис! Бис! — казва Джи, пляскайки като маниак.

Татко също ръкопляска. С голям, като че ли прекадено голям размах. Сякаш някой го принуждава. Прибирам китарата в кутията и отивам при тях на масата.

— Имаш невероятен талант — казва Лили. — Къде ще учиш, след като завършиш?

— Ами... въъ... колебая се между „Джулиард“ и училище „Манхатън“ — отговарям аз.

Джи размахва пръст.

— Забрави този Ню Йорк. Ела в Париж. В Консерваторията.

Поглеждам баща си, който поглежда чашата си с вино.

— Да, може би — казвам аз. — Още не съм решила.

Лили си налива вино.

— Жилоум, след малко ще сервирам пилешкото. Разчистете тези неща, ако обичате — нарежда тя, кимайки към документите и снимките.

— Аз ще се погрижа — обаждам се аз. Започвам да събирам листата, но една от снимките привлича погледа ми. Взимам я. Някакъв

стъклен буркан. Стар, яйцевиден и инкрустиран със слънце и буквата „Б“. Вътре има нещо. Нещо малко и тъмно. Не мога да отлепя очите си от него.

— Какво е това? — питам.

Джи поглежда към снимката, която държа.

— Въздействаща гледка, нали? — отговаря той. — Не всеки ден човек вижда сърцето на крал.

---

[1] Арондисман — административна единица/район. Париж е разделен на двадесет арондисмана. — Б.пр. ↑

[2] Карманьола — песен от времето на френската революция, осмиваща монархията и нейните поддръжници. — Б.пр. ↑

[3] Жан-Филип Рамо (1683–1764) — значим френски композитор от Бароковата епоха. — Б.пр. ↑

12.

Не съм го чула правилно. Не може да съм го чула правилно.

Сърцето на крал? Кралете имат големи сърца. Могъщи сърца. Как иначе могат да воюват и да поемат на кръстоносни походи? Но това сърце не изглежда голямо. Изглежда малко и тъжно.

— Не сме сигурни, че е сърцето на крал, Джи — казва татко. — Ако бяхме, аз нямаше да съм тук. Физическите му характеристики ни подсказват, че е човешко, а малкият му размер — че най-вероятно е принадлежало на дете. Това са единствените неща, в които сме сигурни.

— Не просто на дете — казва Джи. — Това е сърцето на Луи-Шарл, син на Луи XVI и Мария-Антоанета. Изчезналият крал на Франция.

— Смяташ ти — добавя татко.

— Сигурен съм в кокалите си — отговаря Джи.

— Твоите кокали не са важни. Но тези на майката могат да се окажат безценни, стига да успеем да ги намерим — казва татко.

— Можете ли? — питам аз.

Джи клати глава.

— Не. След екзекуцията, останките на Мария-Антоанета били хвърлени в общ гроб. По-късно една нейна прислужница изровила костите на краката на кралицата, или поне така твърдяла. Те се намират в един ковчег в базиликата „Сен-Дени“, но... — Джи свива рамене. — Кой знае?

— Тогава какво ще използвате? — питам аз.

— Преди няколко години направиха анализ на кичур от косата на Мария-Антоанета, отрязан преди смъртта ѝ и съхраняван като помен. Резултатите бяха безупречни, така че ще използваме тях.

— Жилоум, чашата на Луис е празна. Налей му още вино — казва Лили и слага кошница с хляб на масата.

Джи налива на себе си и на баща ми. Предлага ми чаша, но аз клатя глава.

— Къде намерихте това сърце? — питам аз и отново поглеждам снимката. — Имам предвид... как се е озовало в този буркан?

Джи поглежда баща ми.

— Защо не си й казал?

— Казах й. Току-що. Казах й основните неща. Това, което знаем със сигурност, че е вярно.

— Което е? Че това в буркана е сърце?

— Да.

— Луис, Луис, Луис — въздъхва Джи. — Ела, Анди. Седни — казва ми той и издърпва стола до себе си. — Това е една невероятна история. Ще ти я разкажа.

— Джи, не мисля, че Анди иска да знае... — започва баща ми.

— Да, искам — прекъсвам го аз, раздразнена от това, че говори вместо мен.

Поглежда ме засегнато, след което кимва.

— Добре — казва той. — Но без художествени измислици, Джи. Изложи й само фактите. Теориите и предположенията са маловажни.

Джи се обляга назад в стола.

— Значи моите проучвания и работата на Олард Лефевре, Шама, Карлайл и безброй други историци... всичко това са просто художествени измислици? — пита той разпалено. — Разказите и описанията на съвременниците? Писмата и показанията, личните дневници? Всичко това са художествени измислици?

Татко взима снимките от ръцете ми. Премества ги в далечния край на масата.

— Човешкото сърце не е изградено от измислици — казва той.

— Всяко сърце е изградено от измислици — отговаря Джи.

— Сърцето е изградено от протеини, които на свой ред са изградени от аминокиселини, стимулирани от електрически импулси.

Джи изсумтява.

— Твоята красива млада приятелка, Мина — обичаш я с цялото си сърце, или с твоите произволни комбинации от аминокиселини?

Татко се изчервява. Защото неговата красива и бременна нова приятелка е на двадесет и пет години.

— Няма нищо произволно при аминокиселините — казва той намусено, — и любовта, както всички емоции, колкото и да я ценим и възхваляваме, не е нищо повече от поредица от химични реакции.

Джи се смее. Сръгва ме с лакът.

— Точно затова се обърнах към него! — казва той. — Защото няма и капчица въображение. Той е прецизен и безстрастен и всички знаят това.

— Що за глупости, Жилоум — намесва се Лили, слагайки глинен касерол на масата. — Обърна се към него, защото е световноизвестен нобелов лауреат и всички вестници ще публикуват снимката му, а няма нещо/ което ти да обичаш повече от рекламата.

— Аз се нуждая от реклама, скъпа. Има разлика.

— А аз се нуждая от това да сложа вечерята на масата. Може би ще ми помогнеш? — отвръща Лили с остър тон.

— Аз ще ти помогна — казва татко и я последва в кухнята.

— Вярно ли е, Джи? Поканил си татко заради рекламата? — питам аз.

Това не звучи като баща ми. Вярно е, че е известен, но не му пука за това. Единственото, което има значение за него, което някога е имало значение за него, е работата.

— Да, вярно е — признава Джи. — Но рекламата е за мен, не за него. В музея ще има постоянна изложба, свързана с историята около сърцето и неговия анализ. Баща ти знае колко много означава този музей за мен. Затова се съгласи да включи името си в проекта. Надявам се, че неговото участие ще възбуди интереса на широката публика. Както и на вестниците, електронните медии и интернет. А интересът означава пари.

— Тогава каква е историята? Още не си ми казал.

— Не, не съм — отговаря Джи. — Трябва да разбереш нещо за френската революция, Анди, и то е следното: въпреки че успяла да унищожи многовековната френска монархия, революцията е била изключително крехка и нестабилна. Постоянно под атака. А тези, които повели въстанието и които пламенно вярвали, че човешките същества заслужават нещо повече от тиранията на кралете, се опитали да я защитят. В повечето случаи доста безскрупулно.

— Тъх... Джи? — прекъсвам го аз. — Имах предвид историята на сърцето. Другото за Революцията го знам.

Веждите му подскачат.

— Така ли?

— Да. Учихме Френската революция в училище. Както и американската, руската, китайската и кубинската революция. Революциите са доста популярни в „Св. Анселм“. Дори децата в предучилищна възраст носят шапки с Че Гевара.

Джи се смее.

— Добре тогава — казва той. — Какво знаеш за Френската революция?

— Ами... въъ... Франция била пред банкрут, работниците умирали от глад, аристократите били ядосани и бла-бла-бла. Така че трите съсловия — простолудието, духовенството и аристокрацията се съюзили и се провъзгласили за Национално събрание и свалили краля от трона. Австрия, Англия и Испания не харесали това и нападнали Франция. Доста французи също не били съгласни и избухнала гражданска война. Максимилиен Робеспьер се възползвал от хаоса, за да укрепи позициите си и да вземе властта. Така започнал Терорът. Робеспьер гилотинирал враговете си, които били почти всички, включително неколцина умерени революционери, които се опитали да го спрат — като Жорж Дантон и Камий Демулен. Когато останалите депутати от Събранието най-накрая осъзнали, че Робеспьер бил психопат, те наредили да го гилотинират. Било съставено ново правителство, Доректорията, но то също се разпаднало. Наполеон Бонапарт посегнал към властта и се провъзгласил за император. Кое то върнало Франция на мястото, откъдето всичко започнало. Така че да, това е историята на Френската революция. Накратко.

— Накратко? — възкликва Джи и клати глава. — Накратко? Това е Френската революция!

Джи мрази краткостта. Ненавижда резюметата, обобщенията и късата памет и за всичко това обвинява Америка. Книгата му за революцията е дълга хиляда и сто страници.

— Хайде, Джи, разкажи ми историята на сърцето — казвам аз.

Изглежда толкова нередно, това малко сърчице, затворено в стъклен буркан. Искам да знам как се е озовало там.

— Добре тогава — въздъхва той. — Нашата история започва през 1793 г. Монархията е свалена. Бушува гражданска война. Франция се е обявила за република, а кралското семейство е хвърлено в тъмницата на една древна каменна крепост, наречена Храма. Кралят е осъден за престъпления срещу републиката и гилотиниран. Скоро след

това екзекутират и кралицата. След смъртта им техният син Луи-Шарл продължава да бъде държан в тъмницата на Храма. Той е само на осем години, но е наследник на трона и представлява огромна заплаха за Революцията. Все още има много французи, които искат да го освободят и да го качат на трона. За да предотврати бягството му, Робеспьер нарежда да се държат с него така, сякаш е зазидан жив — живее сам в една студена, тъмна кула, без почти никакъв човешки контакт. Няма с какво да си запали огън, за да се стопли, а дрехите му са дрипи и парцали. Той е самотен и изплашен до смърт. Отслабва и се разболява. След известно време губи разсъдъка си.

— Това е ужасно! Как е възможно да допуснат това да се случи? — питам го аз. — Бил е само едно дете. Защо никой не е протестирал? Защо никой не се е опитал да лобира за затварянето на тъмницата? Като Гитмо^[1].

— Да протестира? Да лобира? — отговаря Джи и се смее. — По време на режима на Робеспьер? А, моя млада американко, не бива да забравяш, че по онова време Франция е наричала себе си република, но всъщност е била диктатура, а диктаторите не обичат да ги критикуват. А Робеспьер е бил достатъчно проникателен, за да направи така, че възможно най-малко хора да знаят за Луи-Шарл. Но през 1795 г... чакай малко, имам негова снимка някъде тук. Снимка на негов портрет, разбира се. Къде, по дяволите, съм я забутал?

Той посяга към една купчина черно-бели фотографии и започва да ги преглежда.

— Докъде бях стигнал? — пита ме.

— Каза, че много малко хора знаели какво се случва с Луи-Шарл — напомням му аз.

— Да. Така че студът и липсата на храна накрая взели своя дан. През юни 1795 г. Луи-Шарл починал, когато бил само на десет години. Робеспьер искал точно това. Не можел да заповяда детето да бъде убито, защото това щяло да изглежда твърде жестоко — дори за него. Но също така не можел да позволи детето да оцелее. Официалната причина за смъртта била туберкулоза на костите. Била извършена аутопсия и докато тялото стояло отворено, един от докторите, Пелетан, откраднал сърцето на момчето. Завил го в една кърпа и успял да излезе с него от затвора и... а! Ето!

Джи вади една снимка от купчината и ми я подава.

— Това е той — Луи-Шарл. Портретът бил нарисуван докато той и семейството му били затворници в Храма. Това се вижда съвсем ясно, нали? Несигурността и тревогата, изписана на лицето му, е повече от очевидна.

Не му отговарям. Не казвам нищо. Не мога. Защото момчето на снимката изглежда точно като Труман. Той имаше същото изражение на лицето си онзи ден. Последният път, когато се сбогувах с него.

— Хайде, Тру — казах аз. — Тръгвай. Ще се справиш. Избутвам снимката настрани, но е твърде късно. Болката ме връхлита, люта и зла. Чувствам се така, сякаш съм паднала в дълбока яма, пълна със счупени стъкла.

— Докъде бях стигнал? А, да. Доктор Пелетан взел сърцето и...

— Мили Боже, още ли говорите за сърцето? — пита Лили и слага блюдо с пиле на масата.

— ... успял да излезе с него от Храма.

— Жилоум, сервирай пилето, ако обичаш — сопва му се тя.

— Смята се, че е искал да...

— Жилоум! — изкрещява Лили. След това продължава да го хока. Не успявам да си превода всяка дума, която си разменят, защото съм твърде съсредоточена върху това да не избухна в сълзи, но все пак долавям, че Жилоум не е трябвало да ми показва снимките. Точно на мен. Не е ли могъл да изчака? Мъртво момче! И то на същата възраст като Труман. Може ли да е толкова глупав? Не може ли поне веднъж да говори за нещо друго, освен за мъртви хора? Горкото момиче се е наситило на ужаси и смърт! Не я ли вижда как е пребледняла? Самата тя прилича на труп! Жилоум не вижда ли това?

Татко ме поглежда докато Лили гълчи Джи. В очите му няма гняв, нито разочарование, както обикновено, когато гледа към мен. Само тъга.

— Съжалявам — казва той тихо. — Не исках да ти казвам за анализа. Не исках да виждаш снимките. Не исках да те разстройвам.

— Тогава защо ме накара да дойда тук? — питам го аз.

Чувствам ръка върху своята. Това е Джи.

— Извинявай, Анди. Дори не се замислих. Не трябваше да ти разказвам тази история. Толкова лесно се отнасям, когато говоря за такива неща — казва той.

— Няма нищо, Джи — отвърщам аз, защото какво друго мога да кажа? Но има нещо. Отново поглеждам снимката, бързо, преди Лили да я грабне от масата. Единственото нещо, за което мога да мисля, е малкото момче, родено преди повече от двеста години, самотно, гладно, премръзнало и ужасено. Заради ненормалник на име Робеспьер. Това ме кара да мисля за едно друго малко момче, взряно в сивото зимно небе докато кръвта му изтича на една улицата в Бруклин. Заради друг ненормалник.

Джи продължава да говори.

— Преследвам историята толкова упорито, просто защото искам да науча отговорите — казва той. — Искам да открия причините. Искам да разбере най-важният урок, на който ни учи историята.

— Че светът е скапан? — казвам аз горчиво.

Татко почти се задавя с виното си.

— Господи, Анди! — казва той. — Веднага се извини. Ти си гост в този дом и не можеш да говориш...

— Не, Луис — прекъсва го Джи. — Не трябва да се извинява. Права е. През 1789 г., когато Революцията избухнала, хората били изпълнени с надежда и с вяра в това, което ще донесе бъдещето. Но когато тя свършила, след бунтовете, екзекуциите, кланетата и войните, хората били изпълнени единствено с мъка и страх. Бедните агонизирали, точно както преди. Богатите също страдали — много от тях срещнали своя край под острието на гилотината. Но никой не страдал повече от това невинно дете.

Известно време Джи се вира в чашата си, след което продължава:

— Прекарах последните тридесет години от живота си, опитвайки се да разбере това. Да проумея как идеализмът, свалил монархията и родил фразата „Свобода, равенство, братство“, може да извърши нещо толкова жестоко. Тридесет години проучвания и писане, а още нямам обяснение.

— Това е. Край. Повече няма да говорим по тази тема — обявява Лили. — Искаш обяснение, така ли, Жилоум? Имам обяснение за теб: по-голяма част от бъркотията, която наричаме история, се случва, защото кралете и президентите не могат да се заситят с едно вкусно пиле и един комат пресен хляб. Колко по-добре щеше да е за всички нас, ако можеха.

Джи налива още вино. Храним се. Лили ни е сготвила печено пиле, хрупкава, маслена картофена пита, моркови с магданоз и ароматен хляб. Всичко е много вкусно, но аз се боря с всяка хапка. Просто искам да се махна оттук и да си легна сама с мъката, която ме разкъсва отвътре.

По време на вечерята, Джи, татко и Лили обсъждат разписания. Джи казва, че ще отсъства през следващите няколко дни. Утре лети за Белгия, после за Германия (стига авиолиниите да не обявят стачка), за да се срещне с другите двама генетици, участващи в анализа. Казва на татко, че ще има срещи с членове на тръста и пресконференции, на които той задължително трябва да присъства.

В допълнение към ДНК анализа, който ще извършва, докато е в Париж татко ще се прави на гений суперзвезда — ще изнася лекции в Сорбоната, ще бъде на вечеря с президента и ще се среща с богати инвеститори, заинтригувани от следващия му проект.

— А ти какво ще правиш? — пита ме Джи.

Татко отговаря вместо мен:

— Анди ще работи върху план на дипломната си работа — казва той.

— Каква е темата? — пита Джи.

— Амаде Малербю — казвам му аз, побутвайки парче пиле в чинията си.

— Малербю! Защо не ми каза? — възкликва Джи и скача на крака. Отива до един рафт с книги и започва да чете заглавията им. — Имам няколко книги за него. Разбира се, точно сега не мога да ги намеря. А! Ето една. Освен това трябва да посетиш къщата му близо до „Боа дьо Болон“. Консерваторията я притежава. В нея изнасят концерти. Нали знаеш, камерна музика. Там има един страхотен негов портрет. Освен това ми се струва, че в библиотека „Абелард“ ще можеш да намериш личните му книжа, включително оригинални партитури.

Подава ми една книга и отново сядат. Благодаря му, след което продължавам да не ям храната си. Лили ни казва, че преподава почти всеки ден. Утре има урок в Училището по изящни изкуства в Бурж, а след това в парижкия филиал на училището в края на седмицата. Бурж е доста далече от дома им, така че Лили прекарва нощта в една приятелка докато преподава там.

— Говорейки за гостни — казва тя. — Сигурна съм, че си готова за своята, Анди.

Най-накрая. Опитвам да помогна с разчистването на масата, но тя не ми позволява.

— Остави ги. Джи ще ми помогне. Това ще бъде първото полезно нещо, което е направил цял ден — казва Лили. — Ела да ти покажа къде ще спиш.

Взимам раницата и китарата и тръгвам след нея към далечния край на таванското помещение. Там има две стаи и баня, отделени от стена, която е била зидана и шпаклована, но не и боядисана. В моята стая има огромен прозорец, матрак на пода и щайга от плодове вместо нощно шкафче.

— Не е голям лукс, за съжаление. Имаме още много работа по къщата — казва Лили. — Но леглото е удобно.

— Страхотно е, Лили. Наистина. Благодаря ти — казвам аз. Толкова съм уморена, че мога да спя на пода.

Казва ми, че ще остави два комплекта ключове на масата, един за мен и един за татко, така че да можем да влизаме и излизаме, когато си пожелаем. Благодаря ѝ и тя махва с ръка. Но преди да тръгне, Лили взима ръцете ми в своите.

— Ти си един призрак, Анди — казва ми. — Почти те няма.

Поглеждам я. Искам да кажа нещо, но думите отказват да излязат от гърлото ми.

Лили стиска ръцете ми.

— Върни се при нас — казва ми.

След което си тръгва.

Затварям вратата, изгасям лампата и лягам на леглото. Поглеждам през прозореца към нощното небе, търсейки звезди. Но няма. Само няколко снежинки, понесени от вятъра. Трябва да стана. Да измия зъбите си. Да се изпикая. Да изпия хапчетата си. Но не го правя. Изтощена съм. Затварям очи с надеждата да заспя бързо, но снимките веднага изплуват на повърхността на ума ми — снимките на онова малко, тъжно сърце. На онова малко, тъжно лице.

Париж. Каква страхотна идея. „Да се разсееш малко“, каза татко.

Избухвам в смях, а след това плача. Плача докато сънят ме отнася.

[1] Гуантанамо Бей (Гитмо) — американски лагер за извънсъдебно задържане и разпит на политически затворници, свързани с т.нар. „война срещу тероризма“. Лагерът е създаден през 2002 г. от президента Джордж Буш и функционира и до днес, въпреки множеството обвинения в погазване правата на човека, измъчване на затворници и др. — Б.пр. ↑

13.

Събуждам се с дрънчене.

Заспала съм облечена и накичена с всичките метални джунджурии, които нося по тялото си. Обиците ми са се врязали дълбоко в кожата на врата ми. Гривните ми са се оплели в косата ми. Джиесемът в задния джоб е задълбал в дупето ми. Ботушите ми стискат краката като в менгеме.

Дрънча и отвътре. Снощи забравих да пия хапчетата си, което бе наистина глупаво.

Ставам, отивам до тоалетната и гълтам две хапчета, а след това още едно. Прокарвам ги с шепи чешмяна вода. Поглеждам часовника — почти обяд е. Излизам от стаята в търсене на кафе.

Татко седи на масата и говори по стационарния телефон на Джи. Включил е високоговорителя, защото по този начин може да разговаря, да праща текстови съобщения на асистентката си, да пие кафе и да чете дисертация по едно и също време. Кимвам му. Кимва ми в отговор.

На масата има ключове и бележка от Лили, в която ни казва, че тази вечер ще бъде в Бурж и къде са най-близките метростанции, магазини за хранителни стоки, пекарни и кафенета. Нито едно от тези неща не е особено близо. Всъщност нищо не се намира особено близо до завода, в който живеем.

Запътвам се към кухнята и с радост виждам, че в кафеарката е останало кафе. Наливам си една хубава голяма чаша и я изпивам, след което въздъхвам удовлетворено, когато светът се превръща от черно-бял в цветен. Посягам да си взема кроасан и в същия момент джиесемът ми извънпява.

— Ей.

— Виджей? Къде си? Чувам те страхотно.

— На покрива на къщата. Крия се.

— От кого?

— Атомната майка. От кого мислиш? Ти къде си? Тази сутрин отидох у вас, но нямаше никой.

— В Париж съм.

— Уау. Супер. Хей, ако още искаш да се самоубиеш, няма по-добро място от Париж. Имаш Нотр Дам, Айфеловата кула и всички тези мостове...

— Значи си чул — казвам аз отвратено.

— Целият клас знае. Може би цялото училище. Благодарение на Арден.

— Какво е казала?

— Че си влюбена в Ник и винаги си била. Че си се хвърлила в ръцете му. Но понеже Ник е влюбен в нея, той те е отблъснал и ти си била толкова разстроена, че си се опитала да скочиш от покрива му.

— Какво? Изобщо не беше така.

— Няма значение. Арден е зъл гений.

— Прав си за един от двата епитета.

— Но вече не можеш да го направиш.

— Какво?

— Да се самоубиеш. Ако го сториш, Арден ще си припише заслугата за това.

— Уау. Не се сетих за това. Прав си.

Чувам далечен глас:

— Виджей? Вииииджей!

— О, не — казва Виджей.

— Виджей? Виджей Гупта, там ли си?

— Трябва да тръгвам. Идва мамомелачката. И като стана дума — къде е твоята? С теб ли е? Как успяхте да я изкарате от къщата?

— Не, не е тук — казвам му аз. — Тя е... тя е в болница, Ви.

— Болница? Какво се е случило? Добре ли е?

— Не. Психиатрия. Татко я заведе.

— А теб те заведе в Париж — казва той.

— Да. Защото се разбираме толкова добре, нали? Просто умираме един за друг. Толкова се радвам, че сме заедно в Париж. По средата на зимата. Още няколко дни и аз ще свърша в психиатрията.

— Вииииджей!

— Ще ти се обадя по-късно, Анди, но, нали знаеш, че аз... просто...

— Какво?

— Просто се шегувах. За Айфеловата кула и така нататък.

— Знам.

Тишина. Не мога да говоря. Предполагам, че и той не може. Била съм близо и преди. До смъртта. Сега отново съм близо. Знам това. Той също го знае.

— Недей — казва накрая той. — Просто недей.

Затварям очи и стискам телефона. Силно.

— Опитвам се, Ви. Наистина — казвам му.

— Така ли?

— Така.

— Говоря сериозно, нали знаеш?

— Знам. Добре съм, Ви. Хайде, обаждай се в Казахстан.

Затварям. Не съм добре. Изобщо даже. Ръцете ми треперят. Цялото ми тяло трепери. Това сърце ми подежда. Видях го в сънищата си. Видях и Макс. Той крачеше, тропаше с крака и размахваше ръце.

— Максимилиан Р. Питърс! — крещеше той. — Неподкупен, неизбежен и неунищожим!

Труман беше там. Опитваше се да крачи редом с него.

Само ако можех да се върна назад във времето. На улица „Хенри“. През онази сива декемврийска сутрин. Имам нужда само от една минутка време. Не е много. Не е толкова, колкото ти трябва да композираш симфония. Да построиш дворец. Да водиш война. Само няколко лайняни секунди. Толкова време, колкото е нужно да завържеш връзките на обувките си. Да обелиш банан. Да издухаш носа си. Но нямам тази минутка. И никога няма да я получа.

Татко също е приключил телефонния си разговор.

— Джи ти е оставил още няколко книги за Малербю — казва ми той. — На масичката за кафе.

Прекосявам стаята, за да ги разгледам, благодарна за това, че не трябва да разговарям с татко. Една от книгите съдържа партитури — включително концерт в си миньор, което никога преди не съм виждала. Напълно забравям кроасана. И всичко останало. Оставям книгата и вадя старата китара, на която Джи ми позволи да посвирия снощи. Започвам да чета партитурата, дърпайки леко струните, за да усетя нотите. Това се оказва много трудно. Малербю сигурно е имал

пръстите на шимпанзе, може би дори надрусано шимпанзе, за да може да свири толкова бързо. Нотите са навсякъде. Започвам да свиря по тях, чувствайки се леко замаяна от това колко невероятно звучи тази композиция от осемнадесети век на този музикален инструмент от осемнадесети век.

И тогава, още преди да стигна средата на първата страница, татко казва:

— Можеш ли да спреш, ако обичаш? Опитвам се да работя.

— Аз също — отвърщам раздразнено.

Той се обръща.

— Трябва да започнеш да пишеш дипломната си работа, а не да свириш на китарата си.

— Това е дипломната ми работа.

Или по-скоро щеше да бъде дипломната ми работа, ако наистина смятах да напиша такава.

Поглежда ме скептично.

— Така ли? Каква е тезата ти?

— Че ако нямаше Амаде Малербю, нямаше да има RadioHead! — отговарям аз, надявайки се, че това ще приключи разговора. Но не.

— Защо Малербю? Защо той е специален?

Изглежда така, сякаш наистина се интересува от това, което му казвам. Кое е необичайно.

— Нарушил е много правила — отговарям аз. — Не е композирал красиви хармонии. Навлязъл е дълбоко в минорите. Използвал е дисонанс. Освен това е започнал да експериментира с *Diablus in Musica* и...

— С какво?

— *Diablus in Musica*. Дяволът в музиката.

— Какво, по дяволите, е това?

— Много смешно, татко.

Той се усмихва на лошата си шега, след което казва:

— Сериозно те питам.

— Това е другото име на увеличената кварта — отговарям аз.

— А увеличена кварта е?

Колебая се, преди да му отвърна. Защото съм изпълнена с подозрения. Това е твърде странно, този внезапен интерес към музиката. Намислил е нещо.

— Това е тритон — интервал от три цели тона — обяснявам най-накрая. — Използва се, за да създава дисонанс в хармонии.

Поглежда ме недоумяващо. Замислям се малко, след което казвам:

— Спомняш ли си, когато Тони пее „Мария“ в „Уестсайдска история“? Това е тритон. Както и в първите няколко такта на „Purple Haze“. И в музиката от сериала „Семейство Симпсън“.

— Но защо се нарича дяволът в музиката?

— Ами... тритоните понякога звучат малко странно, дори зловещо. Но по-скоро става дума за това, че тритоните създават хармонични напрежения в едно музикално произведение, като тези напрежения така и не се освобождават. Нещо като да зададеш въпрос, който няма отговор.

— И това ги прави дяволски?

— Тритоните получили това прозвище през Средновековието, защото църквата не обичала въпроси без отговор. Хората, които задавали твърде много въпроси, обикновено изгаряли на кладата. Църквата не позволявала на музикантите, които композирали църковна музика, да използват тритони. А това било най-високото стъпало, до което можел да се издигне един композитор.

Вече не мога да спра да говоря. Защото няма нещо, което да обичам повече от един странен, изродски тритон. Всъщност дърдорят толкова много, че забравям подозренията си. Забравям съмненията си. Забравям това, което би трябвало да знам от опит.

— Значи Малербю е бил първият, който ги е използвал? — пита той.

— Не, татко. Промените в хармонията, или по-скоро в общоприетата представа за хармония започнали мнооооого преди Малербю. Композитори започнали да нарушават старите правила още по времето на Ренесанса. През Бароковата епоха Бах използвал тритони — не много често, но все пак ги включвал в произведенията си. Същото може да се каже и за Хайдн и Моцарт. След това се появил Бетовен, който започнал да експериментира с дисонанса. А Малербю, вдъхновен от Бетовен, издигнал дисонанса до невиждани висини.

— Но Бетовен не е свирил на китара, а на пиано.

— Да... и какво от това?

— Как тогава е вдъхновил един китарист?

Искам да се плясна по челото.

— Татко, китаристите не слушат единствено музика за китара. Те слушат музика. Китарата на Малербю се чува в пианото на Лист. А много по-късно в творбите на Дебюси^[1] и Сати^[2]. А след това в произведенията на Месиен, един шантав френски композитор, който направил куп ненормални неща — изобретил свои собствени музикални инструменти и се вдъхновявал от песента на птичките. Можеш да чуеш Малербю и в Америка, особено в блус и джаз композиции. В Джон Ли Хукър, Елингтън и Майлс Дейвис. Много алтернативни групи като „Joy Division“ и „The Smiths“ също са повлияни от неговите произведения.

— Но как точно ще демонстрираш тези сравнения? — пита той, прекъсвайки ме.

— С примери — отговарям аз нетърпеливо. — След това идва Джони Грийнуд, който може да бъде наречен наследник на Малербю. Китарист, който нарушава правилата, точно като Малербю, създавайки нещо ново и прекрасно и...

— Чакай малко. Какви примери? — пита татко.

— Партитури. Части от произведенията, които споменавам. Представени чрез PowerPoint. Защо?

Той скръства ръце пред гърдите си и се мръщи.

— Не знам, Анди. Звучи ми рисковано. И трудно. Струва ми се, че на този етап ще е по-добре да се съсредоточиш само върху Малербю. Опиши живота и творчеството му, а след това можеш да включиш нещо за наследството му, но чак в заключението. Имаш нужда от добра оценка.

Чувствам се като ударена с юмрук в стомаха. Значи затова е било всичко. Не му пука за музиката. Не го е грижа защо тя е толкова важна за мен. Става дума за оценки. При него винаги става дума за оценки.

Знам това. Познавам го. Тогава защо се обнадеждих? Защо реших, че този път е различно?

— Какво правят останалите деца? В какъв формат пише Виджей?

— Пише доклад.

— Виж, Анди, не мислиш ли, че...

— Няма значение — казвам аз и млъквам. Или по-скоро се изключвам от разговора.

— Няма значение? Какво няма значение? Дипломната ти работа? — пита той остро. — Има значение, Анди. Много добре знаеш това. Имаш ли представа колко важно е това? Ако не завършиш дипломната си работа, не можеш да се дипломираш. От друга страна ако я завършиш и се справиш добре, може би ще успееш да компенсираш ужасните си оценки през този семестър.

Той продължава да говори, но аз вече не го слушам. Иска ми се да можеше не просто да чува музиката, а да я слуша. Иска ми се поне веднъж да си направи труда да изслуша мен. Иска ми се поне веднъж да затвори очи и да изслуша приказното концертно в ла минор на Малербю, наречено „Фойерверки“. Иска ми се поне веднъж да почувства това, което аз чувствам, когато слушам музика. Да усети как звукът отеква в кухините на костите му. Да почувства как сърцето му открива ритъма си в нотите.

Иска ми се да чуе безрадостния металически риф в песента „Idioteque“ на „Radiohead“ и да разпознае акорда, който Вагнер използва в началото на „Тристан и Изолда“. Искам да осъзнае, че този акорд е вдъхновен от парче на Пол Лански, композирано за компютър и наречено „Mild und Leise“. Искам да разбере, че акордът е кръстен на Вагнер, но той не го е изобретил. Чул го е в концертото „Фойерверки“ на Малербю, взел го, удължил го и го разрешил в ла вместо в ре. След това го е предал на Дебюси, който го е предал на Берг, който го е адаптирал за своята „Lyric Suite“, а Лански го е откраднал от Берг. А „Radiohead“ го взеха от Лански и ми го предадоха на мен.

Иска ми се да можеше да разбере, че музиката е жива. И ще живее вечно. Иска ми се да можеше да проумее, че музиката е по-силна от смъртта. И от времето. И че силата ѝ може да те задържи в този свят тогава, когато нищо друго не може.

— Анди? Слушаш ли ме? Ако успееш да повишиш оценките си през следващия семестър, ако изкараш шестица на дипломната си работа и ако завършиш „Св. Анселм“ с успех над 5.00 ще те запиша в някое добро училище за начало. Ако прекараш около година там, повишавайки оценките си, може би ще успееш да влезеш в Станфорд. Един от деканите ми е близък приятел.

— Не знаех, че в Станфорд изучават музика — казвам аз.

Той ме гледа дълго и изпитателно, след което отвръща:

— В „Св. Анселм“ ти направиха тест за интелигентност...

— Да. Спомням си.

— ... докато още беше в детската градина. След това в пети клас. И в девети. Всеки път имаше над сто и петдесет. Ниво „Гений“. Като Айнщайн.

— Или Моцарт.

— Можеш да направиш каквото поискаш с живота си. Каквото поискаш.

— Освен това, което наистина искам.

— Анди, музиката не е достатъчна.

— Музиката е достатъчна. Повече от достатъчна — казвам аз разпалено.

Опитвам се да потисна гнева. Не искам отново да избухвам. Наистина се опитвам.

— Как ще плащаш сметките си с музика, Анди? Колко пари ще изкарваш, свирейки на китара? Не можем всички да сме Джони Радиохед.

— Това е сигурно.

Той понечва да каже още нещо, но не успява, защото джиесемът му иззвънява.

— Кой? Кабинетът на доктор Бекър? Да, с него говорите. Свържете ме. Мат? Здравсти. Какво има? Какво се е случило?

---

[1] Клод Дебюси (1862–1918) — френски композитор, един от основоположниците на импресионизма в музиката. — Б.пр. ↑

[2] Ерик Сати (1866–1925) — авангарден френски композитор 11 пианист. — Б.пр. ↑

14.

Сърцето ми спира.

— Какво има? — питам аз.

Той вдига пръст.

— Кога? Не, не... разбира се, че не... да, съгласен съм, Мат.

— Какво се е случило? Може ли да говоря с нея? — питам аз притеснено.

— Мат, един момент — казва татко и покрива телефона с ръка.

— Майка ти е реагирала зле на един антипсихотик, който доктор Бекър ѝ е дал. Вече го е спрял и сега се обажда, за да ни каже и да обсъдим друго лекарство.

— Може ли да говоря с нея?

— Не. В момента се възстановява.

— Може ли да говоря с него? Искам да говоря с него — казвам аз, вече напълно отчаяна.

Татко кимва.

— Мат? Извинявай. Слушай, Анди е разтревожена за майка си. Иска да говори с теб — казва той и ми подава телефона.

— Здравей, Анди. Как е в Париж? — пита ме доктор Бекър.

— Мама добре ли е?

— Реагира зле на едно лекарство. Предимно гадене и повръщане. Не е рядко явление.

— Рисува ли? Не ѝ е толкова лошо, че да не може да рисува, нали?

Няколко секунди доктор Бекър мълчи, след което казва:

— Анди, майка ти трябва да приеме мъката си. Ако иска отново да води пълноценен и щастлив живот, тя трябва да се изправи лице в лице със загубата на сина си, а не да крие чувствата си в това, което рисува.

— ОК, добре, но тя трябва да рисува — казвам аз. Не съм в настроение за психиатърските му глупости.

Ново мълчание, след което докторът отговаря:

— Не, не рисува.

— Но аз сложих боите в багажа ѝ. Както и един портативен статив и няколко платна. Оставих ги в стаята ѝ. Показах ѝ къде ги сложих.

— Знам това. Аз ги магнах.

— Какво си направил? — възкликвам аз и оставям яростта да ме яхне. — Идиот такъв! Не мога да повярвам, че си направил това!

— Дай ми телефона — казва татко. Тръгва към мен с протегнатата ръка, но аз му обръщам гръб, за да не ми го вземе.

— Анди, осъзнавам, че си разстроена, но те уверявам, че състоянието на майка ти ще се подобри чрез терапия с лекарства. Говоря за осезаеми, очевидни подобрения — казва доктор Бекър.

— Имаш предвид, че ще се превърне в зомби. Когато лекарствата действат. Като мен. А когато не действат, ще стане психарка. Като мен.

— Както казах, ще можем да проследим напредъка...

— Напредъка? Точно това е рисуването за нея — напредък. Тя има нужда от боите и четките си. Не разбираш ли това?

— Анди...

— Слава Богу, че преди няколкостотин години ти и твоите хапчета не сте съществували, иначе нямаше да има Вермеер или Караваджо. Щеше да ги натъпчеш с лекарства и сега нямаше да имаме „Момичето с перлената обица“ и „Залавянето на Христос“.

— Анди! — възкликва баща ми, хваща телефона и се опитва да го измъкне от ръката ми.

Наричам доктор Бекър „тъпак“. Казвам му, че искам да говоря с майка си. Той ми отговаря, че не може. Не и в това състояние. Щяла съм да я разстроя допълнително. След това го наричам нещо по-лошо.

— Това беше! — казва татко и измъква телефона от ръката ми. Залепя го за ухото си. — Съжалявам, Мат. Дай ми няколко минути. Ще ти позвъня пак.

Затваря и започва да ми крещи.

— Това беше напълно неуместно! Ти си извън контрол! Искам да се успокоиш, след което ще се обадиш на доктор Бекър и ще му се извиниш.

Толкова съм разстроена, че не мога да спра да крача около масата.

— Защо го направи? — крещя аз в отговор. — Защо я изпрати там?

— За да се оправи. Тя е болна, Анди.

— Тя се оправяше! Беше спряла да плаче по цял ден. Беше спряла да хвърля неща. Трябва да си е вкъщи. У дома. Трябва да рисува.

Няколко секунди татко не казва нищо, след което започва пак:

— Трябва да спреш. Трябва да разбереш. Мислиш си, че можеш да оправиш нещата. Че можеш да оправиш нея. Мислиш си, че ако успееш да оправиш всичко, тогава...

— Помниш ли „Жабокът-принц“? — прекъсвам го аз.

— Какво? Не, не го помня.

— Това бе любимата приказка на Труман, когато беше малък. Имало едно време един млад принц. Той имал прислужник. Един ден принцът бил омагьосан и превърнат в жабок. Когато това се случило, сърцето на прислужника се разбило. Само три железни обръча можели да го държат цяло, само те били способни...

— Животът не е приказка. Не си ли разбрала това досега?

— Сърцето на мама е разбито.

— Анди, тя ти каза още тогава. Аз ти казах. Психиатърът ти каза. Всички ти казахме. Вината не е твоя.

Смея се. Или поне се опитвам. Но това, което излиза от гърлото ми, звучи като вопъл.

Татко сваля очилата си и защипва носа си с ръка. Дълго време стоим така, обърнати един към друг, неподвижни. Изведнъж ми писва.

— Излизам — казвам аз.

— Добре. Прави, каквото искаш. Предавам се — отговаря той.

— Предаде се — поправам го. — Преди много време.

Грабвам китарата и раницата си, тичам надолу по стълбите и излитам през вратата. Запътвам се на изток. Не знам къде отивам. Някъде, където мога да седна и да посвирия, заглушавайки целия свят и всички хора в него. Особено баща ми.

Защото това, което каза, не е вярно и двамата го знаем.

Вината беше моя. Сърцето на мама е разбито заради мен.

Аз съм тази, която уби сина й.

15.

Ходя.

Километри. Надолу по улица „Сент Жан“ до улица „Фобур Сент Антоан“. След това на запад до Бастилията. Продължавам да ходя. Прониквам дълбоко в сърцето на Париж. Става четири часа. Стигам улица „Анри IV“. Седмичен ден е, през зимата. Улиците са тихи. Продължавам на юг. Към реката.

Там мога да свиря. Никой няма да ми каже да спра. Никой няма да ми каже, че музиката не е достатъчна, когато тя е единственото нещо, което имам.

Стигам водата, слизам по тясното каменно стълбище и вече съм на кея — широка каменна алея, която прегръща реката. Виждам скамейка наблизко. Оставям раницата и китарата си на нея, след което вадя джииесема си и набирам номера на кабинета на доктор Бекър. Гласова поща. Набирам джииесема на мама. Гласова поща. Сядам и свалям ботушите и чорапите си. Краката ми пулсират от болка. Откривам два лейкопласта и ги залепям на мазолите си, след което отново слагам чорапите си.

Спрях няколко пъти докато вървях по „Сент Антоан“. В магазин за художествени материали, китайска бакалия и бутик за маркови дрехи. Бъркам в раницата си и вадя нещата, които си купих. Оставям ги на пейката. Бои и четки. Кутийка за чай с цветя по нея. Пудриера с инкрустирани бижута, шест стъквени копчета и шише с парфюм. Всички тези неща са за майка ми. Ще ѝ ги изпратя.

Ще съчиня истории за всяко нещо. Както правеше тя навремето. Ще ги запиша на един лист. Ще ѝ кажа, че копчетата са от една от роклите на Едит Пиаф, парфюмът е принадлежал на Джозефин Бейкър^[1], а пудриерата е била използвана от член на съпротивата и в нея са пренасяли тайни съобщения.

Иска ми се да можех да видя лицето ѝ, когато отвори кутията. Иска ми се да не бях тук, седнала на пейка в студа. Иска ми се да си бях вкъщи с нея. Тя рисува, а аз свиря на китара. Вечер е и двете сме

сами в дневната. В полумрака. Сами с нашата обща, непреодолима болка.

Чувам тих плясък под мен. Изправям се, отивам до ръба на кея и виждам плъх, който плува в реката. Гмурка се, изчезвайки под сивата повърхност на Сена, а аз се замислям колко лесно би било да го последвам. Трябва да направя само една крачка. Една крачка. Водата ще е леденостудена. Ще има кратка борба за живот, а след това нищо.

Телефонът ми звъни. Натискам бутона със зелената слушалка, без да погледна номера.

— Ало? — казвам аз. С цялото си сърце се надявам да е мама, а не доктор Бекър.

— Имаме урок сега, я?

— Нейтън? Нейтън! О, не. Мамка му!

Не мога да повярвам, че забравих. Господи, колко глупаво. В Щатите сега е рано сутринта. Вторник. С Нейтън се разбрахме да ходя на уроци при него всеки вторник и четвъртък сутрин през зимната ваканция.

— Какво се е случило? — пита той. Звучи разтревожен.

— Аз съм в Париж, Нейтън. За три седмици. Не искам да бъда, но баща ми се върна вкъщи и той... отведе мама в болницата. В психиатрията. Каза, че трябвало да го направи за нейно добро, а аз не мога да стоя сама вкъщи и понеже той трябваше да замине за Париж по работа и аз трябвало да дойда с него и ето ме сега. Трябваше да ти се обадя, за да ти кажа. Напълно забравих. Много съжалявам...

Изведнъж дъхът ми секва и започвам да плача. Не мога да се спра. Липсва ми мама. Липсва ми Нейтън. Липсва ми Бруклин. Студено ми е, уплашена съм и ми е писнало — писнало ми е да се оправдавам, писнало ми е да бъда ненормалница и неудачница, писнало ми е мъката да ме преследва във всеки миг от всеки ден, където и да съм.

— Анди? — казва Нейтън, но аз не мога да му отговоря.

„Направи го, неудачнице“, казвам си аз. „Направи го. Да не те е страх? Направи го веднъж завинаги. Хайде. Една крачка и си във водата.“

— Анди, чуй ме. Чуй.

Само една крачка.

— Знаеш ли, че Бах е загубил малката си дъщеричка, а след това трима сина, а накрая и жена си, Мария Барбара? — пита ме Нейтън. — Знаеш ли?

Поемам си дъх, бърз и остър, и отговарям:

— Не.

— След това той и втората му жена, Ана Магдалена, губят още четири дъщери и трима сина. Единадесет негови деца умират. Единадесет, я?

— Какво ми казваш, Нейтън? Че единадесет е повече от едно? Че нямам право?

— Много историци са се питали: Как е възможно Бах да преживее такава мъка? Как е възможно дробовете му да продължат да поемат и изпускат въздух? Как е възможно сърцето му да продължи да бие? И най-вече как е възможно той да продължи да пише музика? Кантатите. Сюитите за виолончело. Месите. Концертата. Може би най-красивата музика, която светът някога е чувал. Искаш ли да знаеш как е успял? Ще ти кажа.

— Мислех си, че ще го направиш.

— Нота по нота.

— ОК, но Нейтън... има едно нещо, което трябва да знаеш. Аз не съм Бах. Никой не е.

— Нота по нота. Такт по такт. Фраза по фраза. Ще направиш ли това?

Не казвам нищо.

— Ще направиш това.

Този път не ме пита.

— ОК. Да. Ще го направя.

Затварям. Сядам на пейката, прегръщам краката си с ръце и опирам челото си в коленете.

Имам нужда от една нота. Само една.

Вдигам глава. Китарата ми лежи на пейката до мен. Посягам към нея и в същия миг чувам скърцане на спирачки от улицата над мен, а след това пронизителен клаксон. Някакъв мъж креци — сигурно е излязъл от колата си. А след това чувам приглушена музика, най-вероятно от радиото на колата му — песента „Norwegian Wood“. Красива, сладко-горчива песен. Написана през шестдесетте от Джон Ленън, с малка помощ от Пол Маккартни.

Притискам китарата в себе си, затварям очи и пръстите ми я намират нотата. Тази, от която имал нужда Бах, когато децата му умирали. Тази, от която имал нужда Джон Ленън, когато бил самотен. Тази, от която аз имам нужда сега.

Оплесквам първата фраза. Два пъти. След което я напипвам и отлитам, издърпана в небесата от ироничната, но приказно красива кука на Ленън, запленена от неговите тъжни хармонии. Давя се в музиката.

Изсвирвам цялата песен и когато последните ноти се удължават и започват да избледняват, аз чувам тихо тупване. Отварям очи и виждам лъскаво евро, лежащо в калъфа на китарата. Възрастен мъж с бастун се отдалечава от мен.

Няколко секунди недоумявам, а после ме озарява прозрението — мисли си, че съм бездомна. Нищо чудно — седя на пейка със свалени ботуши и всичките ми вещи, пръснати около мен. Но все пак.

— Ей! — викам аз след нето. — Чакай!

Взимам монетата и хуквам към него по чорапогащник, стиснала китарата в ръка. Казвам му, че е направил грешка. Не съм бездомна, просто приличам на такава. Опитвам се да му върна парите. Той ми казва, че не съм го разбрала правилно. Парите не са милостиня, а заплащане за прекрасната ми музика. Казва ми, че се е насладил на изпълнението ми.

Изглежда тъжен в дебелилото си палто, със сивата си коса и брада. В този миг аз го виждам такъв, какъвто е бил, най-вероятно заради допълнителното хапче, което изпих тази сутрин. Виждам го такъв, какъвто е бил, когато е чул песента за първи път. Един красив млад мъж в Париж. Може би е имал приятелка? Сигурна съм в това. Виждам го в неговите стари, тъжни, красиви очи.

Той докосва периферията на шапката си и казва:

— Благодаря ви, госпожице. Сбогом.

И си тръгва.

Гледам след него, а след това зяпвам монетата в шепата си. Прибирам я в джоба си, сядам на пейката и свиря.

Нота по нота.

---

[1] Джозефин Бейкър (1906–1975), известна още като Жозефин Бекер — чернокожа американска актриса, певица и танцьорка,

наричана „Бронзовата Венера“ и „Черната перла“. — Б.пр. [↑](#)

16.

Сряда сутрин.

Един ден мина, остават още двадесет.

Снощи останах до късно навън, за да избегна срещата с татко. Той си бе поръчал храна за вкъщи и аз не се върнах докато не се уверих, че си е легнал. Посвирих още няколко часа, седнала по турски на пейката до реката. След това обиколих околните магазини за още съкровища за мама. Открих един денонощен „Федекс“ и изпратих всичко на Виджей. Доктор Бекър би конфискувал всяко нещо, изпратено директно на нея, така че се надявам Виджей да успее да вкара предметите незабелязано в болницата по време на посещение. Обадох му се и той ми каза, че ще опита.

Сега седя на масата в трапезарията. Извадих китарата „Виначия“ от кутията ѝ, сложих я на масата и в момента си играя със счупената ключалка, чакайки татко да свърши разговора си по телефона. Искам да говоря с него. Намислила съм нещо. Защото няма да мога да издържа още един ден като вчерашния, да не говорим за още двадесет такива.

Татко седи от срещуположния край на масата и говори с Джи. Пак е включил високоговорителя. Джи му изнася лекция за Бурбоните (семейството на Луи XVI) и Хабсбургите (семейството на Мария-Антоанета). Аз продължавам да ръчкам заклещения зъбец на ключалката, опитвайки се да го освободя, за да може кутията да се затваря плътно. Ако някой я вдигне за дръжката, а каишът не е обвит около кутията, капакът ще се отвори и китарата ще падне и ще се счупи. Не мога да понеса мисълта това да се случи. Опитах се да вкарам кламер в ключалката и с негова помощ да раздвижа зъбеца. Не стана. Не помогна и капачката от химикалка, нито тирбушонът и кухненският нож. Сега опитвам с пластмасова вилица.

Чувам как татко казва чао на Джи. Извивам вилицата твърде много и тя се чупи. Парче пластмаса прелита през масата и се приземява на лаптопа на татко. Поглежда ме. Аз отвръщам на погледа

му. Точно в този момент не се караме, а когато не се караме обикновено нямаме какво да си кажем.

— Значи... Париж, Белгия и Германия, а? Джи ще прави три отделни анализа? — казвам аз.

— Да. Много е сложно — отговаря татко.

— Сложните неща не са проблем за мен. Нали съм гений, не помниш ли?

Той пренебрегва това и казва:

— Джи иска да е сигурен, че никой няма да може да оспорва резултатите от анализите. Нито науката, нито политическите цели.

— Политически цели? — казвам аз. — Защо има... Интеркомът изпращава и ме прекъсва.

— Това е таксито ми! — възкликва татко и грабва палтото си.

— Ей, татко, чакай една секунда...

— Какво има, Анди? Трябва да тръгвам — казва той.

— Ако напиша плана на дипломната си работа, може ли да се прибера вкъщи? — питам го аз.

— Да, разбира се. Резервирал съм билети за връщане за двадесет и трети.

— Не, имам предвид може ли да се прибера вкъщи по-рано? Ако свърша с плана през уикенда, не може ли да се кача на самолета още в неделя?

— Не мисля, че това ще е добра идея.

— Защо не? Ти ми каза, че трябва да напиша плана, така че ще го напиша. И когато си отида вкъщи, ще се държа прилично. Заклевам се. Ще ти се обаждам всеки ден. Ако искаш накарай Рупърт Гуд да ме навестява от време на време, за да си сигурен, че съм добре. Е, може би не Рупърт. Какво ще кажеш за госпожа Гупта?

— Виждам, че добре си премислила нещата — казва той и взима куфарчето си.

— Да, така е.

Поглежда ме изпитателно, а аз му отвърщам със същото. С изненада забелязвам, че има повече сиво в косата си, отколкото си спомням, а около очите му има повече бръчици.

— Мислех си... — започва той, но после клати глава. — Не знам какво съм си мислел. Преди харесваше Париж толкова много.

Не му отговарям. Все още харесвам Париж. Париж не е проблемът и двамата знаем това. Но не възнамерявам да изтъквам този факт. Този път ще държа голямата си уста затворена. Защото отчаяно искам да каже да.

— Добре. Но имам условия. Първо условие: планът трябва да бъде добър. Всъщност трябва да бъде отличен, иначе няма да можеш да излезеш от дупката, в която си се заровила. Искам работата ти да е за шестица, а не за четворка. Все още ли смяташ да развиваш темата за музикалното ДНК? Използвайки PowerPoint?

— Да.

— Тогава искам да прочета една добра, смислена чернова на увода в допълнение към плана. За да видя дали си успяла да развиеш темата. Освен това искам да видя обобщен списък с източниците и снимковия материал, които ще използваш в презентацията.

Проклятие. Увод и план на дипломна работа. До неделя.

— Споразумяхме ли се? — пита той.

— Да — отвърщам аз.

И наистина възнамерявам да изпълня моята част от сделката. Прибирам старинната китара в кутията и разтварям на масата една от книгите на Джи за Малербю преди татко да закопчее палтото си.

Той спира на прага.

— Е, радвам се да видя, че нещо може да те мотивира — казва той. — Дори да е само мисълта, че ще се отървеш от мен.

Опитвам се да измъдря подходящ отговор. Нещо мило, което обаче да не прозвучи толкова фалшиво, че и двамата да се смутим.

Но е твърде късно. Вратата се тряска. Ехото ме блъсва в лицето.

Отиде си. Отново.

17.

„... така че виждаме как 1795 г. е била повратна за Малербю — годината, в която той се противопоставя на установените вкусове и практики в музиката от осемнадесети век и изгражда свой уникален хармоничен стил. Как? Защо 1795 г.? Досега никой не е успял да отговори на тези въпроси. Не знаем абсолютно нищо за детството на Малербю, за родителите му, за родния му град, за музикалното му образование. Единственото, което знаем, е, че през есента на 1794 г. той пристигнал в Париж и започнал да изкарва прехраната си, композирайки за театъра.

В следващата глава ще анализираме едно негово ранно произведение — концертото в ла минор, известно също така под името «Фойерверки». Защо Малербю е наричал концертото така, както и много други неща, свързани с този композитор, си остава загадка и до днес. За разлика от например «Музика за кралските фойерверки» на Хендел, творба, поръчана от английския крал Джордж II по случай края на войната за австрийското наследство, концертото в ла минор на Малербю не е било композирано по поръчка и нямаме сведения да е било изпълнявано по време на официално събитие. Въпреки че тази творба не е толкова сложна и елегантна колкото по-късните произведения на Малербю, нейното значение е огромно. Концертото е създадено през лятото на 1795 г., като Малербю работи по него в апартамента си в Маре. Това е началото на неговата внезапна и удивителна хармонична реориентация.“

Облягам се назад на стола и се протягам. Стомахът ми къркори. Поглеждам часовника си. Наближава три, а не съм яла нищо цял ден. Бях твърде заета с четене, опитвайки се да проуча произхода на Амаде Малербю.

Той е енигма. В книгите пише много за музиката му, но почти нищо за самия човек. Появил се в Париж, когато бил на деветнадесет и няколко месеца. Изкарвал прехраната си пишейки асансьорна музика, а след това напуснал и започнал да композира музиката, която го направила известен. Никога не се оженил, нямал деца. Направил достатъчно пари, за да си купи луксозна къща в „Боа дьо Болон“, когато станал на четиридесет. Починал на петдесет и осем години и завещал къщата на парижката Консерватория.

Това е едно добро начало, но ще имам нужда от много повече информация, ако искам да летя за Щатите в неделя. А вече резервирах билета си. Не успях да си намеря нормален полет до Ню Йорк в такъв кратък срок — като например нещо, което излита сутринта и се приземява в града през същия ден. Единственото, до което успях да се докопам, бе билет за полет, който излита от „Орли“ в девет часа вечерта, със седемчасов престой в Дъблин. Ще бъде истински кошмар, но по-добре това, отколкото да чакам до двадесет и трети.

Сега... къде мога да открия още информация за Малербю?

Кутията на старинната китара лежи на масата срещу мен. Придърпвам я, за да почовъркам ключалката, докато мисля. Джи каза, че в библиотека „Абелард“ имат колекция от партитури на Малербю. Тя е в центъра. Мога да отида там и да разгледам колекцията. Това би било едновременно исторически източник и снимков материал. Мога да посетя къщата и на Малербю и да разгледам вещите му. Както и портретите му. А после какво? Това е трудно. Хората като и Виджей с цитати от държавни глави в дипломните си работи повишават стандарта за всички ни.

Зъбецът е все така заклещен. Не иска да помръдне, независимо от това колко силно го ръчкам. Започва да ме ядосва. Отивам в кухнята и започвам да търся.

След пет минути се връщам в дневната с пирони, отвертка, кука за плетене и шише зехтин.

Вадя китарата от кутията и я премествам по средата на масата, точно под полилея, за да виждам какво правя. Накланям кутията на

една страна, капвам малко зехтин и се захващам за работа.

Половин час по-късно още не съм постигнала нищо. Пироните са твърде дебели. Отвертката още повече, а куката за плетене се огъва. Вече съм бясна. Налазвам по масата и накланям кутията така, че светлината от полилея да освети дупката на ключалката.

Точно в този миг чувам тупване.

Поглеждам надолу. Ключът на Труман. Излязъл е от пазвата ми и се е ударил отстрани на кутията. „Каква е вероятността?“, чудя се аз. Свалям ключа и го пробвам. Влиза в ключалката, но не се завърта, когато опитвам. Натискам малко по-силно. Съвсем малко. Не искам да го счупя. Все така нищо. Опитвам се да издърпам ключа, но той се е заклешил вътре.

Започвам да се паникьосвам. Не трябваше да го свалям. Никога не го свалям. Отново се опитвам да го завъртя — твърде силно. Ръката ми се плъзва и порязвам кокалчето си на ръба на кутията. Облизвам раната и пробвам пак. Искam си го обратно.

Дърпам, бутам и извивам ключа с всички сили. Пръстите ме болят, кокалчето ми кърви. Псувам. Тъкмо се каня да се предам, когато чувам стържене и ключът се завърта. Зъбецът се вдига и отново потъва, но ключът продължава да се върти. Би трябвало да спре, но не спира. Изведнъж чувам прещракване и отстрани на кутията се появява тънка цепнатина.

Счупих го. О, Господи, не. Поглеждам по-отблизо, чудейки се как ще обясня това на Джи, когато виждам, че цепнатината е абсолютно права и ръбовете ѝ не са назъбени, което е странно. Мушвам пръстите си вътре и я разширявам, като в същия миг ме лъхва странна, дъхава миризма. Натискам. Отначало кутията не поддава, но изведнъж чувам тих, нежен звук, почти като въздишка. Капакът бавно се отваря и когато това става, аз ахвам.

Защото под него е лицето на Труман. Гледа към мен.

18.

— Сигурно е от лекарствата — прошепвам аз. — Отново съм изпила твърде много хапчета. Привиждат ми се неща.

Затварям очите си и ги стискам. Но когато ги отварям отново, той все още е там.

Няколко секунди по-късно, след като сърцето ми е преустановило опитите си да разбие ребрата ми и да изхвърчи навън, аз осъзнавам, че това не е лицето на Труман. Това е лицето на друго момче. Но все пак ми е познато. Нарисувано е върху малък овал от слонова кост със златна рамка. Очите на момчето са сини и косата му е руса и къдрава като на Труман, но чертите му са различни. По-нежни. Носи старомодна риза с дантелена яка и сив жакет.

До овала от слонова кост има малка муселинова кесия, завързана със синя панделка и притисната в кадифената подплата. Изваждам я от кутията и я доближавам до носа си — карамфили. Има и книга — малка, с кожена подвързия и без заглавие. Отварям я. Хартията е твърда, страниците са кафяви по краищата и покрити с текст. На първата има дата — двадесети април 1795 г. Това е преди повече от двеста години. Което е повече от изумително. Възможно ли е тази книга да е толкова стара? Започвам да чета. Това става доста бавно. Френският е старомоден, а почеркът е грозен и разкрячен.

20 април, 1795 г.

Историята е измислица.

Робеспьер каза, че знае това по-добре от всеки друг. Защото през последните три години я пише собственоръчно.

Сега е мой ред.

В страниците, които държите в ръцете си сега, няма измислици. Това е един правдив разказ, описващ тези горчиви, кървави дни. Пиша го набързо, но съм изпълнен с надежда — надежда, че светът ще го прочете и ще научи истината. Защото истината ще ви освободи.

Робеспьер не е казал това. Иисус го е направил. И за да не ме сметнете за глупак, ще ви кажа, че си спомням много добре каква бе неговата съдба.

Ако сте открили този разказ, значи с мен е свършено. И тази последна роля, която играя, на Зеления мъж, вече е история.

Но той е жив. Живее в страх и нещастие — но все пак е жив. Постоянно се кроят заговори, които целят да бъде освободен и те всеки път се провалят.

Направете това, което аз не успях. Изнесете този разказ от Париж. Занесете го в Лондон, дайте го на някой вестникар, който да го публикува. Щом светът научи истината, той ще бъде освободен.

Но побързайте. Моля ви, умолявам ви, побързайте.

Държат го в Кулата, в една студена, тъмна стая с един-единствен прозорец, който е малък и твърде високо. Стражите му са жестокосърдечни. Няма огнище, което да го топли. Няма тоалетна. Нечистотиите му се трупат в ъгъла. Няма играчки. Няма книги. Няма нищо, освен плъхове. Когато му дават храна, той я хвърля в ъгъла, за да ги прогони от себе си. Не знае, че майка му е мъртва и пише думи с камък на стената: „Мамо, моля те...“

Знаете за кого говоря. Затворникът в Кулата. Да, самият той.

Не затваряйте тази книга. Четете нататък, умолявам ви. Някога сте бил смел. Някога сте бил добросърдечен. Отново можете да бъдете.

Моето име е Александрин Паради.

На седемнадесет години съм.

И краят ми е близо.

Спирам да чета.

Авторката споменава Робеспьер и затворник в кула.

Онзи Робеспьер? Онзи затворник?

— Не може да бъде — казвам аз. — Няма начин.

Взимам миниатюрата на момчето. Поглеждам лицето му, вглеждам се в тъжните му сини очи... и осъзнавам, че съм го виждала преди. В купчината снимки на Джи — онези, които двамата с татко разглеждаха в деня, когато пристигнахме. Имаше една на сина на Луи XVI и Мария-Антоанета, заедно със снимките на сърцето в стъклената урна.

Какво стана с тези снимки? Къде са те сега? Връщам се назад в мислите си. По време на онази вечеря Лили се ядоса на Джи и ги събра от масата. Къде ли ги е сложила? Започвам да ги търся, все още стискайки малкия портрет. Снимките не са на масата в трапезарията. Не са в кухнята. Не са на масичката за кафе. И не са на рафтовете с книги. Може би изобщо не са тук. Може би са в куфарчето на татко. Може би Джи ги е взел със себе си в Белгия. Продължавам да търся и почти подскачам от радост, когато ги откривам върху една купчина книги.

Намирам тази, която искам и я приближавам до портрета. Дрехите са различни. Косата в миниатюрата е по-дълга. Но това е той — Луи-Шарл, изчезналият крал на Франция.

— Не може да бъде — повтарям аз.

„Но е вярно“, прошепва вътрешен глас.

Вярно е.

19.

Прибирам снимката. Връщам портрета в кутията. Както и дневника. След което заключвам кутията.

Казвам си, че не искам да чета дневника, защото само ще ме депресира. А не искам да се натоварвам допълнително с нещастieto на други хора — и моето е предостатъчно.

Но истината е, че се страхувам от този дневник и не знам защо. Когато го чета, аз имам чувството, че приемам лакомства от непознат. Или пътувам на стоп или се качвам в метрото късно вечер.

Тръшвам се на дивана, включвам телевизора на Джи и си пускам CNN. След две минути го изключвам и набирам Виджей. Гласова поща. Взимам книгата за Малербю, която чета, и я разтварям.

„... партитурите ни разкриват, че композициите му за театъра са били приятни, но забравими. Те по никакъв начин не подсказват за гениалността и сложността на покъсните му творби...“

Затварям книгата. Не мога да се съсредоточа, и ме свърта на едно място. Ставам и отивам в кухнята да си намеря нещо за ядене. Нищо не ми привлича погледа и се връщам при кутията с ключа в ръка, досущ като глупавата съпруга на Синята брада.

Изваждам дневника и го разлиствам. Нещо изпада от него и се приземява на масата. Изрезка от вестник, малка и крехка като венчелистче.

Париж, 2-ри флореал^[1] III — Зеления мъж, както наричат престъпника, тероризиращ гражданите на Париж с разрушителните си фойерверки, отново се е проявил снощи, нанасяйки щети на имоти на улица „Норманди“.

Никой не знае каква е целта на тези пиротехнични прояви. Някои вярват, че Зеления мъж (наречен така заради зелените листа, които хората, боравещи с фойерверки носят, за да се предпазват от искри) изпраща тези ракети, за да насочва чужди армии. Други смятат, че фойерверките са кодирани съобщения, които си разменят членове на бунтовническа групировка в града.

Генерал Бонапарт, капитан на парижката стража, бе смъмрен от Събранието тази сутрин и критикуван за това, че Зеления мъж още не е арестуван. Бонапарт увери присъстващите, че прави всичко по силите си, за да залови мерзавеца.

„Увеличих броя на стражите, патрулиращи по улиците, и обявих награда от сто хиляди франка за главата на Зеления мъж“, каза той. „Ще бъде заловен — това е само въпрос на време. И когато това се случи, наказанието ще бъде бързо и сурово.“

— Втори флореал — казвам на глас. Спомням си тази дума от уроците за Френската революция. Събранието забранило стария юлиански календар и направило деня, в който Франция станала република, 22-ри септември 1792 г., Ден Първи от Година Първа. Обявили, че летоброенето трябвало да започне наново — с тях. Струва ми се, че „Ш“ означава Година Трета, или с други думи 1795-та.

Но кой е Зеления мъж?

Отгръщам на първата страница. Авторката споменава зелен мъж. Казва, че това е била последната ѝ роля. Но тя е момиче, а не мъж. Името ѝ е Александрин. Да не би да се е преструвала на мъж? Защо? И ако това е така, какво е правила с тези фойерверки? Освен че е вбесявала Наполеон Бонапарт, което не ми изглежда особено умно. Човекът е бил с къс фитил. И е имал армия.

— Коя си ти? — казвам на глас. На никой.

Джииесемът ми започва да звъни и ме стряска така, сякаш са ме зашлевили.

— Господи, Виджей! Така ме изплаши! Какво искаш?

— Какво искам аз? Ти си ми оставила съобщение.

— А, да. Извинявай. Никога няма да повярваш. Току-що намерих един дневник. Беше скрит в една старинна кутия за китара. Струва ми се, че е много стар. Може би чак от времето на Революцията.

— Уау.

— Нали? В него има стара изрезка от вестник с много странна дата — втори флореал три. Имаш ли представа кой месец е това?

— Може би май? — отговаря той. — Чакай една минутка...

Чувам го да набира нещо на клавиатурата си.

— ОК, готово. Двадесет и първи април, 1795 г.

— Как разбра толкова бързо?

— Намерих таблица за превръщане онлайн. И какво се казва в дневника?

— Още не съм сигурна. Току-що започнах да го чета, но...

— Виджей! — чувам на заден фон. — Как можеш да учиш на празен стомах? Защо не си изял закуската, която ти приготвих?

— Защото говоря по телефона, мамо!

— Пак си губиш времето с приятели, нали? Кой е това?

— Ахмадинеджад^[2].

— Господи Боже! Какво казва?

— Че иска да гледа Джизи в театъра „Бейкън“ тази вечер. Путин също ще ходи. Купил си е билет от Ким Чен Ир. Всички гангстери ще ходят.

— Не се прави на умник, младежо!

— Трябва да затварям — казва ми той на мен. — Вражеските сили напредват по крайбрежието.

— Успех, войнико. Край.

— Април 1795 г. — казвам си аз, след като затварям.

Прокарвам ръка по кожената подвързия на дневника, мислейки си за момичето, което го е водило и как се е надявала да го изкара от Париж. Това очевидно не се е случило, защото ето го сега, два века по-късно, все още в Париж.

А самата Александрина? Какво ли се е случило с нея? Джи не каза ли, че китарата е била намерена в катакомбите? Може би Александрина

я е скрила там, защото стражите са били по петите ѝ. Може би я е скрила в катакомбите, а после не е успяла да се върне, за да си я вземе. Или пък се е случило нещо ужасно и тя е умряла там долу. И кутията е лежала скрита под земята до срутването, а мъжът, който я е намерил, така и не е открил фалшивото дъно, защото кой очаква да намери фалшиво дъно в кутия за китара? И освен това не е имал ключ.

Но аз го имам. По някакъв начин той е в мен. Как е възможно ключът да стигне от Париж на осемнадесети век до Бруклин на двадесет и първи?

Възможно ли е Александрин да е отпътувала за Ню Йорк вместо за Лондон? С ключа в джоба на палтото ѝ? И по някакъв начин той се е озовал в кашон с боклуци на битпазара. Или пък ключът на Труман изобщо не е нейният ключ. Може би е просто някакъв старинен ключ, който отваря всички кутии за инструменти. Това ми изглежда много по-вероятно.

Както и да е, струва ми се, че скритото отделение не е било отваряно от дълго време. Едва ли дневникът и миниатюрата щяха да са вътре, ако това бе ставало. Не мисля, че е било отваряно откакто самата Александрин го е заключила и си е плюла на петите. Или го е заключила и е умряла.

И така до днес.

До мен.

Прибирам изрезката от вестника между страниците и продължавам да чета.

---

[1] Флореал — осмият месец от френския републикански календар. — Б.пр. ↑

[2] Махмуд Ахмадинежад — президент на Иран, избран през 2005 г. и преизбран за втори мандат през 2009 г. — Б.пр. ↑

20.

22-ри април, 1795 г.

Чист късмет ме доведе при него. Или поне така си мислех преди.

Беше неделя през април. Преди години. Беше 1789 г. Робеспьер забрани неделите. Както и 1789 г. Но аз отчитах дните по стария, а не по новия календар.

Това беше преди. Преди гражданите на Париж да унищожат един затвор, един дворец и един крал.

Всички членове на семейството ми бяха във влажната, противна стая, в която живеехме заедно. Баба ми разбъркваше супата. Каза ни, че е заешко, но никой не ѝ повярва. Бяха изчезнали твърде много котки от квартала.

Аз, баща ми и чичо ми се прибрахме вкъщи без сандъците и кутиите.

— Къде са куклите? — попита майка ми.

— Изнасяхме представление за революцията в Америка — отвърна баща ми. — Бяхме нападнати от стражите. Нарекоха представлението противодържавно. Стъпкаха куклите, прекатуриха театъра и подпалиха всичко.

— Господи, разорени сме! — изплака майка ми. — Как ще храня тези деца? Какво ще правим? Кажете ми!

— Ще направим нови кукли — отвърна чичо ми.

— За да ги стъпчат стражите и тях? — попита майка ми.

— Ще направим кукли, които пърдят — рече чичо ми. — Така ще си върнем парите. — След това се обърна към баща ми. — Париж иска пръдни и фарсове, а не висши идеали, Тео. Трябва да направиш това.

— Трябва да направя това, трябва да направя онова. Аз съм твоя кукла на конци, Рене — оплака се баща ми.

Някога той беше драматург, а ние, останалите, бяхме неговите актьори. Пиесите му бяха тъжни и трагични, като самия него, но театрите отказваха да ги поставят, защото в тях ставаше дума за

свобода и за края на кралете. Понеже не можеше да поставя пиесите си в театри, той ги поставяше на улицата. Хората, които упражняваха цензура го арестуваха три пъти. Третият път му забраниха да поставя повече пиеси. Така че той направи кукли и чрез тях изричаше словата, които иначе не можеше.

— Татко ще го направи, нали? — попита мама нашата сестричка Бет. — Толкова съм гладна!

Всичките бяхме гладни и заслабнали, защото реколтата беше лоша, а зимата дълга. Всяка сутрин виждахме трупове на улицата, посинели и вкочанени. Мъже, жени и малки дечица. Умрели от глад и студ. Носеха ги към моргата като дъски.

Само Бет не беше кльоцава. Как оставаше закръглена наред с епидемията от глад бе мистерия за всички нас. Майка ми подозираше, че има глисти, баба ми — болест на жлъчката.

Чичо ми и баща ми продължиха да спорят за куклите. Майка ми заплака. Петимата ми братя започнаха да ѝ пригласят. Баба ми се разлюти и им се накара.

А аз? Аз реших да си пробвам късмета с рецитал на Шекспир в „Кралския дворец“. Щях да започна с Жулиета, да продължа с Розалинда и Кейт и накрая щях да извадя чифт бричове и да рецитирам Хамлет, Ромео и младия крал Хенри.

Сега дворецът е тъжно място — празните стаи събират прах, а под дърветата спят бездомници. Но някога това е било сърцето на Париж, смайващо красива колонада от магазини, кафенета, ресторанти и бордеи. Място, където човек можел да си купи чаша лимонада или момичето, което я продава. Място, където човек можел да види амазонка, облечена в тигрови кожи, да се размине с херцогиня, повлачила след себе си кожи и слугини и да хвърли едно су пред просяк с разложени рани по краката. Място, където акробатите подскачали и се превъртали във въздуха, татуирани момчета се разхождали голи и шарлатани показвали мъртви бебета чудовища с две глави и четири ръце в стъклени буркани.

Как го обичах.

Херцогът на Орлеан притежаваше двореца. Никога не съм го виждала, защото той живееше на горните етажи, високо над улицата,

но хората казваха, че е най-богатият и зъл човек в цяла Франция.

Надявах се, че ще изкарам някоя и друга монета там. Защото нямаше къде другаде. Предишният ден се бях пробвала в театъра „Comédie“ и в операта. Имах прослушвания и в пет булевардни театъра, но не получих нито една роля. Дори роля на прислужница. Тогава можех да играя много повече от една прислужница, въпреки че бях още малка. Можех да играя главни роли. Но съм обикновена на вид, не съм хубава и нищо друго няма значение.

Тъкмо обличах жакета си, когато сестра ми се приближи до сцепеното огледало, за да се огледа. Тя си мислеше, че никой не я гледа, но аз видях как извади нещо от джоба си и го пъкна в устата си.

Беше торта. Дебелата свиня се тъпчеше с торта, докато ние ядяхме котешка супа. Видях я как пъкна още един залък в устата си. Брат ми Емил също видя. Той посегна да си вземе, но тя плясна ръката му. Емил се разпищя и изтерзаната ни майка, понеже не бе видяла какво се случи, отново го зашлеви.

Видях Емил, който плачеше, защото беше вечно гладен. И майка ми, която плачеше, защото нямаше какво да му даде. След това отидох при Бет и разпрах джоба ѝ. Голямо парче маслена торта падна на пода.

— Вижте! Има торта, а не ни дава! — извиках аз.

— Проклетата кучка! — изсъска Бет. — Ще съжаляваш за това, че си отвори устата, кълна се!

Чичо ми и баща ми, които още се караха, не ни чуха, но останалите чуха. Баба ми вдигна глава от супата, която бъркаше, а леля ми спря да шие.

Майка ми пребледня. Вдигна тортата от пода.

— Откъде си взела това, момиче? — попита тя.

— От Клод — отвърна Бет и бузите ѝ почервеняха.

Клод бе млад помощник-готвач в една благородническа къща. Непохватен дългуч, на когото Бет бе хвърлила око.

— Пастите на Клод са те направили дебела! — подиграх ѝ се аз.

— Мълчи, глупачке. Не е дебела от пастите — сгълча ме баба ми.

— Ще се ожени за теб! — отсече майка ми. — Дори да трябва да го завлека при свещеника за ухото!

— Не може! — проплака Бет.

— Защо? Друга ли си има? Отговори ми, малка развратница такава!

— Не, мамо! Остава му само още една година от чираклъка. Закле се, че ще се оженим в деня, в който се освободи. Още същия ден!

— Какъв срам, Бет! — отвърна майка ми. — С увиснал корем, но без съпруг. Как ще показваме лицата си на улицата? Как ще храним още една уста?

Бет изтича разплакана при баба ми и скри лицето си в скута ѝ. Тъй като двете с майка ми бяха престанали да крещят, ние чувахме баща ми, който не беше.

— И ако направя тези пърдящи кукли, какво ще правим после, Рене? — викаше той. — Каква полза ще имаме от тях? Никой няма да ни гледа. И дори ако ни гледат, дори да изкарваме по хиляда ливри на ден, пак няма да можем да си купим хляб. Тук в Париж гладуваме, а във Версай ядат пасти!

Бет вдиша глава. Избърса носа в ръкава си.

— Пасти? Във Версай ядат пасти? — каза тя. — Защо не отидем там? Ще имаме предостатъчно за ядене.

* * *

Бет грешеше за Клод. Той така и не се ожени за нея. Грешеше и за Версай. Не ядохме толкова пасти, колкото се бяхме надявали.

Но беше права за мен. Аз много, много съжалявам за това, че отворих устата си.

„Защо е съжалявала?“, чудя се аз. Отново усещам онова мъчително безпокойство, което ме обзе, когато започнах да чета дневника. Чувство на страх. Не искам да знам.

Не искам да знам какво е накарало момичето да съжалява. Или защо смята, че скоро ще умре. Или как китарата се е озовала в катакомбите — огромното, разпиляно гробище под парижките улици. Защото каквито и да са причините, те няма да са приятни и точно в момента се чувствам по-добре от всякога. Не се карам с баща си. Заела съм се сериозно с учението. А хапчетата прогонват мъката. И искам това да продължи.

Стомахът ми отново изръмжава и се свивам болезнено. Осъзнавам, че умирам от глад. Последното нещо, което ядох, бе една палачинка с шунка и сирене на път за вкъщи. Това беше снощи.

Затварям дневника и го прибирам в кутията. Този път окончателно. Ще кажа на Джи за него, когато се върне. И за миниатюрата. Нека той се занимава с тях.

Навличам якето си и грабвам раницата. Решавам да хапна нещо навън, след което да се върна и да продължа да чета за Малербю. Имам много работа за вършене до неделя.

Стига с тъжните истории.

Не и днес.

Имам самолет за хващане.

21.

След десетминутна разходка откривам магазин за хранителни стоки на улица „Фобур Сент Антоан“. Точно преди да вляза си спомням, че вчера изтеглих пари, но ги изхарчих до стотинка. Изминавам още няколко пресечки, преди да намеря банкомат. Стоя и чакам парите, когато излиза съобщение, че нямам достъп до сметката. Решавам, че съм объркала паролата и пробвам пак. Нищо.

Взимам си картата и се обаждам на татко. Не вдига. Разбира се. Не е гладен. Най-вероятно пие следобеден чай с президента. Набирам друг номер. Чувам презокеански статичен шум, след което глас казва:

— Мина Дайсън.

— Здравсти, Мина.

Минават няколко секунди, преди киборгът от Другата страна да включи програмата за разпознаване на реч. След това чувам:

— Анди? Това ти ли си?

— Да, аз съм. Тъж... току-що опитах да изтегля пари от дебитна карта. На сметката на татко е. Но има някакъв проблем. Искам да си купя нещо за ядене, но не иска да ми даде пари.

— Да, аз блокирах картата — казва Мина. — Вчера имаше две тегления в разстояние на около час. Първо за сто, а после за двеста евро. От банката ми позвъниха. Реших, че картата е била открадната.

— Това бях аз. Трябвах ми пари за едни неща.

— Трябвали са ти триста евро? — пита Мина. — Това са много пари, Анди. Не можеш просто да теглиш триста евро всеки път, когато ти се прииска.

— Ти да не си му главен счетоводител?

Мълчание.

— Обади се на баща си за пари.

— Опитах това. Не ми вдигна.

— Не знам какво да ти кажа. Сигурна съм, че са ти останали пари от вчерашното пазаруване. Купи си сандвич... — гласът ѝ

заглъхва, след което отново се появява — ... трябва да тръгвам. В лабораторията съм.

— Чакай! Мина? Ей, гладна съм! — крещя в телефона.

Тя затваря. Не мога да повярвам. Толкова съм гладна, че цялата треперя. Пъхам джиесема в джоба на якето и напипвам нещо друго там. Монета. Вадя я. Лъскаво златно евро — това, което старецът ми даде вчера на кея. Напълно го бях забравила. Но едва ли ще ми помогне много. Няма да ми стигне и за половин сандвич.

И тогава идва прозрението: щом съм изкарала едно евро, свирейки на кея, където през зимата минават много малко хора, колко пари ще изкарам, ако свиря на място, където има туристи?

Хуквам към къщата на Джи, за да взема китарата си.

22.

Свиря на китара.

Толкова е студено, че вкочанените ми пръсти не уцелват правилните ноти.

Свиря близо до Айфеловата кула. Гъмжи от туристи. Тук съм от часове. Давам всичко от себе си. Опитвам се да не обръщам внимание на гълъбите, снежинките и стотиците идиоти, които ме сочат и ми се присмиват.

Наближава шест часа и почти се е стъмнило. Направо умирам от глад. Досега са ми хвърлили около пет евро. Едва ще ми стигнат за малко хляб и сирене.

Свършвам „All Apologies“, оставям китарата на земята и духвам в шепите си, но това не помага.

— Пъхни ги под мишниците си.

Вдигам глава. Някакъв тип стои пред мен в оранжев комбинезон. До краката му има кутия с инструменти. Прилича на сериен убиец.

— Моля?

— Ето така — казва той, скръства ръце пред гърдите си и пъха пръстите си под мишниците. — Топли повече от дъха.

Опитвам. Прав е.

— Харесва ми как свириш — казва той. — Искаш ли да направим един джем сешън?

— Копеле, с какво? С чук?

Обръща се. Има калъф за мандолина, праметнат през рамото.

Свивам рамене.

— ОК, добре.

Мисля си, че може би ще звучим по-добре заедно. Или поне по-силно. Във всеки случай ще изкараме повече пари. А аз имам нужда от пари. Той загрява и изсвирваме „Penneyoyal Tea“, а след това няколко парчета на Елиът Смит и Нада Сърф. Хората спират, за да ни слушат. Неколцина хвърлят монети. Свирим около час, след което разделяме парите. Малко над седем евро на човек.

— Аз съм Жул, между другото — казва мъжът. — Работя ей там — посочва на запад с палец, — правя мебели.

Това обяснява оранжевия комбинезон. Надявам се.

— Аз съм Анди.

— Искаш ли да дойдеш с мен в „Реми“? Това е едно кафене. На улица „Оберкампф“. Свирия там всяка сряда и неделя. Не съм ходил от няколко седмици, де, защото един от тези, с които свирия, си плю на петите. Замина за Молдова, за да си прибере зъбите.

— Какво да си прибере?

— Зъбите. Даде протезите си на брат си за сватбата му. Да изглежда добре на снимките. Каза му, че може да ги вземе и на медения си месец. Кое то бе много мило от негова страна, нали? Но сега брат му отказва да му ги върне. Не ги изпрати по пощата, както се бяха разбрали. Така че знаеш ли какво направи той? Константин? Замина за Молдова, за да си ги вземе обратно. Както и да е. Искаш ли да дойдеш с мен? Можем да вземем метрото. В „Реми“ ще ни нахранят.

— Не знам — отговарям аз. Гладна съм като вълк и умирам от студ. Но от друга страна не знам нищо за този тип, освен това, че говори твърде много за зъби и от кутията му за инструменти се подава трион.

Жул свива рамене. Казва ми чао и си тръгва. Аз решавам да остана още половин-един час. Може би ще заработя още няколко евро. След това ще имам достатъчно за топла манджа и едно евтино кафе. Тъкмо започвам „Wake Me Up When September Ends“, когато едната ми струна се къса. И нямам резервни.

Обръщам се и се оглеждам за мъж в оранжево. Забелязвам го. Той е на десетина метра от мен и тъкмо се кани да вземе завоя.

— Жул! Ей, Жул! — крещя аз.

Той се обръща.

— Какво?

— Имаш ли резервни струни в теб?

— Да.

— Добре.

— Добре какво?

Какво толкова се притеснявам? Един сериен убиец ще разреши всичките ми проблеми.

— Добре, ще дойда.

23.

— Добра е — казва Жул.

— Кльоцава е — отвръща плешивият мъж нещастно.

— Е?

— Какво е? Ще изяде всичката храна в кухнята ми! Защо винаги ми водиш избягали от вкъщи? Константин. Върджил. А сега тази!

Жул целува голото теме на Реми. Собственикът на кафенето го псува. Жул ме дръпва за якето.

— Влизай. Оттук.

Чувам как Реми казва на един сервитьор:

— На никого не му пука дали е добра или не. Клиентите не искат да гледат талантиливи момичета. Искат хубави. С големи цици.

— Следващият път ще донеса — казвам аз.

Реми не ме чува, но Жул се усмихва и ми казва:

— Не му обръщай внимание. Винаги е такъв.

— Мислиш ли, че някой тормози Джак Уайт за това, че няма големи цици?

— Не се тревожи. Единственото, което има значение, е храната. Тази вечер е направил яхния. Усещаш ли миризмата?

Прекосяваме малкото ресторантче, минавайки покрай късия бар, и стигаме сцената, която е с големината на тоалетна. Няма микрофон. Нито колони. Нищо.

Сменям скъсаната си струна, настройвам китарата и започваме да свирим. Отначало зле, но после ръцете ни се стоплят и ставаме по-добри. Жул пее. Аз пригласям. Не сме ужасни, но въпреки това повечето клиенти не ни обръщат внимание. Зървам Реми, който снове наляво-надясно и се мръщи. Идва при нас и ни казва:

— Пейте тъжни песни. Хората пият повече, когато са тъжни.

Започваме да изпълняваме тъжни песни. Малко Джеф Бъкли, малко Саймън и Гарфънкъл и няколко други депресираци парчета. След около час Реми ни махва да дойдем на бара. Там ни чакат купи с телешка яхния и кошничка пресен хляб.

Жул ми се усмихва.

— Казах ти, че ще ни нахранят.

Яхнията е страхотна. Повече от вкусна. Действа ми като преливане на кръв.

— Ей, Жул, това е невероятно вкусно. Благодаря ти, че ме доведе тук — казвам аз, докато дъвча.

Той се кани да ми отвърне, когато някакъв тип се приближава, взима лъжицата от купата му и започва да яде от яхнията му. Отначало се стряскам, но после двамата се целуват по бузите.

— Това е Върджил — представя го Жул. — Върджил, това е Анди. Намерих я под Айфеловата кула. Много е добра.

— Тогава какво прави с теб? — пита Върджил.

Той се обръща към мен и... уау, много е готин. Проклятие. Наистина готин. Висок като върлина, слаб, с коса на плитки и сладуранско катинарче. Високи скули, светло кафява кожа и очи, горещи като кафе. Дръпва един стол до Жул и сяда.

— Какво правиш тук? Пак ли ще ходиш при котките тази вечер? — пита го Жул.

— Не, на работа съм. Дойдох да те послушам.

— Котки? — обаждам се озадачено аз.

— Катакомбите — отговаря Жул. — Върджил е голям катафил.

Знам какво са катакомбите, но никога преди не съм чувала за катафили.

— Звучи малко незаконно — казвам аз.

— Много незаконно е — отговаря Върджил. — Проникваме в затворените тунели на катакомбите през нощта. Опитваме се да съставим карта на всички тунели. Откриваме нови стаи, цели нови райони. Опасно е само ако не знаеш какво правиш. Но е страшно забавно.

— Тъмни тунели и мъртви хора — казвам аз. — Да, звучи много забавно.

— Кога започва смяната ти? — пита го Жул.

— Полунощ — отговаря Върджил. Казва ни, че нарочно е дошъл в центъра по-рано, защото пак имало размирици. Между някакви хлапета и полицията. Искал да дойде преди мръкване. И преди някой да изпочупи таксито му.

Казва ми, че е шофьор на такси и живее с родителите си в краен квартал, който се казва „Клиши-су-Боа“. И се намира на около петнадесет километра от центъра на града. Чувала съм за Клиши. Негостоприемен квартал, като повечето крайни квартали на столицата. Преди две години две момчета загинали там по време на полицейско преследване. Това дало началото на бунтове, които продължили няколко дни.

— Мислех си, че размириците са свършили — казвам аз.

Клати глава.

— Никога няма да свършат — казва той, след което сменя темата. — Ти от къде си?

— Бруклин.

Очите му светват.

— Познаваш ли Джей-Зи?

— Ами... не. Не се движим в същите среди, нали разбираш? Защо? Ти да не си рапър?

— Може да се каже — отвърща той.

— По-скоро не — обажда се Жул.

Върджил му показва среден пръст.

— Пиша собствени песни — казва ми той. — Смесица между хип-хоп, уърлд, фънк и рутс. От всичко по малко.

— Имаш ли договор? — питам го.

Клати глава.

— Искам да го издаде моя собствена звукозаписна компания.

Жул се ухилва.

— Слава Богу. Защото никоя друга няма да го направи.

Върджил не му обръща внимание.

— След като създам своя звукозаписна компания, ще си направя и свой собствен клуб. Както и верига ресторанти и модна колекция.

— Това ли е всичко? Никога няма да успееш, ако не си амбициозен — казвам аз. — Ами авиолиния? Свой собствен баскетболен отбор? Телевизионен канал? И ако искаш да се запознаеш с Джей-Зи, трябва да си купиш имение в Малибу.

— Права си. Трябва да го направя — отговаря Върджил. — Ще те поканя на гости веднага след като го купя. — Той сочи Жул с палец. — И той ще е там. Ще паркира колите ми.

Смея се. Смехът ми звучи ръждиво. Звучи като гласа на Тенекиения човек преди Дороти да го смаже.

— На какъв език пишеш текстовете — френски или английски?
— питам го.

Изсумтява.

— Колко френски рапъра знаеш?

— Ами... Джоуи Стар...

— Кой още?

— Ами... бъъ...

— Точно така. Докато Уйизи не почне да рапира на френски, аз ще пиша текстове на английски.

Пита ме дали съм слушала „Team Robespierre“. „Fischerspooner“. „Spooky Ghost“. И още около дузина малко известни бруклински групи, които дори хората от Бруклин не са чували.

— „Fischerspooner“? — казвам аз и отново се смея. — Откъде знаеш за тях?

— Той знае всяка песен, която някога е била записана — обяснява Жул. — Трябва да видиш стаята му — дискове от пода до тавана. Слуша най-шантавите групи. Сомалийски. Румънски. Циркова музика от двадесетте. Реге. Зук. Маршова музика от Тенеси. Едва ли има нещо, което да няма в колекцията си.

— Защо? — питам аз, изпълнена с любопитство. Върджил свива рамене.

— Търся вдъхновение, предполагам — отговаря той.

— Искан да напише съвършената песен — казва Жул.

— Вярно е.

— Песен, в която е събран целият свят. Лошото и доброто, красотата и болката — обяснява Жул.

— Коледа и погребения. Кафето и дъжда. Синини и рози, лайна и шампанско — рапира Върджил.

— Цигари, кофи за боклук, сребърни пръстени. Това са някои от любимите ми неща — добавям аз, имитирайки гласа на Джули Андрус.

Върджил се залива от смях.

Жул го предизвиква.

— Хайде, Кание. Покажи ни какво можеш.

— С какво? С мандолина?

— Горката! — отвръща Жул. — Ти мъж ли си, или какво? Импровизирай.

Той се навежда зад бара и грабва една празна кофа за лед, обръща я и я превръща в барабан. Аз отивам до сцената, взимам китарата си и започвам да свиря небрежни, мелодични рифове в стила на „Red Hot Chili Peppers“.

Върджил се ухилва.

— Наистина ли? — казва той, гледайки към мен.

— О, да — отвръщам аз.

— Да, и още как — обажда се Реми. — Искаш ли да ядеш? Тогава качвай кльошавия си задник на сцената.

Върджил потупва Реми по главата на път за сцената. Реми го псува. Тримата се суетим няколко минути, преди да отработим ритъма. Жул си харесва един от рифовете ми, удължава го и го украсява.

— Ето това е — казва Върджил. — Точно това.

Аз изпробвам няколко акорда и най-накрая получавам нещо, което ще стане за припев и нещо, което ще свиря, докато Върджил рапира.

— Да, страхотно е. Харесва ми — казва той.

Сваля суичъра си. Отдолу е по бяла тениска. Ръцете му са мускулести. Дупето му изглежда страхотно в тези джинси. Толкова страхотно, че бъркам един акорд, докато го зяпам.

Той се обръща към мен.

— Притеснена ли си?

— Да. Не. Ами... малко.

Някой да ме застреля.

— Аз също. Когато вдигна ръка — ей така — значи преминавате към припева, — казва той. След това се размива. — Няма да стане. Знаеш това, нали?

Обръща се към публиката.

— Тази песен се казва „Загубеняк“.

Двамата с Жул започваме да свирим. Върджил ни слуша няколко секунди, след което вдига ръка. Преминаваме към припева. Той започва да рапира. И е добър. Много добър. Ние налучкваме ритъма и изведнъж песента се получава. Темпото, римите и акордите се сливат в прекрасна хармония и това, което всеки един от тримата дава, става по-добро и по-голямо от самия него. Става музика. Става магия.

Ей, загубеняко!
Наречи ме крадец и пияница,
наркоман и за лудница.
Ей, загубеняко!
Наречи ме непрокопсаник,
авантаджия, измамник.
Не искам да бъда
лошо момче до гроб.
Писнало ми е
да бъда роб
и все с този нож,
забит във гърба.
Но се опитвам все някак
да оцелея, да бъда добър,
защото в пустиня живея —
от бедност и страх.
Опитвам да бъда добър,
да не правя бели, ах!
Но аз съм си аз, това е то, сър.
Човек от плът и кръв!
Отивам на интервю, вчера;
да впечатля, не да ти се меря,
да ти покажа на какво съм способен.
Усмиваш се, но не ме наемаш,
защото нямаш милост, нито кураж,
защото не ме уважаваш,
защото мислиш, че ставам само за фураж.
Ей, загубеняко!
Наречи ме агитатор, обирджия,
терорист, бомбаджия...
Ей, загубеняко!
Не искам да се гледам пак
по новините в този мрак.
Господин Саркози,
чуваш ли молбите ми?
Погледнете ме в очите...
Какво ви е в главите?

Виждате опасен хулиган,
но аз бачкам за наема насран
и имам намерение
да спра това мъчение.
Господин Ле Пен,
не съм ти никъв фен.
Във Франция те обругаха,
но едва не те избраха.
Време е за промяна,
време за прогрес, за смяна —
преди историята да се повтори
вратата ти широко отвори.
Ей, загубеняко!
Наречи ме бабаит, упорит —
така ме виждаш ти, глупав и немит.
Ей, загубеняко!
Писна ми вече
от обвинения и гняв.
Имам сила, имам нрав!
Това е война на думи, война на изтощение,
ще променя живота си, т'ва е моето съобщение.
По своя воля, не защото друг иска,
понеже тук е ад и всеки писка.
Всеки ден е битка, изкупление,
но не ми се чака разрешение.
Просто искам да ме пуснеш.
Не съм политик, не съм интригант,
а просто един беден музикант.
Думите са моите куршуми,
песните са моите зулуми,
защото е от ясно по-ясно,
че тук в Клиши е ужасно.
И свободата, равенството и братството
са само за богатите, а не за паството.
И не за мен.

24.

Той свършва. Следват аплодисменти, подсвирквания и радостни възгласи. Стана. Незнайно как нещата се получиха. Всички се смеем. Дори аз. Жул грабва една празна кошничка за хляб и я подава сред хората. Връща се пълна с банкноти и монети. Изпълняваме още песни. Някои са на Върджил. Жул ги знае, а аз се опитвам да не изоставам. Други са кавъри на песни, които съм изпълнявала и преди. След около час Жул отново пуска кошничката сред хората, а после правим кратка почивка, за да може Върджил да се нахрани.

— Добри пари са това. Трябва да го направим пак — казва Жул, разпределяйки печалбата. — Ей, Реми — провиква се той. — Ще дойдем пак в неделя.

— Ще се обадя на всички медии — отговаря Реми.

— Вие двамата съгласни ли сте? — пита Жул.

Върджил ме поглежда, след което казва „да“.

— Анди? — пита ме Жул.

Поглеждам Върджил. Изгубвам се в тази топли лешникови очи.

— Тъб... добре — отговарям накрая. — Ако съм още в Париж. Но може би в неделя ще летя за вкъщи.

Той извърща поглед, след това гледа часовника си.

— Трябва да тръгвам — казва и бързо изяжда последните няколко залъка от яхнията. — Ти оставащ Жул?

Жул клати глава.

— Утре съм на работа.

— Ами ти?

— Аз също си тръгвам — отговарям аз.

— Как?

— С метрото.

Отново поглежда часовника си.

— Минава единадесет. Твърде късно е за метрото. Ще те закарам.

— Ами мен? — обажда се Жул.

— Ти живееш на две пресечки. Прибери се пеша. Излизаме от кафенето. Жул ме целува за сбогом и ми напомня за неделя.

— Колата ми е ей там — казва Върджил и сочи през улицата към поочукано синьо рено. Отстрани има лепенка, на която пише „ЕПИЧНО ТАКСИ — НАБЕРЕТЕ 01 ЕПИЧНО ТАКСИ“.

Влизаме и той ме пита къде живея. Казвам му и го питам колко дълга е смяната му.

— От полунощ до осем.

— Гадно.

— Не е толкова зле. Прибирам се вкъщи и спя, а после се занимавам с музика целия следобед.

— Можеш да спиш през деня?

— Горедолу. Брат ми и сестра ми са на училище. Родителите ми са на работа.

— Семейството ти... те всички ли са...

— Французи. Французи са. Аз съм французин. Всички сме французи — отговаря Върджил троснато.

— Тъбъ... всъщност щях да попитам дали са музиканти.

— Извинявай — казва той и по гласа му познавам, че наистина съжaliaва. — Просто е... трудно.

— Така и заключих. От „Загубеняк“.

— Роден съм в Париж. Родителите ми се преселили от Тунис, когато били малки, но въпреки това сме чужденци. Араби. Африканци. Боклуци. Измет. Ние сме причината за всички проблеми в страната и винаги ще бъдем.

— Как се казваш? Как е пълното ти име?

— Върджил Валид Букадида. А твоето?

— Диандра Ксения Алперс.

— Уау.

— Можеш да ме наричаш Анди.

— И още как.

— Присмял се хърбел на щърбел — отвърщам аз и го поглеждам косо.

— Майка ми преподава класическа литература — казва той и се смее. — Вергилий е любимият й поет.

Пускат песен на „The Decemberists“ по радиото. И двамата посягаме към копчето за увеличаване на звука. Ръката му докосва

моята.

— Съжалявам — казва той.

Но аз не съжалявам.

Диджеят пуска още две песни от „Castaways and Cutouts“. Не говорим. Просто слушаме. Повечето хора не могат да правят това — просто да млъкнат и да слушат. Затварям очи и си представям, че дърпам струните. Този албум е удивително красив. Когато свършва, Върджил казва, че „Picaresque“ е по-добър. Не мога да се съглася с това и спорим няколко минути. Пускат „Rescoper“ и пак млъкваме. Когато свършва, той ме пита дали някога съм ходила на концерт на „Radiohead“. Отговарям му, че съм и че най-новият им албум е страхотен.

— Имаш ли го? — пита ме той развълнувано. — Но как? Още не е излязъл.

Казвам му, че миналата седмица изнесли кратък концерт в Лос Анджелис и пробвали няколко нови песни. Някакъв тип от публиката ги записал и ги пуснал в YouTube.

— Имам песните на моя iPod. Ако искаш ще ти ги пусна — казвам аз. — Имаш ли слушалки?

— Нямам нужда от слушалки — отговаря той и посочва гнездото на таблото.

Закрепам iPod-а си вътре и увеличавам звука. Три песни по-късно спираме пред къщата на Джи. Върджил поглежда през прозореца към занемарения завод и веждите му подскочат нагоре.

— Тук ли си отседнала? — пита ме той и намаля музиката.

— Отвътре изглежда по-добре.

— Надявам се — казва той и се усмихва. — И така... колко дълго ще останеш в Париж?

— Твърде дълго — отговарям аз.

Думите излизат от устата ми, преди да мога да ги спра. А трябваше, защото звучат толкова противно. Не искам да звуча така, не и пред него. Но просто не мога да се спра. Не зависи от мен. Според доктор Бекър това е защитен механизъм. Нещо, което правя, за да отблъсквам хората. Получи се и този път. Върджил дори не гледа към мен.

— Ей, благодаря, че ме докара — казвам аз, опитвайки се да замажа нещата.

Той свива рамене.

— Няма нищо — отвръща Върджил и ме целува по двете бузи.

Французин е и това не означава нищо. Но ми се иска да означаваше. Въпреки че знам, че е лоша идея. Нали вече трябваше да напусна една държава заради момче.

— Ще те изчакам да влезеш — казва той.

Никой не ме е чакал да вляза, откакто бях в първи клас и му казвам това, но Върджил не отстъпва. Така че правя това, което ми казва. Което е ново за мен. Потегля чак след като затварям вратата след себе си. Чувам рева на двигателя, а после той заглъхва. Как ми се иска това да е Холивуд, а не Париж, за да хвърля раницата и китарата на земята и да хукна след него с викове. Да го настигна на светофара и да му се обясня в любов.

Но тук не е Холивуд. Така че започвам да се провирам между злоещите статуи, колони и фонтани на Джи, опитвайки се да не се спъна в нещо. Сама в тъмното. Както винаги.

25.

Татко не се е върнал. Което е странно.

Сядам на масата, затварям очи и се чудя защо всяко нещо, което докосна, се срутва. Току-що провалих нещата с едно наистина готино момче — всъщност най-готиното, което съм срещала. И успях да го направя само за няколко минути. Представете си какво съм успяла да проваля през последните няколко години.

Иска ми се да можех да спра да провалям нещата. Кое е това нещо, което ще ме вкара в правия път? Иисус? Шоколада? Нови обувки? Иска ми се някой да ми отговори на този въпрос. Веднъж го зададох на Нейтън. Реших, че ще знае отговора заради нещата, които е преживял, но той ми каза, че трябва да го намеря сама. Че всеки трябва да го открие сам.

Бъркам в раницата си и вадя шишенцето „Куелифай“. Глътвам три. Това е моят отговор. Да изпия достатъчно хапчета и да забравя гнева и мъката. Да забравя дори въпроса.

Китарата на Джи лежи на масата точно там, където я оставих. Докосвам кутията, след което вадя китарата и започвам да свиря. Зле. Дори ужасно. Не мога да се съсредоточа. Не мисля за музиката, а за другото нещо в кутията — за дневника. Не искам да мисля за него, но кой ме пита?

Мисля за онова момиче. Александрин. За изрезката от вестника. За Луи-Шарл. Имам чувството, че страниците ме зоват. Неприятен, зловещ звук. Като стъпки зад теб в мрака или врата, която бавно се отваря в къща, в която мислиш, че си сам. Не трябва да го вадя от тайното отделение на кутията. Знам това. Но често правя това, което не трябва.

Свалям ключа на Труман, отключвам фалшивото дъно и взимам дневника.

23 април, 1795 г.

Уцелихме най-неподходящия момент. Пристигнахме в град Версай по средата на май 1789 г. и го заварихме изпълнен с мрачни и сериозни мъже.

— Кой са те?! Ти да не си зелка? — изквича кръчмарят Левеск. — Това са представителите на трите съсловия. Тук са, защото Франция е пред фалит! Това, което не бе погълнато от войните, го открадна тази кучка кралицата!

Чичо ми го бе попитал кои са тези големци и дали можем да си наемем евтина стая.

— Сега нямаме пари — каза той. — Но съвсем скоро ще имаме. Притежаваме най-прекрасните кукли на конци в цяла Франция и те ще ни изкарат цяло състояние.

Левеск се засмя.

— В момента на никой не му е до куклен театър — рече той. — Всички жадуват за едно-единствено нещо — пресни новини от двореца. Ще се застъпи ли духовенството за обикновените люде? Какво е казал Мирабо^[1] по въпроса? Ще се вразуми ли кралят?

— Моля ви, ще ни дадете ли стая? — попита пак чичо.

Бяхме дошли пеш чак от Париж, а кльощавото ни магаре Бернар бе дърпало всичките ни вещи, натрупани в дървена каруца. Бяхме изтощени и гладни. Винаги гладни. Братята ми плачеха. Майка ми се опитваше да не плаче.

Левеск ни огледа. Облиза дебелиите си устни.

— Ако всяка вечер пеете за гостите ми, можете да спите в конюшните — каза той. — Тъжни песни. Хората пият повече, когато са тъжни.

Конюшните не бяха толкова зле. Поне вътре беше сухо, имаше чиста слама, където да спим, а бълхите не бяха по-големи от тези, които имахме в Париж. Левеск се сприятели с чичо ми. Всяка вечер те седяха заедно в плевника, пиеха и си говориха. Аз ги слушах от сеновала.

— Съсловията отново са се препирали до късна доба — каза Левеск веднъж. — Кралят им наредил да работят заедно, за да разрешат финансовите проблеми на Франция, но те отказвали. Духовенството и аристокрацията не плащат данъци, а представителите на обикновените хора, които плащат, отказват да участват в преговорите.

— Франция ще бъде разорена. Кралят ще отиде на лов и ние ще трябва да плащаме за всичко. Ти и аз — отговори чичо ми, както винаги.

Левеск проговори пак. Гласът му беше напрегнат, но тих, сякаш за да е сигурен, че никой друг, освен чичо ми не го чува.

— Не и този път, приятелю. Хората искат да ограничат властта на краля. Хората се готвят за бунт.

Всяка сутрин ходехме с каруцата до градския площад и изнасяхме представления с куклите. Чичо ми набързо бе скалпил нов театър от кухненската маса, преди да напуснем Париж. В свободното ни време четирите с майка ми, леля ми и сестра ми трябваше да работим като перачки, за да свързваме някак двата края. А после стана още по-лошо.

В началото на юни първородният син на краля, дофин Луи-Жозеф, умря от туберкулоза. Той беше само на седем години и смъртта му дълбоко натъжи кралското семейство. Дворът скърбеше заедно с тях. Както и градът. Всички магазини и кафенета бяха затворени. А за нас, с нашите пърдящи кукли и неприлични фарсове, просто нямаше място.

Целият юни мина така. Ядяхме корав хляб, мухлясал кашкавал и ягоди, които крадахме от полето. Братята ми станаха кафяви от слънцето. Сестра ми дебелееше. А майка ми, копнееща за кафе и да се окъпе без конярите да надничат, стана раздразнителна.

Една вечер Левеск се появи в хамбара, размахвайки плакат. Каза ни, че хората се вдигнали на бунт. Духовниците и аристократите най-накрая се съгласили да застанат на страната на обикновените люде и вече не наричали себе си трите съсловия, а Национално събрание и настоявали да бъде написана конституция на Франция. Херцогът на Орлеан, братовчед на краля, бил сред тях.

Кралят, бесен на ренегатите, заповядал мястото на срещите им да бъде заключено, но въпреки това Националното събрание било свикано и се провело на един тенис корт. Всички присъстващи се заклели, че няма да се разделят преди Франция да има конституция. Кралят изпратил войниците си да ги разгонят, но те не се подчинили. Граф Мирабо се изправил на един стол и извикал:

— Кажете на господаря си, че сме тук по волята на народа и няма да отстъпим, освен пред силата на байонетите!

Левеск каза, че Мирабо постъпил смело, но и много глупаво, защото войниците можели да го разстрелят на място. Но това не станало и за изненада на всички отстъпил не Мирабо, а кралят.

Лятото продължаваше. Температурите и гневът се покачваха постоянно. Трупата парижански актьори отседнаха в странноприемницата на Левеск. Носеха червени, бели и сини кокарди^[2], закачени на дрехите.

— Това са цветовете на революцията — каза един от тях. — Всички ги носят.

Донесоха ни и други новини. Цената на хляба растяла главоломно. Изгладнели хора започнали да атакуват митниците, за да се докопат до зърното вътре. На улицата се говорело, че кралят похарчил шестотин хиляди ливри за погребението на сина си, когато хиляди френски деца умирали всеки ден от глад. Казаха ни, че актьорът Галма, един дързък и безочлив мъж, започнал да играе ролята на цареубиеца Брут в римско облекло, с голи крака и ръце. Никой преди него не бе правил това. Всички актьори излизаха на сцената облечени в съвременни дрехи. Критиците го похвалиха за това, че е започнал театрална революция. А в театъра нямаше свободно място.

— Това е невероятно — каза баща ми. — Връщам се в Париж, за да го видя.

Майка ми го умоляваше да остане. Да изнесе още едно представление. Само едно.

— Ще дойдат да те гледат, Тео — рече му тя и даде на най-малкото ми братче да суче от гърдата ѝ. — Как няма да дойдат? Никой не прави по-красиви кукли от теб.

Като чу това, баща ми се усмихна. Майка ми го обичаше. Той също я обичаше — до полуда. Нямам представа защо. Майка ми не беше някоя червенобуза девойка. Беше стара — на тридесет и шест години. И освен това не беше красавица. Кестенявата ѝ коса беше прошарена. Зъбите ѝ тракаха. Винаги миришеше на вкиснато мляко и пикня.

Той се наведе към нея и мислейки, че никой не го гледа, погали гърдата ѝ с ръка. Целуна бебето по главицата и майка ми по устата. Наистина я обичаше до полуда. Аз им обърнах гръб. Не можех да понасям такива сцени. Бях се заклела, че никога няма да обикна друг човек толкова сяло. И винаги ще преследвам едно-единствено нещо — моята амбиция.

На следващия ден майка ми беше усмихната. Баща ми също. На следващия ден посетихме града за последен път.

Била е бедна. И е била актриса. Била е обикновено на вид момиче и е имала семейство. И заедно с тях отишла във Версай. Където живели кралят и кралицата. Точно преди революцията. Което е удивително. Там ли се е запознала с Луи-Шарл? Сигурно. Искан да науча още. За Версай и за това, което е видяла там. И за самата нея.

Поглеждам часовника на рафта с книги. Един часа след полунощ. Уморена съм. Трябва да си лягам. Искан утре да стана рано и да посетя библиотеката. Трябва да сложа лаптопа и тетрадката си в раницата. Да измия зъбите си. Да заредя джиесема. Да се наспя.

Обръщам на следващата страница.

---

[1] Оноре Габриел Рикети, граф дьо Мирабо — френски революционер, който настоява за ограничена конституционна монархия. — Б.пр. ↑

[2] Кокарда — малка значка, която се слага отпред на униформена шапка. — Б.пр. ↑

26.

24 април, 1795 г.

Изпълнявахме „Пънч и Джуди“, когато се случи. И отначало имахме публика, въпреки че беше малобройна. До ден-днешен не знам защо. Може би хората предусещаха, че нещо ужасно ще се случи и искаха да се посмеят за последно.

— Ха-ха-ха! Така ти се пада! — крещеше Пънч, докато удряше Джуди по главата с тоягата, смазвайки черепа ѝ. Тълпата ревеше от смях. Завеската се спусна. Джуди подаде главата си под нея, едното ѝ око увиснало на конец, и се закле да си отмъсти.

След това се скри и се появих аз. Моята работа бе да забавлявам публиката в антрактите между действията. Как я мразех само — да се правя на клоун за всеки глупак и идиот с монета в джоба. Винаги носех бричове и жилетка, въпреки възраженията на чичо ми. Той искаше да облека къса червена рокля с много дантела, но мъжете стискаха моя задник, а не неговия. Докато пеех и танцувах, те сменяха декорите и подготвяха куклите. Когато завесата се вдигна, аз се оттеглих.

Сега Джуди се прави на мила и добра и сервира чиния с боб на Пънч. Но той не е сготвен добре и му причинява газове. Коремът му се надува. Той започва да пърди и пръдните му издухват чинията от масата и Джуди през прозореца. Публиката се превива от смях. След това Пънч издухва кучето на съседа в едно дърво. Съседът се оплаква и вика полицай. Пънч издухва полицаия в комина и магистрата през прозореца на съда, след което събаря палача от бесилото. Чичо ми правеше неприличните звуци, използвайки устата и ръцете си.

Още хора дойдоха да ни гледат, привлечени от звука на аплодисментите. Точно тогава величествена бяла карета се появи на площада и спря. Прозорците ѝ бяха отворени. Видях хората вътре и кръвта ми се вледени. Веднага ги познах. Бях виждала техни снимки на плакати. Това бяха кралят, кралицата, дъщеря им Мари-Терез и мадам Елизабет, сестра на краля.

Беше изминал само месец от кончината на първородния син на краля. Когато ги видях в каретата, седящи неподвижно и с изпънати гърбове, аз бях сигурна, че ще ни накажат за това, че забавляваме хората по време на техния траур. Ще ни хвърлят в тъмницата и ще ни оставят да изгнием там. Стоях напълно неподвижно, чакайки острите думи, с които кралят ще заповяда да ни арестуват. Но звукът, който дойде от каретата, беше тих и нежен. Беше смях. Детски смях.

След това чух сладко малко гласче, което каза:

— Мамо, видя ли? Пънч издуха кучето на човека в дървото! Колко непослушни са тези кукли!

Малко момченце, което преди не бях забелязала, стоеше на прозореца на каретата. Това бе Луи-Шарл, малкият брат на мъртвия дофин. Сега той беше дофинът. Беше хубав и чист и толкова различен от моите мръсни и дрипави братчета, колкото един лебед от ято гарвани.

Когато представлението свърши, аз бях извикана при каретата. Приближих се, кланяйки се отново и отново. Луи-Шарл се надвеси през прозореца и ми подаде златна монета. Благодарих му и отново се поклоних. Знаейки, че не бива да обръщам гръб на кралското семейство, аз отстъпих крачка назад, все още обърната с лице към тях. Но когато кракът ми стъпи на земята, отнякъде долетя звук на пронизителна пръдня. Направих още една крачка и чух втора пръдня. Това бе алчният ми чичо, дяволите да го вземат! С радост щеше да ме изпрати на бесилото за още няколко златни монети.

Очите на краля се разшириха. Кралицата сложи ръка на устата си. Тълпата притихна. Никой не смееше да се засмее. Аз направих още една крачка назад, като този път задържах крака си във въздуха, карайки тълпата да очаква звука — просто защото никога не бих могла да устоя на публика, дори и пред угрозата да бъда хвърлена в тъмницата.

Стъпих на земята и отново се чу неприличният звук, но и кикотенето на дофина. Аз само това и чаках. Започнах лудешки да препускам наляво-надясно, като чичо ми едва успяваше да ме догони със звуците. Хукнах сред тълпата, въртях се и подскачах, скочих в ръцете на един дебелак и за финал изтанцувах един бърз моряшки танц.

Тълпата избухна в шумни аплодисменти. Към мен полетя дъжд от монети, но щях ли да доживея да ги изхарча? Обърнах се към каретата. Мадам Елизабет си вееше с ветрилото. Кралицата също използваше ветрилото си, но за да скрие усмивката си. Погледнах към краля, очаквайки да видя буреносни облаци в очите му, но той не гледаше към мен. Усмиваше се на малкия си син, който висеше наполовина през прозореца и се превиваше от смях.

Аз бях направила това — бях накарала тъжния принц да се смее до полуда. Бях накарала опечалените му родители да се усмихнат. Аз и никой друг. Нима мислите, че само кралете имат власт? Аз мога да се кача на сцената и да държа сърцата на зрителите в ръцете си. Да ги накарам да се смеят на всеки жест, да заплачат при всяка дума. Да ги накарам да ме обикнат. Това е истинската власт.

Изпратиха ни слуга с кесия жълтици и бележка. Каза ни, че на сутринта трябва да се явим в конюшните на двореца. Четвъртият асистент на церемониалмайстора ще ни покаже къде ще спим и трябва да сме готови до обяд.

— Готови за какво? — попита чичо ми.

— За представление, разбира се — отвърна слугата. — За дофина, принцесата и останалите деца от двора. По настояване на кралицата.

За първи път в живота си, чичо ми бе онемял. Но майка ми не беше. Тя целуна ръката на слугата. След това благодари на него, на кралицата и на Бог.

Сметнахме, че животът ни е уреден. Решихме, че сме имали невероятен късмет. Тази вечер празнувахме. Наехме си нормална стая в странноприемницата на Левеск. Изкъпахме се. Ядохме, докато се заситихме. И когато падна мрак, пяхме и танцувахме.

Бяхме благодарни. Бяхме щастливи. Бяхме глупци.

25 април 1795 г.

Играх роля. Това правят актьорите.

Но бях твърде добра. И отидох твърде далече. Защото когато вече исках да спра, да се поклоня и да сляза от сцената, беше твърде късно.

Пристигнахме в двореца, вървейки до разхлопаната си дървена каручка. Бернар се закова на място, когато видя сградата. Сякаш бе

пуснал корени — просто отказа да продължи напред.

Същото стори и баща ми.

— Всичко това — каза той, а гласът му трепереше от гняв. — Всичко това за един човек.

— Господи Боже! — възкликна леля Лис. — Пресвета Дево и всички светци на небето! Погледнете само!

— Торта с ром — каза Бет и облиза устните си. — Маслена торта. Черешова торта със сметана.

— Дий, Бернар! — извика чичо ми.

Продължихме напред.

Все още виждам двореца. Когато затворя очи. Спомням си всичко. Ще ви го опиша. Беше величествен и красив, но най-вече беше голям. По-голям от църква. По-голям от катедрала. Беше толкова голям, че би накарал и Бог да завижда.

Затворете очите си сега. Представете си красива лятна нощ. Въздухът е нежен и мек, развиделява се. Стоите в началото на кралската алея, едно дълго кадифено одеяло от трева. Усещате аромата на портокаловите дървета, жасминът и розите. Свещи блещукат в полилеи, висящи от стотици клони. Погледнете на запад и ще видите безкрая. Погледнете на изток и ще го видите, блеснал в сумрака — Версай.

Кралят и кралицата слизат по стълбите на терасата, безупречно облечени, въпреки ранния час. Зад тях крачи една жива градина — дворяни, облечени в одежди от виолетова коприна, бродирани със сребърен конец и от пурпурен сатен, украсени с перли. Имаше и дрехи в кайсиево жълто, червеникаво кафяво, светлочервено и тъмновиолетово. Сега би трябвало да са облечени в печално кафяво и сиво, но кой може да блести с такива цветове? А ако един лакей не блести, как ще изпъкне пред останалите? Всички жени са с приказни прически и гърди, бели като белтъци, разбити със захар. Мъжете носят фракове, които са толкова тесни, че едва дишат. Маншетите им са украсени с дантели, а пръстите — с бижута.

Кралят крачи. Кима. Погледът му е като божествено докосване — под него всяко нещо оживява. Махва с ръка и стотина музиканти започват да свирят Хендел. Това е звук, който никога преди не сте чували и няма да чуете никога отново. Звук, който преминава през вас, през плътта и костите, и пренарежда ритъма на сърцето ви.

Появява се армия от слуги, които носят шампанско. Четири дузини градинари изскачат иззад плетовите и хукват пред процесията. Въртят кранове и отварят клапани и изведнъж великият Аполон се надига от разпенената вода на позлатения фонтан. В сенчестите бразди, мраморни сатири сякаш се протягат и намигат, а каменни богини си поемат дъх.

Гарантирам ви, че ако бяхте видели всичко това, високопарните ви идеали щяха да се разтопят като восък. Никой не би пожелал такава красота да изчезне.

Няколко дни след пристигането ни, баща ми каза, че в продължение на тридесет години Луи XIV, кралят слънце, прибирал една трета от всички данъци, за да построи този дворец, а бедните трябвало да работят до смърт, за да финансират неговите прищевки. Но вече ми бяха дотегнали неговите изморителни речи, защото бях видяла стаи, направени изцяло от огледала и диаманти, големи като гроздови зърна. Бях видяла как хранят кучета с шоколад и обувки, покрити с рубини. Вече не ми се слушаше за бедните. Беше ми писнало от бедните. Вечно плачещи и хленчещи, просещи и вонящи.

Изнасяхме своите куклени представления в двореца. Всички деца от двора идваха. Придружаваха ги и техните бавачки и учители. А понякога и родителите им. Беше странна гледка — най-знатните благороднически семейства във Франция, седнали да гледат нашия опърпан, разнебитен куклен театър. Но изглежда това бе модно през този сезон.

След представленията аз свирех на китара за децата. Учих ги на песни и танци. Повеждах ги на шумни, многоцветни процесии през градините на двореца. Но най-вече се опитвах да разсмивам младия принц, защото всеки път, когато той избухваше в смях, кралицата ми хвърляше монети.

Грижех се за неговото забавление двадесет и четири часа в денонощието. Обути в своите бричове и с дългата ми коса завързана на опашка, аз му разказвах вицове и шеги. Правех фокуси. Танцувах, премятах се и правех колела. Изскачах зад дърветата, за да стряскам знатни дами. Хвърлях камъни във фонтаните, за да пръскам знатни господа. Замервах прислужниците с фойерверки и ги карах да изпускат

подносителите си. Отначало Луи-Шарл не харесваше звука на фойерверките, но постепенно свикна с него, защото обожаваше белите.

Херцогинята на Ноайл бе скандализирана от това, че принцът на Франция се държи като малко циганче, но кралицата не ѝ обръщаше внимание. Тя виждаше, че синът ѝ е щастлив и това бе нещото, за което жадуваше най-много. Не беше торта. Въпреки това, което казваха някои хора.

Всичко вървеше добре. Имах покрив над главата си и малка кесийка с монети, за които чичо ми не знаеше нищо. Всеки ден пиех вино и хапвах череши със захар.

А след това нещата станаха още по-добри, защото един ден кралицата изпрати една от придворните си дами да ме попита дали искам да живея в двореца и да стана компаньонка на дофина.

Едва не се задавих с карамфила, който дъвчех. Преди да мога да кажа каквото и да било, чичо ми отговори вместо мен:

— За Александрин ще бъде чест да изпълни молбата на кралицата, милейди. За всички ни ще бъде чест.

Жената се усмихна.

— Кралицата ще те приеме в покоите си след един час — рече ми тя.

Веднага щом си отиде, аз се обърнах към чичо си.

— Трябваше да ме оставиш аз да ѝ отговоря — сопнах му се. — Изборът е мой, не твой. В двореца ще се задуша. Има твърде много правила. Твърде много хора, които те наблюдават и съдят. Твърде много хора, които слухтят. Не искам да живея там.

Той се изсмя.

— Това, което искаш, няма значение. Предложението не може да се откаже.

— Ами ако откажа? — попитах аз.

Вместо отговор получих шамар през лицето.

— Ще го направиш, Алекс — рече чичо ми, — или ще те пребия от бой. Ако изгубим благоразположението на кралицата ще ни изгонят оттук.

Благоразположението на кралицата. Като една кофа с вода, тези думи изгасиха гнева и потушиха болката от шамара.

— Ще отидеш при кралицата — рече чичо ми. — Ще играеш ролята на компаньонка и ще я играеш добре. Не смей да ми се

противопоставяш. Ще...

— Прав си, чичо. Разбира се — прекъснах го аз.

— Предупреждавам те, недей да... какво? — изплю той, изненадан от внезапното ми послушание.

— Прав си. Ще го направя. Бъдещето на семейството ни зависи от това.

Очите на чичо ми се присвиха. Беше изпълнен с подозрения. И с основание, защото в този момент не мислех за бъдещето на семейството си, а за моето.

Измих лицето и лъснах ботушите си, след което се запътих към покоите на кралицата. „Край на скапаните кукли“, мислех си аз, докато прекосях мраморния двор. „Край на изпълняването на заповедите на чичо. Отсега нататък ще бъда компаньонка на принца на Франция. И скоро, след година, може би две, когато момчето вече няма нужда от мен, ще помоля кралицата за помощ. И тя ще ми я окаже, защото ще съм спечелила нейното благоразположение. Кой ще ме спре тогава? Една дума от нея и ще мога да се кача на всяка сцена в Париж. Тогава ще съм на четиринадесет. Отначало ще играя Офелия и Мариан, а после Сузан, Заир и Розалинда. Нима Каролин Ванхов не бе покорила цял Париж на четиринадесет, играейки Ифигения?“

— Нямах ли рокля? Само това ли имаш за носене? — попита ме придворната дама, когато пристигнах пред покоите на кралицата. Когато ѝ казах, че имам само една рокля и тя е дори по-дрипава от бричовите ми, придворната дама накара един камериер да свали фрака си и ми нареди да го облека. Казаха ми да изчакам в коридора. Около час. Или два. Преди мен имаше други хора, които чакаха да бъдат приети при кралицата. Министри. Посланици. Възстара маркиза, която бе довела четири шпаньола и сякаш изобщо не я беше грижа, че те гризяха краката на столовете и ходеха по голяма нужда на килима.

Най-накрая ме извикаха. Кралицата пишеше писма на мраморно бюро, в най-красивата стая, която някога бях виждала. На тавана имаше рисунки на облаци и ангели. Мебелите изглеждаха така, сякаш бяха направени от злато, а килимът под краката ми — от преплетени цветя. От десетки вази стърчаха рози във всички цветове на дъгата. Уханието им бе изпълнило въздуха.

Но кралицата изглеждаше много по-различна от предишните пъти, когато я бях виждала. Бе облечена в обикновена на вид

муселинова рокля. Не носеше перука. Косата ѝ се спускаше на вълни по гърба. В нея имаше и сиви кичури, а челото ѝ бе осеяно с тревожни бръчки. Не бях забелязала тези неща отдалече. Когато вдигна глава, аз видях, че сините ѝ очи бяха изморени и тъжни и веднага си спомних, че бе загубила детето си. Това лесно се забравяше, особено при положение че досега я бях виждала само на приеми, облечена в приказно красиви рокли, усмихваща се ведро на широкоплещести мъже с пайети на шинелите.

Направих реверанс, което не е особено лесно в бричове, без да отлепям поглед от пода. Тя ми каза да се приближа, след което ме зяпна изпитателно, сякаш за да прецени що за човек съм.

— Малкият ми син те обича — каза тя накрая. — Беше щастливо дете до смъртта на брат си. Но сега го е обзела меланхолия и от това страда здравето му. Искам да станеш негова компаньонка. Забавлявай го. Пей му. Танцувай му. Искам клетото му сърце да бъде весело. Ще направиш ли това?

Отговорих ѝ, че това ще бъде най-голямата чест, която мога да си представя. Казах ѝ, че обичам дофина повече от живота си. В очите ми се появиха сълзи, а гласът ми започна да трепери, въпреки че момчето не беше нищо за мен — просто едно средство за постигане на моята цел.

Кралицата се усмихна, спечелена от моето изпълнение. Даде ми кесия с жълтици и ме освободи. Придворната ѝ дама ми нареди да си стегна багажа и бързо да се върна в двореца. Каза ми, че новата ми стая е до стаята на дофина.

Изсипах половината монети от кесията в шепата си и ги натъпках в бричовете си. Останалите щях да дам на чичо си, защото той щеше да очаква, че кралицата ми е дала нещо. След това хукнах да бягам — излязох от покоите на кралицата, слизайки по нейното стълбище, след това излетях през огромните врати на двореца и хукнах надолу по стъпалата.

— Дофинът ме обича! — извиках аз. — И някой ден Париж ще ме заобича! И ще стана най-прочутата актриса в цяла Франция!

Все още я виждам понякога — момичето, което бях. Тя тича и се смее в своите износени бричове и палто, взето назаем. Тича по мраморните плочки на двора, замаяна от страхотния си късмет.

Виждам това момиче, но не го разпознавам.

Оставям дневника на масата и затварям очи. Аз също виждам това момиче. В мислите си. Чувам гласа ѝ. Искам да продължи да разказва. Искам да разбере какво се случва нататък.

Тъкмо отварям очи, когато чувам вкарването на ключ в ключалката на вратата. Татко.

Това е лошо.

Сигурна съм, че Мина му е казала, че вчера съм похарчила пет милиона евро или нещо такова. Ще ме пита за какво, а не искам да му казвам. Точно сега не ми е до Третата световна война.

Грабвам раницата си, пъхам дневника вътре и хуквам към стаята си. Свалям джинсите си, изритвам ги нанякъде и се тръшвам на леглото. Чувам го как влиза и тропва. Пада една обувка, след това още една. Чувам стъпки. Идват насам.

— Анди? — прошепва той през процепа на вратата.

Не отговарям. Просто продължавам да дишам.

Бавно и равномерно. Обърната съм на една страна, така че не може да види лицето ми. Бута вратата и тя се открехва. Светлината от коридора хвърля сянката му на стената.

— Анди? Спиш ли?

Когато бяхме малки понякога ни целуваше в леглото. Мен и Труман. Когато се върнеше от работа. Но сега не прави това. Просто стои няколко секунди на прага. След това затваря вратата.

Въздъхвам, чувствайки облекчение.

И тъга.

27.

Сутрин е. Чувам звън на църковна камбана. И коне, които цвилят в конюшнията. Подушвам слама и крави.

— Събуди се, Алекс — прошепва глас в ухото ми. — Татко каза, че трябва да ни помогнеш с куклите. Събуди се, поспаланке, събуди се...

Отварям очи. Огромна кукла от папиемаше се е надвесила над мен. Виждам клонестия нос и острата брадичка, зловната малка устичка. Ужасните ѝ стъклени очи ме пронизват.

— СЪБУДИ СЕ! — пищи тя.

Аз също пищя. И се изправям в леглото. Оглеждам се, ужасена. Но в стаята ми няма никой. Никаква ненормална кукла. Никакви коне и крави. Не се намирам в конюшня, а в къщата на Джи и Лили. В гостната им стая. „Било е само сън“, казвам си аз. „Успокой се.“ Поемам си дълбоко дъх, опитвайки се да забавя учестения ритъм на сърцето си. Ръцете ми треперят.

Проклетият „Куелифай“. Трябва отново да намаля дозата. Тъгата е неприятна, но три метровата кукла-психопат не е за предпочитане.

Сива утринна светлина се процежда през прозореца ми. Чудя се колко ли е часът? Колко ли време съм спала? Протягам ръка към нощното шкафче за часовника. Девет часа. Това не е добре. Сега трябваше да съм пред библиотека „Абелард“. Вече е четвъртък и имам да свърша страшно много работа, ако искам да се махна оттук в неделя. Изпивам хапчетата си — този път две, не три. Посягам към джинсите. На пода са, където ги изритах снощи. Навличам ги под завивките. Отоплението тук е повече от непостоянно. Дори може да се каже, че е несъществуващо.

Тъкмо се каня да стана от леглото, когато джиесемът ми извънпява. Отнема ми известно време да го намеря. Поглеждам кой е. Непознат номер.

— Ало? — казвам аз, опитвайки се да не звуча така, сякаш току-що ставам.

— Здравей. Върджил е.

— Върджил? — повтарям аз. Това е доста неочаквано. Чудя се дали отново не халюцинирам.

— Да. Още ли си в Париж?

— Да.

— Изненадан съм. Мислех си, че вече ще си се махнала.

Прехапвам долната си устна, спомняйки си лайняните неща, които му наговорих снощи.

— Ей, извинявай за това. Не съм винаги такава идиотка — отвърщам аз. — През повечето време, но невинаги.

Смее се, след което казва:

— Обаждам ти се, защото iPod-а ти е в мен. Забравих да ти го дам снощи, когато те оставих пред къщата. Не исках да изпаднеш в паника, когато се сетиш, затова набрах номера, който бе изписан отзад. Реших, че е джиясема ти.

— Уау. Дори не бях разбрала, че го няма. Мерси. Наистина. Целият ми живот е в това нещо.

Всеки един албум на всяка група, която харесвам. Както и парчета от хиляди живи и мъртви изпълнители, които Нейтън ми е споменавал.

— Да, знам — казва Върджил. — Надявам се, че няма да се разсърдиш за това, че снощи го ползвах. По време на смяната. По радиото обикновено пускат глупости, а вече ми е втръснало от песните на моя iPod.

— Нямам нищо против — казвам аз, но има едно нещо, което се надявам, че не е изслушал...

— „Замък от хоросан“ — казва той. — Това парче беше страхотно.

Мамка му.

— Добро е. Много добро — продължава да ме уверява той.

— Така ли? — отговарям аз, опитвайки се да не звуча обнадеждена. — Учителят ми по музика го нарече „шумен миш-маш“.

Върджил се смее.

— Прав е.

— Мерси много.

— Определено си прекалила с ефектите, както и с различните ключове. Най-вече в „Момиче в кула“ и „Заклучи го“.

Болката избледнява, заместена от ярка ивица ярост.

— Много интересно. Но не си спомням да съм те пит... — започвам да казвам.

Той ме прекъсва:

— ... но онази акустична песен, „Железен обръч“, е просто невероятна. Феноменална от началото до края. Толкова красива. Бих казал, че е почти съвършена.

Изминават няколко секунди, през които и двамата мълчим, след което той казва:

— Но какво ти се е случило? „Счупен часовник“, „Малкият принц“... тези песни трябва да са дошли отнякъде.

Така е. И двете са за Труман. И не искам да говоря за него или за това, което се случи. Не и с Върджил. Всъщност с никого.

— Анди? Там ли си?

— Да. Но трябва да тръгвам. Трябва да ходя в библиотеката, а нямам какво да облека, нали разбираш?

Още едно мълчание, след което той казва:

— Извинявай. Май сега аз съм идиотът.

Незнайно защо това бе размива.

— Благодаря ти за това, че ме отмени — казвам аз. — Не е лесна работа.

Говорим за това как да си получа iPod-а обратно. Върджил ми казва, че може да ми го върне в неделя. Ако отида в кафенето на Реми. Напомням му, че в неделя ще летя за вкъщи.

— ОК, ще измислим нещо. Ако искаш мога да ти го докарам следващия път, когато съм на смяна — казва той. — Сега и аз трябва да тръгвам.

Изведнъж чувам странна музика.

— Какво е това? — питам го.

— Не знам. Някакъв лилав тип с дебел задник.

— Какво?

— Току-що се появи в дневната.

— Да не си пиян?

— На телевизора. Това е любимото предаване на малкото ми братче. Американец е. Може би го познаваш.

— Кой? Брат ти? — казвам аз, напълно объркана.

— Не, дебелакът. Има малки ръчички и големи бели зъби.

— Това детско предаване ли е?

— Постоянно ми казва, че ме обича. И че аз го обичам. Но истината е, че дори не сме излизали на среща. Прилича на гущер и май се казва Бърни.

Отново започвам да се смея и не мога да се спра. След около минута успявам да се успокоя.

— Имаш предвид Барни? Той е динозавър.

— Извинявай — отвърща той. — Уморен съм. Говоря глупости.

Спи през деня. Забравих това. Осъзнавам, че смяната му е свършила преди около час. Сигурно е напълно изтощен след цяла нощ каране. Умира за сън, но въпреки това ми звънна, за да не се паникьосам, когато открия, че iPod-а ми го няма. И след това осъзнавам още едно нещо — това е много мило от негова страна.

— Звучиш уморен. Ще те оставя да се напиш. Благодаря ти за това, че се обади да ми кажеш — казвам аз.

— Не се тревожи. Няма нищо.

— ОК, чао — казвам аз.

— Анди, чакай. Имам една идея. За „Малкият принц“. Знам, че не искаш да говориш за това, но е важно. Имаш нужда от различен акорд. След втория стих и преди припева. Имаш нужда от противовес на фа минор. Нещо по-леко. Иначе звучи като погребална песен.

— Защото е погребална песен — отново се наежвам аз.

— Добре, но защо не я направиш погребална рок песен? Така ще звучи много по-интересно.

И преди да имам време да отвърна, той започва да тананика мелодията, като минава в до след втория стих. И е прав, проклет да е! Слушам. Не мисля за Труман. Или за тъгата. Мисля само за музиката. Чувствам я. Губя се в нея.

Продължаваме да говорим. Дълго време. Но рядко си разменяме думи. Говорим със звуци и ритми. С ноти, тактове и паузите помежду им. Постепенно гласът му заглъхва все повече и повече. Накрая е толкова тих, че е почти шепот. Вече не чувам Барни за фон.

Поглеждам часовника си. Почти десет часа.

— Къде си? — питам го.

— В леглото.

— Държа те буден. Много съжалявам, не съм искала...

— Не. Продължавай да пееш — казва той.

— Какво?

— Гласът ти. Песните ти. Харесват ми. Повече от Барни. Приспиват ме.

— Уау. Това ще го сложа на обложката на първия ми албум. „Подобря от Барни! Ще ви приспи!“ — шегувам се аз. Защото съм нервна. Върджил се смее.

— Хайде, пей — казва той.

Не искам. Чувствам се странно. Но въпреки това го правя. Изпявам „Железен обръч“. Написах тази песен за майка ми. Но никога не съм я пяла пред нея. Никога не съм я пяла пред когото и да било. Дори пред Нейтън. Добавих я към „Замък от хоросан“ след като го беше изслушал.

*Ако имах огън и пещ,
и метал остър и чист,
железен обръч щях да изкова,
железен обръч за твоето сърце.
Щях да събера всички парчета,
които мракът разби;
щях да изцера сърцето,
което болката сломи.
Но нямам желязо,
нито стомана
да обвия разбитото ти сърце.
Някъде в огъня,
някъде в болката
ще открия магията,
за да те изцера.
Ще направя обръча силен,
ще го направя да блести,
ще поправа нещата, от които боли.
Но нямам желязо,
нямам стомана
да обвия разбитото ти сърце.
Иска ми се да можех да го изцера,
иска ми се да можех да го изцера.*

Свършвам. Очите ми са затворени. Подготвям се за отбрана. Подготвям се за чувствата, които ме връхлитат. За това, което мисли той. Може би вече не харесва песента. Може би вече не харесва гласа ми. Чакам да каже нещо, каквото и да било. Яд ме е, че това е важно за мен. Яд ме е, че изведнъж ми пука какво мисли.

Но той не казва нищо.

— Върджил? — казвам аз. — Ей, Върджил?

Притискам телефона до ухото си, мислейки, че връзката се е разпаднала, но след това го чувам — дълбокото, тежко дишане.

Заспал е.

Не съм сигурна как да се чувствам. Унижена? Бясна? Все пак току-що му изпях песен. Песен, която е изключително важна за мен, а той заспа.

Понечвам да затворя, но звукът на дишането му ме спира. Затварям очи и слушам, въпреки че не знам дали е редно. И осъзнавам, че не съм му ядосана. Дори по-лошо — осъзнавам, че ако поиска бих му пяла цял ден.

Докато го слушам си представям ръцете му — едната все още стиснала телефона. Другата може би на гърдите му. Представям си лицето му, красиво и неподвижно. Иска ми се да можех да го видя. Иска ми се да можех да погалея бузата му с опакото на ръката си. Да докосна устните му с пръсти.

Кой би предположил, че да слушаш как едно момче спи може да бъде по-интересно от това да спиш с момче?

Слушам още няколко минути, след което прошепвам в слушалката:

— Ей, Върджил... лека нощ.

28.

Отначало бях объркана. Не знаех правилата на играта. Но вече всичко ми е ясно.

Моята задача в библиотека „Абелард“ е да търся информация. А задачата на Ив Бонар е да ме спре. Ив Дж. Бонар, главен архивист, великият и могъщ Оз, върховен инквизитор и самият Антихрист.

— Как се казваш? — попита ме Ив Бонар преди малко, с химикалка, замръзнала във въздуха над формуляра ми.

— Артър, крал на британците — отговорих аз. Реших да се правя на забавна. Сметнах, че ще се усмихне и веднага ще станем приятели. Дори си помислих, че може да се засмее и да ме попита:

— Какво търсиш? Въздушната скорост на ненатоварена лястовичка?^[1]

Но не. Ив Бонар не се усмихва. Не се засмива. И не ставаме приятели.

— Какво търсиш? — пита той.

— Свещения Граал? — казвам аз. Защото мразя хората, които се правят на важни. И защото съм идиотка.

— Добре тогава — отговаря той. След това ми връща формуляра и ми казва да се върна, когато го попълня правилно.

— Но аз го попълних вече два пъти! — протестирам аз.

— Тогава може би третият път ще го направите правилно — казва Ив Бонар. — Инструкциите са на стената над каталога.

— Да, знам. Прочетох ги десет пъти — уверявам го аз, но той вече говори с жената зад мен на опашката.

Вече бях чакала тридесет минути, за да му дам първия формуляр, който Ив Бонар пхна в една вакуумна тръба, изпращайки го в недрата на архивите, където хора-къртици облечени в бели престилки се пулят да прочетат какво е написано и след това го качват горе в метални колички. Съдейки по броя на хората на опашката пред мен, сега ми предстоят още тридесет минути чакане.

Ив Бонар започва да ми лази по нервите. Пристигнах в библиотеката в единадесет часа и той ме накара да прекарам следващите два часа в лутане из Париж. Каза ми, че не може да ме пусне в архивите без архивен пропуск, а за да получа архивен пропуск трябва да имам документ за самоличност. Показах му картата си от библиотеката в Бруклин, но това не помогна. Така че трябваше да се върна до къщата на Джи, за да взема паспорта си. После обратно до архивите. След това трябваше да отида във фотостудио, за да ме снимат за пропускат. После пак се запътих към архивите, които обаче бяха в обедна почивка. Какво ме бе прихванало? Това е Франция. Цялата страна спира да функционира по време на обедната почивка. Така че влязох в едно кафене. После отново се върнах в архивите и се наредих на опашката пред гишето на Ив Бонар. Когато дойде моят ред, той ме пита, или по-скоро разпита, за проекта ми. След това ме накара да попълня още три формуляра и след това най-накрая ми даде пропускат.

И това бе едва началото.

Трябваше отново да се редя на опашка пред гише, за да си взема номер на маса в читалнята. След това ми показаха каталога със заглавията, изписани върху малки картончета. Тук в библиотека „Абелард“ все още живеят в тринадесети век. Потърсих на „Малербю, Амаде“ и открих партитури, изписани собственооръчно от него, лични писма, документи, завещанието и смъртния му акт. Върнах се при гишето на Ив Бонар и поисках да ми донесат партитурите на Малербю, но той ми каза, че не мога просто да искам неща — трябва да попълня нов формуляр. Така че направих и това. Но не го попълних правилно. Нито първия, нито втория път.

Връщам се при каталога с картончетата. Мъж, който прилича на професор, работи в раздел „Н“. Питам го дали би прочел формуляра ми. Искам да ми каже къде съм сбъркала. Той го взима, прочита го и ми казва, че съм разменила наименованията на раздела и департамента. Освен това ми препоръчва, когато изписвам имената си да не излизам от малките кутийки за тях.

— Шегувате се.

Мъжът клати глава.

— Наричаме го Цербер — прошепва ми той. — Триглавото куче, което варди вратите на ада.

— Сещам се за много други неща, които бих го нарекла.

— Взискателен е, да. Но никой не познава архивите като него. Съветвам ви да си спечелите благоразположението му.

Благодаря му и попълвам поредния формуляр, след което се нареждам на опашката. Минава три и половина, а архивите затварят в пет. Много искам да прочета тези партитури. Лили ми даде своя дигитален фотоапарат. Ще снимам всичко и ще използвам снимките на презентацията. Ще снимам и къщата на Малербю, както и улицата, на която е живял. В увода ми ще има не само снимки, но и музика — направо като документален филм на Кен Бърнс.

Минават още десет минути. Опашката не помръдва. Ив Бонар рецитира правилата на архивите на всеки един човек, който му подава формуляр. Гласът му е единственото нещо, което се чува. Всички хора на опашката имат книги, вестници или нещо друго, което да четат, докато чакат. Аз нямам нищо. Бъркам в джоба на якето за iPod-а си, но после се сещам, че не е в мен, а във Върджил.

След това си спомням събитията от тази сутрин и се чудя дали наистина са се случили, или просто съм сънувала. Беше хубаво. И странно. И нежно. Не съм свикнала на нежности. За мен тази дума е като вкаменелост. Условиата се промениха и тя просто не оцеля, точно като динозаврите. Или като мамута. Оцеляват само най-силните, а останалите измират.

Няколко секунди се чудя дали това телефонно обаждане означава нещо. После решавам, че означава само това, че iPod-ът ми е в него и това е всичко. Защото няма по-опасно нещо от надеждата.

Бъркам в чантата си. Напипвам портфейла, след това ключовете и накрая хапчетата. Мисля си, че някъде навътре може би има списание или нещо такова. Може би дори някой брой на „Приятел на музиканта“. Нещо, каквото и да било. И след това го виждам — дневника.

— Забравих за теб — казвам аз, спомняйки си, че снощи го напъхах в чантата, когато трябваше да избягам от баща си.

До стената има пейка. Сядам. Уморена съм, защото не съм спряла да тичам от място на място цяла сутрин, а краката ми туптят от стоенето права. Ще почета малко, съвсем малко, а когато опашката се премести напред отново ще стана. Ив Бонар продължава да рецитира. Гласът му е мъчение. Идва ми да ударя главата си в стената.

— ... тогава един от младшите архивисти ще ви донесе материалите. Те трябва да стоят в кутиите си, докато стигнете масата в читалнята — казва той. — Можете да си водите бележки само с моливи, не химикалки. Ако използвате химикалка, тя ще бъде конфискувана. Ако използвате втора, ще бъдете изгонен от библиотеката за деня. Трябва да носите памучните ръкавици, които ще ви дадем, когато боравите с материалите. Ако боравите с тях без ръкавици, ще получите предупреждение. При повторно боравене с материалите без ръкавици ще бъдете изгонен от библиотеката за деня. Ако желаете да фотографирате материалите, това е позволено. Но само в заделеното за това помещение. И без светкавица. Ако не се подчините на това правило, ще получите предупреждение. При повторно провинение ще бъдете изгонен от библиотеката за деня.

Поглеждам към безценния двеста годишен исторически експонат в ръцете ми. Не нося ръкавици. Слава Богу, че Ив Бонар не знае за него. Щеше да заповяда да ме разстрелят.

Отварям дневника и препрочитам страницата, на която спрях миналия път — когато кралицата помоли Александрин да стане компаньонка на Луи-Шарл. Чета нататък.

26 април 1795 г.

— Махай се! Щом искаш да мрещ, проклета глупачке, мри, но не завличай и мен! Подозират ме! Наблюдават къщата ми!

Така ме посрещна тази сутрин Фовел, пиротехник в театъра „Насионал“.

— Но сега не сме в къщата ти, нали, Фовел? — отговорих му аз. — Намираме се в кафене „Фой“. Двама съграждани, седнали на кафе в една прекрасна пролетна утрин. Нима може да има нещо по-невинно от това?

Докато говорех, аз пъгнах ръка в джоба на палтото си и извадих тежък златен пръстен, инкрустиран с диаманти. Един от тези на Орлеан. Пръстите ми одраскаха ръката на Фовел, когато го сложих в потната му длан. Усетих как пулсът му се учести.

— Имам нужда от двадесет ракети — казах му аз.

— Твърде много са! Ще разберат, че липсва барут! Не знаеш ли на какви опасности ме излагаш? — изсъска той.

Протегнах ръка, за да ми върне пръстена.

— Утре — каза той.

— Тази вечер — отговорих аз.

Напсува ме, но прибра пръстена.

— Имаш ли още такива? — попита ме той.

— Да. Имам и златен часовник. Диамантена рамка за картина. И сапфир, голям като яйце.

Лъжа го. Останали са ми няколко циркови бижута, още няколко пръстена и шест златни монети. Но той не бива да разбира това. Искам да си мисли, че съм му по-ценна жива, отколкото мъртва. Трябва да си купувам ракети от него.

— Къде да ги оставя? — попита ме Фовел.

— В църквата „Св. Рош“. В криптата Валоа — отвърнах аз.

Това е най-сигурното място. Оттам ги вкарвам в подземията и ги скривам в катакомбите. Фовел, който мята светкавици на сцената и прави така, че там да се появят дракони и демони, може да ходи по улицата с джобове, пълни с барут и ракети, защото това е неговият занаят. Аз, от друга страна, не мога да си позволя това.

— Тогава до довечера — рече той.

Пожелах му приятен ден, лапнах един карамфил и взех вестника, който бе забравил на масата, надявайки се, както винаги, че в него ще пише нещо за сирачето в кулата — че генерал Барас се е смилил над него и е решил да го освободи. Но нямаше нищо.

Отново имаше статия за Зеления мъж. Бяха цитирали един висш чиновник, според когото Зеления мъж бил австриец, решен на това да си отмъсти за смъртта на кралицата. Една домакиня пък беше сигурна, че е Луцифер, а член на Академията уверяваше читателите, че огнените експлозии били причинени от излишество от жлъчни изпарения, идващи от луната.

Луната има газове. „Луи-Шарл щеше да умре от смях“, помислих си аз. За малките момченца няма нищо по-смешно от пръдната. Някой ден ще му разкажа тази история. Много скоро. Ще държа ръцете му в своите и ще му кажа...

— Няма да ти отговори. Той вече не говори. Не може. Защото няма думи, които могат да опишат неговите страдания. Но съвсем скоро ще бъде свободен. И ще бъдем заедно.

Вдигнах глава и видях жена, която седеше на мястото на Фовел. Роклята ѝ бе опръскана с кръв. Познавах я. Това беше принцеса дъо Ламбал. Убита, затова че плакала за краля. Септемврийските кучета я бяха разкъсали на парчета.

Затворих очи. Когато отново ги отворих, тя си бе отишла. Някога принцесата и тези като нея ме ужасяваха, но сега съм свикнала с тях.

Продължих да чета вестника и научих, че Събранието било скандализирано от поредните изстъпления на Зеления мъж. А после видях това: Наполеон бе увеличил наградата за главата ми. Вече предлага двеста франка за мен.

Поласкана съм. Юда продаде Исус за много по-малко. И не след дълго Фавел също щеше да ме продаде.

---

[1] Реплика от култовата комедия „Монти Пайтън и свещеният граал“ от 1975 г. — Б.пр. ↑

29.

„Уау“, казвам си аз и обръщам на следващата страница. „Колко ненормално. Алекс е разговаряла с мъртви хора.“

Аз също го правех. Но в Бруклин. И имах извинение. Бях се надрусала с „Куелифай“. Тя не е била.

Вдигам глава и виждам, че опашката не е помръднала и продължавам да чета.

27 април 1795 г.

Сега трябва да пиша за него. За Луи-Шарл. Трябва да ви разкажа за него. Тъмничарите му го наричат враг на републиката, змия и вълче. Защото са умни. Ако биеш дете, държиш дете в плен и го караш да гладува, светът ще те нарече чудовище. Но ако биеш вълче, държиш го в плен и го караш да гладува, светът ще те нарече герой.

Той не беше вълче. Беше нежен и мил. Възпитан и смел. Беше държавник на четири години, разменяйки си мъдрости с министри и благородници на възраст, когато другите деца едва сричат.

— Кажете сега, млади сир! — казва италианският посланик. — Кажете коя армия според вас е по-могъща — тази на Австрия или тази на Испания?

Това е невъзможен въпрос. Австрия управлява баба му, а Испания — неговият братовчед. Ако похвали едната, ще накърни гордостта на другата. Всички глави на масата се обръщат към детето. На майка му. На баща му. На всички дворяни. Всички очи са вперени в него.

— Сър, не мога да кажа коя е по-могъща, а само коя е най-могъщата — отговаря той. — Нито Австрия, нито Испания, а моята славна Франция.

Гостите се смеят и ръкопляскаат. Всички са доволни. Той се усмихва лъчезарно, седнал спокойно с изпънат гръб, но под масата малките му ръчички извиват салфетката.

Спасявам го от приема при първа възможност. Отиваме на терасата да слушаеме советите и да гледаме как прилепите прелитат над фонтаните. Разказвам му за Париж. Разказвам му за Лук Джуджето, който има плавници вместо ръце и свири на тромпет с краката си. За Серафина, която язди коне, застанала права на гърбовете им. За Тристан и неговите танцуващи плъхове.

Разказвам му за „Кралския дворец“ в полунощ, за музиката и ярката светлина на факлите и за всички чудеса, които човек може да открие там — заклинатели със съскащи змии, манекени, които се съживяват ако им хвърлиш едно су, мъж с дупка в гръдния си кош, през която се вижда биещото му сърце.

Той не вярва, че съм ходила на такива места. И че съм го правила сама. Той никога не е бил сам, нито веднъж през живота си и дори не може да си представи, че това е възможно.

Когато се стъмва, дворяните излизат навън, за да гледат фойерверките. Седим на тревата и гледаме как ракетите избухват над главите ни. Обича ги повече от шоколада и оловните си войници и дори от любимото си пони. Обожава фонтаните от искри и каскадите от огън и казва най-странните неща на света докато ги гледа.

„Приличат на звезди, които се чупят“, или „Приличат на диамантите на мама“.

И „Приличат на душите в рая“.

А веднъж:

— Карат ме да се чувствам тъжен, защото са толкова красиви.

— Красивите неща би трябвало да те карат да се чувстваш щастлив, Луи-Шарл — казвам му аз. — Пиротехникът не се старее толкова, за да те натъжава.

— Правят ме щастлив. Но понякога не.

— Защо?

— Защото красивите неща умират бързо. Розите, снегът и зъбите на леля. С фойерверките е същото.

Отначало не знам какво да му отговоря, но трябва да кажа нещо, защото това е моята работа — да го правя щастлив. Оглеждам се и тогава го виждам — моя отговор.

— Някои красиви неща не умират — казвам аз.

— Не е вярно.

— Така е. Погледни там. Зад теб. На масата, където са твоите роднини. Виждам три красиви неща. Първото е кралицата, твоя майка. Второто е красивият бокал, от който пие и третото — Версай, издигащ се зад нея. Всички тези неща са тук, сега и ще бъдат тук утре и след това...

Той се усмихва и ме прегръща, отново щастлив.

Сега майка му е мъртва. Красивият бокал е строшен. Дворецът затворен и празен.

Крала съм. Мамила съм. Унищожавала съм неща и хора. Но нищо не ме натъжава повече от мисълта, че той си спомня онази нощ.

И ме мисли за лъжкия.

— Мамка му! — казвам на глас. — Фойерверките са били за него. За дофина. За Луи-Шарл. Била е...

— Тихо, ако обичате! — сопва ми се Ив Бонар име поглежда косо изпод вежди.

— Извинете! — прошепвам аз.

Но е вярно. Трябва да е. Луи-Шарл е обожавал фойерверките. Точно затова Алекс е станала Зеления мъж. За да може той да ги вижда от прозореца на килията си. За да знае, че някой все още го подкрепя.

Казал е, че приличат на звезди, които се чупят. На души в рая.

Звучи като нещо, което би казал Труман.

Той също обичаше фойерверките. Двамата с него сме прекарвали толкова време на крайбрежния булевард, взрени в небето. Денят на ветераните. Четвърти юли. Денят на труда. Понякога изстрелваха ракети без причина. Чувахме взривовете и хуквахме навън, за да гледаме. Споменът за това как четиримата с мама и татко тичаме надолу по улицата и се смеем в мрака е толкова жив в ума ми, че няколко секунди съм щастлива. И после си спомням, че го няма. Труман е мъртъв. Майка ми е в болницата. Баща ми ни изостави.

Навеждам глава и отново започвам да чета. За да скрия сълзите.

28 април 1795 г.

Вярно е, че кралят беше глупав. Беше своеволен и нерешителен и харчеше твърде много пари от държавната хазна, но най-големият му порок беше нещо друго — пълната липса на въображение.

Имаше човек, който му подаваше бельото всяка сутрин и друг, на когото го даваше всяка вечер. Имаше дворец с две хиляди прозореча. Сребърни полилеи. Картини на тавана на тоалетната. Какво друго можеше да си представи? Какво можеше да впрегне въображението му?

Ако видеше примряло от глад дете да стои насред пустото поле и майка да ридае горчиво, коленичила пред малко гробче, той винаги можеше да се успокои с идеята, която всички хора със синя кръв обожаваха — че детето бе гладно и майката безутешна, а той дебел и сит крал, защото Бог бе наредил така.

Но дори сега ми е трудно да го мразя, защото съм убедена, че вината не е негова.

Не можете да биете кучето си затова че не е котка. Родило се е куче и не можете да промените това. Кралят се бе родил крал и това също няма как да се промени.

Имаше предупреждения. Толкова много. Но не обърна внимание на нито едно от тях. Понякога свикваше армията си и заплашваше, че ще разпръсне невъзпитаната парижанска сган. Говореше за това, че ще премести съда в някой граничен град, където да може по-лесно да го защитава. Но не направи нищо. Не можеше да действа. Дори бунтовете в Париж не го подтикнаха към действие. Нито срещата на трите съсловия. Нито клетвата, която те положиха на тенис корта. Нито четиринадесети юли, 1789 г.

Това бе денят, в който цената на хляба в Париж хвъркна до небесата, а из града плъзнаха слухове, че в покрайнините се събира огромна армия. Ядосани и уплашени, хиляди парижани се събраха на площада в двореца, а Демулен скочи на една маса и каза на хората да събират оръжия и муниции, за да защитят себе си и свободата си. Нападнаха Бастилията. Един затвор-крепост, където всеки един от тях можеше да бъде хвърлен без съд и присъда. Плячкосаха склада с оръжия и барут в крепостта. Това бе ясен знак. Това бе пролог, който само един пълен идиот би разбрал погрешно. Но тази вечер кралят не написа НИЩО в дневника си. Чух кралицата да казва това на една от придворните си дами, гласът ѝ бе изпълнен с удивление.

В последвалите дни прочетохме във вестниците как събраната от кол и въже армия на Демулен е превзела Бастилията и как цял Париж празнувал победата на народа. Бедни и богати, мъже и жени, от

прокажения просяк до обвитата в коприни херцогиня, рушаха каменните зидове и хвърляха откъснатите парчета от укрепленията.

Лятото се проточи. Вълненията в Париж ставаха все по-масови. Работници от Сент Антоан кръстосваха улиците на града със своите червени кепета и дълги панталони и нападаха всеки, който носеше скъпи дрехи. Много хлебари бяха изкарани от магазините си и пребити на улицата. Антимонархистката пиеса „Шарл IX“ получаваше възторжени овации всяка вечер. Малко по малко старият свят се рушеше, но кралят нито за миг не осъзна, че някои от парчетата можеха да паднат върху него.

През август събранието постанови, че благородниците трябва да плащат данъци и вече не могат да облагат селяните с десятък. След това отидоха дори по-далече. Публикуваха нещо, наречено Декларация за правата на човека и гражданина.

Бях на гости на семейството ми, когато чухме за нея. Закусвахме. Те бяха толкова различни — моите роднини. Братята ми бяха дебели като гъски. Майка ми беше чиста и се усмихваше. Грозната ми сестра бе родила грозното си бебе. Играехме новите си роли и бяхме доволни — всички, освен баща ми. Той се мусеше. И въздъхваше. Искаше да гледа новите пиеси, които играеха в Париж. Искаше да напише няколко.

— Ако отидеш в Париж, ще бъдеш сам — предупреди го майка ми. — Защо да напускаме това място, когато сме нахранени и имаме покрив над главите си?

— Като зайци — промърмори баща ми.

Чухме глашатаите, когато пиехме кафе.

Баща ми изтича да купи вестник и се върна на бегом.

— Чуйте! Чуйте, всички! — извика той. — Свободни сме. Цяла Франция е свободна!

Чичо ми ковеше нов навес за куклената сцена.

— Свободни от какво? — попита той.

— От тиранията! Членовете на събранието са написали документ, в който защитават правата на човека. Искат кралят да го приеме — каза баща ми, останал без дъх. — В него се казва... Господи, почти не мога да повярвам... в него пише, че всички хора

имат право на свобода, собственост и сигурност и че никой не може да бъде потискан. Пише, че всички хора са равни!

— Шшшт! Искаш да ни арестуват ли? Това е държавна измяна — изсъска баба ми.

— Шшшт, мамо, чуй това! — отвърна баща ми. — Член първи — хората се раждат и остават свободни и равноправни. Това не е ли удивително? Рене, това означава, че двамата с теб имаме същите права като краля!

— Ами жените? — попита леля ми. — За жените има ли права?

— Не ми говори за жени, Лисе! Жените нямат нищо общо. Това са правата на мъжете — отговори баща ми. — А какво ще кажеш за това, Рене. Чуй само: член трети — принципът на всеки суверенитет е свойствен за нацията. Никоя организация или личност не може да упражнява власт, ако тя не произлиза от нея.

— Какво означава това? — попита леля ми.

— Че кралят не управлява по волята на Бог, както са ни учили, а по волята на народа. Спри с това проклето чукане, Рене! Слушай какво гласи член единадесети. Той е най-изумителният. Свободното изразяване на идеи и мнения е едно от най-ценните права на човека. Всеки гражданин може да говори, пише и публикува с пълна свобода.

Баща ни беше крайно развълнуван. Гледаше ни със сълзи в очите.

— Защо не ликувате? — попита ни той. — Защо не плачете от радост? Не разбирате ли? Това означава, че можем да творим без страх от цензорите на краля. Означава, че можем да пишем и изпълняваме това, което си поискаме.

Чичо ми бе потънал в несвойствено мълчание. Беше спрял да кове и гледаше през прозореца. Изражението му беше далечно и изтерзано, сякаш виждаше нещо, което ние не можехме.

— Не разбираш ли, Рене? — каза баща ми, гласът му преливащ от вълнение. — Това е началото на нещо... началото на нещо необикновено.

Чичо ми се обърна към него.

— Да, Тео, така е — отвърна той. — Това е началото на края.

* * *

Вдигам глава и поглеждам към гишето на архивиста. Все още има десет човека пред мен на опашката. Жената, която се бе наредила зад мен, си е отишла. Явно се е предала. Наближава четири часа. Надявам се, че скоро ще дойде и моят ред.

Отгръщам на следващата страница и опитвам да си спомня това, което учихме за Френската революция в училище. Времето ос на събитията. Превземането на Бастилията беше само за замявка. Нещата във Версай ще станат много, много лоши. Съвсем скоро. А Алекс е точно там, в центъра на събитията.

30.

29 април, 1795 г.

— Ще се скрия, Алекс! — извика Луи-Шарл. — Брой до десет и се опитай да ме намериш!

Той хукна да бяга, а аз останах под масата, където се бяхме скрили, за да ядем шоколади, откраднати от чинията на майка му. Сложих маската на лицето си и започнах да броя.

Беше средата на лятото. Кралицата и придворните ѝ дами си бяха устроили маскен бал в градината с децата си. Тя се надяваше, че това ще зарадва Луи-Шарл. Кралицата беше Титания. Красивият граф Ферсен беше Оберон. Кралят, изморен след цял ден лов, се бе оттеглил в покоите си да спи. Свиреше музика. В дърветата сияеха фенери. Имаше вечеря, след това сладолед и шампанско. А после започнахме игра на криеница.

Луи-Шарл носеше маймунска маска. Моята беше на птица — врабче. Свърших с броенето и хукнах след него. Видях го клекнал до един розов храст, но се престорих, че не го виждам. Той отново рипна, а аз тръгнах след него, крещейки името му. Вдигах камъни и го търсех под тях, тресях розови храсти, надявайки се да изпадне отвътре. Той през цялото време се кикотеше и навлизаше все по-навътре в градината. Тук беше тъмно. Нямаше фенери, окачени на дърветата. Единствената светлина идваше от луната.

— Луи-Шарл? — извиках аз. — Покажи се. Отдалечихме се твърде много. Трябва да се връщаме.

Но Луи-Шарл не ми отговори.

Продължих да вървя надолу по пътеката. Статуите блестяха като призраци на лунната светлина. Листата шумоляха на вечерния бриз. Минах покрай малко езерце и гъсталак от бели рози. И изведнъж го видях — не Луи-Шарл, а мъж с маска на вълк, седнал на една пейка.

— Луи-Шарл! — извиках аз уплашено. — Луи-Шарл, къде си?

— Какво е това? — каза мъжът. — Малко птиче от улиците на Париж? Врабче, което вече не яде лайна от канавката, а шоколад от

чинията на кралицата. Колко далече си долетяла, птичко.

— Луи-Шарл! — извиках аз, отстъпвайки назад. — Къде си?

— Опасявам се, че не е тук — отвърна мъжът.

— Луи-Шарл! Луи-Шарл! — виках аз, като гласът ми бе започнал да трепери.

Беше тихо. Толкова тихо, че чувах единствено бясното препускане на сърцето си. След това мъжът каза:

— Хайде, Луи-Шарл, излез. Достатъчно игри.

Луи-Шарл изскочи зад него.

— Преметнахме те, Алекс! Преметнахме те! — викаше той и подскачаше около мен.

Грабнах го и го прегърнах. Страхът още не ме бе напуснал. Единствената мисъл в главата ми беше: „Ами ако бях изгубила момчето? Аз отговарям за него. Ами ако го бяха отвлекли? Кралят щеше да ми одере кожата.“

— Кой си ти? — попитах аз мъжа.

Той вдигна маската си. Очите му, черни като нощта, намериха моите.

— Филип, херцог на Орлеан — рече той.

Херцогът на Орлеан. Братовчед на краля. А аз му се сопнах сякаш е коняр.

Веднага направих реверанс, забила поглед в земята.

— Простете ми, милорд — промърморих аз.

Той махна с ръка, приемайки извинението.

— Трябва да се връщаме при кралицата, иначе ще се тревожи — казах аз. — Лека нощ.

Не бяхме направили и пет крачки, преди Луи-Шарл да извика:

— Маската ми!

Обърнах се. Орлеан я държеше. Махна ми да се приближа, за да я взема. Усмихна се, но усмивката не достигна очите му. Със скоростта на пепелянка, той грабна ръката ми и ме дръпна към себе си.

— Играеш опасна роля — рече той тихо. — Внимавай. Не всички роли са толкова лесни.

Пусна ме. Отстъпих назад, след това се обърнах и стиснах ръката на Луи-Шарл.

Никога преди не бях изпитвала такъв страх. Какво имаше предвид? Нима бе прозрял истината? Нима знаеше, че аз просто

използвах детето, за да постигна свои собствени цели? Щеше ли да каже на кралицата?

Проклех се за глупостта си. Никой не можеше да погледне в мислите на друг човек. Само Бог и дявола можеха това. Херцогът просто ми се бе скарал за това, че бях позволила на дофина да се отдалечи толкова много от майка си.

Луи-Шарл подскачаше и не спираше да дърдори по пътя обратно. Разказа ми как ме бе изиграл и похвали собствената си интелигентност. Аз се засмях и казах:

— Реших, че са те откраднали циганите. Но има едно нещо, което не разбирам — къде се бе скрил братовчедът Орлеан по време на партито? Не видях вълча маска на вечеря. Нито една.

— О, той не е бил поканен — отвърна Луи-Шарл. — Никога не го канят. Мама не го харесва. Чух я да говори с леля Елизабет за него. Каза, че се прави на ренегат, но всъщност иска да седне на трона. Аз не мисля, че е толкова лош.

Тогава се обърнах, очаквайки да го видя застанал зад нас, неподвижен и безшумен, ръцете му покрити със златни пръстени, блеснали на лунната светлина. Но пейката беше празна. Вълкът си бе отишъл.

30 април 1795 г.

Дойде есента. Листата опадаха, небесата посивяха и разтревожените благородници отлетяха като лебеди от приказка. Заплюваха ги по улиците. Замеряха каретите им с изпражнения. Хвърляха камъни през прозорците им. Те виждаха това, което кралят не бе осъзнал.

Д'Артоа, красивият, вечно засмян брат на краля, хвърли Луи-Шарл високо във въздуха преди да го целуне за сбогом и обеща като се върне да му донесе цяла кавалерия от оловни войничета.

Херцогиня де Полинак, любимата гувернантка на момчето, имаше сълзи в очите, когато го прегърна.

— Само за кратко е, скъпи мой — каза му тя. — Ще се върна напролет, когато черешовите дървета разцъфнат. Обещавам ти.

Покатерихме се на едно дърво и изгледахме как каретите се отдалечават в облак от прах.

Сутринта на пети октомври 1789 г. бе дъждовна. През този ден не се надигна прах. Ако това бе станало, кралят може би щеше да осъзнае опасността. Може би щеше да има време да помисли. Да реши. Да качи семейството си в бърза карета и да отпраши. Но имаше само кал. Разбъркана от краката на жени и войници от Париж. Дойдоха въоръжени с пики и ножове, глад и гняв. Дойдоха за краля и кралицата.

Преди тях дойде ездач. Видях го. Бях в покоите на кралицата и забавлявах Луи-Шарл. Изведнъж чухме викове, идващи отвън. Мъж прекоси мраморния двор и изкачи стъпалата, почерняйки ги с кал. Той се поклони и рече с прегракнал глас:

— Идвам от Париж, Ваше Величество. Тази сутрин имаше бунт в кметството. Жените от пазара се събраха отпред, искайки хляб. Когато кметът каза, че няма, те нахлуха в сградата. Взеха пушки и барут. Беше извикана парижката гвардия, но мъжете отказаха да стрелят по тях. Една жена изкрещя, че трябва да отидат във Версай, за да поискат хляб от краля. Останалите се съгласиха и тълпата тръгна. Лафайет смята, че са около шест хиляди.

— Тук е полкът на Фландерс, можем да разчитаме и на нашите телохранители — отвърна кралицата. — Те лесно ще отблъснат една тълпа от жени.

Мъжът поклати глава.

— Парижката гвардия идва с тях — каза той.

— Но Лафайет е техният генерал! — извика кралицата. — Защо не ги е спрял?

— Опитва се, но гвардията е съставена от петнадесет хиляди мъже. Ако бе отказал да тръгне с тях, щяха да дезертират. Или да го убият. Все още ги води. Или поне се опитва.

Кралицата пребледня.

— Кралят — рече тя. — Къде е кралят?

— На лов, мадам — беше отговорът.

— Бързо го намерете! Преди тълпата да го открие! — извика тя.

Телохранителите на краля потеглиха. Откриха го и го върнаха в двореца. Заклучиха портите. Кралят свика съвета си.

— Трябва да приемете Правата на човека — казаха някои от министрите му. — Както и августовските декрети.

Други го посъветваха да избяга. Трети — да остане във Версай.

Самият крал искаше само да изпрати кралицата и децата на сигурно място, но тя отказа да го изостави. Така че той реши да остане във Версай и обрече всички.

Жените от пазара пристигнаха на свечеряване, изморени, премръзнали и мокри. Спряха пред заключените порти на двореца. Кралят излезе и им се извини за положението, в което ги бе поставил и им обеща, че веднага ще изпрати жито в Париж. Нареди на слугите си да им донесат храна и вино, което уталожи малко гнева им.

Но в полунощ пристигна парижката гвардия и техният гняв не бе толкова лесен за потушаване. Имаше няколко сблъсъка между войници и телохранителите на краля. Не си бях легнала, защото бях твърде разтревожена, за да спя. Разговарях с Барере, капитан на гвардията на дофина. Видях размяната на любезности от прозореца. Един от лакеите на краля, който беше приятел на капитана, влезе малко преди зазоряване, за да ни каже, че Лафайет бе изчел списък с искания от името на войниците и жените.

Първо — кралят трябва да разпусне телохранителите си и да позволи на парижанските гвардейци да го пазят. Две — той трябва да осигури храна за града. Три — трябва да напусне Версай и да заживее в Париж. Кралят се съгласил с първите две, но казал, че трябва да помисли за третото. След това се оттеглил в покоите си, докато Лафайет потеглил към града с надеждата да си наеме стая в странноприемницата.

Барере ми каза да се върна в стаята си, но не го послушах. Отвъд портите на двореца горяха факли. Не виждах жените в мрака, но ги чувах. Кълнях и проклинаха, смееха се и крещяха, пияни. Звучите влизаха през прозорците ни. Бяха изморени от дългия преход, но защо не спяха?

Бях твърде разтревожена и затова се измъкнах от двореца. Покатерих се по желязната ограда, което беше най-лесно на мястото, където прътовете се допираха до западната стена на двора. Отидох там, където стояха те, свити около огньовете си. Искях да чуя думите им и да разбера какво са намислили. По-късно водачите на Революцията обявиха, че обсадилите двореца жени били почтени

майки и съпруги. Казвам ви, че някои бяха такива, но не всички. Имаше и проститутки, и джебчии. Както и мъже — сводници, крадци, агитатори. Познавах ги от площада.

Имаше и още един, който сновеше между тях, облечен в обикновено на вид сиво палто, с триъгълна шапка, захлупена ниско над очите му. Носеше шал, скриващ долната половина на лицето му сякаш бе разбойник. Той не говореше за хляб и свобода, а за пакост и убийство. Ходеше от човек на човек, раздаваше монети, изправяше жените на крака и ги увещаваше да вдигнат пиките и тоягите си. Веднъж погледна към мен и очите му, черни като нощта, смразиха кръвта във вените ми. Миг по-късно подаде някаква кесия през оградата на стражите, които стояха от другата страна. Твърде късно осъзнах какво правеше — подкупваше стражите да отворят портите. Извиках за помощ, но гласът ми бе заглушен от рева на тълпата.

— Убийте я! — изкрещя една жена и мина през портата. — Убийте кралицата! Изтръгнете сърцето ѝ!

— Убийте ги всичките! — провикна се друга.

Почти бях глътнала езика си от страх. Хукнах през портите, прекосих двора и влетях в двореца. Повечето жени ме бяха изпреварили. Други тичаха по петите ми. За щастие ме взеха за една от тях. Втурнаха се нагоре по стъпалата на кралицата, но тъкмо тогава разсъдъкът ми се върна и аз заобиколих стълбището и поех по един тесен коридор, водещ към покоите на дофина. Когато влязох към мен бяха насочени пушки, но капитанът ме позна и възпря мъжете си.

— Влязоха в двореца! — извиках аз.

Той ме грабна грубо.

— Къде са?

— Качват се по стълбището на кралицата. Побързайте!

Той влетя в спалнята на дофина и отметна завивките. Луи-Шарл се събуди, уплаши се, скочи от леглото и пропълзя под него. Капитанът се опита да го изтегли навън, но момчето ревеше и риташе и не искаше да излезе. От горния етаж се чуха писъци и изстрел.

— Изкарай го оттам! — извика ми капитанът.

Коленичих до леглото.

— Луи-Шарл, излез — казах аз. — Трябва да излезеш веднага.

— Няма! Кажи на стража да се маха!

— Той не е страж, той е фелдмаршал — отвърнах аз, опитвайки се да го накарам да си помисли, че това е игра. — Английските войници са на границата. Трябва да се предадем.

Като чу това, Луи-Шарл подаде главата си.

— Негодник! — извика той. — Един френски принц никога не би се предал!

— Само ако кралят заповяда, генерале — отвърнах аз. — Тук ни превъзхождат числено, но в Халфлър ни чакат подкрепления.

Още изстрели. И писъци.

— Проклятие! Нямаме време за това! — извика капитанът.

Аз се долепих до пода, играейки ролята на кобила. Луи-Шарл изпълзя изпод леглото и скочи на гърба ми. Грабнах един свещник от нощната масичка и му го подадох.

— Рота, изтегляме се! — изкрещя той, размахвайки свещника като меч.

Изхвърчахме от стаята, заобиколени от стражи. Хукнахме нагоре по едно слугинско стълбище и се озовахме в галерията с огледалата. Чух нови изстрели. Чупене на стъкло. Погледнах през прозореца и видях как застрелват един страж, а друг намушкват. Една жена носеше глава, забита на пика, докато други крещяха и танцуваха около нея.

Капитанът се закова на място пред едно огледало и го заудря с юмруци. Помислих си, че е полудял, но после видях пантите.

— Ваше Величество! — извика той. — Тук е капитан Барере! Водя ви дофина. Ваше Величество, моля ви, отворете!

Той отново удари стъклото с юмрук, но нямаше отговор.

— Трябва да опитаме по друг начин. Бързо! — излая той и ни забута към далечния край на галерията.

Когато стигнахме там, той изпрати трима стражи да разузнаят. Те веднага се върнаха.

— Няма начин — каза единият. — Влезли са в приемните зали.

Опитахме да се върнем по пътя, по който бяхме дошли, но по коридора към нас се понесоха викове и писъци. Бяхме попаднали в капан. Позлатени нимфи ни гледаха сляпо, докато се лутахме наляво-надясно. Изрисувани богове ни наблюдаваха безучастно. Огледалата размножаваха жалката картина, която представлявахме — дузина стражи и девойка в бричове, водени от малко момче, размахващо свещник.

Капитанът заповяда на мъжете да ни обградят от всички страни, да коленичат и да насочат пушките си. Но какъв беше смисълът? Неколцина от тълпата щяха да се строполят след първия залп, но докато стражите презареждат, останалите щяха да се хвърлят отгоре ни.

Луи-Шарл вече не раздаваше заповеди. Беше изпуснал свещника си.

— Страх ме е, Алекс — прошепна той в ухото ми, обвил врата ми с ръчички. — Вече не ми се играе.

Аз бях толкова уплашена, че не можех да му отвърна нищо. Дори не можех да накарам краката си да помръднат. Пред очите ми отново се появи онази отрязана глава и кървавите ръце на жените, танцуващи около нея. Видях как същите ръце посягат към Луи-Шарл и това ме накара да се размърдам. Хвърлих се към вратата-огледало като обладана от демони. Сребърното стъкло се напука под светите ми на юмруци ръце.

— Отворете вратата! Отворете! Дофинът е с мен! Не ме ли чувате? Отворете проклетата врата!

Вдигнах един стол и го запратих към вратата. Не знам как Луи-Шарл успя да се задържи на гърба ми. Удрых огледалото отново и отново. Виковете на тълпата се приближаваха. Сякаш идваха отвсякъде. Чух как капитанът казва на мъжете си:

— Не откривайте огън! Не стреляйте! Още не... чакайте... чакайте!

Столтът се разчупи на трески. Аз взех един крак и започнах да налагам вратата като дивачка и тя най-накрая се отвори.

— Татко! — изплака Луи-Шарл.

— Луи-Шарл! — извика кралят. — О, слава Богу, че си добре!

Кралят прегърна сина си и го стисна. Зад него дотича кралицата. Стражите ме избутаха в покоите на краля. Заключиха вратата и я запречиха с мебели. Беше ли ни видяла тълпата? Бяха ли стигнали галерията, преди да минем през вратата-огледало?

Аз стоях напълно неподвижно, едва поемайки си дъх, чакайки да чуя ударите. Кралят беше преbledнял като призрак, но въпреки това опита да успокои разплаканата си съпруга. Научих, че бе отишъл да я доведе и затова не ни бе чул от другата страна на вратата. Кралицата едва не бе загинала. Тълпата бе нахлула в покоите ѝ и тя едва бе успяла

да им се изплъзне, тичайки босонога по коридорите на двореца. Сега кралицата стискаше здраво Луи-Шарл и Мари-Терез и не искаше да ги пусне.

Но Луи-Шарл се изплъзна.

— Мамо, татко, вижте! — извика той, сочейки към мен. — Алекс се е наранила! Ръцете ѝ кървят!

Аз погледнах надолу към ръцете си. Бяха покрити с кръв. Не бях почувствала нищо.

— Тя удряше вратата с ръце, за да ни чуете. И огледалото се счупи и я поряза — обясни Луи-Шарл.

Бях хукнала към двореца, но за мен щеше да е по-добре да бях останала навън. Бях рискувала собствения си живот за Луи-Шарл. Бях нарязала ръцете си и не бях усетила нищо. Никаква болка, само страх — за него.

Струва ми се, че революцията започна точно тогава.

Не за Париж и не за французите.

А за мен.

Сърцето ми препуска, когато свършвам. Толкова се страхувам за тях. Страхувам се, че няма да оцелеят. Споделям страха на Алекс. Докато чета дневника, аз съм там. Заедно с нея. Тичам нагоре по стълбите към галерията с огледалата. Чувствам туптенето на сърцето ѝ. Чувам виковете на тълпата, които стават все по-близки.

Кой беше мъжът с триъгълната шапка? Мъжът, който разбуди духовете на тълпата, събрала се пред портите на двореца? Какво се е случило с Алекс след завземането на Версай? Беше ли останала с Луи-Шарл?

Отварям на следващата страница с отчаяно нетърпение. Прочитам първите два абзаца и тъкмо започвам третия, когато от високоговорителите прогърмява глас, който обявява, че библиотеката затваря след петнадесет минути и всички читатели трябва да върнат материалите си на рецепцията.

Какво, по дяволите?

Вдигам глава. Вече няма опашка. Изчезнала е. Ив Бонар подрежда кутии върху една количка. Хората, правили проучвания тук през целия ден, затварят чантите си, обличат палтата си и носят материалите си на рецепцията. Поглеждам часовника на стената. Пет без петнадесет. Бях прекарала четиридесет и пет минути в четене.

Напълно бях забравила къде се намирам и какво трябва да правя там. Бях пропуснала шанса си да анализирам музиката на Малербю.

Не мога да повярвам. Къде бях отишла? Нима бях изпаднала в транс?

Ставам и отивам до масата си за четене. Събирам тетрадката, папката и химикалките си и ги прибирам в чантата. Жена с перли и скърцащи обувки оправя един стол, взема забравен молив от една маса и се насочва към изхода.

— Затваряме след няколко минути — информира ме тя.

От другата страна на рецепцията, Ив Бонар избутва количката си в един асансьор. Вратата се затваря след него със свистене. Лампите на тавана примигват и изгасват една след друга. Толкова съм бясна на себе си, че ми се иска да изкрещя. Утре е петък. Библиотеката е затворена през уикенда. Имам още един ден. Само един. Как ще успея да се справя за един ден? Ако продължавам в същия дух, в неделя няма да летя за никъде.

Пъхам дневника в чантата си и изведнъж ме осенява странна мисъл: Алекс иска това да се случи.

— Да бе. Алекс иска това да се случи — казвам на глас. — Алекс, която е мъртва от повече от двеста години. Ненормалница.

Последната лампа изгасва. Читалнята е празна.

Няма кой да отговори на въпроса ми.

31.

Лили си е вкъщи.

Още съм на две пресечки от къщата на Джи, но вече усещам аромата на това, което готви — масло, лук, топъл хляб. Ускорявам крачка и пет минути по-късно вече препускам нагоре по стълбите към таванското помещение.

— Анди? Това ти ли си? — провиква се тя от кухнята, когато отварям вратата. — Толкова се радвам, че си тук! Включи телевизора, ако обичаш. Четвърти канал. Джи ми звънна преди малко. Двамата с Луис ще участват в „Адженда“. Луис е в студиото в Париж, а Джи ще участва по сателита от Брюксел.

— Какво е „Адженда“? — питам аз, след което окачвам якето си на закачалката и оставям чантата си на масата. Татко често участва в предавания по телевизията, но това го чувам за първи път.

— Нещо като „Лари Кинг“ — отговаря тя.

Включвам телевизора. Предаването вече е започнало. Сядам на дивана. Водещият Жан-Пол, битник с черно поло и тъмни очила, говори за тазвечерната програма. Лили бързо се подава от кухнята с две димящи купи супа върху поднос.

— Благодаря ти — казвам ѝ аз, взимайки подноса.

Лучена супа — любимата ми! С пържено кубче хляб под тънко одеялце от сирене. Ухае толкова хубаво. Атакувам кубчето хляб с поглед, вперен в телевизора, чакайки водещият да представи татко и Джи, но първият гост е Карла Бруни, която обсъжда най-новия си албум.

Лили се връща в кухнята за чаша вино. Карла говори и пее, а след това идва време за реклами. Когато се връщаме в студиото, срещу Жан-Пол вече седи баща ми. Лицето на Джи е на големия екран зад тях.

— Искам всички зрители пред екраните и гости в студиото да погледнат това — казва Жан-Пол. Камерата се приближава към черно-бялата снимка, която държи в ръка. — Виждате стъклена урна.

Погледне по-внимателно. Виждате ли какво съдържа урната? Това е сърце. Да. Човешко сърце.

Гостите в студиото започват да си шушукат възбудено. Чуват се и няколко възклицания.

— И аз реагирах по този начин — казва Жан-Пол. — Това малко и деликатно сърце символизира една велика мистерия — мистерия, започнала в Париж преди двеста години, в последните дни на Революцията, която може би ще бъде разгадана след няколко дни.

Камерата се връща на Жан-Пол.

— На кого принадлежи това малко сърце? — казва той. — Някои твърдят, че това е сърцето на Луи XVII, изчезналият крал на Франция. Други оспорват това твърдение. Защо сърцето е било извадено от тялото? Как е било запазено непокътнато в продължение на двеста години? За да открие отговорите на тези въпроси, френският кралски тръст е потърсил помощта на прочутия американски генетик д-р Луис Алперс, носител на Нобеловата награда за изследванията си на човешкия геном и изтъкнатия френски историк Жилоум Ленотре, автор на „Свобода“, история на Френската еволюция, възторжено приетата от критиците. Тази вечер имаме честта да приветстваме и двамата в нашето студио.

Аплодисменти. След това Жан-Пол казва:

— Професор Ленотре, нека започнем с вас. Разкажете ни историята на сърцето. Каква е ролята на кралския тръст?

— Тръстът се забърка в тази история през седемдесетте години на двадесети век, когато потомци на Дон Карлос де Бурбон, бивш херцог на Мадрид и далечен родственик на Луи XVI дарили сърцето на тръста — отговаря той. — Те обяснили, че техният праотец придобил сърцето през 1895 г. и бил напълно убеден, че то принадлежало на Луи XVII, несретният син на Луи XVI и Мария-Антоанета.

— Които били арестувани и гилотинирани по време на Революцията — казва Жан-Пол.

— Точно така. След като ексекутирали родителите му, Луи-Шарл останал затворник, а за него отговарял един жесток мъж на име Антоин Симон — обуцар и член на една от управляващите клики по онова време.

— Защо са оставили момчето в затвора?

— Може би не трябва да гледаме това, Анди — казва Лили, опитвайки се да заглуши гласа на Джи (което съвсем не е лесно), който отговаря на въпроса на Жан-Пол, описвайки живота на момчето в тъмницата. — Сигурна ли си, че искаш да гледаш?

— Да, искам. Няма нищо, Лили.

Искам да слушам. Искам да знам. За мен сърцето вече не е просто една тъжна снимка. То е истинско. Вече познавам момчето, на когото е принадлежало.

И момичето, което се е грижило за него. Което се е сражавало за него. Което го е защитавало.

— ... и е било на практика зазидано живо — казва Джи.

— Господи, колко ужасно — отговаря Жан-Пол.

— Да, наистина.

— И никой не се е опитал да му помогне?

— След известно време тръгнаха слухове за начина, по който се отнасяли към момчето, но тези, които се обявявали против това жестоко отношение рискували да загубят живота си.

— Как така?

— Ще ви дам пример — отговаря Джи. — След като през 1794 г. Робеспьер бил свален от власт, изпратили доктор Пиер Жозеф Десолт да прегледа момчето. Той пише, че влязъл в килията и открил... цитирам: „дете, което е полудяло, умиращо, жертва на крайна мизерия и пълно занемаряване; дете, към което са се отнесли възможно най-жестоко.“ Момчето било мръсно, облечено в дрипи и покрито с кървящи язви. Не можело да стои право и едва говорело. Десолт бил добър човек и отношението към Луи-Шарл го разгневilo. Той го нарекъл престъпление. Малко след като направил това изявление, той бил поканен на вечеря от управляващата партия. Няколко дни след това умрял. От отравяне.

— Убийците му били ли осъдени? — пита Жан-Пол.

Джи се смее.

— Най-вероятно убийците му били тези, които отговаряли за раздаването на присъдите. Спомнете си, че това е бил един много труден период за Франция. Говорим за смъртта и прераждането на една нация. Държавата била трансформирана от монархия в република, но това станало с цената на една дълга и кървава революция. Много хора все още мразели бившия крал и неговото семейство. Така че не било

особено разумно да показваш съчувствие към това дете от кралско потекло.

— Какво се случило с него?

— Умряло, когато било на десет години, а смъртта му била мъчителна. Била извършена аутопсия и един от лекарите, Филип-Жан Пелетан, откраднал сърцето.

— И го отнесъл в „Сен-Дени“. Защото това била традицията... нали? — казва Жан-Пол. — Преди Революцията, сърцата на кралете били балсамирани и съхранявани в базиликата „Сен-Дени“.

— Да, това е вярно — отговаря Джи. — Но базиликата била осквернена по време на Революцията. Повечето крипти били отворени и останките вътре били хвърлени на улицата. Смятаме, че Пелетан искал да задържи сърцето докато се увери, че било безопасно да го отнесе в „Сен-Дени“. Сложил го в един буркан, който напълнил с алкохол, за да го запази.

— Кога го е занесъл в „Сен-Дени“?

— Никога. Сърцето останало при него. С течение на времето алкохолът се изпарил и то изсъхнало. Междувременно Франция отново станала монархия. Пелетан се опитал да даде сърцето на новия крал, но той не го искал. Накрая го взел архиепископът на Париж. През 1830 г. избухнала втора революция и дворецът на архиепископа бил плячкосан. Един от размирниците счупил урната и сърцето било загубено. Няколко дни по-късно синът на Пелетан се върнал в двореца, за да го търси. Открил го, сложил го в нова урна и го поставил под ключ. Години по-късно сърцето било подарено на Дон Карлос де Бурбон. Той го сложил в параклиса на австрийското шато, където сестрата на Луи-Шарл, Мари-Терез, прекарала няколко години от живота си, след като я освободили от затвора. По време на Втората световна война шатото било плячкосано, но семейството на херцога спасило сърцето и, както вече споменах, го върнало във Франция. Поверили го на Дук де Бофремон, който отговарял за кралското крило на „Сен-Дени“. Било поставено в една крипта там, където почива и до днес.

— Изумителна история, професор Ленотре. Но ако знаем всичко това, ако знаем, че сърцето е принадлежало на Луи-Шарл, тогава защо д-р Алперс е тук? Защо тръстът хаби средства и усилия, за да провежда ДНК тестове? — пита Жан-Пол.

— Защо не знаем със сигурност — отговаря татко.
— Но учебниците по история... — започва Жан-Пол.
— Историята е фикция — прекъсва го татко.
— А! Отново започваме — казва Джи.
— Ох! Каж ми, че няма да започнат да спорят по телевизията — казвам на Лили.

Тя свива рамене.

— Защо не? Спорят навсякъде другаде.

— Какво искате да кажете, професор Ленотре? — пита Жан-Пол.

— Чудех се колко време ще му отнеме — отговаря Джи.

Жан-Пол се усмихва смутено и се обръща към баща ми.

— Д-р Алперс, вие изразявате това становище като човек на науката.

— Съвсем не. Това становище е било изразено за първи път от Робеспьер.

Жан-Пол се опитва да каже нещо, но Джи го прекъсва.

— Хайде стига, Луис, наистина ли вярваш, че историята е фикция?

— Разбира се, че вярвам. Историята е изкуство, което зависи от интерпретации и догадки. Науката разчита единствено на факти — казва татко.

— Да, факти — отговаря разгорещено Джи. — Факти, които ни казват, че сме вериги от химикали. Но казват ли ни кои сме?

— Ако веригите от химикали включват генетичен материал — тогава да, казват ни кои сме — отвръща татко.

— Нарочно се правиш на глупав, Луис. Чудя се дали го правиш заради камерите — казва Джи.

— Глупав? Защо? Защото правя разлика между слуховете и анализа? — отговаря татко, повишавайки глас. — Защото правя разлика между легендите и истината?

— Защото отказваш да признаеш истина, която не си открил на дъното на колба.

— О, стига!

— Професор Ленотре... — опитва да се намеси Жан-Пол, но Джи отново го прекъсва.

— Това сърце, за което говорим — казва Джи и се навежда толкова напред в стола си, че изглежда така, сякаш ще пробие екрана с

глава, — нима то е важно, защото е изградено от този или онзи протеин? Не! То е важно заради контекста. То е важно заради легендите, които го обграждат. То е важно, защото знаем, че е било извадено от тялото на беззащитно дете, държано в тъмница от революционерите и лишавано от точно тези неща, които те се опитвали да осигурят на човечеството — а именно свобода, равенство и братство. Момче, чиито невероятни, неизразими страдания би трябвало да накарат всеки политик, стратег, академик, съветник и експерт, който твърди, че идеалистичните цели на Революцията оправдават насилствения начин, по който тя е била постигната, да се засрами. — Джи се обляга назад в стола си, но изведнъж отново се навежда напред и казва: — И всички шибани ДНК тестове на света не могат да изразят това така красноречиво, както направих аз току-що!

Едва не се задявам със супата си. Не мога да повярвам, че Джи изрече псувня в телевизионно предаване, излъчвано на живо.

Татко изсумтява.

— Сега кой играе роля пред камерите? — казва той.

Двамата с Джи продължават да спорят, а Жан-Пол потупва слушалката в ухото си.

— Как е възможно да са приятели? — казвам аз на Лили, клатейки глава. — Не спират да се карат.

— Винаги са били такива. Още от студенти — отговаря тя.

— Предполагам, че противоположностите наистина се привличат.

— Те не са противоположности — казва Лили. — Приличат си като две капки вода — и двамата са амбициозни и темпераментни. Това е причината да са такива добри приятели. — Тя се усмихва, след което добавя: — Както и факта, че никой друг не може да ги търпи.

Камерата отново се премества на Жан-Пол, който продължава да потупва слушалката си с измъчен вид. Съчувствам му. Обзалагам се, че изобщо не е знаел с какво се захваща. След известно време татко и Джи спират, за да си поемат дъх и Жан-Пол за пореден път се опитва да каже нещо.

— Има много... ами... легенди — казва той и преглъща смутено, — свързани с това сърце. В една от тях става дума за подменено дете. След смъртта на Луи-Шарл много хора били убедени, че малкият принц не умрял в Кулата, както обявили властите. Те вярвали, че той

бил изведен от затвора и на негово място било сложено тялото на мъртво дете, върху което била извършена аутопсията и което било погребано на мястото на принца. Професор Ленотре, разкажете ни още за тази идея за подменено дете.

— Разбира се. След Революцията, в началото на деветнадесети век, неколцина мъже обявили, че били изчезналият крал на Франция, тъй като били изведени от затвора през 1795 г. Най-убедителният от тях бил мъж на име Карл Вилхелм Нондорф. Неколцина бивши прислужници на кралското семейство повярвали, че той наистина бил Луи-Шарл.

Спирам да ям, изненадана. Нямах представа, че това се бе случило. Няколко секунди изпитвам вълнение и надежда, мислейки, че Луи-Шарл бе успял някак си да избяга от своя затвор. Може би след това бе сменил името си и се бе появил няколко години по-късно, след като опасността от революционерите бе отминала.

— Това означава ли, че този Нондорф е бил изчезналият крал? — пита Жан-Пол.

— Не — отговаря баща ми, стъпвайки надеждите ми. — През деветдесетте години на двадесети век беше извършен ДНК анализ на негов косъм и негова кост, който бе сравнен с ДНК анализ, направен на косата на Мария-Антоанета. Резултатите доказаха, че между него и кралицата не е имало родствена връзка.

— Но наследниците му не приемат тези резултати. Те все още твърдят, че той е бил изчезналият принц — добавя Джи.

— Кое е от голямо значение за Франция, нали? — пита Жан-Пол.

— От огромно значение — отговаря Джи. — Ако Нондорф е бил син на Луи XVI, това би променило учебниците по история. Освен това би извело на преден план редица спорни въпроси, свързани с наследството. Всъщност самият президент се интересува от развитието на този случай. Огромното значение и деликатност на тези открития ни накара да се обърнем към д-р Алперс, един американец, и да го помолим да ръководи анализите. Не избрахме френски генетик с надеждата да избегнем обвинения, че преследваме някаква политическа цел. Убедени сме, че методологията на д-р Алперс ще бъде прецизна и доказателствата му — безспорни.

— Д-р Алперс, защо чак сега сърцето се подлага на ДНК анализ?
— пита Жан-Пол. — То е било поверено на тръста през седемдесетте, а анализите се правят чак сега.

— Дълги години тръстът не позволяваше от сърцето да се взимат тъканни проби — отговаря татко. — Имаше притеснения относно крехкостта на органа и относно прецизността на резултатите. Разбира се, днес технологията на ДНК анализите е много по-напреднала, отколкото беше през седемдесетте и тръстът е прав да ѝ гласува доверие.

— Още двама генетици ще вземат участие в анализите, нали?

— Да — отговаря татко. — Аз ще проведа тестовете във Франция. Професор Жан-Жак Касиман от Белгия и професор Бернард Бринкман от Германия ще проведат тестове в съответните държави. Надяваме се, че три серии от тестове, проведени в три водещи европейски лаборатории, ще ни помогнат да постигнем напълно безупречни резултати.

— Удивително! — казва Жан-Пол и се обръща към камерата. — Резултатите от ДНК анализите ще бъдат обявени в „Сен-Дени“ през следващите седмици и когато това се случи, камерите на „Адженда“ ще бъдат там. Дали сърцето ще разкрие своите тайни? Наистина ли е принадлежало на Луи-Шарл, младият принц? Такива важни въпроси! Гледайте предаването ни, за да научите отговорите. Благодаря ви, професор Ленотре и д-р Алперс.

Лили изключва телевизора.

— Не знаех, че има толкова съмнения — казвам аз.

— За какво?

— За това чие е било сърцето. Не знаех, че може и да не е принадлежало на Луи-Шарл. Джи звучеше толкова убеден. Трябваше да се досетя. Иначе баща ми нямаше да е тук, нали?

— Не, нямаше да е тук — отговаря Лили и отпива от виното си. — Права си за Джи — той не се съмнява. Убеден е, че сърцето е принадлежало на Луи-Шарл. Обсебен е от него от десетилетия и просто иска това да бъде потвърдено. Аз самата не съм сигурна, че искам да знам отговора. Може би сърцето трябва да запази тайните си. Някои неща са твърде болезнени.

След това тя сменя темата. Пита ме как върви работата върху дипломната ми работа.

— Как е загадъчният господин Малербю?

Усмиввам се кисело.

— Все още загадъчен — казвам аз.

— Не се отказвай от него. И не забравяй да посетиш къщата му. Джи ми каза, че портретът е просто изумителен.

Замислям се за деня, прекаран в архивите и за това как не свърших никаква работа, защото се зачетох в дневника. Почти й казвам за него, но накрая решавам да не го правя. Казах на Виджей, но не искам да казвам на никой друг. Не искам да показвам Алекс на никой друг. Не искам да я споделям. Страхувам се, че ще ми я отнемат. Че ще я заключат в бронирана кутия. И ще ме накарат да нося бели ръкавици, когато я докосвам.

Ще кажа на Лили. И на Джи. Но не сега.

Занасям купите от супата в кухнята и ги измивам. След няколко минути Лили се провиква, че ще слезе долу в студиото си, за да поработи и ми казва да не я чакам. Когато свършвам в кухнята, аз се насочвам към масата в трапезарията. Калъфът на китарата лежи отворен там, където го оставих вчера. Приближавам се да го затворя, но вместо това изваждам китарата. Все още изпитвам тръпка, когато я държа. Прокарвам длан по красивите й извивки, дръпвам струните.

Часовникът на Джи отбелязва часа — осем. Знам, че трябва да запретна ръкави и да се захвана за работа, тъй като трябва да пиша план и увод на дипломна работа. Така че прибирам китарата в калъфа, отварям една от книгите на Джи за Малербю и започвам да чета.

Четири часа по-късно свършвам книгата и я затварям с премрежен поглед. Все пак научих няколко интересни неща, които смятам да включа в увода. Вече съм прочела три от книгите на Джи и ми остават още две, но в момента съм твърде изтощена, за да се впускам в още един дълбокомислен анализ на всеки акорд, куплет и нота, които Малербю някога е използвал. Разтривам очите си и решавам да изпия една чаша вода и да си лягам. Лили вече си е легнала, а утре трябва да ставам рано, за да отида навреме в архивите и да наваксам за днес. Но когато отново отварям очи, аз виждам дневника, който се подава от чантата ми.

Изваждам го и го преобръщам в ръцете си. Чувствам я вътре. Виждам я — слабичко момиче с бричове. Играе своя пърдящ танц на

селския площад. Премията се като акробат на поляната пред Версай. Води шумна върволица от смеещи се деца.

Какво се е случило с нея? Какво е станало?

Какво я е превърнало от момиче, въртящо се в кръг на мрамора в двора, мечтаещо за бляскаво бъдеще на сцената, в някой с цена, обявена за главата му; в някой, който пише: „На седемнадесет години съм. И краят ми е близо.“

Наистина ли искам да разбера?

Чувам гласа на Лили в главата си: „... не съм сигурна, че искам да знам отговора... Някои неща са твърде болезнени.“

Тогава чувам гласа на Алекс. По-силен, по-жив.

„Не затваряй тези страници. Продължавай да четеш, умолявам те.“

„Само няколко страници“, казвам си аз. „Две или три, а след това си лягам. Обещавам.“

32.

1-ви май, 1795 г.

Тази вечер едва се спасих. Господи, колко близо бях до смъртта. Сега съм в безопасност, под земята, в катакомбите. В компанията на мъртвите. Спрях кървенето и превързах раната, но не мога да спра да треперя, защото все още ги чувам в главата си. Чувам стъпките им зад мен, чувам пъхтенето и псувните им.

— Казах да спреш, кучко! — крещи стражът. Грабва роклята ми отзад и ме завърта към себе си. — Коя си ти? Къде са документите ти?

— Живея на улица „де Бери“ — казвам му аз. — Господарят ми ме изпрати да свърша нещо...

Чувам болката, преди да я усетя. Ръката му изплющява и бузата ми пламва.

— Документите! — реве той. Взима кошницата от ръцете ми, отмята плата. Свещта пада на земята с трясък. Повлича фитилите. Той вдига един, подушва го и вдига поглед към мен.

— Сяра — казва той. — Господи, ти си Зеления мъж. Но не си мъж, а просто едно момиче.

— Пусни ме — умолявам го аз. — Моля ти се. Той си няма никой друг.

Но стражът не ме чува. Никой в Париж не чува. Сякаш всички са захлупили ушите си с шапките си.

— Бланк! Обертан! — крещи той през рамо. — Елате тук! Бързо! Хванах...

Така и не успява да се изкаже. Взе кошницата, но ми остави лампата. Толкова по-зле за него. Замахвам към главата му. Лампата се пръска в експлозия от огън и стъкло. Той залита назад и пищи.

— Капитан Дюпен? — провиква се мъж. — Капитан Дюпен? Какво става?

Погват ме още двама мъже, бързи като чакали. Аз хуквам надолу по тъмната улица. Препускам с всички сили. Вече съм мъртва, знам това. Но изведнъж виждам отворена врата. Врата на ограда, оставена

открехната. Минавам през нея, затварям я с трясък и пускам резето. Препъвам се през двора, прескачам едно гребло и се блъскам в едно корито за пране. Излайва куче. От улицата долитат възбудени гласове.

Въртя се в кръг, хваната в капан. В къщата светва лампа. Светлината, идваща през прозореца, осветява каменна стена в задния край на двора. Хуквам натам и скачам нагоре. Към мен се запътва мъж, стиснал ръжен в ръката си. Отново скачам към стената. И отново. Най-накрая стъпвам на нещо и започвам да се катеря. Точно когато прехвърлям ръцете си от другата страна, ръженът се стоварва върху крака ми. Раздира полата и плътта ми. Пищя в коравия камък и изритвам с другия крак.

Чувам стон, когато кракът ми се забива в главата на мъжа, а след това виждам искри, когато ръженът уцелва камъка вместо мен. Прехвърлям се от другата страна и скачам. Вълна от болка се разпростира нагоре по раздрания ми крак. Залитам и падам. Искрам да повърна, но отново чувам стражите. Чувам как крещят, как кълнат и псуват. Знам, че ако ме хванат, няма да умра бързо под гилотината — просто ще ме обесят на най-близкия стълб.

Изправям се и хуквам да бягам. Не към „Кралския дворец“, където ме наричат Александрин и ходя с бричове, а на запад към църквата „Сен-Рош“ и гробницата „Валоа“. Там има скрит коридор, който води от криптата в катакомбите. Орлеан ми каза за него, преди да умре. Можел да ми бъде от полза. Държа една лампа, скрита там. Вечен огън, горящ за мъртвите във „Валоа“.

Имам едно правило за катакомбите, което винаги спазвам — очи, забити в земята. Но понякога забравям и тогава от гледката на съсухрените ръце, сгърчени в страх, покритите с изпражнения бричове и разложените глави, натрупани покрай стените, ми се иска да изпищя. Но не го правя, защото знам, че ако започна, няма да мога да спра.

Държа едно одеяло тук. Както и буца кашкавал и малко вино. Често изпивам виното на екс, когато мъртвите започнат да ми говорят, за да мога после да си кажа, че съм била пияна, а не луда. Сега пия побавно.

Ще прекарам нощта тук, може би и следващата. Ще опиша събитията от последните няколко дни, защото не мога да направя нищо друго. Отсега нататък ще ми е още по-трудно. Ще ме очакват, а не мога нито да се катеря, нито да тичам на раздрания си крак. Но ще трябва да

правя и двете, защото не бива да ме залавят. Не и тази нощ. Не и утре. Не и когато и да било.

Защото в една малка, тъмна килия, едно прекършено дете лежи на мръсно легло и се вижда в решетките на един висок прозорец.

Той също ме очаква.

И аз, която се провалих във всичко и разочаровах всички, не бива, не мога да разочаровам него.

Обръщам на следващата страница, но тя е празна.

Там има още една изрезка от вестник.

ЗЕЛЕНИЯ МЪЖ СЕ ИЗПЪЛЗВА ЗА МАЛКО

Париж, 13-ти флореал III — Снощи капитан от парижката стража пострада сериозно, опитвайки се да залови престъпника, известен като Зеления мъж.

Капитан Анри Дюпен спрял подозрителна на вид жена, вървяща по улица „де Бери“ малко след като наблизко бяха запалени фойерверки. Тя носела кошница, която Дюпен претърсил.

— В кошницата имаше само няколко хартиени фитила, които силно миришеха на сяр. Жената също миришеше на сяр — каза Дюпен. — Когато я задържах, тя ме удари по главата с лампата си. Докторът се опасява, че ще загубя зрението си.

Този инцидент накара много хора да се питат дали Зеления мъж наистина е мъж, или всъщност е жена. В отговор на нападението над един от неговите стражи, генерал Бонапарт заяви:

— Искам да уверя град Париж, че правя всичко по силите си да заловя тази луда жена и умолявам всички граждани да бъдат нащрек и да докладват всяко подозрително нещо, което забележат.

Малко след това изявление, Бонапарт увеличи наградата за залавянето на Зеления мъж на двеста и петдесет франка.

4-ти май, 1795 г.

Сега ме наричат „луда жена“. Пишат за мен по вестниците. Говорят за мен по улиците. Бонапарт произнася речи в Събранието, прави сравнения с Шекспир, надявайки се да го помислят за велик по асоциация — казва, че тъй като съм луда, някоя вечер просто ще се хвърля в Сена и ще се удавя като лудата Офелия. Колко удобно.

Клетата Офелия. Тя беше най-умната от всички — по-умна от своя баща подлизурко, своя брат будала и принц Дитер взети заедно. Единствено тя е осъзнавала, че трябва да посрещнеш лудостта на света с още лудост.

Нека фучат. Нека ме заплашват. Ако искат да ме убият, трябва сами да го направят. Не смятам да ги улеснявам.

Прекарах няколко дни в катакомбите, но после отново се върнах сред живите. Кракът ми вече не кърви. Изгорих кървавите парцали и отново превързах раната и въпреки че понякога ми идва да изкрещя от болка, аз ходя по улиците, без да куцам, облечена в бричове и кариран редингот, пожелавайки добро утро на Камил цветарката, Реймон месаря и Лук готвача, а те ме поздравяват в отговор и ме наричат Александрин, актрисата от „Кралския дворец“, и никой не подозира, че съм Зеления мъж.

Още тази нощ ще изляза с моите ракети и фитили. Ще ги извадя от удобните им легла. Ще откъсна покривите от къщите им. Ще взривя черната, жестока нощ на парчета.

Няма да спра.

Защото може и да съм луда, но никога няма да бъда удобна.

„Не, не е била удобна“, мисля си аз. „Но е била хитра. Била е хитра, смела и умна.“

Но това било ли е достатъчно? Смелостта и интелекта? Било ли е достатъчно да я спаси от стражите? Да спаси живота ѝ?

Надявам се. Наистина се надявам. И това допълнително ме изнервя.

Както по-рано днес. В библиотеката. Когато си мислех за Върджил.

Не харесвам надеждата. Всъщност я мразя. Тя е метамфетамин на чувствата. Пристрастяваш се бързо и умираш грозно. Лоши новини. Най-лошите. Остри пръчки и гранати. Когато надеждата се появи, не след дълго някой ще си изпати.

Отново чувам часовника на Джи. Дванадесет и половина. Трябва да поспя. Нося дневника в стаята си и го оставям на нощното шкафче. Десет минути по-късно вече съм в леглото. С измити зъби. Изплакнато лице. Взех си хапчетата. Гася лампата. Единственият проблем е, че съм толкова възбудена от историята на Алекс, че не мога да заспя.

Затварям очи. Въртя се в леглото. Решавам да се успокоя с малко музика. Опитвам нощното шкафче за iPod-а си и отново си спомням, че не е в мен. Във Върджил е.

Посягам към телефона си.

33.

— Ало? — казва някой след малко.

— Здравсти, Върджил.

Секунда мълчание, след което:

— Анди?

— Да.

— Здравей — казва той и чувам усмивката в гласа му.

— Здравсти — отговарям аз, също усмихната.

— Какво правиш?

— Не спя. Ти?

— Също не спя. Всъщност обикалям Триумфалната арка.

— Уау. Супер.

— Че карам около арката?

— Че не спиш. И че караш. Едновременно — казвам аз и клатя глава. Господи. Какво ми става? Защо не мога да се държа естествено, когато говоря с него?

Той се смее.

— Да. Май че е така.

— Просто се чудех дали има някакъв шанс да си получа iPod-а тази вечер.

— Ами... не. Много съжалявам. Мислех по-рано да мина и да ти го оставя, но един приятел, който работи от осем до полунощ, се разболя и трябваше да поема смяната му и просто нямах време да дойда.

— Тази нощ ще караш дванадесет часа без почивка? Уау. ОК. Напълно разбирам защо не можеш да дойдеш, но това не означава, че няма да си ми от полза.

— С какво?

— С една песен. Не мога да заспя и трябва да ставам след пет часа. Попей ми.

Смее се.

— Добре. Но трябва да спра, ако се качи клиент.

Започва. Изпява ми една песен за Африка. И една за Ню Йорк. Една за таксиджийи. Една за най-добрия си приятел Жул. И една за квартала си. Изпява една за Париж, неговия град, града на неговите мечти. Пее за това как кара таксито си през цялата нощ. Пее за всички нощни птици, които среща. Пее за това как паркира на „Сакре-Кьор“, високо над града, за да гледа изгрева. Чувам го в песните му. Чувам мечтите и страховете му. Чувам рапърската му напереност. Чувам добросърдечността и гнева му. Чувам душата му и мога да я слушам цяла нощ.

Клиент се качва в таксито малко преди да свърши песента за „Сакре-Кьор“ и той млъква. Когато клиентът слиза, той започва отново.

— Чакай — казвам аз и го прекъсвам.

— Какво?

— Наистина ли правиш това? Паркираш на „Сакре-Кьор“ и гледаш изгрева на слънцето?

— Да. Понякога нося и китарата си. Това е любимото ми място в Париж. Заедно с катакомбите. Ей, ти още ли не си заспала? Наближава два часа.

— Не съм.

— ОК. Май трябва да прибегна до тежката артилерия. Ако това не те приспи, нищо не може да те приспи.

Започва да пее. На език, който не знам. Песента е стара и красива. Гласът му се издига и спуска, понесен от мелодията. Издига и спуска като църковно песнопение, като молитва. Гласът му е толкова мек и толкова красив, че ме заболява сърцето. Докато слушам от очите ми се отронват сълзи и капят върху възглавницата ми.

— Това е прекрасно — прошепвам, когато свършва.

— Да.

— Недей да скромничиш — казвам аз сънливо.

Смее се.

— Имам предвид песента, не гласа ми.

— Как се казва?

— „Я гамрата елил“. Тунизийска песен. Трябва да чуеш как я изпълнява Соня М'Барек. Или майка ми.

— Изпей я отново — промърморвам аз. — Моля те.

Прави го. Отново и отново. Не знам колко пъти. Спирам да броя. Гласът му ме отнася някъде надалече. Отвъд хапчетата, отвъд болката. Понася ме на плещите си и ме успокоява. Кара ме да се чувствам в безопасност. Най-накрая идва сънят, който ме заварва обвита в меката кадифена топлина на гласа му.

34.

Ив Бонар ме поглежда така, сякаш току-що съм изсипала кофа с лайна на бюрото му.

— Какво? — казвам аз и побутвам малкото кафяво пликче към него. — Кроасан. За вас. Мислех, че може да сте гладен.

— Имаш ли някаква представа... какво може да направи мазнината на хартията? — пита ме той, а гласът му трепери от гняв. — Махни го оттук. Веднага. И измий ръцете си, преди да се върнеш.

— Няма нищо, пак заповядайте — казвам аз и грабвам пликчето.

Вчера професорът ми бе казал да му се подмажа. Изглежда се справям чудесно. Излизам на двора пред сградата. Там има някакви работници, които се суетят около един хидрант.

— Гладен ли си? — питам един от тях, след което пъхам пликчето в ръцете ми, преди да ми отговори.

Няколко минути по-късно отново съм се наредила на опашката, с грижливо измити ръце и още по-грижливо попълнени формуляри. След около десетина минути чакане идва моят ред. Подавам формулярите на Ив Бонар и той ги преглежда, един по един. Сигурна съм, че отново ще ме изпъди, но не.

— Добре — казва той и ги пъха в пневматичната тръба. — Можеш да попълваш формуляри. Изненадан съм.

Казва ми, че материалите, които искам, ще бъдат донесени след малко, след което започва да цитира списъка с правилата. Дори не го слушам, защото не ми пука. Ще получа нещата, които ми трябват.

Най-накрая свършва и ми подава молив от кутията на бюрото си, както и чифт тънки, бели и памучни ръкавици. Взимам ги и сядам на мястото, запазено за мен на една от масите за четене. Поглеждам към часовника на стената. Девет часа и петдесет и две минути. Не е зле, имайки предвид, че дойдох в девет и половина. Искан да дойда по-рано, но метрото се влачеше, а после ми се наложи да направя непланирано отклоняване от маршрута. Бях заобиколена от шумна тълпа, излизаща от метростанцията, когато телефонът ми иззвъня.

— Твой ред е — каза Върджил.
— Не мога. В центъра на Париж съм, в час пик.
— Какво от това? — рече той и долових остра нотка в гласа му.
— Какво има? — попитах го аз разтревожено, оглеждайки се за по-усамотено място за разговор от булевард „Анри IV“.
— Нищо.
— Хайде стига — казах аз и хлътнах в една странична уличка. —
Какво се е случило?
— Тази сутрин някакви идиоти нападناха таксито ми.
— Да не са откраднали нещо? Огледалата? Или радиото?
— Не, опитаха се да откраднат колата. Докато още бях вътре.
— Господи. Отвлекли са те?
— Почти.
— Върджил, добре ли си?
— Да. Просто съм изтощен.
— Какво се случи?
— Сбихме се. Дойдоха ченгета и...
— Сбили сте се?
— Добре съм. Наистина. Можеш ли просто малко да ми попееш?
— ОК, да. Или... всъщност... не. Не мога. Поне докато не съм сигурна, че си добре.
— Добре съм. Честно. Един от тях замахна към мен, но се наведох. Само ме ожули. Бузата ми е срязана, това е всичко. Пей, Анди. Моля те. Изморен съм. Толкова съм изморен.
Започнах да пея. Седнах на една пейка в парка и му изпях две от песните, които изпълнихме на сцената в кафенето на Реми предишната вечер. След това му изпях няколко парчета от „Замък от хоросан“. Но не подейства. Още не беше заспал. Беше твърде възбуден от адреналина. Долових това в гласа му.
„Имам нужда от приспивна песен“, помислих си аз. Опитах се да си спомня някоя, но единствената, която знаех, бе „Rock-a-bye Baby“ — най-ужасната и страшна приспивна песен на всички времена. Покрай мен мина такси, а отстрани на вратата имаше реклама на евтините полети до Лондон, които предлагаше британската туристическа агенция „Смити Барлоу“. „The Smiths“^[1]. „Заспал“.
„Идеално“, помислих си аз.

Не се справих много добре. Имах нужда от пиано за акомпанимент. И от Морисей. Но нямаше значение. Той имаше нужда от песен. От мен. А аз имах нужда от това да му я изпея.

Върджил изпя последния куплет с мен. Или по-скоро го измънка с мен.

*Има друг свят,
има по-добър свят.
Трябва да има,
трябва да има.*

След това прошепна:

— Благодаря ти.

И затвори. Аз дълго останах на онази пейка в парка. Със затворени очи, стиснала телефона. Мислейки за онова, което току-що се бе случило. Мислейки за онова, което се бе случило снощи. Искаше ми се да съм с него. Да лежа до него. Да слушам дишането му. Не знам какво е това, ако изобщо е нещо. Но се надявам да е нищо, защото той е твърде готин и твърде красив. Никога преди не съм познавала мъж като него. Толкова истински и толкова изумителен. А аз си тръгвам след няколко дни.

Така че се опитах да го прогоня от мислите си, но си тананиках „Заспал“ през целия път до библиотеката.

Сега се оглеждам за хората-къртици, бутащи своите колички с книги, но те сигурно още са под земята, защото не виждам нито един. Изглежда ще трябва да почакам няколко минути и затова вадя дневника. Взех го тази сутрин, за да имам какво да чета по време на обедната почивка, когато библиотеката е затворена.

Разлиствам го, изпълнена с надежди. Дори повече, отколкото снощи. Надявам се Алекс да е оцеляла. Надявам се Върджил да ми се обади тази вечер. Надявам се толкова много, че чак се стряскам.

5-ти май, 1795 г.

Стражите още не са ме заловили. Още не са ме убили. Раната ми не се е възпалила. Болката отшумява. Може би ще живея достатъчно

дълго, за да завърша този разказ.

Преди да ми се наложи да се крия в катакомбите, аз описвах събитията във Версай. Всички преживяхме нападението.

На зазоряване генерал Хош, командващ същата парижка гвардия, чиито войници по-рано бяха поели на поход към двореца, научи за нападението на тълпата и се отзова на помощ на краля. Хош и неговите хора прогониха тълпата от двореца. След това пристигна генерал Лафайет, който помоли краля да излезе на балкона и да се обърне към множеството. Кралят го послуша, обещавайки на хората да отиде в Париж, където можел да бъде сигурен в любовта на своите добри и верни поданици.

Не ви ли казах, че е глупав?

След това Луи-Шарл и неговото семейство бяха изведени от двореца, а аз бях уволнена, прогонена от парижанските гвардейци като нахална муха. Опитах се да последвам Луи-Шарл, но те не ми позволиха.

Озовах се пред покоите на краля, в галерията с огледалата. Там имаше неколцина слуги, бледи и замаяни, които събираха телата на умрелите. Други се лутаха наляво-надясно, прибирайки рокли, обувки, ленени завивки и парфюми в големи сандъци — всичко необходимо за пътуване. Имаше и такива, които просто се шляеха като изгубени.

— Моля ви, мадам, вземете ме със себе си — прошепна кухненска прислужница, хванала ръкава на една придворна дама. — Мога да готвя и да гледам деца. Моля ви, мадам!

Прислужници и камерхери^[2], огняри и лакеи, готвачи, коняри и градинари — всички бяха уволнени. Вече нямаше нужда от тях, защото с Версай беше свършено. Кралят и кралицата вече щяха да живеят в друг дворец — под домашен арест във влажния и порутен Тюйлери.

Отвън тълпата продължаваше да пее, да крещи и да танцува.

— Свобода! — провикна се една жена. — Свобода за всички!

Свобода. Бяха повтаряли тази дума през цялата нощ. Носеха знамена, на които думата бе изписана с големи букви. Това ли беше свободата? Ако беше, аз не исках да имам нищо общо с нея. Сега бях свободна, да. Свободна да закачам глупави кокарди на шапката си. Свободна да пея безумни песни. Свободна да се върна в Париж и да умра от глад.

Един мъж попиваше кръвта от стъпалата на двореца. Други двама помитаха парчетата стъкло. Острите късове издаваха грозен звук, докато мъжете ги изсипваха в една кофа.

Чух мелодията и я познах — това бе звукът на разбитите ми мечти.

---

[1] The Smiths — английска алтернативна рок група, основана в Манчестър от вокалиста Морисей и китариста Джони Мар. — Б.пр. ↑

[2] Камерхер — висш дворецов сановник, управляващ кралски дворец. — Б.пр. ↑

35.

— Госпожице? Това са кутиите ви.

Гласът ме стряска. Отново съм се изгубила в дневника.

— Какво? — отговарям аз, но твърде високо.

Мъжът слага пръст пред устните си.

— Това са материалите, за които сте помолили — казва той и сочи количката си. — Разпишете се за тях, ако обичате. Кутиите общо са пет. Една за смъртния акт и завещанието на Амаде Малербю. Три за неговите неподвързани ноти. Една с лични документи.

Той поставя кутиите на масата, след което ми подава клипборд.

— Да, ОК. Благодаря — отговарям аз и се подписвам. — Ей, знаете ли защо няма удостоверение за раждане?

— Моля?

— Смъртният акт на Амаде Малербю е тук, но не и неговото удостоверение за раждане. Защо?

— Кога е бил роден?

Знам кога е умрял и на колко години, така че бързо пресмятам.

— Хиляда седемстотин седемдесет и пета — отвръщам аз.

Мъжът се усмихва.

— Това е било много отдавна. Най-вероятно неговото удостоверение за раждане е било унищожено при някой от многото бунтове и нападения над Париж. Може да е изгоряло. Или да е било разкъсано от бомба. Или да се е разпаднало от влагата, ако е било съхранявано в някое подземие, както често се случва. Ако Малербю е бил роден в провинцията, значи неговото удостоверение за раждане събира прах на тавана в някое старо кметство.

Той взема клипборда от ръцете ми, оставя го на количката и тръгва. Но изведнъж спира и се обръща.

— Или... — казва той.

— Или какво?

— Или не е бил роден с името Амаде Малербю. Може би го е сменил. Нашият архив от удостоверения за раждане и смъртни актове е

подреден по години, така че можете да го прегледате.

Хмм. Не се бях сетила за това.

— Колко имате от 1775 г.? — питам аз.

— Няколко хиляди.

— Ами... не, благодаря. Днес трябва да свърша много работа, нали разбирате? Не мога да прекарам тук остатъка от живота си.

Човекът-къртица си тръгва и аз запретвам ръкави. Сега е десет и петнадесет и имам да свърша много работа преди обедната почивка. Тъкмо отварям кутията със смъртния акт, когато чувам силно, рязко чукане.

Вдигам стресната глава. Ив Бонар чука по бюрото си с малко чукче.

— Номер дванадесет! Ръкавици, моля — провиква се той.

Номер дванадесет съм аз, разбира се. А останалите читатели ме поглеждат така, сякаш току-що съм убила някой.

— Извинявам се — казвам аз, слагам си ръкавиците и козирувам на Ив. Той присвива очи и вдига един пръст. Сигурна съм, че това означава „първо предупреждение“.

Отварям първата кутия и внимателно изваждам смъртния акт и завещанието на Амаде Малербю. Всичко е ясно. Умрял е на петдесет и осем години, в дома си. Не е имал съпруга и наследници, така че завещал всичко на Парижката Консерватория. Нито един от документите не ми казва нещо, което не знам, но несъмнено изглеждат яко, с всички тези големи, разчекнати букви и завъртулки, изписани с мастило. Биха изглеждали страхотно в презентацията ми.

След това отварям кутията с лични книжа и започвам да преглеждам документите един по един. Разписки. Десетки разписки. За всичко, което можете да се сетите, от коне и мебели до дрехи и файтони. Има писма от издателства, от собственици на концертни зали, от хора, които го молят да свири в домовете им. Има едно от цигуларя и композитор Паганини с обратен адрес в Лондон. Вадя го с треперещи пръсти и започвам да чета, мислейки, че учените са пропуснали това писмо, защото не съм чела за него в нито една книга; надявайки се да представлява една подробна, задълбочена и проникновена дискусия, разкриваща нови аспекти от тяхната обща музикална философия.

Но не. През цялото време Паганини се оплаква от английските пътища, английската публика, влажните английски хотели, ужасното

английско време и противната английска храна. Накрая казва, че през юни с удоволствие ще се отбие в Париж на път за Дженоа, за да пие кафе със своя приятел Малербю под балдахина от червени рози в неговата градина.

Връщам писмото в кутията, разочарована. Смятам да снимам повечето документи, най-вече разписките и писмата, за да ги използвам като фон по време на презентацията с PowerPoint, но в увода трябва да говоря за човека Малербю, трябва да кажа нещо смислено за самия него, но нито тези документи, нито книгите, които прочетох, ми помагат да разбере що за човек е бил. Какво мога да напиша? Че е обичал кафето и розите? Това няма да ми осигури билет за Ню Йорк.

След това отварям първата кутия с музика. Най-отгоре е концерто в ла минор. Виждам съм тези ноти. Притежавам тази партитура. Това е неговото концерт „Фойерверки“. Свирела съм това произведение стотици пъти. Но не съм подготвена за това — да видя нотите и тактовете така, както той ги е написал. Да докосна хартия, която неговата ръка е докосвала. Страниците все още са млечно бели, но кафяви и накъсани по ръбовете. Внимателно вдигам партитурата и започвам да я чета. Някои от нотите са безформени. Има петна и задрасквания и осъзнавам, че това не е крайната партитура, а само една чернова. И тя не е много добра. Всъщност е пълна бъркотия.

Поглеждам следващата страница в кутията. Друга чернова на същото концерт. Тук забелязвам очевидни подобрения. Страхотно, нали? Има още четири чернови на същото произведение. Подреждам ги на масата пред мен, за да разгледам едновременно всички първи страници. Така виждам какво е променил Малербю и защо. Виждам как е разсъждавал. Виждам оригиналността. И гения.

Сърцето ми препуска. Толкова съм развълнувана, че пръстите ми започват да опипват тактове на невидими позиции, без дори да се замислям. Кракът ми започва да отмерва ритъма, а гласът ми — да тананика нотите.

— Ба ба ба БА да дада ДА да...

И отново го чувам. Онова малко чукче. И гласът Божи:

— Номер дванадесет, тихо, ако обичате!

Вдигам глава. Ив Бонар вече е вдигнал два пръста пред лицето си. Още едно предупреждение и ще ме изгони.

— Извинявайте! — прошепвам аз.

Точно в този миг, в тази секунда, телефонът ми започва да звъни. Можеше да не е толкова зле, ако мелодията беше Бах, например, и беше тиха. Но не е. „Кашмир“ на Led Zeppelin, усилена до край. Освен това не мога да открия телефона. Никъде. Ровя в чантата си, след това в джобовете на палтото. Робърт Планта чурулика за времето и пространството, а аз не мога да открия проклетия телефон. Отново грабвам чантата и панически започвам да вадя всичко отвътре — портфейл, ключове, дневникът на Алекс. Най-накрая го виждам. През цялото време се е криел под дневника.

Изключвам го. Тишината е абсолютна. Никой не шумоли със страници, никой не кашля, никой не си записва нещо — всички са се втренчили в мен с неподправен ужас. А аз не искам да поглеждам към бюрото на Ив Бонар, но го правя. И виждам точно това, което очаквах да видя — вдигнал е три пръста.

36.

Така че да, изгони ме. И още как. Ив Бонар ми показва пътя.

Още няма единадесет часа. Сега трябваше да съм в библиотеката, снимайки документите на Малербю. Вместо това съм в кафене, давейки мъката си в голяма чаша кафе. Денят е топъл и слънчев и седя навън, зяпайки забързаното множество.

Още не знам какво се случи. Да не си сложа ръкавиците беше глупава грешка. А тананикането? Да, не трябваше да правя и това. Но не осъзнавах, че го правя. Музиката просто ме бе обладала. Що се отнася до телефона — това със сигурност не беше по моя вина. Знам, че го включих на вибрация след разговора с Върджил. Бях в една пекарна, купувайки кроасана за Ив Бонар. Спомних си правилото на библиотеката против джиясемите и докато чаках да платя кроасана, аз включих телефона на вибрация. Там и тогава. Просто за всеки случай. Така че какво се бе случило? Нещо в чантата ми сигурно бе натиснало бутона за звъненето и го бе пренастроило. Най-вероятно дневникът. Именно той лежеше върху телефона. Но имаше и нещо друго, което беше още по-странно — телефонът ми не бе регистрирал нито номер, нито обаждане.

— Не можете да ме изхвърлите. Моля ви. Току-що получих документите. Трябва да ги изчета. А след това да ги снимам. И трябва да направя това днес. Днес е петък, а в неделя трябва да летя за Ню Йорк и „Абелард“ е затворена в събота.

— Трябваше да помислите за това, преди да нарушите спокойствието на всички читатели в читалнята. Три пъти. Хората около вас са дошли тук, за да работят.

— Аз също за това съм дошла — казвам му аз. — Наистина. Просто работата ми е малко шумна, нали разбирате?

Той отвърна, че не разбира и ми каза сбогом. И ето ме сега. Напълно прецакана. Ако не направя тези снимки, няма да летя за никъде.

Поемам дълбоко дъх и премислям всичко. Знам какво трябва да направя — да не се мяркам пред очите на Ив Бонар до обедната почивка. Да му дам време да се успокои. Когато отново отворят библиотеката, ще се промъкна вътре, ще падна на колене пред него и ще го помоля да ми даде още един шанс. Дотогава имам два часа за губене. Нося дневника, така че просто ще седя в това кафене и ще чета.

„Точно както иска тя“, обажда се малко гласче в главата ми. Същото гласче, което проговори вчера при затварянето на библиотеката. „Не е ли странно, че телефонът ти започна да звъни, въпреки че го бе оставила на вибрация?“

Думите изпращат ледена тръпка надолу по гръбнака ми, но аз бързо ги прогонвам от мислите си. От лекарствата е, това е всичко. Твърде много „Куелифай“.

„Но тази сутрин взе само едно хапче“, припомня ми гласът. „Намали дозата.“

— Млъквай — прошепвам аз, глътвам кафето и започвам да чета.

6-ти май, 1795 г.

Кралят и неговите роднини бяха откарани в Париж след падането на Версай. Аз и моите роднини трябваше да вървим пеша.

Когато най-накрая стигнахме града бяхме напълно изтощени. След дълго търсене наехме една стая в „Марайс“. Беше тясна и влажна, но това нямаше значение за мен, тъй като прекарвах по-голяма част от времето си навън. От сутрин до вечер бродех по улиците на града, независимо от времето, опитвайки се да вляза в Тюйлери. Защото обичах Луи-Шарл и копнеех да го видя отново. И защото исках да се издигна в живота и още се надявах, че кралицата ще ми помогне да го направя.

Свирех на китара пред високите порти, вървейки по алеята, опасваща двореца и покрай високата желязна ограда, която заобикаляше градината, надявайки се да зърна Луи-Шарл. Но така и не успях, защото стражите ме гонеха. Връзвах бележки за камъни и ги хвърлях над стената. Веднъж хвърлих и кукла, но по-късно видях, че с нея си играе дъщерята на готвача. Един понеделник се облякох като перачка и се опитах да се промъкна в двореца заедно с другите

перачки. Друг път се скрих в колата на месаря. И двата пъти ме заловиха и пребиха.

Дворецът Тюйлери се намира в центъра на града. Дворът му е малък и заобиколен от стени и огради. Изобщо не прилича на отворените морави и сенчестите горички на Версай. Докато обикалях двореца, аз често си задавах въпроса как може Луи-Шарл да тича и да си играе тук. Кой ще седи с него под нощното небе и ще брои звездите? Кой ще краде фишеци и бомбички от отговорника по фойерверките и ще ги взривява за негово забавление? Той беше странно дете. Тъжно дете. Кралицата ме бе помолила да развеселявам клетото му сърце. Ако не аз, тогава кой?

Исках да открия начин да вляза в двореца. Исках да продължа да опитвам, но трябваше да спра, защото семейството ми имаше нужда от мен. Сега бяхме по-бедни и по-гладни от всякога и ни беше дори по-трудно да изкарваме прехраната си. Париж се бе променил. Не беше същият град, който бяхме напуснали само преди шест месеца.

По улиците вече не се обсъждаха злободневни теми. Вестниците вече не пишеха за личния живот на актриси и куртизанки. Никой не се възхищаваше от новата рокля на някоя херцогиня или новата карета на някой граф. Никой не спореше относно това къде се приготвяха най-вкусните телешки мозъци — в „Шартр“ или „Фой“. Жените спряха да носят перуки. Прибраха копринените си рокли в килера и започнаха да носят дрехи от муселин. Мъжете обличаха костюми от скучен дефтин.

Хората говореха само за едно нещо — събитията в Събранието. Какво бе казал Дантон тази сутрин? Кого Марат^[1] бе нарекъл педераст? Какво бе написала мадам Ролан^[2] в своята статия? Какво бяха заявили якобинците^[3] и корделиерите^[4]? Ще приеме ли кралят Декларацията за правата на човека и гражданина? И кой беше този адвокат от Ара на име Робеспьер?

Във въздуха витаеше нещо ново — някаква нова надежда. Надежда за промяна. В града кипеше трескава активност и хората бяха възбудени и развълнувани. Те вече не се обръщаха един към друг със „сър“ или „мадам“, а с „гражданино“. Открито говореха за френска конституция, за равенство и свобода.

— Време на чудеса — каза баща ми. — Всичко може да се случи.

— Чудеса? — изплю чичо ми. — Ще бъде чудо, ако не умрем от глад. Тази твоя революция е лоша за бизнеса.

Беше прав. Тези, които правеха перуки, останаха без работа. Както и тъкачите на коприна. Бижутерите, цветарите и сладкарите фалираха. В скъпите магазини продаваха мраморни статуи и позлатени масички на безценица. За нас бе дори по-трудно. Новоизлюпените граждани на Париж вече не смятаха пърдящите кукли за забавни, така че трябваше да поставяме нови пиеси — пиесите на баща ми. Те бяха сериозни философски творби за тиранина Цезар и разточителствата на лудия крал Джордж, но освен това бяха скучни и обикновено заспивах още по време на първото действие или се измъквах, за да ходя на проби. Не ме беше грижа за гражданите и за конституцията. Просто исках да играя на сцена. Щом не можех да се промъкна в Тюйлери и да се надявам на помощта на кралицата, трябваше да откроя друг път към светлините на сцената.

Мислех си, че тази революционна страст е просто един модерен каприз, който бързо ще бъде забравен, но грешах. Всеки ден революционните настроения ставаха по-силни и накрая Париж, моят приказен, прекрасен град, стана скучен и досаден като момиче от цирка, заточило се в манастир.

Имаше едно място, което не се бе променило — „Кралският дворец“. Там винаги се бяха събирали най-опасните и радикални парижани, което превръщаше двореца в идеалното място за среща на най-отявлените привърженици на революцията. Демулен често идваше там и пиеше кафе във „Фой“. Както и Дантон. Той посещаваше всяка пивница, където храната бе вкусна, а жените красиви. Видях и Марат и Хебер да раздават своите вестници и листовки, сочейки към този или онзи минувач. В двореца човек можеше да казва това, което иска. Можеше да нарече краля магаре и кралицата повлекана и никой не можеше да направи нещо по въпроса, тъй като дворецът принадлежеше на богатия и могъщ Херцог на Орлеан, а той не се подчиняваше на никого.

Знаех, че мога да изкарвам пари там, рецитирайки Молиер, Волтер и Шекспир, но дълго време ме беше страх да отида. Помнех Орлеан, седнал под онези дървета в градината на Версай. Мъж с маска на вълк. Помнех предупреждението му към мен и очите му, тъмни като нощта. Затова странях от „Кралския дворец“ — не исках отново да виждам тези очи. Но след това Бет и нейното бебе се разболяха, а после и майка ми се разболя, така че всички пари, които бяхме

изкарали във Версай, бяха пръснати по доктори и аз просто нямах друг избор.

Открих, че в двореца цареше обичайното беззаконие и в гъмжилото от хора имаше безчет изроди и циркови артисти, комарджии, курви и контета. Всяка вечер изнасях представление на площада, облечена в своите бричове и кепе. Бях като ловец — забелязвах плячката и хуквах след нея. Избягвах усмихнатите хора и оставях пияните и любовниците на мира. Щастieto не ми вършеше никаква работа. Сърдечната мъка пълнеше кесията мис жълтици. Кой щастлив човек има нужда от Шекспир?

Сменях ролите, които играех, в зависимост от публиката. Рецитирах „Хамлет“ на унили адвокати. „Фигаро“ на изтощени писари. Веднъж последвах един епископ в местния бордей, рецитирайки реплики на „Тартюф“. Това ми спечели шепа монети, които дамите вътре ми хвърлиха.

Друг път един посивял джентълмен се приближи до ъгъла, където изнасях своето представление. Погледът му бе сведен, а тялото прегърбено. Спрях своя рецитал на Молиер и се впуснах в речта на крал Лир за плъховете — тази, която изнася след смъртта на неговата прескъпа Корделия. Отначало се опита да ме заобиколи, но след това спря и се заслуша, прелъстен от думите. Старото му лице се напука от мъка. Мътните му очи се напълниха със сълзи. Когато свърших, той хвърли шепа монети в скута ми.

Веднъж едно момиче излезе от обуцарница „Годе“, заедно с две възрастни жени, които вървяха от двете ѝ страни като надзиратели — най-вероятно майка ѝ и леля ѝ. Момичето бе забило поглед в земята, а лицето ѝ бе неподвижно като маска. Носеше красива кутия в облечените си в ръкавици ръце. Предположих, че в кутията имаше чифт пантофи от сатен, които да носи под булчинската си рокля. Едва ли имаше петнадесет години и изглеждаше така, сякаш преди седмица бе напуснала манастира. Влюбена в красивия си учител по музика, но обещана на дебеловрат развратник, който бе два пъти по-дърт от нея.

Аз развързах косата си, втъкнах цвете зад ухото си и се превърнах в Жулиета. Изтичах до момичето. Майката се опита да ме отпрати с плесник, но успях да избегна ръката ѝ.

— Дайте ми моя Ромео — казах аз, — и когато умре, вземете го и го нарежете на малки звезди, така че да направи небосвода толкова

красив, че целият свят да се влюби в нощта и вече да не обръща внимание на ослепителното слънце.

При тези думи лицето на момичето се изопна. Преди майка ѝ да успее да я спре, тя бръкна в чантата си и ми хвърли една монета. Това бе нейното непокорство. Единственото и последното ѝ непокорство. Аз грабнах монетата и ѝ се поклоних. Тя ми се усмихна през сълзи и аз разбрах, че щеше да помни думите ми завинаги, щеше да се сеца за тях докато лежи до своя хъркащ, пърдящ съпруг, мърморещ в просъница за счетоводни книги, щеше да съзерцава звездите през прозореца на спалнята си и да си ги повтаря отново и отново.

Монетите, които заработвах, ни осигуряваха хляб и масло. С тях купувахме лук, вино и пилета — както и дървото, на което ги готвехме. С тях купувахме билки за успокояване на трески, облекчаване на болки и източване на гной. Майка ми преживя болестта. Както и сестра ми, но детето ѝ почина.

Ноември отстъпи своето място на декември, а декември — на новата 1790 г. Имаше вечери, когато не изкарвах нищо, нито едно су, защото беше ветровито и студено и хората си стояха по домовете. Но през тези вечери аз също изнасях представления. Нямаше кой да ме чуе и кой да ми плати, но това нямаше значение за мен.

През тези вечери думите бяха само и единствено за мен. Те идваха от сърцето ми, чисти и непринудени. Плъзгаха се надолу по езика ми и се измъкваха от устата ми. Аз бях никой, но тези думи ме превръщаха в принц на Дания, девица на Верона, кралица на Египет. Превръщаха ме в кисел човекомразец, късоглед лицемер, щерка на магьосник, луд и кръвожаден крал.

През тези нощи беше тъмно и студено. Светът бе суров и аз бях гладна. Но думите ми носеха такава радост. Такава радост.

Понякога вдигах лице към небето, протягах широко ръце към зимната нощ и избухвах в смях — толкова бях щастлива.

И сега споменът за тези вечери ме кара да се усмихвам, но не от щастие.

Внимавайте какво показвате на света.

Никога не знаете дали не ви наблюдава вълк.

Оставям дневника, защото отново я виждам. Алекс. Играе Хамлет, Жулиета и Клеопатра на празния площад в тъмната, студена нощ. За никой друг, освен за себе си. Дъхът ѝ се издига в мразовития

въздух, докато се дуелира с Лаерт^[5] или танцува с Ромео. Бледите ѝ бузи пламтят. Тя е слаба и дрипава, но сияе като диамант, огрян от слънцето.

Докосвам думите ѝ с пръсти. Думи, изписани набързо. Изписани, докато е бягала. Докато се е криела. Докато е изпитвала болка и страх, търсеца спасение в катакомбите под Париж.

Какво ли е чувството да бъдеш там? Сам и уплашен, в студения мрак, в компанията на призраци и мъртъвци. Никога не съм слизала в катакомбите. Не знам дали тунелите са тесни или широки. И дали можеш да се изправиш, или трябва да вървиш приведен.

И изведнъж ми се приисква да отида там. В катакомбите. Искам да отида на място, където е ходила тя. Както исках да бъда в стаята на Труман, след като той умря. Да седя на леглото му и да гледам играчките му. Както исках да бъда в кабинета на баща ми, след като той ни напусна, слушайки тиктакането на часовника на бюрото му. Както исках да стоя в кухнята, след като майка ми спря да говори, криейки лицето си в престилката ѝ.

Чудя се дали Алекс е умряла там, в катакомбите. Джи каза, че работникът, който открил старата китара, я намерил под купчина скелети. Да не би един от тези скелети да е бил нейният? Как бе умряла тя? В тъмните тунели на катакомбите? Под острието на гилотината? Или бе успяла да избяга?

Някакво движение привлича погледа ми. Вдигам глава. Вrabче е кацнало на масата до моята. То наклонява главичката си на една страна и вперва в мен своите лъскави, черни очички. След това жената на масата, бърбореща по телефона си, го забелязва и го прогонва с менюто. То отлита.

— Това ли ще бъде всичко, госпожице? — пита келнерът. — Кроасан? Сладка с мармалад?

— Не, мерси — отговарям аз, вадя портфейла от чантата си и се изправям.

Чака ме път. Входът към катакомбите е от другата страна на реката. Трябва да стигна дотам, да мина през тунелите и да се върна в библиотеката веднага след обедната почивка, за да помоля Ив Бонар да ме пусне обратно вътре. Прибирам дневника в чантата, вадя две евро от портфейла и ги подавам на келнера. След това грабвам нещата си и тръгвам. Някъде високо над мен запява птичка.

---

[1] Жан-Пол Марат — крайно радикален активист по време на Великата френската революция, един от вдъхновителите на свалянето на монархията и привърженик на репресиите и масовите екзекуции. — Б.пр. ↑

[2] Жан-Мари Ролан, известна като мадам Ролан — влиятелна революционерка, гилотинирана през 1793 г. заради критиките си към бруталността на якобинския режим. — Б.пр. ↑

[3] Якобинци — членове на „Якобинския клуб“, наречени по името на манастира на якобинците, в който се събират първоначално. Най-радикалното крило по време на Великата френска революция, водени от Робеспьер и Марат. — Б.пр. ↑

[4] Корделиери — членове на френския политически клуб „Дружество за правата на човека и гражданина“, основан от Ж. Дантон през 1790 г. Играят голяма роля за победата и укрепването на якобинската диктатура. Клубът съществува до март 1794 г. — Б.пр. ↑

[5] Лаерт — персонаж от пиесата на Уилям Шекспир „Хамлет“, син на Полоний и брат на Офелия. — Б.пр. ↑

37.

Катакомбите не са толкова лесни за откриване. Оставам с впечатлението, че са като някаква тайна.

Излязох от метростанция „Денфер-Рошери“ и вървах десетина минути, преди да открива малък знак, който сочеше пътя. След това трябваше да пресека едно голямо кръстовище и да походя още малко. Заобиколих един малък парк и най-накрая открих входа. Опашката е доста дълга. Не знам защо. Все едно Джим Морисън е погребан тук. Но той е в „Пер Лашез“^[1].

Нареждам се зад едно приказливо американско семейство. Те са петима: мама и татко, две тийнейджърки и момче на единадесет или дванадесет. Чисти и спретнати. Дори маратонките им са като нови. Носят раници, бутилки с минерална вода, карти и шоколадчета „Luna“. Изглеждат подготвени за всичко в своите термични, ветроустойчиви и водоустойчиви якета — господин и госпожа Винаги-готови и тяхната челяд.

Синът чете от гид. Казва на останалите членове на семейството си, че в края на осемнадесети век градските гробища станали пренаселени и разлагащите се тела постепенно се превърнали в сериозен риск за здравето. В гробищата се завъдили различни болести, както и милиони плъхове. Вонята била невероятна. Понякога стените се пукали, разпилявайки труповете по улиците. Оплакванията на гражданите ставали все повече и накрая властите решили да изкопаят всички гробове и да прехвърлят труповете в празните варовикови кариери под Париж.

Телата били натоварвани на каруци и пренасяни през града в малките часове на сутринта. Каруците били покрити с черни савани и придружавани от свещеници, които произнасяли молитви през целия път.

Момчето продължава да говори. Опашката едва пъпли. Вадя дневника на Алекс.

7-ми май, 1795 г.

Почувствах очи върху тялото си.

Но чии? Когато се обърнах, не видях никого.

Наближаваше полунощ. Мъгла се стелеше по плочките на пустия площад в „Кралския дворец“. Рецитирах Волтер на един куц пияница, но той изостави театъра в полза на белетристиката — една слаботелесна проститутка му четеше някаква книга под колонадата.

Часовникът отбеляза часа. Наведох се да взема кепето и монетите в него, когато го видях — едно бляскаво златно луи сред мръсните и безцветни сута. Огледах се. Мъжът, който го бе хвърлил, трябваше да е някъде наблизко — сигурно ме зяпаше и облизваше похотливо устни. Често се случваше да бъркат актрисите с проститутки. Но отново нямаше никой.

Помислих си за всички неща, които можех да купя с тази монета — печена патица, кафе, вълнени чорапи и тридесетина грама карамфили за дъвчене. Мисълта трябваше да ме стопли. Вместо това ме вкочани. Прибрах припечеленото по джобовете си и тръгнах. Напуснах двореца и излязох на улицата.

Продължих надолу по „Сен-Оноре“, след което завих по „Сен-Ан“. Мъглата усукваше бледите си пръсти около уличните лампи, притъпявайки светлината им. Минах покрай клуба на якобинците, затворен за през нощта, след което завих по „Мил“ — тясна уличка, не по-широка от волска кола.

И тогава ги чух. Стъпки. Зад мен в мрака.

Беше той — мъжът, хвърлил луито. Искаше да получи това, за което бе платил. Бях напълно сигурна. Завъртях се, готова да се бия с него.

— Кой е там? Кой си ти? — извиках аз.

Отговор не последва.

„Сигурно е онзи кретен Беноа, кухненският прислужник от «Фой». Опитва се да ми погоди номер“, казвам си аз.

— Бено?

Отново нищо. Само стъпки. Премерени. Внимателни. Уверени в благополучието на лова.

„Ако не тази нощ“, казваха те, „тогава утре. Ако не утре — скоро.“

Още тогава ме наблюдаваше.

Преценяваше ме.

Чакаше.

Още тогава.

Чувствам ръка на рамото си.

— Мамка му! — стряскам се аз и почти изпускам дневника.

Момчето. Винаги-готов младши. Гледа ме така, сякаш никога преди не е чувал псувня.

— Извинявай — казвам аз. — Какво?

— Онзи мъж иска да говори с вас — отговаря момчето и сочи към улицата. — Бибитка и маха.

Поглеждам натам, накъдето ми сочи и виждам очукано синьо „Рено“, спряло на светофара. Мъж се е провесил през прозореца на шофьора и ми маха да се приближа. Това е Върджил.

Върджил със своите топли очи с цвят на кафе, красиво лице и кадифен глас. Жул е с него. Казвам си да се държа естествено, но това е трудно, когато сърцето ти препуска като локомотив.

— Ще ти пазя място — казва момчето. Сигурно е бойскаут или нещо такова.

Насочвам се към улицата, но още съм на няколко метра от реното, когато Върджил казва:

— Дръж!

Бял пластмасов квадрат полита към мен. Гмуркам се напред с протегнати ръце, за да го хвана.

— Какво е това? — питам го.

— Най-добрите парчета, които някога си слушала.

— Твои ли са? — питам аз. Глупачка. Върджил клати глава, а Жул се подсмивва.

— А моят iPod? — казвам аз.

— Оставих го вкъщи. Извинявай. Ще го донеса у вас.

Кълна се. Смяташ да слизаш в катакомбите, а?

— Да.

— Супер — казва Върджил.

Жул започва да издава зловещи звуци. Светва зелено. Колите тръгват напред. Всички, освен тази на Върджил. Чуваме първите клаксони.

— Ще дойдеш ли в кафенето на Реми? — провиква се Жул над данданията.

Клатя глава.

— Полетът ми е в неделя — крещя аз в отговор.

— Отмени го! — вика той.

— Аз... не мога — опитвам се да звуча нормално, но в думите прозвучават отчаяно и когато ги изричам, гледам Върджил, а не Жул.

Бибиткането става още по-пронизително. Мъжът зад Върджил се подава от прозореца и го псува. Върджил му показва среден пръст. Така че мъжът отново псува. Мен. Не искам да стоя на тротоар в центъра на Париж, обсипвана с псувни и оглушавана от клаксони. Искам да съм някъде другаде. Някъде на тихо и топло. С Върджил. Искам да затворя очи и да слушам гласа му. Тих и мек.

Той също ме гледа. И очите му сякаш казват, че той иска същото нещо. Или просто толкова ми се иска да го правят.

— Обади ми се — казва той. — Тази вечер, ОК?

Кимвам. Той свива юмрук и го подава навън. Докосвам го с моя. Жул ми махва и реното отпрашва.

— Мерси — казвам на момчето и се връщам на опашката. Тя изобщо не е помръднала. Пъхам диска в чантата си, опитвам се да забавя ритъма на сърцето си и отново отварям дневника.

---

[1] Пер Лашез — най-голямото гробище в Париж и едно от най-известните в света. Там са погребани знаменитости като Балзак, Едит Пиаф, Марсел Пруст, Фредерик Шопен и Оскар Уайлд. — Б.пр. ↑

38.

8-ми май, 1795 г.

Крадах. Предимно храна. Или неща, които можех да заменя за храна. Крадах като гарван. Беше есента на 1790 г. Майка ми отново беше болна. Нямахме пари.

Крадах картофи от колите на търговци. Наденици от сергии на пазара. Крадах ветрила и кутийки за енфие от витрини на магазини и маси в кафенета, където ги бяха оставили небрежните им собственици. Крадах ръкавици от изкуфели старици и кесии от замаяни пияници. Отвличах малки кученца и ги връщах за награда. Отрязвах конски опашки и ги продавах на хора, които правят перуки.

Една вечер бях полуумряла от глад, иначе нямаше да ѝ посегна — малка, кафява кесия, издута като мъртъв плъх.

Връщах се вкъщи от двореца, с реквизит в торбата и нито су в джоба, когато я видях. Собственикът ѝ се караше с един келнер. Беше я оставил на масата си и бе застанал с гръб към нея. Щеше да бъде най-лесното нещо на света да мина и да я прибера.

Огледах се. Не видях стражи. Бавно се приближих към масата, за първи път доволна от това, което бях — бедна уличница, дрипла, която никой не би погледнал два пъти. Минавайки покрай масата, аз дръпнах кесията. Стиснах я в юмрук и се удивих от тежестта ѝ, а после я пуснах в пазвата на ризата си.

Няколко секунди по-късно вече бях под колонадата. Почти бях стигнала улицата, когато ме хванаха. Един изтръгна чантата от ръцете ми. Друг ме блъсна в стената. Главата ми се удари силно в камъка и пред очите ми избухнаха фойерверки.

Опитах се да избягам, но отново ме хванаха и запратиха към стената. Един от стражите ме стисна за гърлото. Друг разкъса ризата ми и грабна кесията.

— Тази не е момче — каза той и ми се ухили.

Изритах го, но той само се изсмя. Не можех да дишам. Дробовете ми щяха да се пръснат от недостиг на въздух. Фойерверките в главата

ми избледняваха. Черна завеса се спускаше пред очите ми.

И тогава чух нов глас. Неговия глас.

— Достатъчно.

Стражът ме пусна. Паднах на колене, жадно поемайки си въздух.

— Ела с мен, врабче.

Вдигнах глава. Пред мен стоеше мъж. Носеше черната си коса вързана. Златна обица висеше от едното му ухо. Очите му бяха черни като нощта.

— А ако не дойда? — казах аз, опитвайки се да не звуча ужасена.

— Тогава можеш да тръгнеш с тях — отвърна той и кимна към стражите, — към „Сент-Пелажи“.

„Сент-Пелажи“, най-ужасният затвор в Париж. Погледнах към стража, който беше разпрал ризата ми. От начина, по който ми се хилеше, аз разбрах, че първо щеше да има кратко отклонение от маршрута. Четиримата, в някоя тъмна, мръсна уличка.

Тогава чух гласа на баба ми в главата си. Когато бях малка, имах навика да излизам сама и да бродя по улиците. Често стигах реката, а понякога дори излизах през градските порти и се разхождах из полята и горите, опасващи Париж.

— Някой ден ще тръгнеш да се разхождаш с дявола, момиче — каза ми тя, — и изобщо няма да се върнеш.

Все още на колене, аз протегнах ръка към чантата си.

— Вече не ти трябва — каза Орлеан.

И разбрах, че този ден бе дошъл.

10-ти май, 1795 г.

Заведе ме в покоите си.

Покои? Бяха като смален дворец. Като вътрешността на лампата на джин. Навсякъде имаше злато, огледала, кристал и сребро и всичко това отразяваше светлината на стотина свещи. Въздухът ухаеше на смирна. Някъде отдалече долиташе приятна музика.

Той хвърли пелерината си на един мъж, след което нареди на друг да донесе храна и вино. Поведо ме през едно фоайе, голямо като тържище. Минахме покрай няколко приемни, три библиотеки, две всекидневни и една бална зала. Накрая се озовахме в огромна трапезария.

Откраднах сребърен нож — взех го от една маса и го напъхах в ръкава си докато той бе с гръб към мен.

— Глупачка. Няма да постигнеш нищо в този живот, ако продължаваш да се задоволяваш с бегли имитации — рече той.

Как бе успял да ме види? Беше с гръб към мен и отваряше една гарафа.

— Само посребрен е — каза той.

Взе една чинийка със сол и я обърна. Потръпнах. Разпиляната сол носеше лош късмет. Надявах се, че лошият късмет ще бъде за него. Той хвърли чинийката към мен. Аз я улових.

— Това е сребро. Блясъкът е по-фин. Ти можеш ли да бъдеш?

Напълни две чаши с вино и ми подаде едната. Посегнах към чашата предпазливо, като заек, надушил капан. След това отпих от виното и то имаше вкус на рубини, топящи се върху езика ми.

— Седни — каза ми той и дръпна един стол. Седна срещу мен, близо до огъня, и разхлаби коприненото шалче, завързано около врата му.

Наближаваше полунощ и повечето парижани спяха по леглата си, но след около пет минути един стар прислужник ни донесе цяло пиршество. Ядох стриди, лангусти^[1] и мус от пушена съомга. Донесоха блюдо с градински овесарки^[2]. Орлеан взе една и схруска малкото ѝ черепче между зъбите си. Донесоха блюдо с тиквички, подправени с мента. След това нежни малки картофки, не по-големи от палеца ми.

А накрая агнешко. Цял крак. Подправен с розмарин и сол. Готвачът бе срязал тлъстината и бе пъхнал под нея резенчета лук. Месото бе мазно и сладко и беше толкова вкусно, че докато го дъвчех от очите ми рукогнаха сълзи.

— Гладна си — рече Орлеан, наблюдавайки ме през масата. — Но гладът в стомаха ти не може да се сравни с глада в душата ти.

Спрях да ям. Аз, която умирах от глад, спрях да ям и го зяпнах, удивена от това, че бе погледнал вътре в мен. Той, който не знаеше нищо за мен.

— Ти си актриса. Компаньонка на дофина. Врабчето в горичката. Беше литнало високо, малко врабче, но сега си пак на земята. Вместо да развличаш принца на Франция, ти забавляваш парижанските гавроши.

Устата ми бе пълна с храна. Единственото, което можех да направя, бе да кимна.

— И когато свършиш с куклите, ти идваш тук, за да рецитираш реплики от пиеси.

Виждам те всяка нощ. Ти си хамелеон — момиче, което може да се превърне в момче, в чудовище, в просяк, в зъл дух. Защо го правиш? Преглътнах храната.

— Много по-лесно е да прокопсаш в този свят като момче или чудовище, отколкото като момиче — отвърнах аз.

— Вярно е — каза Орлеан. — Но това не е причината.

Погледнах настрани.

— Добре тогава — казах. — Правя го за парите. Трябва да ям.

— Ако беше само за парите, можеше да изкарваш десет пъти повече, пеейки вулгарни песни. Защо Шекспир? Защо Молиер? Отговори ми честно. Не ме лъжи, защото ще те предам на стражите.

Той бе станал от стола си и започна да крачи из стаята, докато говореше.

— Не мога да спра — отвърнах аз. — Думите...

— А, думите. Ти си влюбена в красотата на думите.

— Да.

— Пак ме лъжеш! Ако обичаше думите толкова, щеше да пишеш пиеси, а не да ги играеш. Хайде, кажи ми истината! Влюбена си в персонажите на драматурзите, а не в техните думи.

— Да — отвърнах аз тихо.

— Защото... — подсказа ми той.

— Защото, когато съм тях, не съм себе си.

Орлеан кимна.

— Не си врабче в канавката — рече той. — Не си отчаяна или гладна. Не си мръсна. Ти си пренебрегната. Отхвърлена. Игнорирана.

Отново не можех да му отговоря. Но не защото в устата ми имаше храна. Там беше сърцето ми.

Донесоха още храна. Изядох няколко резена сладък пъпеш, блюдо с рукола, поръсена с пармезан, тортички, пропити с ром, шоколадови бонбони, овкусени с карамфил и марципан, подсладени сливи и захаросани кори от портокали. Като един удавник, аз просто се наслаждавах на спасението си, без да ме е грижа защо ме бяха спасили.

Спрях да се тъпча, едва когато така се издух, че не можех да дишам. Чак тогава осъзнах, че прислужниците си бяха отишли, музиката бе спряла и свещите почти бяха изгаснали. И вече бе твърде късно, защото изведнъж той се приближи. Застана зад мен. Беше толкова близо, че усещах миризмата на агнешкото в дъха му.

Въпреки че бях ужасена, аз си спомних ножа. Онзи, който бях откраднала. Извадих го от ръкава си, завъртях се на стола и го притиснах в гърлото му.

Бавно, внимателно, той избута ръката ми настрани и взе ножа. След това ме издърпа от стола и ме удари. Болката бе стряскаща. Белите му херцогски ръце бяха силни като ръцете на щавач. Залитнах назад и паднах. Той ме издърпа на крака и ме завлече пред едно огледало. Все още държеше ножа. Той проблясваше в сребърно.

Затворих очи, толкова уплашена, че дори не можех да изпищя. Всички проститутки от двореца разправяха, че херцогът бе мъж с перверзен вкус и бях сигурна, че нямаше да се смили над мен. Почувствах ръцете му в косата си. Рязко дръпване. Нещо се бе приближило. И отдалечило. Нещо се бе изгубило. Животът ми.

Отворих очи. Нямаше кръв. Нямаше рана. Не беше срязал гърлото, а косата ми. Кестенявите ми къдрици, които някога бяха стигали до кръста ми, сега спираха над раменете. Той откъсна парче дантела от маншета си и върза косата ми на опашка.

След това пръстите му разкопчаха жилетката ми. Той я отвори и свали от раменете ми. После това раздра ризата ми и я свали от тялото ми. Мръсните ми, кърпиени бричове бяха последното нещо, което махна. Нареди ми да измъкна краката си от крачолите, след което ги изрита в ъгъла.

Стоях гола пред огледалото, безпомощна, чакайки да усетя грубите му ръце върху тялото си. Вместо това усетих шокиращо ледена вода. Ахнах и примигнах. Водата се стичаше от косата, брадичката и раменете ми. Видях как той връща сребърната кана на масата. После взе една кърпичка и започна да трие лицето и врата ми, докато кърпичката почерня.

Когато свърши, отвори един шкаф, извади ленен плат и го обви около тялото ми, сплесквайки малките ми гърди. След това ми подаде риза от бяла батиста. Вълнени чорапи. Бричове от нанкин. Синя жилетка със сребърни копчета.

Докато се обличах, той си наля още вино. Когато свърших започна да ме обикаля, оглеждайки трансформацията ми.

Усмихна се, потопи палеца си във виното и го притисна в челото ми. Изрисува кръст.

— *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*^[3] — рече подигравателно той.

Чак сега разбрах. И се изплаших повече, отколкото преди, кога то мислех, че ще ме изнасили и убие.

Нямаше да умра тази нощ. Това щеше да бъде проява на милост. Трябваше да се преродя.

---

[1] Лангуста — род висши морски раци с дължина до 75 см вкусно месо. — Б.пр. ↑

[2] Градинска овесарка — птица от семейство Чинкови. — Б.пр. ↑

[3] В името на Отца и Сина и Светаго Духа (лат.). — Б.пр. ↑

39.

— Извинете, моля.

Вдигам глава и виждам очи, черни като нощта. Страхът ме захапва като бясно куче. Не знам къде съм. Или коя съм.

— Опашката... тя мърда — казва мъж с италиански акцент.

— О, да. Така е. Извинявайте — отговарям аз.

Вечно-готовите са на два-три метра от мен. Прибирам дневника в чантата си и ги настигам. Не мога да спра да мисля за последните няколко страници, които прочетох. Защо Орлеан бе облякъл Алекс като момче? Какво я бе накарал да прави, което според нея бе направило смъртта да изглежда като проява на милост?

Няма да мога да разбера веднага, защото вече съм на пет-шест метра от входа на катакомбите. Табелка до вратата обявява цената на билета, говори за това, че ни предстои доста ходене и предупреждава, че катакомбите не са за малки деца и хора, които се плашат лесно.

Плащам на смръщения касиер, минавам покрай охранителя и се насочвам към площадката на едно стръмно, спираловидно каменно стълбище. Започвам да слизам надолу и попадам във влажен полумрак. Някакъв мъж пред мен се шегува, казвайки, че отиваме в първия кръг на Ада от „Божествената комедия“ на Данте. Друг отговаря:

— Не, това е Лувъра.

Всички се смеят. Твърде гръмогласно.

Продължаваме да се спускаме. След около осемдесет стъпала се озоваваме в нещо като галерия, пълна с информационни плакати. Разхождам се от плакат на плакат, запознавайки се с историята на катакомбите. Оказва се, че под Париж има километри изоставени тунели — не седем или например осем тунела, а точно 186.

Хора, добивали гипс и варовик от мините под града още от времето на римляните, та чак до деветнадесети век, са оставили след себе си огромна мрежа от тунели и стаи. Това копаене превърнало скалната основа на града в швейцарско сирене и затова няма небостъргачи в центъра на Париж — скалата просто няма да издържи

теглото им. Повечето тунели са нестабилни и опасни и следователно забранени за посетители. Костниците, в които след малко ще вляза, заемат площ от около 780 квадратни метра, намират се под четиринадесетия арондисман и съдържат останките на шест милиона души. Шест милиона.

Вървя през галериите и чета за някои от хората, чиито кости са тук. Мадам Елизабет, сестра на краля. Мадам дьо Помпадур, любовница на Луи XV. Робеспьер и Дантон. Писателят Рабле и актьорът Скарамуш. Обзалагам се, че нощем тук разговорите са доста интересни.

Продължавам да чета и научавам, че след падането на Робеспьер имало ексцесии срещу политическата група, която той оглавявал — якобинците. Млади аристократи, успели да преживеят неговото управление, дали началото на така наречения Бял терор и започнали да пребиват якобинци по улиците. Освен това организирали Балове на жертвите — танцувални забави за хора, загубили свои роднини или приятели под острието на гилотината. Танцьорите носели косите си подрязани късо, като осъдените, и връзвали червени панделки около вратовете си — там, където ги срязвало острието. Някои балове дори били провеждани в катакомбите.

Търся още информация. Опитвам се да откроя дали хората са използвали катакомбите, за да се крият по време на Революцията, надявайки се, че ще попадна на нещо, някакъв ред или абзац, за лудото момиче, облечено като момче, което взривявало фойерверки и водело дневник. Но няма.

Галериите свършват. Табела на стената сочи пътя към костниците и ми казва, че в случай на такава авария ще се включат аварийни светлини и аз трябва да следвам черната ивица, нарисувана със спрей на тавана, за да откроя изхода.

Продължавам напред, като вървя зад възрастна двойка, група тийнейджъри и американците. Озоваваме се в каменен коридор с нисък таван — бивша кариера. Студено е и трябва да ходя приведена. След няколко метра стигам галерия „Порт Маон“, където един каменар, бивш войник от армията на Луи XV, издълбал макет на крепостта, където бил държан като затворник. След това минавам покрай един дълбок кладенец, пълен със застинала подпочвена вода,

където каменарите миели краката си и най-накрая стигам входа на гробниците.

Облицовката от двете страни на входа е боядисана в черно, а над нея има надпис: „Спрете! Това е империята на смъртта“. И изведнъж искам да се върна. Искам да се върна назад пред галериите, да изкача стъпалата и да изляза на светло. Но не го правя. Взимам се в ръце, защото искам да разгледам това място. Искам да знам къде е била Алекс.

Минавам през входа. И след това ги виждам. Костите. Стена след стена от човешки кости. Гледката ме заковава на място. Виждам черепи, натрупани върху други черепи. Бедрени кости върху други бедрени кости. Някои са натрупани на купчини. Други са превърнати в орнаменти — подредени в ивици, райета, кръстове и цветя. Имам чувството, че съм се озовала в мазето на сериен убиец със слабост към вътрешния дизайн.

Хората около мен, тези, които преди малко се шегуваха и смееха, сега мълчат. Някои се разхождат със смутени изражения. Други не успяват да издържат и се връщат назад. Чувам сподавени хлипове. Обръщам се и виждам, че Винаги-готовите все пак не са подготвени за всичко. Майката е разстроена. Изглежда якето ѝ предпазва от влагата и студа, но не от смъртта.

Продължавам напред. Същото правят и тунелите. Продължават напред и все напред. Вървя десет минути, двадесет минути, половин час. Костите не свършват. Има и фонтани, надгробни плочи, кръстове и обелиски. Има поеми и оплаквания. Има предупреждения и железни огради, сложени, за да ни упътват и ограничават. Табели обясняват, че костите, които виждам, са донесени от това или онова гробище, но не обясняват защо са толкова много.

Кои са били всички тези хора?

Продължавам да вървя. И сигурно вървя твърде бавно, защото всички останали са далече пред мен. Оставам сама и е толкова тихо. Мисля си за Алекс. Мисля си за това какво е било да е тук долу сама и единствената светлина да идва от фенер. И мисълта е толкова ужасна, че ускорявам крачка. Няколко минути по-късно стигам разклонение в тунела и не съм сигурна накъде да продължа. Черната линия на тавана завива наляво, но чувам тихи, шепнещи гласове, идващи от десния тунел, така че тръгвам натам.

Този тунел е по-тъмен и по-тесен. Костите са много по-близо до мен. Минавам покрай голям череп, сложен на една стена, и изведнъж виждам на кого е принадлежал. Висок, мускулест месар, който пее вулгарни песни докато разфасова прасета. А черепът до неговия с високото чело — той е принадлежал на учител, блед и високомерен. Онзи там е бил на малко момиченце. Тя е била красива, червенобуза и пълна с живот. Череп след череп. С техните пусти, слепи очни ябълки.

Гласовете, които чух, стават по-силни, по-настоятелни. Казвам си, че това са хора. Или пък чувам капене на вода. Видях мокри петна по пода и капки, стичащи се по стените. Но няма хора. И стените са сухи. Изведнъж осъзнавам откъде идва този звук — това са черепите. Всички черепи. Те ми говорят.

— Искам отново да помириша дъжда — казва един близо до мен.

— Искам да ям пъпеш, стоплен на слънце — казва друг.

— Искам да чуя смеха на мъжа ми. Да почувствам кожата му до моята.

Други черепи се присъединяват към хора от шепоти. Искат печено пиле. Копринени рокли. Лимонада. Червени обувки. Миризмата на коне.

Губя разсъдъка си. Убедена съм в това.

Изведнъж усещам лек ветрец, който преминава през тунела и осъзнавам, че това е невъзможно, тъй като сме на двадесет и пет метра под земята. Усещам странна миризма, която е пикантна и наситена — карамфили.

Откачам. Гласовете са в ушите ми, миризмата е в носа и устата ми и е толкова силна, че ме задушават.

— Помогнете ми — казвам аз. — Моля ви.

— Госпожице? Извинете, госпожице, какво правите тук?

Обръщам се. Охранител стои в тунела и ме осветява с фенерчето си.

— Госпожице? Добре ли сте? — пита ме той.

— Не мисля.

Той се приближава и ме подхваща под лакътя.

— Отгук, моля — казва. — Можете да се облегнете на мен, ако имате нужда.

Имам нужда. Облягам се на рамото му и тръгваме. Аз залитам като пияна. След няколко минути се връщаме на разклонението. Той

затваря входа към този тунел, дърпайки метална решетка, върху която има табела с надпис „Генератори — само за персонала“. Дори не бях видяла решетката. Когато се опитвах да реша накъде да тръгна.

— Съжалявам. Аз... въъ... не можех да си поема дъх — казвам аз смутено.

Той се усмихва.

— Случва се. Някои хора реагират лошо. Става им зле, вие им се свят, а някои дори припадат. Това място има силно въздействие.

Но това няма нищо общо с дъха ми. Излъгах за това. Става дума за Алекс. Тя искаше да сляза тук долу. Да вляза в този тунел. Искаше да я последвам. Да я открия.

Охранителят тръгва с мен по правилния тунел и ме води до сгъваем стол. До него има чанта за първа помощ и телефон. Казва ми да поседя няколко минути. Сядам и закривам лицето си с ръце.

Всичко това е заради проклетите хапчета „Куелифай“. Трябва да бъде. Взимам твърде много и го правя от твърде отдавна. От хапчетата е. Объркват ме, карат ме да виждам неща, които не са там. На улица „Хенри“. На кея. И сега тук, в тази ужасна къща на призраците. Карат ме да мисля, че имам някаква странна връзка с мъртвото момиче.

Охранителят ме моли да поседя още няколко минути, след което ме придружава през тунелите до стълбището и изхода от катакомбите.

— Съветвам ви да пиете вода, когато излезете. И да хапнете нещо — казва той.

Друг охранител проверява чантата ми — да не би да съм си взела нещо за спомен. Сякаш бих го направила. След това излизам. Над повърхността. Обратно в света на живите.

Веднага си купих креп с кашкавал и бутилка минерална вода, след което седнах на една пейка под дърветата, за да хапна. Изяждам крепа и затварям очи. Вдигам лице към слънцето. Поемам си дълбоко дъх. След известно време започвам да се чувствам по-добре. Спокойна. С всичкия си. Това, което се случи в катакомбите, бе просто един странен епизод, причинен от твърде многото хапчета, които взимам. Като всяко едно странно нещо, което ми се случва напоследък. Трябва да намаля хапчетата „Куелифай“. Трябва да взимам дори по-малко. И ще го направя. Още тази вечер.

Отварям очи и поглеждам часовника си. Един и десет. Сега ще стана, ще се върна в библиотеката и ще помоля Ив Бонар за прошка.

Ако успея, ще снимам всички документи на Малербю, до които се докопам, след което ще се върна в апартамента на Джи и ще се захвана за работа. И всичко ще е наред.

Докато събирам боклуците от обяда си, някакво малко момиченце се приближава до пейката ми. Майка ѝ я вика да се върне обратно. Тя спира и се залюлява на малките си крачета, сякаш все още не е свикнала с тях.

Поглежда ме с големите си, сериозни очи, след което прави няколко предпазливи крачки към мен и протяга малкото си юмруче. Стиска нещо вътре.

— Здравей — казвам аз. — Какво имаш там?

Тя разтваря пръстите си един по един и аз го виждам върху дебелията ѝ малка длан.

Перо. Малко и кафяво перо. От врабче.

40.

— Днес се чух с доктор Бекър — казва татко.

Спирам това, което правя (използвам фотошоп, за да сложа обица на носа на Бетховен) и вдигам глава.

— И какво каза?

— Че майка ти е по-добре. Започнала е да усвоява новите лекарства, да се храни и да взима участие в груповата терапия.

— Каза ли дали вече мога да говоря с нея?

— След един-два дни.

— ОК — отвърщам аз благосклонно.

Разбира се. Защо не? Дори ще ѝ дам два — събота и неделя. В понеделник вече ще съм в болницата. И доктор Бекър ще се нуждае от всички охранители на света, за да ме спре да не говоря с нея.

— Как върви дипломната работа, Анди? — пита ме той. — Напредваш ли?

— Да, напредвам. Написах първата чернова. Имам още много работа, но все пак е нещо. И почти съм свършила с увода — казвам аз и се усмихвам.

— Това е страхотно — отговаря той и също се усмихва.

— Да. Как върви анализът? — питам аз.

— Много добре. Надяваме се в понеделник да получим първите резултати.

— Супер — отвърщам аз, усмихвайки се дори по-широко. Направо лицето ме заболява.

— В сряда ще има официална вечеря в Елисейския дворец. Можеш да дойдеш, ако искаш — казва татко.

— Уау. Да. Бих могла, но имам билет за самолета за Ню Йорк, който излита в неделя вечерта. Нали помниш?

— О, вярно. Ще свършиш ли с плана на дипломната работа дотогава?

— Да.

— И ще бъде добър?

— Така ми се струва.

Той кима и отново се обръща към лаптопа. Аз правя същото. Татко се върна рано снощи. Тримата с Лили си поръчахме тайландска храна за вкъщи. След това тя отиде да работи в студиото си, а двамата с татко превзехме масата в трапезарията. Сега той седи в единия край, а аз съм в другия. Работим в мълчание от часове. Не се караме. Което е добре. Трябва да изтърпя само още тази вечер, утре и неделя, без да му се развикам.

Свършвам обицата на носа и решавам да боядисам косата на Лудвиг зелена. Отива му. Ще стане страхотна снимка за увода. Вече извадих тактовете, които ми трябват, от алегретото на седмата му симфония и ги миксирах с откъс от „Paint It Black“ на Rolling Stones като пример за главната теза на дипломната ми работа. По този начин илюстрирам паралелната хармония. Освен това заснех клипче с камерата на телефона си, в което обяснявам как това, че Малербю използва ла минор в някои от най-ранните си произведения, е повлияло на Бетховен, когато той е композирал своето алегрето. Изпращам клипчето на пощата си и го ъплоудвам в PowerPoint. Качеството не е много добро, но татко ще схване за какво става дума. Когато се прибера вкъщи, ще направя нов запис, използвайки видео апаратурата на „Св. Анселм“.

Свършвам с Лудвиг и изключвам лаптопа. Като пребита съм. Работя като луда, откакто убедих Ив Бонар да ме пусне в библиотеката. Всъщност го помолих да ме пусне и се заклек във всичко свято, че ще бъде внимателна и тиха. Цял следобед снимах документите на Малербю, върнах се вкъщи и започнах да пиша плана веднага след като се навечерях. До осем вече бях съчинила първата чернова, след което се заех с увода.

Струва ми се, че ще успея да направя това. Ще съм готова както с плана на дипломната работа, така и с увода до утре вечерта — и ще имам достатъчно време, за да може татко да го прочете и оцени.

Сега му пожелавам лека нощ, грабвам нещата си и тръгвам към стаята си. Влизам вътре и веднага изсипвам чантата си върху леглото и започвам да ровя за диска на Върджил. Искан да си го пусна от мига, в който той ми го хвърли пред входа на катакомбите. Когато се върнах вкъщи, попитах Лили дали има CD player и тя ми даде един стар дискмен.

Зареждам диска, натискам „play“ и слушам. Първо чувам глас, самотен мъжки глас, който пее нещо с африкански привкус. Гласът постепенно заглъхва и се появяват барабани, а след това чувам много гласове, някъде около сто, които подемат същата африканска песен. Накрая чувам гласа на Върджил, който започва да рапира. Добър е. Много добър. Усещам тръпки, спускащи се надолу по гръбнака ми.

Следващата песен е за Америка — за рапър, който обещава, че ще завладее всички класации. „Загубеняк“ също е там, но звучи различно — много по-шлифована, отколкото когато я изпя миналата нощ. Има песен, наречена „Продавам се“, в която става дума за комерсиализма, а в „Зорница“ описва как гледа изгрева над Париж от един хълм в „Сакре-Кьор“. Разпознавам я. Изпя ми я снощи.

Текстовете са добри, а музиката е още по-добра. В една от тях чувам реге китара. Друга е в стила „фънк“ от седемдесетте, а в трета има госпъл хор. Ситар. Зов на муезин^[1]. Френски ученици, които пеят приспивна песен. Китайска цигулка. Песни, в които пее целият свят — точно както ми каза.

Грабвам телефона си в мига, в който дискът свършва. За да му се обадя и да му кажа колко много харесвам песните му.

— Какво! — излайва той.

— Тъъ... здрасти. Анди се обажда — казвам аз колебливо.

— Здрасти. Изчакай малко.

Чувам звук на скърцащи спирачки, след което Върджил избухва, като казва на някакъв мъж да направи нещо, което не е физически възможно.

— Извинявай — казва той на мен.

— Кофти ден в офиса?

— Ужасен. Този ши... този град е напълно полудял. Какво ще кажеш да ти звънна пак? След около половин час?

— Разбира се. Да.

Затварям и забивам поглед в тавана, чудеща се какво да правя, докато чакам. Гладна съм. Изминаха няколко часа откакто вечеряхме. Мога да отида в кухнята. Да доизям тайландското. И един портокал. С парче кашкавал. Мога да се изкъпя и да се приготвя за лягане. Което е добра идея, тъй като утре е събота, а имам още много работа за вършене. Трябва да посетя къщата на Малербю и да направя няколко снимки. И трябва да напиша втора чернова на плана.

Очите ми се насочват към леглото и към нещата, които изсипах върху него. Дневникът е там, под ключовете ми. „Нямаше да умра тази нощ. Това щеше да бъде проява на милост. Трябваше да се преродя“, бе написала Алекс. Преродена като какво? За да прави какво?

Искам да чета нататък, но в същото време не смея. Любопитна съм, но и уплашена. Искам да разбера какво се е случило с Алекс и Луи-Шарл, но се страхувам, че отново ще полудея. Както стана в катакомбите.

Отдалечавам се от леглото и влизам в банята. „Дневникът не беше нещото, което ме накара да психясам в катакомбите“, казвам си аз, докато мия зъбите си. Защото не може да е това. Дневникът е... ами просто един дневник. Думи върху хартия. Това е всичко. Психяха заради хапчетата „Куелифай“. Трябва да призная пред себе си, че взимам твърде много. Наистина.

Отправлям се към спалнята, взимам шишенцето от нощното шкафче и изтърсвам две хапчета в дланта си. Трябва да намаля дозата. Но в същото време ме е страх да го направя. През последните няколко дни бях добре. Поне що се отнася до тъгата. Вярно е, че ми се привиждат и причуват несъществуващи неща, но отдавна не съм се озовавала на ръба на нещо високо. Нито на река Сена, нито на нечий покрив. Не искам мракът да се връща. Но не искам и да виждам шепнещи черепи и старци, които се превръщат в млади мъже пред очите ми.

Стоя до шкафчето и се колебая. Портокал? Малко кашкавал? Легло? Дневникът? Самоубийствени импулси или халюцинации? Две хапчета? Или едно?

Глътвам едно и връщам другото в шишенцето.

Ще почета малко от дневника, благодаря. Без халюцинации, ако обичате.

---

[1] Муезин — мохамедански служител, който призовава за молитва от минарето. — Б.пр. ↑

41.

12-ти май, 1795 г.

Единствено тези, останали без надежда, обичат Бог.

Някога виждали ли сте красиво момиче, което не си тръгва веднага след края на литургията? Нима един богаташ би коленичил, ако няма кой да го види?

Грозните, дебелите, бедните и зловонните. Прокажените, от които падат късове месо. Тези, чиито дъх мирише на лук. Тези, чиито лица са обезобразени от шарка. Тези, които з-з-заекват. Малоумните и ненормалните. Лунатиците. Скрофулозните^[1]. Никой не ги обича, нито дори майките им, но те ще ви кажат с развълнувани гласове, че Бог ги обича. Защото са отчаяни за любов, каквато и да било любов, дори Неговата.

Ще попитате защо го направих. Ще ме съдите. Но само един светец би направил друго, а аз не съм светица.

Бях изтощена от Неговата безкрайна тишина. Исках шум. Исках ураган от аплодисменти. Подсвиркване, крясъци и викове „Браво!“. Исках рози, хвърлени на сцената.

Не исках Неговата студена, оскъдна любов. Исках човешка любов — притискаща, себична и гореща. Исках да помириша зловонната пот на мъжете на площада и сладникавия парфюм на скъпите проститутки. Исках да видя продавачки на риба, които разголват гърдите си и търговци, които изхвърлят кесите си. Исках любов — смърдяща, пияна, гладна любов.

Коя актриса някога е искала нещо друго?

Така стоях нещата за мен преди. Преди дяволът да ме открие. Орлеан ме превърна в своя...

Стоях сама на сцената на занемарения театър „Божоле“, с наведена глава. Чоплех един мазол на дланта си. Бях избягала от чичо си и от неговите проклетни кукли, за да дойда тук. Току-що бях изрецитирала реплика на Жулиета пред собственика на театъра Одино. Прослушването ми мина добре. Толкова добре, че суфльорът спря да

яде. Работниците спряха да чукат. А момчето, което отговаряше за лампите, заплака. Но това нямаше значение. Никога нямаше значение.

— Не е красива — каза Одино. — И няма гърди.

Дори не се опита да говори тихо. Намразих го за това.

— Рецитира добре и изражението ѝ е много чувствено — каза лакея до лакътя му.

— Хората не плащат да гледат чувствени момичета. Само красиви момичета — отвърна Одино. Усмихна ми се, мазен като скумрия. — Благодаря ви, госпожице. Следващата!

Така ще бъде след това. След година, може би две. Когато Революцията свърши, когато лудостта отmine, а кралят се върне във Версай. Това ми обеща Орлеан, ако правех това, което ми каже...

Щяха да ме повикат на прослушване от Националния театър, като писмото щеше да бъде адресирано до Александър Паради, защото Александрин вече бе мъртва. Никой не я оплакваше, най-малкото аз, защото Александър бе много по-красив като момче, отколкото Александрин бе като момиче. Отначало щях да получавам само малки роли — прислужници и войници, глупаци и гробокопачи. След това Керубини от „Сватбата на Фигаро“, като това изпълнение щеше да получи добри отзиви. Самият Орлеан щеше да ми ги осигури. След това щях да изиграя Тибалт от „Ромео и Жулиета“. Клавдий и Фердинанд. После Дамис от „Гартюф“ и Родриго от „Сид“^[2]. И най-накрая щях да застана под светлините на рампата, а аплодисментите за моя Ромео щяха да ме заливат като вълни. Щеше да има тропане с крака, пляскане, викове — и те нямаше да бъдат купени.

Мъж е смачкан в задната част на партера.

Жена припада на един от балконите. На следващия ден един критик пише, че моята естественост може да съперничи на самия Талма^[3]. Друг заявява, че изпълнението ми няма аналог в историята на театъра.

Трети ме сравнява с млад бог.

Въпреки че е декември, в гримьорната ми има цветя. Както и сладкиши, и вино. Мъже и жени идват, за да ме гледат как измивам грима си. Пъхат монети в ръката ми и ме целуват. Имам предложения за брак. И за други неща, но плащам на киселия Беноа да ме пази. Той седи на един стол с крак, повесен от подпората за ръката. Преструваме се на приятели гуляйджии и плащаме на разпоредителите

да разпространяват истории за нашите нощни авантюри. И аз, която съм била гладна и премръзнала, ям угоени петли и спя под пухени завивки.

Опитах се да бъда добра. Опитах се да бъда набожна. Но ми втръсна да ме пренебрегват.

Оплачете се на Бог. Вдигнете олелия до небесата. Разкъсайте ризата си. Косата си. Плътта си. Извадете очите си. Изтръгнете сърцето си. И какво ще получите от Него? Единствено мълчание. Безразличие.

Но ако четете театралните афиши и въздишате тъжно, защото името ви не е изписано на тях, самият дявол се появява до лакътя ви, пълен със съчувствие и предложения.

И затова го направих. Затова започнах да му служа. Затова останах.

Защото Бог ни обича, но дяволът се интересува от нас.

13-ти май, 1795 г.

Кралицата не ме позна. Аз също едва я познах. Беше изминала само една година от последния път, когато я видях, но тя бе остаряла с двадесет. Русата ѝ коса бе побеляла. Лицето ѝ бе изтъняло, а около очите ѝ се бяха появили дълбоки бръчки.

Комендантът на Тюйлери ме заведе в покоите ѝ. Той я информира, че са назначили нов паж за дофина. Кралицата изгледа мъжа с презрение и го попита за семейството ми. Той я информира, че съм от добър републикански род, почитам Правата на човека и изпълнявам съвестно задълженията си, след което се завъртя на пети и излезе.

— Ваше Величество, това съм аз, Алекс — прошепнах аз, след като той затръшна вратата след себе си.

Тя отново ме погледна. Очите ѝ се разшириха. Усмихна се. Казах ѝ, че много пъти се бях опитвала да видя Луи-Шарл, но стражите винаги ме бяха отпращали. Казах ѝ, че не се бях отказала и въпреки че ми бе отнело много време, най-накрая бях открила начин. Казах ѝ всички тези неща, точно както ме бяха инструктирали.

Тя извика Луи-Шарл. Той веднага ме позна. Хукна към мен, целуна ме и увисна на врата ми. Аз го прегърнах силно, вдигнах го от

земята и го завъртях. Кралицата се засмя. Неговото щастие беше и нейно. От този момент станахме неразделни. Аз изпълнявах задълженията си на паж — помагах на Луи-Шарл да става сутрин и да се облича, прислужвах му докато се хранеше, чистех покоите му. Но през повечето време го развличах така, както бях правила във Версай — пеех му песни, разказвах му истории и си играех с него. Той беше самотен и се наслаждаваше на компанията ми.

— Обичам те, Алекс — каза ми той веднъж, докато си играехме с оловните му войничета. — Никога повече не ме изоставяй.

— И аз те обичам, Луи-Шарл — отвърнах аз. — Никога повече няма да те изоставя. Обещавам.

Спазих това обещание. Защото наистина го обичах. През следващите две години прекарахме заедно почти всеки час, през който бяхме будни. Докато не ми го отнеха. Но аз никога не го изоставих. И никога няма да го изоставя.

Орлеан ми осигури тази длъжност. Подкупи коменданта на Тюйлери. Каза му, че съм негов незаконен син и иска да ми помогне да се издигна в живота. Увери го, че съм добър републиканец и якобинец. Като самия него.

Той искаше от мен да бъда неговите очи и уши в двореца. Искаше да ходя там, където той, в новата си роля на революционер, не можеше да ходи и да му казвам всичко, което открия. Какво е правил кралят днес? С кого е разговарял? На кого е писала кралицата? Кой е преподавал на дофина? Някой изпращал ли му е подаръци? Из Париж бродеха всякакви слухове — слухове за контрареволуция, за чуждестранни интриги и тайни планове за освобождаването на краля.

Аз трябваше да бъда шпионинът на Орлеан в двореца.

— Защо аз? — бях го попитала в нощта, когато ме прие в покоите си. — Защо не наемете момче, което да свърши тази работа?

— Вече опитах — отвърна той. — Три пъти. Първото момче работеше в конюшните, но една прислужница забременя от него. Второто беше лакей, но реши да се запише в армията, защото униформата му харесвала повече. Третото беше готвач, но бе убито в една кръчмарска свада. Имам нужда от момче, което мисли с голямата, а не с малката си глава. И тъй като такова момче не съществува, аз реших да го създам.

Беше ме наблюдавал през цялото време. Във Версай, докато забавлявах Луи-Шарл, обута в своите бричове. В „Кралския дворец“, рецитирайки Хамлет и Ромео. Аз, самата аз, му бях дала тази идея.

— Направи това за мен — рече той. — Направи го, и когато вече не се нуждая от теб, ще те кача на сцената. В Националния театър. В Операта.

Но не бях такава глупачка, за каквато ме смяташе.

— Никога няма да се кача на сцена в Париж — отвърнах аз, — и ти много добре го знаеш. Твърде обикновена съм, за да играя Жулиета или Ифигения^[4]. И твърде добра, за да играя камериерки.

— Тогава играй Ромео. Бенедик^[5]. Филинт^[6]. Това можеш. Не си ли го правила вече стотици пъти? Всяка вечер в „Кралския дворец“?

Това бе интересна идея. Замислих се, след което отвърнах:

— А ако не направя това нещо?

— Тогава ще отидеш в затвора. Четирима стражи видяха, че открадна кесията ми. Забрави ли обещанието ми за „Сент-Пелажи“?

— Значи е обещание, така ли? — казах аз и изсумтях. — На мен ми звучи като заплаха.

Орлеан се усмихна.

— Не ми се налага да отправям заплахи — рече той.

Тогава нещо в мен кипна — някакъв черен, първичен страх. Не исках да ставам шпионин и доносник. Опасявах се, че докладите ми могат по някакъв начин да навредят на Луи-Шарл и на неговото семейство. Но имаше и нещо друго в мен — нещо не толкова благородно. И, ах, как само го разпали той с думите си!

Орлеан прочете това в очите ми — трябва да го е направил. Трябва да е доловил слабия блясък на съвестта ми, сражаваща се с вечно пламтящата ми амбиция. И побърза да излее вода отгоре.

— Чуй ме, врабче — рече той. — Нямам нищо против краля. Той е мой братовчед, мой кръвен роднина. Просто искам да му помогна. Твоите доклади ще ми помогнат да му помогна. Ако ми кажеш, че испанският посланик е изпратил гоблен на кралицата или играчки на дофина, тогава ще знам, че има надежда за помощ от Испания за краля. Не виждаш ли какво се случва около теб? Дори ти не можеш да бъдеш толкова сляпа. Благородниците бяха свалени. Както и духовниците. Но революционалистите няма да спрат дотук. Сега идва ред на краля. Да, на краля.

Толкова ми се искаше да му повярвам. Да повярвам, че нямаше да навреди на краля. Че аз нямаше да му навредя.

— Но хората отново обичат краля — отвърнах аз, опитвайки се да го изпитам. — Миналата зима той посети Събранието. Положи клетва да защитава свободата. Обеща да подкрепи конституцията. През юли беше на Празника на единството и се закле да спазва декретите на Събранието. Цял Париж беше там и видя всичко.

— Но не чу нищо — отвърна Орлеан. — Аз чух. Чух как думите засядат в гърлото му. Тези клетви и обещания не са достатъчни. За Ролан може би са. Както и за Демулен и Дантон. Но не за Робеспьер. Той е най-опасният човек във Франция — човек, който не би спрял пред нищо, за да прави добро. Кралят и семейството му са в голяма опасност. Затова трябва да ми помогнеш. Трябва да ми помогнеш да му помогна. Да помогна на всички тях. Може би все още има време да предотвратим катастрофата.

Все още бях изпълнена с подозрения.

— Не те е грижа за съдбата на краля — казах аз. — Просто искаш да се възползваш от любовта ми към Луи-Шарл. Да използваш тази любов за свои цели. Каквито и да са те.

Той избухна в смях.

— Ах, врабче, ако искаш да вярваш в това — вярвай — каза той. — Щом ти е по-лесно да вярваш в това, отколкото в истината.

— И каква е тя, сър? — попитах аз.

— Истината е, че се възползвам от едно-единствено нещо — от любовта, която изпитваш към самата себе си.

14-ти май, 1795 г.

Върнах се вкъщи, за да съобщя на роднините си, че ги напускам, защото съм си намерила работа при Херцога на Орлеан. Казах им, че става дума за театрална работа. Не беше пълна лъжа.

Баба ми се обяви против. Тя знаеше що за човек беше Орлеан.

— Ще я обезчести — рече тя. — Може би вече го е направил.

— Обезчести? — изсумтя чичо ми. — За какво? Да се ожени за нея? Кой мъж би се оженил за нея? Не е красавица и няма пари. За нея ще е по-добре да живее с него, както и за нас.

Погледнах ги. Кльощавите ми братчета. Разтревожената ми майка. Обичах ги, по свой собствен начин. Наистина. Но бях гладна. И те също бяха гладни.

Орлеан ми бе дал стая над неговите покои. Беше ми дал джобни пари. Изсипах по-голяма част от тях в скута на майка ми, целунах я за сбогом и напуснах. Няколко месеца по-късно чух, че баба ми е умряла. Чух, че баща ми поставил пиеса, която се подигравала с новия тиранин Робеспьер. Била издадена заповед за неговия арест и всички избягали в Лондон.

Това чух. Не знам със сигурност. Не видях нито един от тях отново.

---

[1] Скрофулоза — особена проява на туберкулозната инфекция при децата. — Б.пр. ↑

[2] „Сид“ — трагикомедия от 1637 г. на френския писател Корней. — Б.пр. ↑

[3] Франсоа Талма (1763–1826) — прочут френски актьор, близък приятел на Наполеон Бонапарт. — Б.пр. ↑

[4] „Ифигения в Авлида“ — опера от Кристоф Глук от 1774 г., написана специално за парижката сцена. — Б.пр. ↑

[5] Бенедик — главният герой в пиесата на Шекспир „Много шум за нищо“ (1598 г.). — Б.пр. ↑

[6] Филинт — главен герой в пиесата на Молиер „Мизантроп“ (1666 г.). — Б.пр. ↑

42.

Гледам през прозореца към светлините на сградите от другата страна на улицата, когато телефонът ми започва да звъни. Дъжд барабани по стъклото, разчупвайки светлината на милион малки капчици. Искане ми се да можеше да измие грешките. Лошите решения. Вината и тъгата. Моите. На Алекс. На целия свят.

— Попей ми — казвам аз в телефона. — Изпей ми тази за „Сакре-Кьор“. Толкова е красива.

— Не мога. Тази нощ е истинска лудница, Анди. Този уикенд има три събрания в града. Започнах смяната в четири и оттогава не съм бил без пътници. В момента карам четирима души, натъпкани в този кашон на колела. Движението е отвратително. Но ще ти се реванширам, чуваш ли? Постели дрехите си на пода.

— Какво?

— Постели дрехите си на пода на стаята, за да не трябва да ги търсиш в тъмното. След това остави телефона си на вибрация, за да не събудя цялата къща.

Остави го на възглавницата си.

— И защо да правя тези неща?

Върджил псува. Не мен. Съвсем тихо. Чувам диспечера му, който крещи и се оплаква.

— Просто го направи — казва ми той.

— Това е странно.

— Да. Знам. Но не по-странно от това да пееш приспивни песни по телефона. Всичко е странно откакто те срещнах, Анди. Лягай си. Ще се видим скоро.

43.

Телефонът ми започва да вибрира и да пълзи нагоре по бузата ми като някакво ужасно насекомо.

— Да? — казвам прегракнало аз.

— Здравсти, Анди. Аз съм. Готова ли си? Слез долу.

— Върджил? — казвам аз и поглеждам към часовника на нощното шкафче. — Четири и половина сутринта е.

— Да, знам. Трябва да бъдем много тихи. Затваряй телефона и слизай долу.

Преди да имам време да възразя, той затваря. Няколко секунди зяпам тавана, чакайки мозъка ми да заработи на пълни обороти. След това ставам от леглото и навличам дрехите си. Невероятно тиха съм, когато влизам в банята. Не искам да събудя баща си. Мога да си представя разговора.

„Здравсти, татко! Четири и половина? Сериозно? Да не повярва човек. Какво правя? Излизам. С кого? О, не го познаваш. Съвсем скоро се запознахме. Къде отиваме? Добър въпрос! Нямам никаква представа.“

Отварям внимателно вратата на банята, след което минавам на пръсти по коридора и прекосявам дневната. Излизам през вратата, спускам се по стълбите и внимателно се провирам между боклуците, с които е задръстен дворът. Зъзна от студ и е тъмно, така че почти не виждам къде стъпвам. Излизам през входната врата, мислейки, че това е лудост; сигурна, че той си бе тръгнал.

Не си е тръгнал. Тук е. Седи в смачканата си кола. Която кашля и пърди и изглежда дори по-очукана, отколкото последния път, когато я видях. Усмивва се, когато ме вижда и отваря вратата. Усмиввам се в отговор. Пуснал е „Ожени се за мен“ на St. Vincent на iPod-а ми. Обожавам този албум.

— Здравсти — казвам аз.

— Здравсти — отговаря той и ме целува по бузата.

Изчаква ме да закопчая колана си, след което включва на скорост и потегляме, ръмжейки надолу по тихата, пуста улица. Виждам две димящи кафета, сложени в поставките за чаши на таблото.

— Реших, че ще имаш нужда. Заповядай — казва той.

Благодаря му и взимам едното кафе. Черно, без захар — точно както го обичам. Кафето е горещо и силно и ме сгрява.

— Как беше смяната? — питам аз.

Той клати глава.

— Дори не ми се говори за това.

— Толкова добре, а?

Усмивва се.

— Е, ще ми кажеш ли къде отиваме?

— Разбира се.

— Така ли?

— Отиваме на най-красивото място в Париж — казва той.

— Супер — отговарям аз. — Обожавам това място.

Той се смее и аз решавам да не го питам нищо друго. Решавам просто да се облегна назад, да пия кафето си и да слушам St. Vincent, която ме убеждава, че най-зелените пасбища са тук на земята.

— Как беше твоята нощ? — пита ме той.

— Кратка — отговарям аз.

Пита ме дали съм харесала катакомбите. Казвам му, че не съм очарована от тях. Пита ме защо съм решила да сляза там, така че му разказвам за китарата, за дневника и за Алекс. Започвам да се тревожа, защото думите ми звучат малко налудничаво, но той не ми казва, че съм полудяла. Казва ми, че това звучи страхотно и ми задава много въпроси. Но не споменавам халюцинациите си. Или това, което ги е причинило. Защото искам да си опитам късмета с това момче. Наистина искам.

— Някой път трябва да слезем заедно — казва той. — Ще те заведа в „Плажа“. И в „Бункера“.

— Какви са те?

— „Плажът“ е място, където си организираме купони. „Бункерът“ е комплекс от стаи, които нацистите са използвали по време на Втората световна. Обикновено влизаме през канализацията. Шахтите се отварят трудно, но ако сме двама или трима...

— Канализации и нацисти? Как мога да откажа? — казвам аз. — Ей, ако искаш след това можем да отидем в буницето.

Отново се смее. Аз му пригласям. Обичам да го карам да се смее. Пита ме с какво друго се занимавам и му казвам за дипломната си работа. Заинтригуван е. Знае за Малербю и идеята за музикалното ДНК му харесва. Задава ми десетки въпроси. Предлага ми няколко паралела, за които не се бях сетила, като Филип Глас и Пи Джей Харви. Харесва ми да обсъждам дипломната си работа с някой, който не мисли, че музиката е за идиоти.

Докато говорим, колата напредва на запад и след малко излизаме от единадесетия арондисман. Върджил поема по булевард „Волтер“, прекосява „Площада на републиката“ и продължава нагоре по булевард „Мажента“. След няколко пресечки стигаме разкопан участък и той отново завива, но този път на север. Минаваме по няколко тесни странични улички. Аз се наслаждавам на нощната красота на града — хилядите тъмни прозорци на магазини и ресторанти и празни железни балкони на стари варовикови къщи, където спят мъже и жени, вдовици и бебета, млади момичета и стари мъже, котки и кучета. Продължаваме на север, профучавайки покрай неоновия блясък на секс магазините и публичните домове на площад „Питал“ на път за Монмартр^[1]. Мисля, че знам къде отиваме и нямам търпение да стигнем.

Наблюдавам нощните хора на Париж, които бродят по улиците — проститутка в черен чорапогащник и къса поличка, трепереща на един ъгъл; мъж в костюм, който изглежда сдъвкан и изплют; чистачи и боклукчии; фермери, подреждащи сергиите си за съботните пазари; продавачи на антики, отиващи към битпазарите.

Обичам този град на сенките. Обичам момичето с начервени устни и евтини обувки на токчета. И пияницата, който се връща вкъщи след петъчния запой. Обичам жената на фермера с червените бузи, помъкнала пита кашкавал над главата си. Чувствам нещо, докато ги гледам. Не съм сигурна какво е то. Чувствам нещо, докато седя в колата. В мрака. С Върджил. Отнема ми известно време да позная чувството, защото не съм го изпитвала от много време. Но сега го изпитвам.

Нарича се щастие.

[1] Монмартр — хълм в 18-тия арондисман на Париж, висок около 130 м. Прочут е с красивата си архитектура и с това, че през 19-ти и 20-ти век мнозина известни художници са работили там, като например Пабло Пикасо, Винсент Ван Гог, Анри Матис, Едгар Дега, Клод Моне и Салвадор Дали. — Б.пр. ↑

44.

Катерим се. Нагоре и все нагоре. Изкачваме Монмартр на път за „Сакре-Кьор“, църквата на хълма. За да видим изгрева.

Върджил паркира колата на място, което трудно би побрало кутия за обувки, на една тясна уличка южно от църквата. Излиза, отваря багажника и вади мушама, чанта и одеяло.

— На лагер ли ще ходим? — питам аз, гледайки одеялото. — Иначе намекът би бил твърде груб, синко.

Той клати усмихнато глава.

— Вземи това — казва и ми подава чантата. — Да тръгваме. Нямаме много време.

Започвам да се чудя в какво съм се забъркала. Чудя се дали ще се опита да ме целуне. Всеки друг мъж би опитал нещо подобно на един от хилядите светофари, на които спряхме по пътя. Но аз вече знам, че той не е като всеки друг мъж.

Изглежда не изкачвам стръмната, калдъръмена уличка достатъчно бързо, защото той грабва ръката ми и започва да ме дърпа. Изкачваме едно каменно стълбище и излизаме на огромната, наклонена поляна, ширнала се около „Сакре-Кьор“. Оттук се вижда целият Париж. Светлините на града блещукат като звезди в мрака. Той избира място в центъра на поляната и разгъва мушамата.

— Сядай — казва ми.

Сядам. Той сяда до мен и замята одеялото на раменете ни. Харесва ми да седя толкова близо до него. Излъчва онази страхотна мъжка миризма на мека кожа и „Тайд“. Или „Персил“. Или на праха, който използват тук. Отваря чантата и вади термос, пълно горещо кафе, пластмасова кутия, пълна с храна и две вилици.

— Бистела — казва той и ми подава едната вилица. — Майка ми го направи. Извинявай, че е студен. Пригответи ми го за вечеря. Това е пай с пилешко...

— ... и стафиди, бадеми и канела. Знам какво е бистела — прекъсвам го аз. — Живея близо до „Атлантик Авеню“ в Бруклин. Там

има един марокански ресторант. Както и един сирийски, един йеменски и един тунизийски.

Отхапвам. Вкусен е.

— Страхотен е — казвам аз и отново си отхапвам от пая. Бистела е любимото ми ястие. Отхапвам за трети път, след което си спомням, че аз съм вечеряла, а той не е.

— Искам да те питам нещо — казвам аз и облизвам устни.

— Ммм? — отговаря той, дъвчейки.

— Кога ще се случи?

Той ме поглежда с престорено учудване.

— Какво кога ще се случи? — отговаря той.

— Ха-ха-ха. Скоро, нали?

— Нямам представа за какво говориш.

Но вече се усмихва.

Започвам да се оглеждам, но очевидно съм сбъркала посоката, защото той хваща брадичката ми и нежно обръща главата ми.

— Там — казва той и сочи. — На изток.

Поглеждам натам, накъдето ми сочи. И я виждам.

Причината да ме доведе тук. Виждам розово-оранжеви огнени ивици, които разцъфват на хоризонта. Виждам първите златни лъчи на слънцето. Виждам как заскрежените покриви на Париж заблестяват така, сякаш са направени от диаманти.

— О, Върджил, красиво е — пришепвам аз. Защото не мога да говоря по-високо.

— Помислих си, че ще ти хареса. Защото хареса песента ми — отговаря тихо той. — Онази за изгрева над Париж.

Той направи всичко това за мен. Би толкова път за мен. Кафето. Мушамата. Одеялото. Всичко това за мен. Цяла нощ е карал по улиците на Париж. Часове. Трябвало е да се прибере вкъщи и да поспи. Но вместо това ме доведе тук. За да видя изгрева.

Трябва да кажа още нещо. Трябва да му благодаря, но не мога. Голямата твърда буца, заседнала в гърлото ми, не ми позволява. Ставам и отивам до края на поляната. Облягам се на каменната стена и се вторачвам в блещукация град под мен. Поглеждам към него през рамо. Той седи на мушамата, с лице, вдигнато към зората. Изведнъж искам времето да спре. Точно тук. Точно сега. За да живея в този миг завинаги.

Когато най-накрая се връщам при него, зъбите ми тракат.

— Изумително е. Благодаря ти — казвам аз, сядам и се завивам с одеялото.

— Пак заповядай — отговаря той.

Ако искаше да ме целуне, щеше да го направи сега. Но не го прави. Което може би е добре. Все пак той живее в Париж, а аз в Бруклин. И утре заминавам.

Така стоят нещата и това е.

Треперя като лист на вятъра. Слънцето е изгряло, но още не е стоплило въздуха. Посягам към термоса с кафе в същия миг, в който Върджил посяга към кутията с пай и удряме главите си доста силно. Аз псувам и разтривам главата си. Той прави същото. Аз го поглеждам и избухвам в смях. Той също. И лицето му е толкова близо до моето. И изведнъж вече не се смея. Защото изведнъж той ме целува.

45.

Устни и дъх. Миризмата му. Усещането за близостта му. Ядрената му топлина. Искам тези неща така, както никога преди не съм искала каквото и да било.

Той се дръпва и ме поглежда.

— Надявам се, че намекият не е твърде груб... синко — казва той, а върху красивата му уста каца усмивка.

Дръпвам го към себе си. Не искам да говори. Просто искам отново да ме целуне. Навеждам се към него иго докосвам. Усещам сърцето му под ръцете си. Бие толкова бързо.

Дълго оставаме така. До момента, в който една старица, излязла да разходи кучето си, спира пред нас и гневно почуква по земята с бастуна си, за да ни каже, че това е Божи храм.

Знам това. Определено. Защото току-що се случи чудо.

Но слънцето изгря и по пътеката вече се разхождат хора, а градът на нощта вече е град на светлината. Освен това според мен натискането на публично място е едно от най-ужасните престъпления. Така че просто стоим прегърнати и зяпаме развиделяващото се небе.

— Кога ще летиш обратно? — пита ме той. Въпреки че знае.

— Утре вечер — отговарям аз.

— Ще ти се обадя.

Смея се. Но не защото ми е весело.

Откакто дойдох тук, искам да се махна. Но вече не искам. Не искам да напускам Париж. Или това място. Или него. И боли. Много.

„Отблъсни го. Веднага“, казва глас в главата ми. „Преди да заболи още повече.“

— Не искам да ми се обаждаш — казвам аз. — Искам те така, както си в момента, както сме двамата, а не да си говорим по проклетия телефон.

— Защо не можеш да останеш?

— Просто не мога. Имам... проблеми вкъщи. Свързани с майка ми. Сложно е.

— Какво има? Какво е станало?

Как мога да му кажа? Как? Казах на полицаите какво се случи. И на родителите си. Оттогава не съм говорила за това. С никого. Нито с Ник, нито с доктор Бекър. Нито дори с Виджей или Нейтън. Не мога да го направя. Просто не мога.

— Трябва да тръгвам — казвам рязко аз. — Трябва да се върна, преди баща ми да се събуди и да започне да се чуди къде съм. — Затварям термоса и прибирам това, което е останало от бистелата, в чантата му. След това сгъвам одеялото и го прегръщам. — Наистина трябва да тръгвам — казвам отново аз. — Веднага.

И двамата чуваме болката в гласа ми.

— Толкова си тъжна, Анди. Толкова сърдита. Виждам го в лицето ти. В очите ти. Чувам го във всяка дума, която казваш. Във всяка нота на музиката ти. Какво ти се е случило?

— Недей — отговарям аз. — Просто недей.

— Недей какво? Недей да питаш? Недей да се интересуваш? Недей да ме водиш тук? Целуни ме, но недей да ме обичаш? — казва той.

Изправям се и се отдалечавам от него. Изведнъж спирам и закривам лицето си с ръце. Не знам какво да правя. Не искам да го отблъсквам, не искам да му причинявам болка. На всички останали на този свят — да, но не и на него. Но не знам какво да правя. По-скоро бих умряла, отколкото да говоря за това. Знам това. Самата мисъл ми причинява болка.

Връщам се при него, клякам на мушамата и взимам ръцете му в своите.

— Не съм просто тъжна. И не съм просто сърдита, Върджил. Нещата са много по-лоши. И не искаш да знаеш какво се е случило. Повярвай ми.

— Анди...

— Моля те, Върджил. Просто ме отведи у дома.

Очите ми се наливат със сълзи. Той ги избърсва с ръкава си.

— ОК — казва той и виждам болката в очите му. — Щом така искаш. Да тръгваме.

46.

— Чакай — казва Върджил.

Той откача iPod-а ми от таблото и ми го подава. Седим в колата му, паркирана пред къщата на Джи.

— Благодаря — казвам аз и го взимам. Но не съм. Не съм благодарна. Не искам този iPod, защото той означава край на среднощните ми обаждания. И на неговите обаждания в ранните часове на деня. Край на мелодиите и приспивните песни. Край на единственото щастие, което съм изпитвала през последните две години.

— Обади ми се, ОК? — казва той.

Представям си как му се обаждам от Ню Йорк. Как чувам гласа му, как си говорим и се смеем. Представям си как затварям и се чувствам десет хиляди пъти по-самотна след разговора ни, отколкото преди него.

— Разбира се — отговарям аз.

Отварям вратата и понечвам да сляза от колата, но той грабва ръката ми.

— Сякаш това не е достатъчно трудно? — казвам аз с пресипнал глас.

Той допира челото си в моето, след което ме пуска.

47.

Баща ми седи на масата и закусва, напълно облечен. Вдига глава от лаптопа си, когато влизам.

— Анди? — казва той. — Мислех, че спиш в стаята си. Къде си била?

— Излязох да гледам изгрева.

Поглежда ме така, сякаш му казах, че току-що са ме приели в Харвард.

— Наистина? — пита той.

— Наистина.

— Това е страхотно, Анди. Радвам се, че си го направила.

— Да, беше приятно.

Беше най-приятното, най-невероятното нещо, което ми се бе случвало. Но свърши. И единственото нещо, което искам да направя сега, е да легна и да се свия на топка.

— Аз пък излязох да купя кроасани — казва той. — Искаш ли? Има и кафе.

— Не, благодаря, татко. Много съм изморена. Смятам да си лягам. Искам да поспя още малко. Днес трябва да посетя къщата на Малербю. Да поработя още малко върху дипломната работа. До довечера ще съм готова. С плана и с увода. Ти вкъщи ли ще си?

— Да. Може да се прибера късно, защото цял ден ще съм в лабораторията, а после ще ходя на вечеря, но след това се прибирам. Наистина ли ще го направиш, Анди?

— Какво да направя?

— Наистина ли ще си готова с плана и увода до довечера?

— Да. Съвсем малко ми остава. Но ми трябва още няколко снимки. Затова ще ходя в къщата.

— Това е прекрасно. Толкова се гордея с теб. Може би пътуването не беше толкова лоша идея, а?

Усмиввам му се. Усилието почти ме довършва.

— Да, може би — казвам аз.

Влизам в спалнята си, затварям вратата и сядам на леглото. Отварям чантата си и вадя телефона. Ще му се обадя. Ще му кажа, че съм сбъркала. Ще му кажа, че искам да остана тук, с него.

Но се сещам за това, което каза той — че съм тъжна и сърдита. И знам, че това е само една малка част от истината. Как да му кажа за болката? И за хапчетата, които гълтам като тик-так? Как да му кажа, че понякога ми е трудно да стоя настрана от бреговете на реки и ръбовете на покриви? Как да му кажа за това, което се случи?

Не мога, така че не го правя.

Лягам и се опитвам да заспя, но и това не мога да направя. Не мога да спра да мисля за Върджил. Решавам да се приспя с няколко песни — нали iPod-ът ми вече е в мен. Но после осъзнавам, че музиката ще ме накара да мисля за Върджил дори повече.

Посягам към нощното шкафче и дневника на Алекс.

16-ти май, 1795 г.

Мъртвите са навсякъде около мен.

Те се блъскат и бутат по улиците като домакини на пазара. Бродят из града, мълчаливи и самотни. Кръжат около хората и местата, които са ги правили щастливи приживе.

Погледнете децата от семейство Ноайл, излезли на разходка със своя възпитател. Това, което вее косата на малкото момиченце, не е вятърът, а дъхът на нейната мъртва майка. Погледнете розовите храсти покрай алеята на кралицата — виждате ли как се поклащат? Антоанета отново е закачила полите си. Погледне кафене „Фой“. Виждате ли онази сянка на прозореца? Това е Демулен. Преди много време той скочил на масата и накарал цял Париж да щурмува Бастилията. Сега стои отвън, с длани, притиснати в стъклото, и плаче.

Ето го Мирабо, който носеше копчета със скъпоценни камъни на палтото си, докато децата на Париж носеха дрипи. Дантон, нашата последна надежда, който се залива от смях на път за гилотината. И Робеспьер Неподкупният, който ни обича толкова много, че отрязва главите ни, за да не ни торможат твърде много мисли.

Не ги ли виждате?

Късно снощи, докато бях навън със своите ракети, аз видях друг. Не обречена кралица или пламенен революционер, а призрак, който ме

обичаше — баба ми. Тя седеше под една улична лампа и в едната си ръка държеше игла, а в другата конец.

— Бог се нуждае от мен, Алекс — рече тя. — Ангелите му са останали без глави. Ако ще да ми отнеме цяла вечност, ще зашия всяка една от главите, които това лайно Робеспьер отрязва. Освен това няма да има нужда от панделки и яки. Не и когато аз се заема с нещата. Няма човек в Париж, който да можа да скрива шевове по-добре от мен.

— Имат ли златни конци в рая, бабо? — питам я аз.

— Това, от което имам нужда, са здрави копринени конци от Арас.

В краката ѝ имаше кошница. Тя бръкна вътре и извади главата на млада жена. Маркиза. До смъртта си се е обличала в бурбонско бяло, но сега носи триколюра — бели бузи, сини устни и червена кръв, стичаща се от врата ѝ. Да живее Революцията.

— Следващата глава ще бъде твоята — каза баба ми. — Ще се търкулне в кошницата като кална ряпа.

— Само ако ме заловят.

— Ще го направят — обади се друг. — Не можеш вечно да им се изплъзваш.

Орлеан. Мъртъв от две години, но все така бляскав в коприни и дантели. Отиде да го гилотинират сякаш отиваше на бал.

— Ще ги надживея — казах му аз. — Не надживях ли теб?

— Върви. Сега. Преди стражите да те видят.

— Не мога. Имам работа при кулата.

— Това е лудост!

— Не, това е театър, господарю — отговарям аз. — Точно според вашите инструкции.

И тогава, сякаш рецитирах Шекспир в „Кралския дворец“, аз започнах да пея:

*Тихо! Всички да мълчат! Всички да седнат и да
стоят мирно.*

Изпратете слугите си за още стриди, ако искате.

*Намигнете на любовницата, изпикайте се на пода и
това е.*

Защото е време за Пролога, където ви казвам какво предстои.

Трагедия в пет действия — революция, контрареволюция, дявол, терор и смърт.

Някой слуша ли ме? Или просто хабя дъха си?

— С момчето е свършено — каза Орлеан. — Остави го да умре. Или ти ще умреш.

— Той е жив, сър! — извиках аз.

— Кой е там? — провикна се някой от другия край на улицата. Този не беше призрак и останалите млъкнаха. — Кой си ти? Говори!

— Аз съм момичето на Ле Мо, гражданино! — извиках аз. — От улица „Шарлот“. Водя невръстния му син при доктора. Жена му почина днес следобед. Туберкулоза. Страхуваме се, че и бебето е болно. Погледнете... погледнете тук...

Хуквам към него, тичайки така, сякаш вече съм изтичала няколко километра — залитам, краката ми се преплитат и едва си поемам дъх. Престаравам се. Винаги е така, когато се страхувам. Оставям лампата на земята и посягам към кошницата, преструвайки се, че ще дръпна лепеното покривало. Тя е покрита с капки кръв. Преди минути срязях дланта си с кухненски нож и нарочно оставих кръвта да се стича върху покривалото.

Мъжът рязко отстъпи назад, уплашен от това да не се зарази.

— Махай се! Веднага! — извика той и махна с ръка. — Да живее републиката!

— Да живее републиката! — отвърнах аз и бързо се отдалечих.

Започнах да говоря на бебето, докато вървах надолу по улицата, но то не ми отвърна нищо. Не можеше, защото не беше от плът, а от дървени въглища, барут, восък, хартия и памук.

Има една къща на улица „Шарлот“. Влязох в двора с ключ, който купих от дъщерята на хазяина за две сребърни лъжици, които откраднах от Орлеан.

Изкачих каменните стъпала до последния етаж. Там има една тясна врата. Събрах полите си и излязох на покрива. Наклонът бе стръмен. Движех се като торен бръмбар, бутайки кошницата пред себе си, стиснала дръжката на лампата между зъбите си. Точно под върха

имаше един ред комини. Подпрях се на тях и вдигнах покривалото от кошницата.

В нея имаше две дузини ракети и две дузини подпори, за да могат ракетите да бъдат насочвани. Наведох се над лампата и започнах да пъхам ракетите в подпорите една по една. След това ги облегнах на комина.

Не виждах кулата в мрака. Но знаех, че е там. И знаех, че той е там — едно дете, сломено от мизерията и самотата.

Църковна камбана отбеляза два часа. Избърсах очите си. Сълзите могат да навлажнят барута.

Взех първата ракета и забих подпората в процеп между керемидите. Взех свещ от кошницата, запалих я с помощта на лампата и докоснах с пламъка фитила на ракетата. Тя се изкашля. След това изсъска и излетя със свистене.

Зачаках със стиснати юмруци. Последва трясък, който продъни небето — беше по-пронизителен от бумтежа на оръдие. Много прозорци се счупиха. Птици излетяха от гнездата си. Жена изпищя. И изведнъж черната нощ изчезна, прогонена от ослепителна светлина.

Грабнах втора ракета. Забих подпората между керемидите. Запалих фитила. След това още една. И още една. Все по-бързо и по-бързо.

— Не са ми останали песни за пеене, Луи-Шарл — казах аз. — Нито игри за играене. Но мога да ти дам това — тази светлина.

Ще обсипя града със злато и сребро за теб. Ще раздробя черната нощ на парчета, ще я разкъсам, ще я пробода с милиони звезди. Обърни гръб на мрака, на лудостта, на болката.

Отвори очи. И знай, че съм тук. Че те помня и се надявам.

Отвори очи и виж светлината.

18-ти май, 1795 г.

Тази вечер не смея да излизам. Бонапарт е удвоил патрулите, надявайки се да ме залови. Бесен е заради последното ми представление. И нищо чудно, защото то бе великолепно. Не трябва да позволявам да ме заловят. Ще чакам. Ще седя на масата си във „Фой“ и ще сърбам супата си, самото олицетворение на добросъвестен гражданин. И ще пиша.

Сега се връщам назад. Към 1791 г. Към Тюйлери. След като прекара две нещастни години там, гледайки как революционалистите стават все по-силни, кралят реши да избяга от двореца, от Париж и от своите поданици. В началото на лятото, когато времето се оправи и пътищата изсъхнат от постоянните дъждове. Кралят реши да избяга в Монмеди, на границата с австрийските низини. Там, с помощта на верния маркиз дьо Бойе, щеше да събере армията си.

Планираха да напуснат Париж посред нощ — кралят, заедно с цялото му семейство. Мадам Турзел, кралската гувернантка, щеше да се представи за руския с благородническо потекло. Луи-Шарл и сестра му щяха да бъдат нейните деца. Кралицата щеше да играе ролята на гувернантка, а кралят щеше да е дегизиран като камериер. Всичко бе уредено с помощта на брата на кралицата Леополд Австрийски, на шведския посланик граф Ферсен и на една дузина прислужнички и стражи. И на мен.

През цялата пролет на 1791 г. аз носех монети и скъпоценности, обвити в парчета плат и натъпкани в бричовите ми, с които купувах неща, необходими за бягството на кралското семейство от един файтонджия, един коняр и една шивачка. Успях да внеса тайно в двореца една обикновена черна рокля за кралицата, ленена жилетка за краля и рокля за Луи-Шарл, който щеше да бъде дегизиран като момиче. Не знаех кога ще бъде бягството. Това знаеха само неколцина.

— Не казвай на никого какво правиш — заръча ми кралицата, — дори на хора, които още ни обичат, защото някой прислужник или камериер може да те чуе. Има шпиони навсякъде. Обещай ми, че няма да казваш на никого. Животът ни зависи от това.

Тя извади една Библия и ми нареди да сложа ръката си отгоре.

— Закълни се в мен — каза тя, — и в Бог.

Цялата започнах да треперя. Как можех да го направя? Как можех да се закълна в Бог да не казвам нищо, когато бях обещала на дявола да му казвам всичко? Но ако откажех да го направя, кралицата щеше да разбере, че съм шпионин.

Трябваше да излъжа някой от тях двамата — но кого? Орлеан или кралицата? Ако Орлеан разбереше, щях да си изпатя. Ако разбереше кралицата, щях да загубя благоразположението ѝ. Сега тя бе затворник и нямаше такава власт, каквато бе имала преди, но това можеше да се промени.

Сложих ръка върху Библията и се заклек. Бях решила какво да правя. След като Орлеан научеше за бягството на краля, той щеше да ме разпита. Щях да се престоря на точно толкова шокирана, колкото е той и щях да му кажа, че не съм знаела нищо, че не съм видяла нищо и не съм чула нищо. Щях да му кажа, че кралят и кралицата не са ме държали в течение на плановете си и ако някой от прислугата е участвал в заговора, трябва да са му платили много добре, защото никой не ми бе казал каквото и да било.

„Ще успея да го заблудя“, казах си аз. „Актриса съм, нали така?“ Орлеан ще ми повярва. Може би дори няма да ме разпитва. Нали самият той каза, че мисли доброто на краля, така че когато разбере, че той и семейството му са се спасили, би трябвало да се зарадва.

Всяка нощ се срещах с Орлеан в покоите му и му докладвах. И всяка нощ го лъжех. Лъжех и други — Демулен и Марат, Дантон, Робеспьер, Коло Дербоа^[1], Д'Еглантин^[2] и техните главорези — една противна шайка от якобински бандити, включваща Сантер, пивовар от Сент Антоан; Фурние, контрабандист на ром от Санто Доминго, който присъстваше на всички маршове, бунтове и безредици и Ротонд, учител по английски, който обикаляше якобинския клуб докато Робеспьер говореше и запомняше лицата на всички, които се подсмивват, а после ги пребиваше.

Присъствието на тези мъже ме смущаваше. Не разбирах защо Орлеан ги канеше. Беше ми казал, че иска да помогне на краля, но в същото време седеше в компанията на тези, които искаха да се отърват от всички крале? Защо ги хранеше и поеше, а понякога им даваше злато? Старите ми колебания се върнаха и аз се зачудих дали Орлеан беше искрен, когато ми каза, че иска да помогне на краля. Сигурно бе усетил моето смущение, защото веднъж, след като Дантон си тръгна, той ме прегърна през раменете и рече:

— Запомни едно нещо, врабче. Врагът на моя враг ми е приятел.

Разбрах. Искаше да насъсква едните срещу другите и по този начин да надхитри всички. Думите му ме успокоиха. Поне вече можех да спра да се тревожа за това, въпреки че другите ми тревоги не бяха никак малко. Имах нужда от целия потенциал на актьорската си дарба, за да удържам гласа си равен и да спирам краката си да не треперят докато лъжех Орлеан. Вече бях усещала ръцете му върху тялото си и знаех, че ще ги усетя отново, ако той разкрие измамата ми. След това,

когато останех сама в стаичката си над неговата, аз често повръщах в умивалника от страх.

Бях жадувала за сцената. Бях жадувала за роли. И Орлеан ми ги даде — момче, шпионин, слуга, гражданин, копеле, роялист, бунтовник, патриот, якобинец. Играех всички тези. Има сутрини, през които неговият прислужник, един старец на име Никола, чукаше на вратата ми да ме събуди и аз скачах от леглото, ужасена и със замаян поглед, без да знам коя съм.

Чаках ръцете ми да спрат да треперят, след което измивах лицето си, стягах гърдите си и се обличах. Изяждах рулцата с масло и конфитюр и изпивах кафето, които Никола оставяше до вратата ми, след което поемах към Тюйлери.

По пътя четях афишите и слушах момчетата, които крещяха новините. Винаги бяха едни и същи — лоши. Зимата отново беше тежка. Сена беше замръзнала. В покрайнините на града бродеха гладни вълци. Работниците в провинцията бяха обявили стачка. Австрия и Англия, разярени от това, че кралят бе държан в Тюйлери против волята му, бяха заплашили Франция с война.

Всяка вечер ходех в политическите клубове на корделиерите и якобинците, за да слушам речите на Дантон и Робеспьер — така, както Орлеан ме бе инструктирал. По пътя към вкъщи дрипави мъже пъхаха памфлети в ръцете ми, на които кралят и кралицата бяха нарисувани като кози или прасета, поглъщащи Франция.

— Тази година реколтата е добра — казваха дрипавите мъже, — но защо тогава няма жито за хляб? Защото кралят е наредил то да се крие, за да може парижани да се предадат заради глада.

— Счетоводните сметки на краля бяха направени обществено достояние — казваха те. — Миналата година е платил двадесет и осем милиона ливри, за да погаси комарджийските дългове на брат си. Излива пари в собствените си джобове, докато френските деца плачат от глад.

През повечето дни не знаех коя съм, но знаех едно нещо — нещата не вървяха добре за краля.

Когато на двадесети юни пристигнах в Тюйлери, аз веднага разбрах, че ставаше нещо. Кралицата беше бледа и сърдита. Мадам Елизабет беше раздразнителна като оса. Кралят отказваше да се храни.

Тогава осъзнах, че щяха да избягат още същата нощ и при тази мисъл ме прониза леден страх.

Имаха ли някаква представа какво правят? Нима бяха забравили Бастилията? Щурмът на Версай? И склонността на парижанската тълпа да отделя главите на хората от техните тела? Не бяха ли чули псувните и заплахите, отправяни всеки ден към тях през портите на Тюйлери? Никой ли не им беше казал какво си говорят хората на пазара, където продавачките на риба се заричаха, че ще извадят черните им дробове и ще ги изядат?

Стените на двореца, които ги държаха в затвор, освен това ги държаха в неведение. А сега смятаха да излязат навън, да пристъпят в сърцето на този свят на омразата със своите бели ръце, меки ходила и нежни слова. Щяха да са на сигурно място в Монмеди, но първо трябваше да стигнат дотам.

През този ден бях много нежна с Луи-Шарл, като се осмелих да се опълча срещу гнева на камериерките, за да открадна няколко чаршафа за неговия форт. Откраднах и няколко от любимите му сладкиши от кухнята. По време на вечерята го карах да яде хапка след хапка от бифтека, за да го подсиля за това, което му предстоеше.

След това му помогнах да се измие, облякох нощницата му и след като целуна родителите си, леля си и сестра си, аз го пъхнах в леглото и го завих. Луи-Шарл беше неспокоен и дълго време не можеше да заспи, настоявайки за още и още истории.

— Никога не ме изоставяй, Алекс — рече той, след като свърших последната, „Бялата котка“. — Обеща, че няма да ме изоставиш.

— Няма да те изоставя, Луи-Шарл — отвърнах аз, — но може би ще дойде ден, когато ти ще ме изоставиш.

— Никога няма да те изоставя. И когато стана крал, ще те направя мой главен министър, за да бъдеш винаги до мен.

Усмихнах се при тези думи и му припомних, че под униформата на прислужник бях просто едно момиче, а момичетата не могат да стават министри. После му казах, че трябва да заспива, защото иначе майка му ще бъде нещастна. След като Луи-Шарл се унесе, аз тихо прибрах любимите му оловни войничета и коне, както и любимите му игри „Лото“ и „Дама“ в една малка дървена кутия, която оставих до леглото му, надявайки се, че този, който дойде да го събуди, ще я види

и ще я вземе, за да има с какво Луи-Шарл да се развлича по време на дългото пътуване.

— Лека нощ, Алекс — промърмори той докато излизах от стаята му. — Бог да те благослови.

Бог нямаше да ме благослови. Знаех това. Защото бях заложила на друг. Но заради Луи-Шарл аз се обърнах на прага и прошепнах:

— Бог да благослови и теб, малки принце. И да те пази.

20-ти май, 1795 г.

Беше рано сутринта. Слънцето още не беше изгряло. Бях в стаята си и се обличах за работа. Но изведнъж се озовах на пода, притисната под тялото на Орлеан. Ударите му бяха толкова силни, че седмици след това отпечатъкът от пръстена му се виждаше върху бузата ми, тъмно лилав.

— Къде са те? — крещеше той. — Къде са отишли?

— Кой?

— Да не мислиш, че съм глупав? — извика той и отново ме удари.

— Спрете, моля ви! — изкрещях аз, опитвайки се да изпълзя настрана.

— Няма ги в двореца! Избягали са през нощта. Знаела си, че ще го направят, но не си ми казала! — викаше той.

— Не съм знаела нищо! — излъгах аз.

— Имали са съучастници. Трябвало е да имат. Имало е писма. Пари. Трябва да си видяла нещо.

— Казах ви всичко, което видях. Кълна се!

Последваха още удари, още много, докато накрая му казах истината. За плановете на краля и за мястото, където отиваха. И за това, че кралицата ме бе накарала да се закълна да не издавам тайната им.

— Проклетата глупачка! — извика той. — Какво си направила?

Той стисна жакета ми и ме издърпа нагоре към себе си, докато лицата ни бяха на сантиметър едно от друго.

— Моли се да ги заловят, врабче — изсъска той. — Моли се така, както никога преди не си се молила в мизерния си живот.

Пусна ме и аз паднах на пода. Не виждах, защото лицето ми бе покрито с кръв, но го чух как излиза от стаята. Болеше ме да мърдам, да дишам, да мисля. Не знам колко дълго лежах на пода, но изведнъж чух стъпки.

— Горкото момиче — обади се глас от прага. — Господарят ми е толкова жесток към теб.

Беше старият Никола. Той остави съд с вода на пода до мен и намокри един парцал. Извиках от болка, когато започна да трие кръвта от лицето ми.

— Нещата се развиха зле за херцога — рече той. — Кралят е изчезнал, а с него си отидоха и надеждите на херцога.

— Нещата се развиха по-зле за мен — казах аз.

— Херцогът е бесен и има причина за това. Ако кралят стигне Австрия, той ще събере армия. Ще си върне Франция.

— Тогава защо не се радва? Той ми каза, че мисли доброто на краля. Има ли нещо по-добро от свободата?

Никола се засмя.

— Не разбирам защо това ти е смешно — казах аз.

— Знам, че не разбираш и именно затова той реши да използва теб. Сляпа си, малката. Сляпа за всичко друго, освен за собствените си амбиции. Орлеан е следващият наследник на трона, ако бурбонският род измре. Не знаеш ли това?

Не знаех и не ме интересувах. Вече не го слушах. Беше ми дошло до гуша. От Орлеан. От Никола. Опитах се да стана.

— Какво правиш? — попита той.

— Ще се махна от това място. И от дявола Орлеан. След като кралят вече не е тук, той няма за какво да ме използва.

Никола грабна ръката ми. Вече не се смееше.

— Чуй ме, дете — каза той. — Не си тръгвай оттук, освен ако не можеш да се скриеш някъде много, много далече.

Той вдигна съда с вода, изхвърли кървавата вода през прозореца и ме остави.

Аз легнах обратно на пода. Няколко часа по-късно успях да се надигна и допълзях до леглото си. Няколко дни по-късно вратата се отвори и Орлеан влезе в стаята ми. Сбърчи нос при миризмата.

— Заловени са. Лош късмет за тях. Добър късмет за теб — каза той и хвърли вързоп от прани дрехи на леглото. — Измий се и се

връщай на работа. И врабче...

— Да.

— Излъжи ме отново и няма да допълзиш до леглото си, а до гроба.

Затварям дневника и вдигам глава.

Виждам Алекс, която лежи на пода на стаята си, пребита и покрита с кръв.

Виждам Луи-Шарл, в неговата студена, тъмна килия.

Виждам Труман, който ми маха за сбогом.

Виждам майка си, която седи на края на болничното си легло.

Виждам очукано синьо рено, което се отдалечава от мен. Виждам как взима завоя в края на улицата и изчезва.

След това оставям дневника на леглото и глътвам три хапчета „Куелифай“. Защото няма как да изкарам предстоящия ден, да не говорим за остатъка от живота си, само с едно.

---

[1] Жан-Мари Коло Дербоя (1749–1796) — френски актьор, драматург и революционер. — Б.пр. ↑

[2] Филип Франсоа Фабр Д’Еглантин (1750–1794) — френски актьор, поет, политик и революционер. — Б.пр. ↑

48.

Амаде Малербю е бил рок звезда.

Стоя пред портрета му, нарисуван от Жан-Батист Грьоз^[1] през 1797 г., но сякаш гледам снимка на Мик Джагър, направена от Ани Лейбовиц^[2] през 1977 г. Малербю носи бяла риза, отворена на врата. Дългата му черна коса се спуска по раменете му. Има плътни, чувствени устни, скули, които сякаш са изваяни от скулптор и тъмни, живи очи. Виждам съм репродукции на този портрет в книги, но те не могат да бъдат сравнявани с оригинала.

Малербю седи на стол и държи червена роза. Трън от стъблото ѝ го е убоил. Кръв капе от един от пръстите му. На масата до него има две миниатюри в рамки на мъж и жена. Мъжът е чернокос и черноок. Жената е руса и красива. Те също държат рози.

Паметна плоча на стената обяснява, че хората, изобразени на миниатюрите, са Малербю и жената, в която той бил влюбен. Тъй като композиторият никога не се е женил, историците предполагат, че връзката приключила злощастно — тази теория е подкрепена от присъствието на розите в миниатюрите и от розата в ръката на Малербю. Красавица, чиито тръни му пуснали кръв.

Вглеждам се в розата. Начинът, по който венчелистчетата са нарисувани, размерът на тръна — сигурна съм, че съм виждала тези неща и преди, но не знам къде. Правя крачка назад и снимам портрета. След това продължавам нататък и снимам обезщетените тапети, изрисувани на ръка, старите синкавочервени завеси, гледката от прозорците.

Не е лесно. Чувствам се като ходещ мъртвец. Хапчетата „Куелифай“ ми подействаха. Поспах малко и успях да изпъля от кревата около обяд, да се изкъпя и да прекося Париж на път за „Боа дьо Болон“.

Тук съм от около час, правейки снимки за дипломната си работа. Позволяват ми да използвам фотоапарат, но само ако не включвам светкавицата. Балната зала на първия етаж е била превърната в

концертна зала, а всички останали помещения в къщата са част от музея, в който са изложени вещите на композитора. Досега снимах една вихуела^[3], една барокова китара и една мандолина, принадлежали на маестрото, както и негови дрехи, мебели, няколко кафеварки, партитури и статуетки.

Ходя от стая в стая, правейки още и още снимки. Отново минавам покрай портрета и изведнъж си спомням къде бях видяла тази роза — на един герб в къщата на Джи. Той каза, че гербът бил много стар и принадлежал на графовете Оверн. На него имаше надпис: „От кръвта на розата израстват лилии.“

Чудя се дали имаше някаква връзка. Едва ли. Каква можеше да е тази връзка? Най-вероятно розата на Малербю символизираше изгубената любов. Както пишеше на паметната плоча.

Очите ми отново намират очите на Малербю, толкова тъмни и живи. Съчувствам му. Чувствам се като него. Не защото е бил гениален композитор, а защото е имал нещастна любов. Чудя се дали разбитото му сърце е вдъхновило изумителната му музика. Чудя се какво е станало между него и красивата блондинка.

Може би са се скарали. Може би тя се е влюбила в друг. Може би баща ѝ не е одобрявал музикантите. Може би е живяла в Бруклин.

— След малко започва концерта, госпожице — казва ми мъж от персонала на музея. — Той е част от нашите съботни събития. Ако искате да присъствате, по-добре отидете да си намерите място.

Поглеждам часовника си — четири часа. Казвам му, че много бих искала да присъствам, но трябва да се връщам в къщата на Джи. Чака ме още много работа.

Дарявам Малербю с един последен поглед. Виждам толкова много тъга в тези очи. И толкова много музика.

— Искан ми се да знаех какво ти се е случило — прошепвам аз.

Насочвам се към вратата и излизам. Затварям я зад гърба си, но не преди да чуя самотен писък на китара.

---

[1] Жан-Батист Грьоз (1725–1805) — знаменит френски живописец и гравьор. — Б.пр. ↑

[2] Ани Лейбовиц — може би най-известният фотограф на 20 в., автор на прочути и провокативни снимки на Джон Ленън, кралица

Елизабет II, ЛеБрон Джеймс, Майли Сайръс, Леонардо ди Каприо, Упи
Голдбърг и много други. — Б.пр. ↑

[3] Вихуела — испански струнен инструмент от семейството на
лютнята и китарата, популярен от 13 до 16 в. — Б.пр. ↑

49.

Почти съм готова. Още малко.

Портретът на Малербю на екрана на лаптопа ми изчезва. Неговото концертно в ла минор продължава да звучи. На екрана се появява текст:

„... и наследството на Малербю, който е бил както дете на времето си, така и извън времето, отеква през вековете, вдъхновявайки Beatles и Бетховен, The White Stripes и Стравински.“

Текстът изчезва и музиката спира. Запазвам файла и затварям PowerPoint. След това съчинявам имейл до баща ми, прикачвам файла и натискам SEND. Вече му изпратих плана. Сега има всичко. Свърших.

Изключвам лаптопа и отнасям чашата си с кафе в кухнята. Събота вечер, почти единадесет. Нямам представа къде е той. Каза ми, че ще закъснее, но не знаех, че ще закъснее толкова много. Наистина се надявах да прочете плана още тази вечер, за да разбере какво мисли, преди да си легна. Добър е. Знаем това. Но все още имам нужда от неговото одобрение, за да се кача на самолета. Решавам да го изчакам да се прибере.

Отивам в стаята си, вадя големия куфар от килера и започвам да прибирам вещите си вътре. Намирам паспорта и билета си и ги оставям на нощното шкафче, за да ми бъдат подръка за утре. След това се просвам на леглото и отварям дневника на Алекс. Бях решила, преди да тръгна да го оставя на масата в трапезарията, заедно с бележка, адресирана до Джи. Но първо искам да го дочета. Остават ми само няколко страници.

21-ви май, 1795 г.

Тази нощ вали. Не мога да изляза. Дъждът ще съсипе ракетите ми.

Вместо това стоя на масата си с перо и мастило и пиша на светлината на една догаряща свещ. В стаята си в „Кралския дворец“. Не харесвам тази стая. Още има кървави петна по пода от онзи път, когато Орлеан ме преби. Тук е тъмно и студено, но не смея да запаля огън. Рискувам достатъчно с идването си тук.

Властите отнеха двореца от Орлеан преди две години, през деветдесет и трета — същата година, през която го убиха. След това направиха двореца държавна собственост. Плячкосаха всички ценни вещи, без тези, които бяха мои. Не знаеха къде да ги търсят. Няколко от стаите на Орлеан сега се използват за правителствена работа, но по-голяма част от двореца стои празен, а повечето врати са заключени с катинари. Все пак човек все още може да влезе вътре, ако знае как. Има проход между мазето на кафене „Фой“ и кухнята на двореца. Едно време го използваша шпиони. Интриганти. Доносници. Сега го използвам аз, за да вляза в стаята си, а обирджията Беноа ме кара да му плащам за тази привилегия.

Дъждът се усилва още повече докато пиша. Излива се върху покрива като водопад. Искан ми се да се излива върху мен. Да измие всичките ми грехове. Да ме удави. Да отдели плътта от костите ми. И болката от сърцето ми.

Днес подкупих един страж от Храма. Той ми каза, че са извикали лекар, който да прегледа Луи-Шарл, защото момчето вече не можело да стои право. Отказвало да говори и да яде.

Какви са тези, които могат да причинят това на едно дете — тези, които говореха за Свобода, Равенство и Братство? Какъв е този прокажен свят, който би позволил подобно нещо?

Закривам лицето си с ръце, за да приглуша хлиповете. И изведнъж го чувам — звук на стъпки в стаята ми. Вдигам глава. Орлеан. Стои до камината и гали лавицата с пръсти. Палтото му е започнало да се разлага. Кръвта е втвърдила дантелената яка около врата му.

Бърша очите си.

— Мъртвите самотни ли са? — питам го.

— Никак.

— Нима ви липсва Париж? Затова ли сте дошъл?

— Да ми липсва? Станал е толкова досаден, че едва го разпознавам.

— Тогава защо сте тук? Само за да ме тормозите?

— За да те убедя да се махнеш. Разобличили са Фовел. Няма да го арестуват. Още не. Ще го използват, за да те заловят.

— Няма да се махна.

— Няма смисъл. Рискуваш живота си за нищо.

— Рискувам живота си за него. Докато той е жив, значи има надежда. Може да го освободят. Времената се менят. Сърцата на хората се променят.

Смехът на Орлеан звучи като мъртви листа, подети от вятъра.

— Нищо не се променя, освен имената на продажниците, които ръководят парада — казва той. — Кажете ми, врабче, какви са тези страници? Твоето завещание? Признание? Изкупление за многото ти грехове? Защо ги пишеш?

— Това е един опис — казвам му аз. — Една хроника на Революцията.

— За какво?

— За да открия отговор на всичко това. Трябва да е някъде тук. Някъде в тези страници, във всичко това, което се случи. Трябва да има някаква причина. Ще я открия.

— Поредната хроника? Колко досадно — отговаря Орлеан. — Всеки никаквец в Париж в момента пише хроника или дори по-лошо — мемоар. Хората пишат неща като: „Революцията започна, защото кралят изхарчи твърде много пари“. Или: „Революцията започна, когато кралят заключи залата, където съсловията трябваше да проведат срещата си“. Но всички грешат. Знаеш ли защо започна, врабче? Не мога да си представя, че знаеш. Ти не се интересуваши от свобода, равенство или братство. Интересуваши се единствено от слава и богатство и би продала душата си за тях. Би продала? Какво казвам? Продаде!

— Моля ви, сър, оставете ме сама.

Но не ме оставя. Вместо това тръгва из стаята, с ръце, стиснати зад гърба.

— Ако искаш отговор, ще го получиш — казва той. — Ще ти разкажа историята на Революцията, врабче. Слушай внимателно — тя няма нищо общо с краля. Кралете обикновено нямат нищо общо с

революциите. Революциите не са в техен интерес. Тя започна с малки неща, случващи се на малки хора. Започна с лошия актьор Коло Дербоа, освиркан на сцената. С шарлатанина Марат, изхвърлен от Академията заради идиотските си теории. С Фабр Д'Еглантин, най-нескопосаният драматург във Франция, четящ лошите си рецензии. Но най-вече започна с Максимилиен Робеспьер. Представи си го на седемнадесет — приет поради нечие милосърдие в лица „Луи ле Гранд“, опърпан и без майка сред синовете на богатшите. Но тъй като е добър оратор, пълен с идеи, го избират да произнесе училищната реч пред краля и кралицата. През този ден вали дъжд. Той чака отвън, както повеляват законите на етикета. Чака час. Два часа. Четири часа. Най-накрая кралските особи пристигат. Те прикриват прозевките си докато Робеспьер говори и си тръгват в мига, в който свършва. Измръзнал и измокрен, със съсипани обувки, Максимилиен се връща в стаята си и никога не забравя. Нито един от тях не забравя. Те чакат. Не знаят какво. Но знаят, че нещо се задава. Чувстват го всеки път, когато преминаваща карета ги пръска с кал. Всеки път, когато стоят пред кафенета и гледат хората вътре. Всяка нощ, докато спят на тесните си легла, припомняйки си всички пренебрежителни и подигравателни думи, изречени по техен адрес през този ден. Чувстват го и то ги кара да изпитват трепетно очакване.

Обръщам гръб на Орлеан, но това не го кара да замълчи.

— През пролетта на 1789 г. — продължава той, — страната е разорена и навсякъде, на всеки ъгъл, във всеки клуб, кафене и салон, звучат гневни речи, произнасяни от хора с копринени палта и меки ръце — Демулен, Дантон, Робеспьер, Сен Жюст^[1], Хебер, Марат. Нито един от тях не е роден в Париж, но всички идват тук. Всеки недоволен французин идва тук, със сърце, пръскащо се от болка и яд и глава, пълна с мисли за слава и отмъщение и обвинява краля за всеки един провал в живота си. Тези мъже са сладкодумни. Те трогват тълпата. През лятото вече има метежи по улиците. Бастилията пада. Продавачките на риба щурмуват Версай. И изведнъж тя се случва — Революцията. Тя ни обещава ново начало, нова красива зора. Златен век на свобода за всички. И ние вярваме в тези обещания с цялото си сърце. За известно време. Преди нещо, наречено гилотина, да се появи на площад „Луи XV“. Преди да се появят колите, извозващи хилядите екзекутирани. Сега живеем в периода след нея. След Революцията.

След Правата на човека. След конституцията. След кланетата. След монархията. След тази или онази фракция. След войните. След Червения терор. Сега носим муселин, а не сатен. Затягаме обувките си с черни ленти, вместо със сребърни катарамии и не слагаме пудра на косите си. Всички сме равни. Най-смердливият просяк е равен на краля и всеки нескопосан бояджия се мисли за Микеланджело. Но острието продължава да се издига и спуска. Глави продължават да падат в кошниците. Едно невинно дете продължава да страда, заключено в тъмна и студена килия. Знаеш ли защо, врабче? Не? Ще ти кажа. Защото след всички разбити надежди, ние се събудихме от кошмара и видяхме, че грозните все още не са красиви, а глупавите все още не са станали умни. Че този пее по-добре от онзи. Че наеха него вместо мен. Че нейната крава дава повече мляко от моята. Че те имат по-голяма къща от нашата. Че той се е оженил за момичето, което аз обичах. И нито един декрет, афиш, закон или декларация не може да промени това.

Той скръства ръце пред гърдите си и казва:

— Ето! Това е моята хроника. Как ти се струва?

— Много прилича на вас, сър — изобщо не ми харесва.

— Хайде стига! Къде сбърках, според теб?

Представям си тъмната и студена килия. И умиращото дете, заключено вътре. И изведнъж мъката ме залива. Сякаш съм паднала в дълбок кладенец, а мъката е черната вода, която влиза в устата, очите и ушите ми. Не мога да видя, чуя или вкуся нещо друго, освен отчаяние.

— Каж ми! — излайва Орлеан. — Къде сбърках?

— В началото — отговарям аз. — Когато говорихте за душата ми.

— Няма грешка. Това е истината.

Вдигам очи, заслепени от сълзи.

— Не е, сър. Да, наистина щях да продам душата си, щях да го направя без колебание, защото тя е малка и няма стойност за мен. Но това, което ми взеха, не беше душата ми. Беше сърцето ми.

23-ти май, 1795 г.

Заловиха ги във Варен и ги върнаха в Париж.

Направиха твърде много грешки. Но кой би очаквал друго? Кой би очаквал хора, които не можеха сами да се обличат, изведнъж да измислят перфектен план за бягство? Кралицата се изгуби на път за каретата и ги забави. Счупи се едното колело. И един придружител, който трябваше да ги чака, не дойде навреме.

Бяха само на двадесет километра от Монмеди, когато ги заловиха. Как е възможно един прахосан час, няколко километра и едно счупено колело да свалят крал, да дадат началото на война и да променят една страна завинаги?

Един пощенски началник ги видял в Сент-Менеулд и ги познал. Метнал се на коня и хукнал след тях, изпреварил ги при Варен и вдигнал тревога. Извикали войници. Кралят бил задържан. Членове на Събранието поели към Варен и настояли той да се върне в Париж. Армия от шест хиляди души, съставена от войници и граждани, го съпроводи до столицата.

Хиляди души се бяха наредили от двете страни на пътя за Париж, за да видят краля. Аз бях сред тях, надявайки се да зърна Луи-Шарл, но не успях. Мислех, че хората ще псуват и ще обиждат, но когато каретата влезе в града, всички се смълчаха. Настана пълна тишина. Никой не свали шапката си. Никой не се поклони. Преструвките бяха свършили. Хората знаеха, че кралят искаше да изостави тях и тяхната революция и бяха решили и те да го изоставят.

Когато стана ясно, че кралят е избягал, в Париж избухнаха бунтове. Хората замеряха негови статуи с камъни. Трошаха табелите на кръчми и магазини, на които бе изрисувана неговата емблема. Гневът им не отшумя при неговото завръщане в града. Имаше призови кралят да абдикира. Десетки хиляди се струпяха около Събранието, настоявайки за република. Орлеан ми нареди да отида с тях, така че отидох, с триколяра закачен с карфица за жакета ми.

Но кралят не абдикира. Дантон се разбесня и обвини Събранието, че пренебрегва волята на народа, тъй като не желае да го принуди. След това Дантон изготви петиция за свалянето на краля от трона. Той и последователите му помолиха гражданите да дойдат на подписването в „Шам дьо Мар“. Стекоха се хиляди. Отначало тълпата бе миролюбива, но скоро избухнаха боеве. Извикаха стражите да потушат бунта и те стреляха в тълпата, убивайки петдесет души. Имаше арести. Беше обявено военно положение. Забраниха всички

вестници. Есента премина в зима. Падна сняг и задухаха ледени ветрове, но дори те не успяха да охладят горещата ярост на Париж.

Кралете на Европа ни обявиха война, уплашени от начина, по който се бяхме отнесли с краля. Прусия, Англия, Австрия и Испания — всички бяха срещу нас.

Радикалите в Събранието ставаха все по-многобройни. Те нападнаха църквата и си присвоиха всичките ѝ богатства. Нападнаха емигрантите. Благородниците, напуснали Франция, бяха обявени за предатели и техните земи и владения бяха конфискувани. Тези, които бяха останали, също бяха заподозрени в антиреспубликански симпатии. Хитрият Орлеан преименува „Кралския дворец“ в „Дворец Егалите^[2]“. Смени и собственото си име и вече се казваше Филип Егалите. Стана депутат, отказа се от благородническата си титла и изпрати двамата си най-големи сина да воюват с Прусия. Това му спечели малко време.

1791-ва премина в 1792-ра година. Отново дойде пролетта, а с нея и нови размирици. На запад хората се разбунтуваха срещу Революцията. Заплашиха с гражданска война. През юни кралят отказа да подпише заповед за назначаването на служба в Париж на допълнителни двадесет хиляди войници, които да защитават града от чуждестранни завоеватели. Хората започнаха да говорят, че той иска в града да нахлуят чужди армии, защото това би му помогнало да се закрепят на трона. Парижаните още повече побесняха и щурмуваха Тюйлери. Проникнаха в покоите на краля и го заплашиха със саби и пистолети, принуждавайки го да си сложи боне с триколюра. Бяха го обсадили с часове, но кралят показа смелост и не се поддаде на заплахите. В шест часа кметът на Париж най-накрая пристигна и убеди тълпата да се разотиде.

Но преди това да стане, аз имах чувството, че пак преживявам падането на Версай. Бях там, в двореца, отново назначена като слуга на Луи-Шарл. Когато тълпата нахлу вътре, кралицата нареди на стражите си да отведат Луи-Шарл и Мари-Терез в спалнята ѝ и да ги заключат вътре. Каза ми да отида с тях. През целия ден си играх с Луи-Шарл, докато Мари-Терез плетеше. Постарах се да бъда весела и жизнерадостна в присъствието на децата, но всяка секунда очаквах тълпата да разбие вратата и да ни изколи.

През юли пруският херцог на Брънсуик обеща, че при повторно нападение над краля, цял Париж ще си плати скъпо за това. Думите му

бяха отпечатани във всеки вестник и се обсъждаха на всеки ъгъл. Всички знаеха, че това не беше празна заплаха, защото армиите му напредваха към Франция. Но дори това не уплаши Париж. На десети август, подкокоросани от горещите слова на Дантон и вбесени от истеричните писания на жълтите вестници, хората отново щурмуваха Тюйлери.

Не се бях върнаха в „Кралския дворец“ през нощта на девети срещу десети. Боях се за Луи-Шарл и помолих да ми позволят да остана с него. През цялата нощ биеха камбани, зовящи всички парижани да се съберат. Чух ги и отново си спомних Версай и как жените бяха щурмували двореца с кръвожадни намерения в сърцата си.

Кралят също ги чу. Той мобилизира собствените си войници и охраната на двореца беше удвоена, но на сутринта кралят осъзна, че нямаше надежда. Целият Париж бе излязъл на шествие против него. Аз бързо облякох Луи-Шарл и му дадох да закусва, след което бяхме изведени от покоите му и от двореца и вкарани в сградата на Събранието.

Кралят бе решил да потърси убежище за себе си и семейството си в Събранието. Депутатите, след кратко колебание, решиха да му го дадат, като го заточиха в Храма — една древна и грозна каменна крепост.

Беше ми наредено да отида с тях, като прислужник на Луи-Шарл. Тази нощ им помогнах да оправят леглата си. Постлах чаршафи на креватите и им сервирах скромна вечеря. След това отново отказах да си тръгна, защото бях чула изстрели от Тюйлери, а дворецът не беше толкова далече от Храма. Спах на пода до леглото на Луи-Шарл. Някой ми предложи нощница, но аз я отказах. Отвърнах, че искам да бъда облечена и готова за действие, ако се наложи, но истината беше, че просто не можех да се съблека тук. Другите слуги или някой страж щеше да види, че не съм момче. Щяха да ме отведат при надзирателя, който щеше да разбере, че съм шпионин и да нареди да ме хвърлят в затвора.

Когато късно вечерта на следващия ден се върнах в „Кралския дворец“, аз бях сигурна, че насието беше свършило. Бяха изклали стражите на краля. Той самият вече бе напълно безпомощен. Какво повече можеха да му направят? Надявах се да го изпратят в

провинцията, да живее в своето имение в Сен-Клу. Там щеше да ловува и да си играе с ключалки и катинари, тъй като обожаваше да прави и двете неща. Кралицата и Мари-Терез щяха да се разхождат из градините. Луи-Шарл щеше да тича на свобода.

Орлеан ме чакаше в двореца. Сграбчи ме в мига, в който влязох в покоите му и ме завлачи към кабинета си.

— Къде, по дяволите, беше? — извика той.

Разказах му какво се бе случило. Той не пожела да седне докато ме слушаше, а вместо това крачеше из стаята.

— Изпитанията свършиха. Сигурна съм — казах аз, когато свърших разказа си. — Нали няма да има повече бунтове?

Може би бях очаквала отговор от него, но във всички случаи не го получих. Вместо това той рече:

— Радвам се, че са ти наредили да ги последваш в Храма. Ще вършиш работата си там и ще я вършиш добре, точно както в Тюйлери. Не давай поводи на надзирателя да се отърве от теб. А на мен не ми давай причина да се съмнявам в теб. Идвай тук, след като свършиш, независимо колко е късно, за да ми докладваш. С кого се среща кралят. На кого пише. Кога спи, яде, сере.

— Но защо? — попитах аз. — Мислех, че всичко е приключило. Мислех, че...

Той рязко се завъртя към мен.

— Мислиш глупости! — извика той. — Да, кралят е свален от трона, но кой ще заеме неговото място? Кой ще управлява? Избухливият Дантон? Коварният Робеспьер? Двамата ще се борят за тази привилегия и който спечели, ще управлява Париж, но не и Франция. В Лион, Нант и цялата област Венде хората все още искат своя крал. Да е свършило? Господи, колко си глупава. Не е свършило. Едва е започнало.

Орлеан бе прав за това, както и за много други неща. След падането на Тюйлери, камбаните не спряха да бият. Пруските войски нахлуха във Франция. Градските порти бяха затворени. На гражданите им бе наредено да стоят по домовете си. Бригади от Сент-Антоан патрулираха улиците и арестуваха всеки, заподозрян в това, че е враг на Революцията. Хиляди бяха хвърлени в затвора. Благородници бяха арестувани, просто защото бяха благородници. Свещеници, защото отказваха да поставят Революцията преди Господ. Заедно с тях към

мръсните и пълни с плъхове килии на парижанските затвори поеха стотици фалшификатори, крадци, просяци и проститутки.

В края на август крепостта Валми, последната преграда пред армиите на Бърнсуик по пътя им към столицата, бе завладяна. Цивилни доброволци от Париж се въоръжиха и хукнаха към фронта. Хората, които останаха в града, също се въоръжиха кой, с каквото може и зачакаха, полудели от страх и напълно сигурни, че всеки момент прусаците ще нахлуят през портите и ще ги изколят.

И тогава то дойде. Не прусаците. Не англичаните. Не австрийците.

Нещо много по-лошо.

Втори септември, 1792 г.

25-ти май, 1795 г.

Сякаш някой бе отишъл в парижките гробища, бе слязъл в тунелите на катакомбите и бе продължил още по-надолу, до самите порти на Ада, за да освободи демоните на Луцифер и да ги насъска срещу града.

„Кой направи това?“, чудех се аз, докато крачех из стаята си, пребледняла от ужас. „Кой отвори портите на Ада?“

Всичко започна с един дрезгав шепот. На улицата. В кафенетата. На пазара. Затворниците са замислили въстание — роялистите, свещениците, всички врагове на Революцията. Това твърдяха шепотите. Когато армиите на Бърнсуик дойдат тук, враговете на Революцията ще се присъединят към тях и ще избият всички в града. Шепотите ставаха все по-силни и по-силни и накрая се превърнаха в бойни възгласи.

Бях в Храма и сервирах вечерята, когато за първи път чух виковете. Под прозорците на стаята, където кралят и семейството му вечеряха, се бе събрала тълпа. Един страж погледна през прозореца с мазна усмивка, след което каза на кралицата, че трябва да види своята приятелка, принцеса дьо Ламбал. Веднага след това всички видяхме руса глава, забита на кол, която тълпата бе вдишала до прозореца. Кралицата припадна. Аз хукнах да дръпна завесите и видях множеството, събрало се долу, което крещеше и се заливаше от смях.

Горещо се надявах, че стените на Храма бяха по-дебели от стените на Тюйлери.

Останаха часове, като пееха своите песни, пиеха, заплашваха краля със смърт, заричаха се, че ще щурмуват Храма и самите те ще го убият. Най-накрая надзирателят излезе при тях, заобиколен от хората си, и ги прогони. Те му казаха, че добрите граждани на Париж трябва да изпразнят затворите от предателите на Революцията и че кралят е най-големият предател от всички. Надзирателят им отвърна, че повечето престъпления на краля още не са били открити и че самите те могат да се озоват в затвора, ако посмеят да ограбят френския народ от справедливото му наказание.

Това ги отрезви. Спряха със заплахите и се разотидоха, а надзирателят се прибра вътре.

— Това не са добрите граждани на Париж — рече той на един от хората си. — Познавам някои от тях, защото повечето са били в затвора.

Той нареди броят на стражите пред портата да бъде удвоен, след което отпрати мен и трима слуги, които работеха в кухнята, вкъщи. Аз поех на юг, минавайки по най-тесните улички с надеждата да избегна пазарите и други места, където се събираха тълпи. Но завих по една уличка, на която имаше пивница и не след дълго видях, че пред нея се бе събрала тълпа. Опитах да се върна, преди да ме видят, но беше твърде късно. Една жена ме бе забелязала.

— А, какво красиво момче! — извика тя. — Ела тук, приятелю! Принцесата иска да те целуне!

Бяха свалили главата от кола и я бяха оставили на една маса. Един пиян мъж ощипа безкръвните бузи. Друг целуна белите устни. Трети погали косата. Искях да изпищя. Да закрия очи. Да избягам. Но не посмях. Знаех, че ще хукнат след мен.

— Не си ли актриса? — прошепнах си аз. — Време е за представление.

— Пфу! Не искам да целувам проклет аристократ! — извиках в отговор аз. — Принцесата може да ме целуне точно тук!

Обърнах се и се пляснах по задника. Те завиха от смях. Един ме шляпна по гърба. Друг ми даде да пия. Трети, който нито беше пиян, нито се заливаше от смях, започна да ме разпитва:

— Кой си ти, момче? Къде отиваш?

Казах му, че съм прислужник в Храма, на път за вкъщи. Попита ме дали съм патриот и аз му отвърнах, че съм. Бях закачила триколяра на жакета си, а на копчетата му бе изписано „Живей свободен или умри“. Като видя това, той ме нарече „истински син на Франция“. Каза ми името си — Жан. След това ме помоли да остана. Прекарах повече от час с тях. Пихме, смяхме се, пяхме.

После Жан каза, че е време да се връщат на работа. Той събуди заспалите и им обеща, че след като свършат работата си, ще има още вино. Опитах да си тръгна, но той не ми позволи.

— Трябва да спя — казах му аз.

— Враговете на Революцията никога не спят — отвърна той. — Нейните защитници също не бива да спят.

— Къде отиваме? — попитах аз.

— Обратно в „Ла Форс“.

Той се обърна да говори с друг и аз се зарадвах, защото вече не можех да играя. Беше ме обзел отчаян страх. Знаех какво беше „Ла Форс“ — затвор. Същият затвор, в който бяха държали принцеса дьо Ламбал. Опитах се да изостана, да се изплъзна някак, но тълпата ме бе понесла и нямаше начин. Чух писъците още преди да видя стената на затвора.

— Хайде, момче! — извика Жан и ме издърпа през портата. — Ще полеем дървото на свободата с кръвта на нейните врагове!

В двора имаше мъже. Гореше огромна клада. До нея бяха нахвърляни телата на мъже и жени. Всичките мъртви. Докато стоях там, онемяла от шок, покрай мен изтича жена. Роклята ѝ бе съдрана. Трима мъже я гонеха и се смееха. Тя изпищя, когато един от тях я сграбчи.

— Моля ви! — крещеше тя. — Помогнете ми!

Тежък прът се приземи върху главата ѝ и писъците ѝ секнаха.

Жан пхна нещо в ръцете ми. Погледнах го. Беше дъга на бъчва, осеяна с пирони.

— На работа, граждани! — извика той.

Хвърлих оръжието на земята. Жан ме грабна за яката.

— Вдигни го!

Отказах и той ме удари с юмрук в лицето. Опитах се да го отблъсна, крещях и ритях, но бях сигурна, че ще бъде следващата на кладата. Изведнъж някой извика:

— Жан! Чакай! Пусни го! Той е от хората на херцога!

Беше Ротонд. Бях го виждала в покоите на Орлеан. Много пъти.

— Защо да го пускам? Не му вярвам — отвърна Жан. — Той не е патриот. Мек е като жена. И като предател.

— Казвам ти, един от хората на Орлеан е. Ако го убиеш, ще отговаряш пред самия него — рече Ротонд.

Жан се изплю.

— Тръгвай, момче — изръмжа той и ме блъсна толкова силно, че паднах на калдъръма. — Връщай се при господаря си. Кажи му, че вършим работата си.

Полудяла от страх и цялата разтреперена, аз се изправих на крака и хукнах. Улиците, по които минавах, бяха тъмни. Такива бяха и къщите по тях. Започнах да чукам на вратите, надявайки се, че някой ще ме приюти, защото не бях сигурна, че краката ми ще издържат прехода до двореца. Никой не ми отвори. Добрите граждани на Париж бяха заключили вратите си и се бяха скрили, както обикновено правеха добрите граждани навсякъде. Ако не бяха добрите граждани, нямаше да има кланета.

Придържах се към сенките, докато тичах, и всеки път, когато чувах стъпки, се мушвах в някоя странична уличка. Най-накрая стигнах двореца, едва успях да изкача стъпалата до стаята си и рухнах на леглото. След около минута влезе Никола, който ме отведе при Орлеан.

— Разкажи ми — каза той, когато влязох в спалнята му.

Направих го. Разказах му всичко, което бях видяла, с безизразен, монотонен глас. Главата на принцесата. Тълпата пред Храма. И „Ла Форс“.

— Имаше толкова много тела — казах аз. — Тела с отсечени ръце и крака. Някои без глави. Мъжки тела. Женски тела. Едното беше на момче. Едва ли е било на повече от дванадесет.

Орлеан се готвеше да излиза — обличаше се пред огледалото. Но не обичайните за него скъпи дрехи, а доста по-семпло облекло. Сложи си сиво палто и обикновена филцова шапка. Така изглеждаше като напълно различен човек. Изглеждаше като мъж, който може да мине по всяка улица в Париж. Мъж, който можеше да остане незабелязан в тълпата. Периферията на шапката му хвърляше сянка над лицето му,

но аз все още виждах очите му в огледалото, блещукащи на светлината от свещите, тъмни като нощта.

Изведнъж дъхът ми секна.

Бях виждала този мъж преди. През една друга ужасна нощ — нощта, когато щурмувах Версай. Спомних си мъжа, който сновеше из тълпата, с шапка, скриваща лицето му, и раздаваше златни монети и шепнеше за бунтове и убийства. Неговите очи също бяха черни като нощта.

Орлеан се обърна към мен.

— А, врабче — рече той. — В какви времена живеем.

Аз кимнах, защото бях загубила дар слово.

— Струва ми се, че Париж е полудял.

— Да — прошепнах аз. — Така е.

Той се приближи и ме изгледа преценяващо.

— Изглеждаш зле — каза той, напълни една чаша с бренди и ми я подаде. — Изпий това. Ще ти се отрази добре.

Веднага щом вратата се затвори зад гърба му, краката ми започнаха да треперят. Чашата падна от ръката ми и се разби на мрамора. Защото вече знаех кой беше човекът, насъскал демоните срещу нас.

— Защо? — прошепнах аз в тишината на стаята. — Защо?

Отговориха ми гласове. Гласове в главата ми. Притиснах ушите си с ръце, но не успях да ги заглуша.

Жан убиецът: Връщай се при господаря си. Кажи му, че вършим работата си.

Луи-Шарл: Мама не го харесва. Каза, че се прави на ренегат, но всъщност иска да седне на трона.

Самият Орлеан: Врагът на моя враг ми е приятел.

Беше ме лъгал през цялото време. Не искаше да помогне на краля. Кралят беше негов враг, а революционерите, които бяха врагове на краля, бяха негови приятели. Неговото злато бе купило техните шествия и бунтове. Неговото злато бе купило нещата, които бях видяла тази вечер.

Започнах да налагам главата си с юмруци, опитвайки се да изкарам това знание от мозъка си.

— Защо? — изпищях аз в тишината на стаята. — Защо, проклет да си, защо?

Обзе ме дива ярост. Грабнах един свещник и го хвърлих към стената. Счупих една ваза. Отнесох всички шишета и четки от една масичка.

Изведнъж някой ме хвана през раменете и чух глас, който викаше:

— Спри! Спри!

Беше Никола. Изплъзнах му се и продължих да руша — късах дрехите на Орлеан, чупех вещите му. Накрая старецът ме зашлеви през лицето.

— Какво? Какво се е случило? — попита ме той.

— Бил е той. Бил е Орлеан — отвърнах аз. — Той стои зад кланетата. Той е платил за тях.

— Дръж езика си зад зъбите — скара ми се Никола. — Говориш за неща, които не разбираш.

— Аз му повярвах. Повярвах му, че иска помощта ми, за да може да помогне на краля — казах аз. — Това бяха думите му — че иска да помогне на краля.

Никола се засмя.

— Повярвала си му, дете? Или ти се е искало да му повярваш? Предполагам, че няма значение. И в двата случая ти си тази, която е била изиграна — рече той. — Херцогът иска само едно нещо на този свят — да управлява Франция. Тази вечер помага на революционерите да се отърват от враговете си. Златото му купува услугите на най-големите отрепки в Париж, които вършат грозната работа на Революцията. Революционерите му дължат много и скоро ще му се издължат. Скоро ще го направят свой крал.

— Не ти вярвам. Революционерите искат да се отърват от всички крале. Казвали са това милиони пъти.

— Това, което революционерите искат да направят, и това, което трябва да направят, са две различни неща. Революцията е изправена пред ръба на бездната. Ако прусите не я унищожат, роялистите ще го направят. Трябва ни силна фигура, която да ни управлява. Трябва ни човек, който всички да приемат. Орлеан е този човек. Той е рядък вид — якобински принц на кръвта, както благородник, така и революционер. Той е единственият, който може да обедини разединената Франция.

— Но Франция има крал. Луи все още е крал — отвърнах аз.

— Не за дълго.

— Имаш предвид, че ще го изпратят да живее в провинцията.

— Ще го изпратят, но не в провинцията. Първо ще има процес. За приличие. След това гилотината.

Яростта, която ме бе обзела, изведнъж изстина. Замени я страх.

— Но кралят има син — казах аз и хванах Никола за ръкава.

Той кимна.

— Да, има син. Именно Луи-Шарл ще бъде обявен за крал, но херцогът ще управлява вместо него, в ролята на регент.

— До момента, когато Луи-Шарл стане пълнолетен. Херцогът може да управлява само до мига, в който Луи-Шарл стане крал — отвърнах аз. Гласът ми звучеше като гласа на просяк — отчаян и умоляващ.

— Дофинът е болнаво дете, точно като брат си. Много хора вярват, че няма да доживее до десетата си година, да не говорим за пълнолетие.

— Не — казах аз, клатейки глава. Не исках да слушам повече.

През цялото време Орлеан бе кроил планове срещу краля, опитвайки се да го свали от трона. Всяка грешка на краля му бе помагала. Всеки триумф на революционерите му бе помагал. Лошите реколти му помагаша. Студените зими. Недостигът на хляб. Заплахите от чужбина. Гражданската война. Всичко му помагаше.

Както и аз. Аз също му помагах.

Истината беше като студена кама, забита в сърцето ми. Бях ли му казвала имена, които не трябваше да знае? Колко ли хора бяха убити, защото аз бях казала на Орлеан, че са посетили краля или писали на кралицата? Нима Луи-Шарл и семейството му бяха в затвора заради нещо, което аз бях видяла? Нещо, което аз бях казала? Изстенах като животно и се срутих на пода, обляна в сълзи.

Никола се наведе над мен.

— Твърде късно е за сълзи — рече той. — Ставай. Трябва да разчистиш нещата, които счупи. И не бъди тук, когато херцогът се върне.

Не станах. Дълго лежах на пода, докато свещите догаряха. Лежах, докато първите лъчи на слънцето пронизаха небето. И след това си спомних работата си в Храма и това, че Луи-Шарл щеше да ме чака.

Изправих се на четири крака и тъкмо се канех да се оттласна от пода, когато зърнах отражението си в огледалото на Орлеан. Сякаш непознат човек ме гледаше от гладката повърхност. Непознат, чието лице бе бяло като тебешир. Чиито бузи бяха мокри от сълзи. Чиито очи бяха хлътнали и мъртви.

Пропълзях напред, през счупеното стъкло, раздраните дрехи и разпилените скъпоценности, и докоснах пръстите на непознатия.

— Париж ли е полудял? — попитах го. — Или ти?

Спирам да чета, ужасена. Алекс е станала свидетел на кланетата. Дори по-лошо — може би е играла роля в тях. Спомням си, че учихме за кланетата по история. Били са ужасни. В края на часа госпожа Хамънд ни каза, че има много пропаганда, свързана с кланетата — както по времето, когато са се случили, така и днес.

— Някои историци наричат кланетата спонтанни изблици на насилие, срамно явление, причинено от страх и истерия. Други смятат, че кланетата са били планирани от управляващите, с цел да прочистят Париж от контрареволуционерите — каза ни тя.

— Е, кое от двете е вярно? — попита Ар ден Тоуд.

— Едното или другото. И двете. Нито едното.

— Много смешно.

— Това, което се опитвам да ви кажа, госпожице Тоуд, е, че отговорът на този въпрос е зависел от това какви са били пристрастията ви. Мария-Антоанета несъмнено е имала по-различно мнение за кланетата от, да кажем, един зидар, чието дете е починало от глад и който е очаквал съвсем скоро да бъде убит от пруски войник. За кралицата кланетата са били нещо долно и варварско. За зидаря може би са били необходимо зло.

— Това ли трябва да напишем на теста?

Госпожа Хамънд въздъхна.

— Историята е като теста на Роршах, скъпи деца — отвърна тя. — Това, което виждате, разкрива както миналото, така и самите вас.

Спомням си думите на госпожа Хамънд и си мисля за Алекс. Била е там. Била е част от всичко това. Била е свидетел на събитията. Дори е участвала в тях. И всичко това я бе накарало да полудее.

26-ти май, 1795 г.

Тази вечер седя край реката и чакам мрака. Небето е ясно, а до мен е кошницата ми с ракети.

До мен седи мадам дьо Бари, стара куртизанка. Тя стиска ръцете ми в своите. Спомням си смъртта ѝ. Цял Париж я помни. Цял Париж помни писъците ѝ.

— Моля те — опитваше се да ме придума тя, — мисли за кайсиите, за уханието на розите, за острото бодване на шампанското върху езика.

Мъртвите са по-големи крадци, отколкото аз някога съм била. Те ми отнемат най-ценното. Мекотата на коприната. Звукът на дъжда върху паважа. Миризмата на сняг, подета от вятъра. Взимат всички тези неща и ме оставят с вкус на пепел и кал.

— Не мисля за кайсии, а за гилотини и гробове.

Тя се мръщи.

— За тях не ми трябва помощта ти — отвърща тя и изчезва.

Казах на Беноа, че ги виждам.

— Значи си напълно луда — рече той и може би е прав. Но не съм ядосана на мъртъвците за това. Те не са виновни за лудостта ми.

Не са виновни и септемврийските кланета, въпреки че със сигурност не помогнаха.

Не беше и смъртта на краля. Или това, че Орлеан бе един от депутатите, гласували за това той да бъде гилотиниран.

Не бяха и историите от Венде, в които цели градове бяха опожарени, а французи убиваха други французи. Мъже. Жени. Деца. Понякога ги връзваха заедно и ги давеха.

Не беше и Червеният терор на Робеспьер, когато в Париж бяха гилотинирани хиляди. Имаше толкова много кръв по улиците, че хората се подхлъзваха на нея, кучетата я лочеха, а мухите се събираха над нея в огромни черни облаци.

Не беше и това, че Орлеан беше арестуван за държавна измяна и хвърлен в затвора.

Беше денят, в който отведеха Луи-Шарл.

Тъмничарите му обявиха, че са научили за таен план младият принц и майка му да бъдат изведени от Храма и Събранието реши, че те вече не трябва да бъдат заедно, защото би било много по-трудно да

ги спасят, ако са разделени. Депутатите казаха, че е време Луи-Шарл да се научи да бъде добър републиканец, да се научи да заобича Революцията.

Кралицата не им се даде лесно. Тя застана между тях и Луи-Шарл, за да го предпази с тялото си. Не им позволи да се доближат до него. Каза им, че първо трябва да убият нея, за да стигнат до сина ѝ. Те ѝ отвърнаха, че ако не се дръпне настрана, ще убият дъщеря ѝ. Накрая кралицата трябваше да се предаде, за да спаси Мари-Терез.

Луи-Шарл пицеше и риташе, но те го отнесоха. Беше само на осем години.

Аз бях в един коридор, когато го изтръгнаха от ръцете на майка му. Близо до стаята, където семейството се хранеше. Тъкмо идвах от кухнята с вечерята им. Стражите ме бутнаха грубо, когато минаха покрай мен. Паднах. Храната се разпиля навсякъде. Чиниите се счупиха. Подносът издрънча върху каменния под.

Но аз бях сляпа за тези неща. Това, което помня, бе лицето на Луи-Шарл. Очите му бяха зачервени от плач. Той погледна през рамо, търсейки майка си, но не я видя. Вместо това видя мен и протегна умолително ръчичка, а аз посегнах към него. За миг ръцете ни се преплетоха. Видях ужаса в очите му. Видях мъка, невинност и нещо друго — нещо, което се моля на Бог, че не бях видяла, защото то ме обрича на вечни мъки.

До ден-днешен това, което видях в очите на Луи-Шарл, не ми дава покой. Измъчва ме. Искане ми се да можех да се върна назад във времето и да го променя. Да променя всичко. От самото начало. Искане ми се семейството ми никога да не бе стъпвало във Версай. Искане ми се каретата на краля никога да не бе спирала на градския площад. Искане ми се никога да не бях чувала смеха на малкото момче.

Вече не се страхувам от побоища и кръв. Не ме е страх от стражи и гилотини.

Има само едно нещо, от което се страхувам сега — от любовта.

Защото я видях и я почувствах в сърцето си и знам, че именно любовта, а не смъртта, ни обрича на вечни мъки.

* * *

Полагам глава на възглавницата си. Страх ме е да чета нататък.

Моля се историята да има щастлив край. Моля се поне едно нещо на този свят да има щастлив край.

Сещам се за телевизионното предаване, в което участваха татко и Джи. Опитвам се да си спомня нещо, което може да ми помогне да разбере какво се е случило нататък. Джи каза, че според някои хора Луи-Шарл е бил изведен от затвора, а в килията му било оставено тялото на мъртво дете, върху което била извършена аутопсията и което било погребано — на мястото на принца. А години след това се появили няколко мъже, които твърдели, че са Луи-Шарл.

Татко каза, че костите на мъжа с най-правдоподобната история, който се казвал Нондорф, не издържали ДНК анализа.

Ами ако грешат? Ако татко и Джи грешат? Ами ако историята на Нондорф не е била най-правдоподобната? Ако този с най-правдоподобната история просто не е искал да я споделя с никого?

Защо би го направил след всички неща, които е преживял? За да го разпитват? За да го хвърлят отново в затвора? Той най-вероятно никога не би разкрил истината — би продължил да живее в малката си къщурка наред нищото и да се надява, че светът, който се бе отнесъл толкова жестоко с него, ще забрави, че някога е съществувал.

— Дано Луи-Шарл е успял да избяга — прошепвам аз. — Дано сърцето не е негово. Дано е било на някое клето дете, което вече е било мъртво, когато са го вкарали в Храма.

Моля те.

---

[1] Луи Антоан дьо Сен Жюст (1767–1794) — френски революционер, близък съратник на Робеспьер, гилотиниран на 29 юли 1794 г. — Б.пр. ↑

[2] Egalité — равенство (фр.). — Б.пр. ↑

50.

Врата се затръшва. Събуждам се стреснато.

Часовникът на нощното шкафче показва, че приближава два часа сутринта. Сигурно съм заспала. Чувам дрънчене на ключове. Стъпки в коридора. Татко. Защо се прибира толкова късно?

Разтърквам очите си. Изпълзявам от кревата. Навличам един пуловер и излизам в коридора, а той вече е в дневната. Говори по телефона.

Тук смърди на алкохол. Вече съм по-близо и виждам, че на масата пред него има отворена бутилка вино. Той седи на дивана и разтрива челото си. Чувам го как пита Мина дали е добре, след което я пита за Хеликс, техния котарак. Не искам да слушам личните им разговори и се насочвам обратно към стаята си. Но изведнъж той започва да говори за сърцето и аз се заковавам на място.

Чувам „митохондриална ДНК“, „ПСР тест“. Имам някаква бегла представа какво означават тези термини. Все пак ги слушам още откакто бях в утробата. Веднъж татко взе кръвни проби от мен и Труман и ги отнесе в лабораторията. Няколко дни по-късно обяви резултатите от тестовете.

— Това сте вие — рече той и посочи колонките, съставени от малки сиви пръчици. — Всичко, което сте, всичко, което някога ще бъдете, е точно тук. Цвят на очите, височина, интелигентност, предразположения към болести, дарби, способности — ДНК ни казва толкова много за живота.

— Не... още няма резултати. Днес завършихме секвенциите — казва той сега. — Знам, невероятно е. Имах ниски очаквания, но пробата е изненадващо добра. Сравняваме я с проби от косите на Мария-Антоанета, две от сестрите ѝ и двама живи наследници на Хабсбургите. Да, изчерпателен анализ.

Пауза, след която той продължава:

— Аха. Направихме изрязването в лабораторията „Коте“. Взехме и парченце от аортата. Беше твърда като камък. Трябваше да използвам

трион. Сложихме пробите за Касиман и Бринкман в буркани и ги запечатахме. Печатите бяха счупени от нотариуси в Белгия и Германия. Направихме извличането по два начина — със силициев двуокис и фенол хлороформ. Да, сигурно прекалихме малко, но не искахме да рискуваме. Беше в много добро състояние. Наистина добре запазено. Виждаха се мускулите, съдовете...

Гласът му заглъхва.

— Да, тук съм — казва той и се засмива тъжно. — Понякога се чудя защо, Мин. Чудя се как. — Слуша, след което отвърща: — Знам, знам. Би трябвало да съм обективен, но съм станал монархист. Джи ми даде да прочета всичко, свързано със случая. Това, което са им причинили, е било ужасно. Ужасно. Изпитвам огромно съчувствие към краля и кралицата. Изстрадали са греховете си. Дори не мога да си представя на какво са били подложени. Не, не става дума само за живота им. Били са принудени да оставят децата си в това ужасно място, с тези жестоки хора. Знаели са, че децата им ще бъдат измъчвани и не са могли да сторят нищо по въпроса.

Няколко секунди мълчи.

— Всъщност мога да си представя това — казва той. Дълга пауза, след което: — Сърцето е толкова малко. Били са на същата възраст, знаеш ли? Труман и Луи-Шарл. И двамата са били на десет години, когато са починали. И не мога... не мога да не се запитам как е възможно едно детско сърце да бъде толкова малко, но в същото време толкова голямо.

Гласът му секва и той бърше очите си. Осъзнавам, че плаче. Изведнъж и моите очи се изпълват със сълзи.

— Там се чувствах близо до него, Мина. В лабораторията. Работейки върху сърцето. Знам, че звучи глупаво, но е истина. Имах чувството, че е там. С мен. — Той отпива от виното и казва: — Да, пил съм. Всъщност съм на втората си бутилка.

Поредната пауза, след което:

— Анди? Мисля, че спи. Надявам се. Да. Горедолу същото. Мрази ме. Обвинява ме за това, което се случи. Знам, че е така. Аз обвинявам себе си. Ако не прекарвах толкова време в лабораторията...

Да обвинявам него? Не, изобщо не беше така. Той обвинява мен. Знам, че обвинява мен. Аз обвинявам себе си. Защото беше моя вина. Изчаквам го да свърши, което прави след около минута. След това

оставя телефона на масата, закрива лицето си с ръце и дълго време стои така.

— Здравсти, татко — казвам аз и правя няколко крачки към него. Искам да говоря с него. За всичко. За сърцето, за Труман, за дневника, за Върджил.

Той вдига сепната глава и бърше лицето си.

— Мислех, че спиш, Анди. Къде беше? — пита ме той, смутен и ядосан.

Отново тези думи. Къде беше? Желанието ми да говоря с него се изпарява.

— Явно не там, където е трябвало да бъда. Отново.

— Какво? — казва той объркано. И изморено.

— Нищо. Забрави. Лека нощ.

Връщам се в стаята си и затварям вратата. Приближавам се до стената. Тази, която отделя спалнята ми от тази на баща ми. Бутам я. Удрям я с длани. Блъскам я с юмруци. Но тя не помръдва. Облягам се на нея, свличам се на земята и оставам там дълго време, скрила лицето си с ръце.

51.

Неделя сутрин е и кафето е навсякъде. На плота. На пода.
На краката ми.

Замаяна съм. Снощи взех четири хапчета. След последния разговор с баща ми. Никога не съм взимала толкова много наведнъж. Не усещам болката. Не усещам почти нищо. Чувствам се като кукла, която може да мърда ръцете си напред-назад и да ходи, но нищо повече. Успях да се изтъркалям от леглото, да навлека дрехите си и да се насоча към кухнята за чаша кафе. Но не успях да уцеля чашата.

Изчиствам петната и отивам в трапезарията, където баща ми седи на един стол и чете работата ми. Сядам срещу него и го гледам. Изглежда погълнат. Това е добре. След няколко минути вдига глава и ме поглежда. Сякаш едва сега осъзнава, че съм тук.

— Е? — казвам аз.

— Това е прекрасно, Анди. Много добра работа. Трябва да призная, че бях скептично настроен относно темата...

— Сериозно? Нямах представа.

— ... но си се справила страхотно. Както с плана, така и с увода. Те са изчерпателни и съдържателни. Кой би повярвал, че в музиката има толкова много математика?

— Музикантите?

— Сега трябва просто да я завършиш. Което няма да е проблем за теб. Имаш много време до май.

— Да я завърша, за да мога да се дипломирам.

— Да, разбира се.

— А тогава какво? Станфорд? Не искам да ходя в Станфорд.

Той се поколебава, след което казва:

— По-нататък ще говорим за това.

Което означава, че той ще говори — ще ми каже защо според него музикалното училище е лоша идея. А аз ще го слушам. Около десет секунди. След което ще избухна. И той ще избухне. И ще настане Армагедон. Както винаги става при нас. И винаги ще става. Но не

казвам това. Не казвам нищо. Защото той току-що ми позволи да летя за вкъщи тази вечер и не смятам да правя каквото и да било, което може да го накара да промени мнението си.

— И така — казва той, нарушавайки тишината. — Имаш ли билет? Паспортът ти в теб ли е?

— Всичко съм приготвила, татко. Готова съм.

— Аз няма да съм тук, когато тръгваш. Цял ден ще съм в лабораторията. Да не забравиш да позвъниш на авиолинията, преди да тръгнеш. В случай че обявят стачка. Не искам да прекараш нощта на „Орли“.

— Няма.

— И ми се обади, когато влезеш вкъщи. И да не забравиш да се обадиш на госпожа Гупта. Аз също ще ѝ се обадя. И Анди...

Телефонът ми започва да звъни. Ура! Спасение!

— Извинявай, татко — казвам аз и се насочвам към кухнята, за да говоря на спокойствие.

— Здравсти — казва някой от другата страна на линията. Виджей.

— О, здрасти — отговарям аз. Мислех си... всъщност отчаяно се надявах да е Върджил.

— Уау. И аз се радвам да чуя гласа ти.

— Извинявай, Ви. Днес не съм много в час. Чаках някой друг да ми се обади.

— Хм. Припомни ми отново защо съм ти приятел?

— Мисля... мисля... съжалявам. Нищо не мога да измисля.

— Ха.

— Защо си станал толкова рано? Тук е около обяд, значи в Бруклин е шест часа сутринта.

— Трябваше да говоря със секретарката на крал Абдула. За десети път. Най-накрая ми каза, че мога да изпратя дипломната си работа и обеща да се опита да го накара да я прочете.

— Това е страхотно.

— Да, така е. Много се радвам. Сега ще опитам Таджикистан. Как върви плана?

Казвам му за работата, която свърших и че татко ми разреши да летя. Казвам му, че утре ще съм си вкъщи. Изненадан е. И щастлив. И веднага ме съветва да завърша дипломната си работа, без да се помайвам.

— Трогната съм от доверието ти в мен — казвам аз.

— Слушай, обаждам се, за да ти кажа, че изпълних мисията си — отговаря той. — Вчера следобед успях да вкарам всичко, което ме помоли, в стаята на майка ти. Накарах Кавита да ми помогне. Тя носеше курта^[1] и торбести панталони, така че залепихме тубичките с боя и четките за краката ѝ. Сложих нещата от битака в една раница, която залепихме за корема ѝ. Престори се на бременна. Охранителят не я претърси.

Не знам какво съм направила, за да заслужи приятел като Виджей. Но каквото и да е това нещо, сигурно го бях направила в предишен живот, а не в този.

— Уау, Ви, благодаря ти — казвам аз. — Много ти благодаря. Тя зарадва ли се?

— Отначало бе малко замаяна. Като степфордска съпруга^[2]. Но когато ѝ показахме какво ѝ носим и ѝ казахме, че ти го изпращаш, тя се съвзе. Веднага започна да рисува. На стената на стаята си.

— Страхотно. Докторът ѝ беше ли там? Идиот с бяла престилка? Опита ли се да я спре?

— Имаше много идиоти с бели престилки. Все пак е болница. Но никой не влезе в стаята ѝ, докато ние бяхме там. Отидохме в края на часовете за посещение. И то в събота. Сигурно си е бил вкъщи.

— Супер. Задължена съм ти, Виджей.

— За нищо. О, и благодаря за куклите с подскачащи глави. Яки са. Медведев и Талибани са много трудни за откриване.

Смея се. Само Виджей Гупта може да смята, че политическите кукли с подскачащи глави могат да бъдат яки. Открих няколко в деня, когато пазарувах неща за майка ми и ги сложих в кутията на „Федекс“ като подарък за него.

— А, и още нещо... Имаш много поздравии от Ник. Отново са го арестували.

— За какво?

— Заради това, че намушкал огромния надуваем Роналд МакДоналд на улица „Корт“.

— Шегуваш се.

— Не. Нещото беше гигантско, сигурно имаше три метра. Едно малко момиченце плачеше и не искаше да минава близо до него. Бавачката ѝ я дърпаше за ръката и ѝ обещаваше „Щастливо меню“, но

момиченцето отвърна, че не иска да бъде щастливо. Ник се смили над нея, извади едно швейцарско ножче и намушка Роналд. Видях го с очите си.

Виджей се смее, но аз мълча. Сигурна съм, че Ник отново е бил пиян. Или друсан. И аз знам защо е бил в това състояние, защо постоянно г в това състояние.

— Няма да повярваш колко много хора започнаха да му ръкопляскат. Прибраха го, но после го пуснаха под гаранция. Ще пледира невменяемост. Казва, че страда от фобия от клоуни.

Ник наистина страда, но това няма нищо общо с клоуни.

— Кажи му здрасти от мен. Кажи му, че ще му звънна веднага след като се прибера.

— Арден скъса с него — казва Виджей. — Сега излиза с Мики Рурк. Двата заминаха за Бали за остатъка от ваканцията.

— Това не е ли незаконно?

— Технически погледнато не. Тя стана на осемнадесет преди две седмици. Бендер подписа договор за филмовите права на мемоара си. И Симон бе приета в „Браун“.

— Ами Виджей Гупта? — казвам аз. — Харвард събуди ли се вече?

— Още не.

— Ще се събудят, Ви. Знам това. И когато го направят, ти трябва да им откажеш. Кой има нужда от бръшляни-лиги? Гняв срещу машината, братко. Гняв срещу машината. Влез в „Бард“.

— Уау. Да. Това ще ги научи.

— Виджей! Виджей Гупта! — чувам аз. — Това не ми звучи като съдържателен разговор! Имам чувството, че говориш с един от глупавите си приятели!

— Трябва да бягам. Майка-зомби на хоризонта. До скоро, Анди.

— Ще се видим скоро.

Усмиввам се, когато затварям, доволна, че планът е проработил. Доволна, че майка ми отново рисува — дори и да е на стената. Дали мога да й купя още няколко интересни неща от Франция? Защо не? Имам няколко часа за губене, преди да стане време да тръгна за летището, а „Клинянкур“, огромният парижки битпазар, е отворен днес. Решавам да отида.

Взимам чантата и якето си и казвам на татко, че излизам. Пита ме дали имам достатъчно евро за таксито до летището и достатъчно долари за таксито от „ДжейЕфКей“ до Бруклин. Но преди да му отговоря, телефонът му започва да звъни.

— Здравей, Мат — казва той и поглежда часовника си. — Не е ли много рано при теб? Нещо случило ли се е?

Мат. Това е собственото име на доктор Бекър. Чудя и се дали не е влизал при мама. Може би е видял стената ѝ. Чудя се дали не е успял да отгатне кой е изпратил четките и боите. Време е да тръгвам.

— Анди, чакай малко — казва татко.

— Не се тревожи, татко! — викам аз от коридора. — Имам пари! Ще се оправя! Ще ти се обадя от Бруклин! Чао!

Тряскам вратата и хуквам.

---

[1] Курта — традиционно облекло, носено в Афганистан, Пакистан, Непал, Индия, Бангладеш и Шри Ланка. Представлява широка риза, стигаща до коленете или малко под тях. — Б.пр. ↑

[2] „Степфордските съпруги“ (The Stepford Wives) е роман от 1972 г. на Айра Левин, в който мъжете от един идиличен малък град заменят съпругите си с роботи. — Б.пр. ↑

52.

„Клинянкур“ е като град — има си свои собствени райони.

Улиците, водещи до битпазара, са пълни с продавачи, които бутат колички, отрупани със стока, или просто са постлали одеяла на тротоара. Минавам покрай мъже и жени, продаващи африкански броеници, чорапи, червила, бельо, панталони, къри с козе сирене и батерии. Вървя към сърцето на пазара.

На улици „дьо Розьер“ и „Бирон“ продават мебели. На „Л'Ентрепо“ продават вехтории. На „Серпет“ продават оригинални дрехи, стари куфари „Луи Витон“ и полилеи. Не искам да си купувам такива неща и затова се насочвам към „Марше Вернасон“, която е помиризлива и по-боклучава. Един тесен, объркващ лабиринт от сергии.

Спирам пред една от тях и купувам сребърен напръстник и счупена порцеланова чаша. Готварска книга от четиридесетте. Избеляла кадифена кутия за бонбони. Продължавам напред и откривам обезцветени рози от плат, кехлибарени копчета, колан с кристална катарамма и пощенски картички от Довил. Провирам се между кутии и щайги и купувам, купувам, купувам.

Завивам и минавам покрай сергия, на която продават кожени палта и друга, на която продават часовници. Пред трета виждам стара позлатена маса, върху която има голяма купа, пълна с топки за билиард. Те са олющени и очукани и струват по пет евро едната, но знам, че майка ми ще се влюби в тях. Избирам три.

Чантата ми натежава. Гладна съм. Но продължавам да разглеждам и да ровя из кутии и кашони, навлизайки все по-навътре в пазара. Накрая излизам от другата страна. Сергииите с антики изчезват и на тяхно място се появяват сергииите с вехтории и боклучи. Аз продължавам да ровя из стоките, изложени за продан и купувам червена кристална огърлица и кутия за бонбони.

Изведнъж битпазарът свършва. Останал е само един търговец, при когото не съм била — кльошав тип с конска опашка. В едната си ръка стиска полуизяден дюнер. С другата вади неща от един ръждясал

ситроен. Изглежда е пристигнал преди малко. Носи дълго, мръсно кадифено яке с качулка. На качулката пише ОБИЧАМ ОРЛИЪНС.

На тротоара има кутия със стари бижута. Започвам да ровя в нея. Той кляка до мен и се усмихва. Зъбите му са в ужасно състояние. Кокалчетата на ръцете му са подути и ожулени. Очите му са изцъклени и разфокусирани. Той се оглежда наоколо, след което вади кост от вътрешния джоб на якето си.

— Взех я от катакомбите — казва ми. — Крак е. Много стар. Искаш ли го? Двайсет евро. Имам и ребра. Десет евро. И черепи. Те са по петдесет.

— Тъъ... не, мерси.

Надявам се да се върне при кутиите си, но той не го прави. По радиото звучи Coldplay. Започва да приглася на Крие. „В един миг държах ключа, в следващия стените рухнаха отгоре ми и аз открих, че замъкът ми е издигнат върху кули от сол и кули от пясък...“

Той бърше носа в ръкава си и казва:

— Все едно Луи XVI пее това. Или по-скоро главата му. Нали са я отрязали.

— Така е — отговарям аз и се дръпвам малко назад.

— Главата знае, че е била отрязана. Няколко секунди. Десет, може би петнадесет. Вярно е. Един доктор направил експеримент през 1905 г. Вдигнал главата на един гилотиниран мъж веднага след като тя била отрязана и извикал името му. Очите примигнали. Погледнали доктора. Poznali го. — Той започва да отмерва ритъма на „Да живее живота“ с костта. Песента свършва и той казва: — Париж е град на музика и призраци. Аз ги виждам.

Поглеждам надолу по улицата, за да се уверя, че не съм сама с този ненормален, надрусан обирджия на гробове.

— Ти можеш ли? — пита ме той.

— Какво дали мога?

— Да ги виждаш.

— Не.

— Навсякъде са. Понякога искат храна. Понякога просто искат да си поговорят с някого. Понякога са ми ядосани.

— Обзалагам се. Сигурно искат да те сритат по задника. Но не могат. Нали си откраднал краката им.

Той се смее. Дояжда дюнера и пали цигара.

— Баба ми... тя беше ромка. Нали знаеш — циганка? — обяснява той. — Тя ми казваше, че когато мъртвите се появят, това било знак. Знак, че смъртта е близо.

— Уау. Колко проникателно.

— Става дума за смъртта на този, който ги вижда
Предупреждение. Означава, че се приближаваш твърде близо до тях, до техния свят. — Той отново започва да барабани с костта. — А ти?

— Какво аз?

— Виждаш ли ги?

„Защо ми задава този въпрос?“, чудя се аз. Тъкмо се каня да му отвърна, че не ги виждам, когато си спомням онази нощ на улица „Хенри“, когато вървах към вкъщи и видях Труман. Спомням си и слизането в катакомбите, когато ми се стори, че чувам как мъртвите ми говорят. Въпреки това му отговарям:

— Не.

— Те те виждат — казва той. — Наблюдават. Чакат.

— Едва ли — отвърщам аз смутено, опитвайки се да звуча нормално.

Не откривам нищо интересно в кутията с бижута и поглеждам към останалата му стока — мухлясали книги, чаши за кафе, чинии, пепелници, стари порно списания, мръсни вратовръзки и кутия със стари коледни картички. Виждам го, точно когато решавам да си тръгна — в една кутия до багажника на колата. Малък маслен натюрморт.

Изваждам картината. Стара е. И много, много добра. Боята е напукана, а рамката сцепена. Има и малко скъсване на платното. Но самата картина е красива. Круши, няколко кестена, стар меден чайник и мъртъв заек. Майка ми ще се влюби в нея. Окачва подобни неща близо до статива си. Вкъщи. Колкото повече се вирам в картината, толкова повече искам да ѝ я подаря. Да я занеса утре в болницата и да я окача на стената в стаята ѝ. По-добра е от всичките ми предишни подаръци. Може би ще ѝ помогне. Може би ще направи нещо, което хапчетата на доктор Бекър не могат да постигнат. Може би ще бъде железен обръч.

— Колко? — питам го.

— Сто — отговаря той и дръпва от цигарата си.

Отварям портфейла си. Нямам толкова. Нямам сто евро. Имам достатъчно за таксито до летището, плюс още няколко двадесетачки.

— Какво ще кажеш за шестдесет? — казвам аз, надявайки се, че ще се съгласи, защото ръцете му треперят, но той ми отказва.

— Хайде, имаш нужда от тези пари. Знаеш, че е така.

— А ти имаш нужда от тази картина — отговаря той и поглежда към собствените ми треперещи ръце.

Вадя всички пари, които мога да похарча, и ги оставям на покрива на колата му. Успявам да събера шестдесет и осем евро и няколко цента.

— Това е всичко, което имам — казва му аз.

Той ме оглежда от краката до петите, след което ме дръпва за колана. Толкова е близо до мен, че мога да помириша агнешкото, което е ял.

Бързо отстъпвам назад.

— До скоро, нещастник — казвам аз.

Той се смее.

— Не се ласкай. Коланът струва пари — отговаря той.

Сега разбирам. Свалям го и го слагам върху парите.

— Продължавай — казва той.

Свалям пръстените си и ги оставям на купчината. И гривните. Той опипва бижутата, след което сочи обещите на ушите ми.

— Хайде стига!

— Искаш ли картината, или не?

Изсумтявам недоволно, но ги свалям и оставям на купчината. Чувствам се гола и беззащитна, сякаш съм свалила доспехите си. Не остана никакъв метал по тялото ми. Е, почти никакъв. Очите му се насочват към ключа на Труман. Аз го закривам с ръка.

— Забрави. Това не се продава — казвам му аз.

Той зяпва ключа, след което ме поглежда в очите. Неговите вече не са разфокусирани, а тъмни и ясни. Тъмни като нощта.

Усмива ми се, а лудите му очи блещукат.

— Животът беше заличен — казва той. — Но не напълно и разпилените останки все още тук блуждаят.

— Какво? — възкликвам уплашено аз. — Защо каза това?

Но той не ми отговаря. Просто се смее.

„От дрогата е“, казвам си аз. „Не знае нищо. Не знае за мен. Нито за Труман. Нито за ключа“.

— Ще ми продадеш ли картината, или не? — питам го аз, опитвайки се да звуча по-дръзко, отколкото се чувствам.

Известно време той дъвче долната си устна, след което кимва. Грабвам картината под мишница, преди да размисли.

— Мерси — казвам аз и тръгвам. Толкова съм развълнувана, че му казвам „Adieu“, което е като последно сбогом, нещо като „Ще се видим в отвъдното“, вместо да му кажа „Au revoir“, което означава „до скоро виждане“. Извинявам се за грешката и му казвам „Au revoir“.

Той клати глава и ми се усмихва с изгнилите си зъби.

— Каза го правилно първия път — казва той. — Adieu.

53.

Закъснявам.

Метрото едва пъпли, заради някаква авария или нещо такова, и ми отнема цяла вечност да се върна в дома на Джи. Наближава шест часа. Сега би трябвало да влизам в таксито, а не да търча нагоре по стълбите към таванското им помещение.

Лили си е вкъщи. Гледа телевизия и едновременно с това говори по телефона — с Джи, струва ми се. Изглежда е станало някакво объркване с полета му. След няколко минути затваря.

— Авиолиниите стачкуват — казва ми тя.

— Какво? Шегуваш ли се?

Не може. Не сега. Не тази вечер.

— На „Орли“ и „Дьо Гол“ цари хаос. Джи трябваше да се върне вкъщи тази вечер, но полетът му беше отменен. Опитва се да се качи на влак, но е трудно. Очевидно тази идея е дошла и на всички останали.

— Кога се е случило това? — питам я аз.

— Обявиха стачката преди около час.

Пускам чантата си на пода.

— Не мога да повярвам — казвам аз, напълно съкрушена.

— Анди? Какво има? О! Напълно забравих, че тази вечер летиш.

Обадиха ли ти се от авиолинията?

— Може би. Не знам. Досега бях в метрото.

Влизам в гласовата си поща и намирам съобщение.

— Какво казват? — пита ме Лили, когато затварям.

— Полетът ми е отменен — отговарям ѝ аз.

— Съжалявам, Анди. Знам, че искаше да видиш майка си. — Тя се приближава и ме прегръща. — Поне ще останеш при нас още няколко дни. С Джи много се радваме, че ни гостуваш.

Принуждавам се да се усмихна.

— Благодаря ти, Лили.

Тя ми казва, че отива на вечеря с приятели от колежа и че в кухнята има хляб, шунка и кашкавал.

Благодаря ѝ, взимам чантата си и отивам в стаята си. Оставям я на пода и сядам на леглото. Изобщо не бях очаквала това да се случи, а трябваше да го очаквам. Летищните служители бяха заплашвали да излязат в стачка от няколко дни, но аз не им обърнах внимание. Бях твърде заета с плана на дипломната си работа.

Оглеждам се из стаята, чудейки се какво ще правя през следващите два дни, или три дни, или осем години, докато най-накрая успея да се кача на самолет за Ню Йорк. Изпитвам паника при мисълта, че нямам какво да правя и къде да отида, а освен това трябва да прекарам още време с баща си. Чувствам се ужасно поради това, че утре няма да мога да видя майка си.

Бъркам в чантата си за хапчетата и гълтам две. Те ми помагат да бъда стабилна през целия ден. Може Би малко тъпа и непохватна, но стабилна. Връщам шишенцето „Куелифай“ в чантата и виждам дневника — точно там, където го зарязах снощи. Остават ми още десетина страници. Бях решила да ги прочета, когато се върна от „Клинянкур“. Преди да позвъня за такси, което да ме закара до летището. Посягам към него и осъзнавам, че нямаше да имам време да прочета последните страници. Щях да закъснея за полета си.

— Сега доволна ли си? — казвам аз.

Отварям дневника и в същия момент влиза Лили.

— Аз тръгвам, Анди. Ще се върна след няколко часа — съобщава ми тя и ми казва чао, но вместо да тръгне, стои на прага и ме гледа. — Знаеш ли — казва тя, — има едно заведение на улица „Оберкампф“. На няколко пресечки на запад от спирката на метрото „Менилмонтан“. Едно време с Джи ходехме там. Когато бяхме студенти. Храната е страхотна и всяка неделя има жива музика. Казва се „Реми“. Струва ми се, че ще ти хареса. Ще ти се отрази добре да излезеш малко и да се забавляваш. Да послушаш малко музика. Може би да се запознаеш с хора на твоята възраст. Може би ще ти се наложи да останеш още няколко дни тук. Ние французите обичаме да стачкуваме.

— Казва се „Реми“, така ли? — питам аз, сякаш никога преди не съм чувала това име.

— Да. Помисли си — отвръща тя, целува ме и тръгва. Седя на леглото още около минути, взира се в нищото, надявайки се, че не е твърде късно. За Алекс. За Луи-Шарл. И за мен.

54.

Бързам надолу по улица „Оберкампф“. Минава осем. Закъснявам. Сигурно вече са започнали.

Развълнувана съм. Не би трябвало, но съм. Нямам търпение да го зърна. Може би не бях съсипала всичко. Може би след това ще седнем да хапнем по паница от яхнията на Реми и ще си поговорим. Или няма да говорим. Както направихме на „Сакре-Кьор“. Ще бъде страхотно да не си говорим.

Отварям вратата и се блъскам в някой. Мястото се пръска по шевовете. Изглежда в неделя тук се изсипва половин Париж. Изправям се на пръсти, опитвайки се да видя сцената. Върджил е там. Пее и крачи наляво-надясно, с микрофон в ръка. Тълпата го обожава. Хората куфееят на десет различни езика. Преполовил е „Продавам се“. Разпознавам песента от диска, който ми даде.

*... не съм човек,
ако не нося LV
или голямо лъскаво G.
Наречете ме продажник,
купи си този чай, пий от този чайник.
Ще станеш като мен
и ще бъдеш Супермен.
Продавам обувки, продавам кафе —
парите са сладки като парфе,
продавам бижута, продавам коли —
да, ние сме звезди.
Тя беше на върха!
Хит след хит, след хит —
питайте Брад Пит,
но после ѝ писна и спря
и сега продава минерална вода.*

*И ми казва, че трябва
и аз да си купя.
Той имаше талант, имаше и стил,
беше готин и мил,
но се продаде, унизи
и сега е фрашкан с пари.
И ми казва: „Направи
тази сделка ти,
лицето си да видиш
на кутия от МакДоналдс.
Да паднеш на колене пред клоуна
за пари, за коли, за нова сауна.
Сега нося коприна с цвят на пламък
и живея в замък,
пуша пури, играя покер,
защото станах брокер.
Продай музиката си, продай изкуството,
продай душата си, укрепи статуквото.
Но не забравяй, че боли,
когато нямаш нищо друго, освен пари.“*

Той се покланя дълбоко и публиката полудява.

Жул стои зад него, широко усмихнат. На сцената има и още няколко момчета. Тази вечер имат апаратура — усилватели, микрофони, китари, барабани. Не ме виждат. Аз съм най-отзад и нямам представа как ще успея да си проправя път през тълпата.

Поглеждам наляво и надясно, опитвайки се да открия пролука в масата от хора. Отново поглеждам към сцената и виждам някой, който не бях видяла преди — високо, красиво момиче с черна коса и светлокафява кожа. Тя се приближава до Върджил и му подава хавлия и чаша с вода. Обръща се да си ходи, но той се пресяга, хваща я за ръката и я притегля към себе си. Прошепва нещо в ухото ѝ, след което я целува по бузата. Тя се смее. Прегръща го. Слиза с подскок от сцената.

Уау. Не му бе отнело много време. Явно е бил съкрушен от това, че нещата с мен не бяха потръгнали.

Излизам. Бързо. Преди някой да види каква глупачка съм.

55.

Опитвам се да свиря „Норвежка гора“. Но не се получава. Не уцелвам правилните струни. Пълнен провал. Отказвам се и опитвам малко Бах. И това не се получава.

Свиря, за да не мисля за други неща. Като например... защо съм се залъгвала, че Върджил няма приятелка? Две? Пет? Дванадесет? Мъж като него — хип-хоп божество? Мислех си, че между нас има нещо специално. Но явно съм грешала. Лошата преценка е поредният страничен ефект на хапчетата „Куелифай“.

Опропастявам пасакалията, която се опитвам да изпълня. Казвам си, че е заради това, че ръцете ми са премръзнали. Тук, на моста „Понт Ньоф“, е доста ветровито. Въздухът мирише на сняг. Вече виждам първите снежинки, понесени от вятъра. Но знам, че студът не е причината за това, че свиря нескопосано. Заради хапчетата е. Взех още след това, което се случи в „Реми“. И сега съм бавна и тъпа. Не чувствам нищо. Знам, че е студено, но не усещам студа. Знам, че сърцето ми е разбито, но и това не мога да усетя.

Вече съм много далече от „Реми“. Далече съм и от къщата на Джи. След като видях Върджил, не исках да се връщам там. Лили може да се е върнала от вечерята. А татко — от лабораторията. Не искам да говоря. Нито с тях, нито с когото и да било. Единственото нещо, което искам да правя, е да свиря. Да открия онази нота, както ме учеше Нейтън.

Вятърът запраща косата в лицето ми. Махам я от очите си и усещам нещо, залепнало за бузите ми. Докосвам го. Пръстите ми са покрити с малки, замръзнали кристалчета. Мисля, че са сълзи.

Телефонът ми звъни. Вадя го от джоба си и поглеждам номера. Върджил. Връщам го в джоба. Върна iPod-а ми. Вече нямам нужда от него. Момчетата разочароват, но музиката никога не разочарова.

Вдишвам дълбоко и отново се опитвам да изсвиря пасакалията, но този път както трябва. Една нота, само една. Точно от това имам

нужда. Но тази вечер е трудно. Толкова трудно, че спирам да свиря.
Вместо това поглеждам към небето. Черно е. Няма луна. Няма звезди.
Здравей, тъмнина, моя стара приятелко.

56.

Късно е, струва ми се. Минава обяд в понеделник. Може би два или три часа. Спала съм дълго. В апартамента е тихо. Татко и Лили сигурно са излезли.

Отварям очи и зяпвам сивата светлина, струяща през прозореца на спалнята ми, но веднага ги затварям, когато мъката се блъска в мен като камион — без милост, без колебание, без заобикалки. Изтъркулвам се от леглото и започвам да ровя в чантата си за хапчетата.

Но ги няма. Пронизва ме панически страх. Започвам да се въртя на място, оглеждайки стаята, и най-накрая ги виждам. Точно там, където ги оставих. На нощното шкафче. Върху дневника.

Гълтам четири, лягам обратно на леглото и се насилвам отново да заспя. Но не мога. Не мога да спра да мисля за Върджил. Как съм могла да сбъркам така за него? Искане ми се да не го бях срещала. Искане ми се да не ми бе пял по телефона. Искане ми се сърцето ми да не се късаше.

Винаги минава известно време преди хапчетата да подействат. Грабвам дневника и започвам да чета, надявайки се, че това ще ме разсее.

27-ми май, 1795 г.

Никога няма да забравя четиринадесети юли, но не защото е Денят на Бастилията. Четиринадесети юли 1793 г. бе последният ми ден в служба на кралското семейство. Съобщиха ми, че вече не се нуждаят от мен. Кралят бе мъртъв, гилотиниран през януари същата година. Луи-Шарл бе в ръцете на мъж на име Антоин Симон. Човек, избран от Събранието. Човек на народа. Добър републиканец. Глупав, злобен пияница.

Опитвах се да се сбoguвам с кралицата.

— Ваше Величество — казах й аз. — Ваше Величество, умолявам ви.

Но тя не ме чу. Чуваше единствено детето си, което не спираше да плаче, заключено в стаята под нейната. Кралицата отказваше да говори и да се храни. Само гледаше в една точка и се клатеше.

— Трябва да сте силна — рече й мадам Елизабет. — Трябва да изтърпите. И Бог трябваше да слуша воплите на сина си, качен на кръста.

— Не ми говори за Бог — отвърна кралицата.

Чу се звук като удряне на шамар — рязък и силен. След това някой извика от болка и започна да плаче. Кралицата стана. Прекоси стаята, олюлявайки се, и вдигна един калъф. В него имаше китара. Това бе китарата на краля, на която често бях свирела на Луи-Шарл.

— Вземи я. Свири му — нареди ми кралицата, подавайки ми калъфа.

Стражът ни наблюдаваше.

— Но, Ваше Величество, не позволяват на никой да влиза при него — отвърнах аз.

— Отвори го. Свири — повтори тя. — Завърташ ключа веднъж, за да се отвори.

Каза веднъж, но вдигна три пръста. Направи го така, че стражът да не види.

— Не мога — казах аз.

Кралицата започна да плаче.

— Моля те — изхлипа тя. — Посвири му. Развесели клетото му сърце.

След това се свлече на пода, прегърна коленете си с ръце и започна да вие от мъка.

— Вземи го! — излая стражът. — Вземи го и я накарай да млъкне!

Той беше свестен мъж, самият той баща, и искаше да прояви милост, но се боеше. Виждаш това в очите му. Всички се бояхме. Всички бяхме виждали колите, събиращи труповете на екзекутираните.

Направих това, което ми нареди. Стражът ме изведе от стаята, след което отвори калъфа. Срязва струните на китарата с нож и бръкна вътре. След това разкъса подплатата и провери за кодирани

съобщения. След като се увери, че кралицата не бе скрила нищо вътре, той ми позволи да взема калъфа с китарата.

По-късно, когато бях в стаята си, аз открих това, което кралицата искаше да откроя. Завъртях ключа три пъти, защото бе вдигнала три пръста. Открих скрито отделение. Там имаше снимка на Луи-Шарл — миниатюра от слонова кост и кесия с монети. Двадесет златни луита. Тя знаеше, че тези неща бяха там. Гледайки ги, аз внезапно изпитах гняв.

Защо ми ги бе дала на мен, мътните да я вземат? Какво можех да направя аз? Не бях маркиз и нямах армия. Бях само една малка, безпомощна личност.

Но гневът бързо отшумя и на негово място се настани тъга, защото осъзнах колко отчаяна бе кралицата, за да ми повери живота на сина си. На мен, от всички хора на света. Не император. Не крал. Просто една прислужничка. Аз бях най-добрият ѝ избор. Единственият ѝ избор. Бях единственият шанс, който синът ѝ имаше. Портретът и парите бяха нейната молба да не го изоставям.

Аз стиснах ярките монети в шепа и им позволих да изпаднат между пръстите ми. Бях във война със себе си. Можех да избягам с двадесет златни луита. Да избягам от Париж и от цялата тази смърт. Можех да започна наново в някой нов град. Може би дори щях да успея да се кача на сцената. Не беше ли това нещото, което винаги бях искала?

С двадесет златни луита можех да се опитам да помогна на принца. Може би щях да успея да подкупя Симон да се отнася добре с него, да му позволява да има играчки и книги. Може би щях да успея да го видя. Може би щях да успея да изкупя вината си. За шпионирането. За лъжите. Може би дори щях да успея да го спася.

Говореха за подобни неща. Надзирателят бе нащрек за всякакви планове и опити за бягство. Всъщност той твърдеше, че бе осуетил поне един опит да бъдат освободени кралицата и нейните деца. Надзирателят беше внимателен, а стражите — наблюдателни. Но всеки си имаше цена.

Аз взех една монета и я завъртях в ръката си. От едната страна беше главата на краля. От другата беше неговата корона. Хвърлих монетата. Хванах я. Захлупих я с другата си ръка.

Ези или тура. Да остана, или да се махна. „Изкупление или свобода“, казах си аз, преструвайки се, че имах избор.

Поемам си дъх. За смелост. Отново се надявам. Въпреки всичко.

Защото Алекс е имала двадесет златни луита. И може би те са били достатъчно. Достатъчно, за да платят на някой да изрови малко, безжизнено телце от гробищата и да го занесе в Храма посред нощ. Достатъчно, за да убедят неколцина стражи да се направят на слепи. Достатъчно, за да го освободят.

57.

29-ти май, 1795 г.

Орлеан отиде на гилотината няколко седмици след кралицата, през ноември 1793 г.

Най-големият му син, Дук дьо Шартр, заедно с генерал Дюморие, дезертираха от революционната армия, за да подкрепят роялистката кауза. Орлеан се отрече от сина си, но после откриха писма, разменени между двамата, които доказваха, че отричането е било измама. Орлеан бе обвинен в това, че е съучастник на Шартр и Дюморие и че се опитва да върне монархията.

Аз напуснах стаята над покоите му и го посетих в затворническата му килия. Отново бях започнала да изпълнявам рецитали в „Кралския дворец“ за пари и се връщах в онази стая всяка вечер, след като свършвах.

Орлеан бе арестуван преди няколко месеца. Не го бях посещавала, защото не исках да го виждам, но после го осъдиха на смърт и аз знаех, че съвсем скоро ще го екзекутират. Бях решена на всичко да получа някои отговори от него, преди да умре.

— А, малкото врабче ми е дошло на гости — рече той, когато ме видя. — Защо си още тук? Защо не си отлетяла? За мен всичко свърши. А ти си свободна.

— Надявахте се да станете крал — казах аз.

Веждите му подскочиха.

— Може би не си толкова глупава, колкото си мислех — отвърна той.

— Гласувахте за смъртта на краля заедно с другите депутати от Събранието, защото искахте да управлявате на негово място.

— Направих го, защото няхах избор. Аз бях братовчед на краля и като такъв бях под постоянно подозрение. Трябваше да покажа, че съм верен на Революцията. Да не гласувам за смъртта на краля, щеше да означава да гласувам за своята собствена.

— Искате да кажете, че не сте искали да управлявате? Не ви вярвам.

— Разбира се, че исках. Исках да управлявам Франция мъдро и добре. Надявах се да освободя Луи-Шарл и да управлявам като негов регент след смъртта на баща му. Но сега това няма как да се случи. Франция няма да има повече крале, но се опасявам, че ще има още много тирани.

— Платихте на тълпата да нападне Версай. Платихте им и миналия септември — казах аз. Желязната решетка помежду ни ме правеше безразсъдно смела.

— Така ли съм направил? Явно съм по-могъщ и по-богат, отколкото съм знаел.

— Не се подигравайте с мен. Ами Луи-Шарл? Какво беше той? Просто една пречка пред амбициите ви?

— Не. По-скоро един от пътищата за тяхното реализиране. Както и за теб.

Поколебах се при тези думи, но само за миг.

— Сега той е сираче — казах аз. — Едно клето, нещастно дете. Гласувахте ли за това да го държат затворник? Гласувахте ли за жестокото отношение на Симон? Да, направихте го. И аз ви помогнах. С това, че шпионирах за вас. С информацията, която ви осигурявах. Вие сте дяволът!

Черните очи на Орлеан проблеснаха от гняв.

— Я кажи, врабче, кой остави единствения си син да умре на кръста, подиграван от крадци? Дяволът ли беше? Не. Наричай ме дявол щом искаш. Поласкан съм.

Паяк пропълзя по пода. Орлеан се наведе, взе го, вдигна го до решетките на прозореца и го пусна да избяга на свобода.

— Защо отказват да го освободят? Защо не го пускат да си отиде? Какво може да им направи? Той е просто едно момченце — казах аз.

— Той е много повече от едно момченце. Знаеш това. Робеспьер никога няма да го освободи. Ще умре в тази килия — отвърна Орлеан.

— Но има други, освен Робеспьер. Мъже с власт. Велики мъже. Дантон. Демулен. Те могат да му помогнат.

— Те няма да направят нищо за него. Както не правят нищо за мен сега. Защото нямат полза от това. Нищо ли не научи от времето, прекарано с мен? Не разбра ли, че великите мъже рядко са добри хора?

Но аз отказвах да го чуя. Отказвах да се предам.

— Трябва да има и други, опитващи се да постигнат това, което опитахте вие. Други, които искат Луи-Шарл да е на свобода — казах аз, надявайки се, че ако знае за такива хора, ще ми каже.

Но Орлеан не ми отговори. Вместо това свали пръстените си, пресегна се през решетката и ги пусна в ръката ми.

— Това, заедно с всичко друго, което си откраднала от мен, би трябвало да е достатъчно, за да се махнеш от Париж — рече той.

След това отиде до малката дървена масичка в далечния край на килията си, надраска една бележка, запечатана я и ми я подаде.

— Какво е това? — попитах го аз.

— Препоръка. Трябваше да бъде за парижката сцена, но не бива да оставаш тук. Замини за Лондон. Отиди на улица „Друри Лейн“. Дай я на мъжа в театъра „Гарик“. Той ми е приятел и ще ти помогне.

— Няма да го направя! — извиках аз. — Кралицата ми даде двадесет златни луита, а сега имам и тези пръстени. Ще го измъкна оттам, щом никой друг няма да се опита. Самата аз ще го направя!

Тогава той ме погледна така, както не го бях виждала да гледа никого и нищо — в очите му имаше невъобразима тъга.

— Забрави момчето, врабче — рече той. — Не можеш да направиш нищо за него. Ще трябва да се бориш срещу целия свят, за да го освободиш, а светът винаги печели.

Дойдоха за него няколко минути по-късно. Закараха го до гилотината в отворена каруца, обградена от ликуващата, кръвожадна тълпа. Беше великолепен до самия край. Не им даде нищо. Нито гримаса. Нито сълза. Нито дума.

Плаках, когато умря.

Като куче, което вие за господаря, който го е биел.

30-ти май, 1795 г.

Опитах се да избягам. Веднъж. През юни 1794 г. Няколко месеца след гилотинирането на Орлеан.

Бях отчаяна, защото се бях провалила. Седмици бях работила върху план за освобождаването на Луи-Шарл от затвора.

Открих един беден и пропаднал гробокопач, който се съгласи да направи това, което исках — да вкара трупчето на малко момче,

прясно, не вмирисано, в къщата на затворническата перачка. Бях накарала перачката и дъщеря ѝ да се съгласят да сложат телцето на дъното на една голяма върбова кошница, да го покрият с чисти чаршафи, да го внесат по този начин в затвора и да го скрият в пресата за дрехи.

След това стражът, който пазеше Луи-Шарл, трябваше да слезе при пресата, да вземе телцето, да го качи в килията и да замени мъртвото дете с живото. После трябваше да отведе Луи-Шарл в кухнята и да го скрие в друга от кошниците на перачката — тази, която щеше да бъде пълна с мръсни чаршафи. На следващата сутрин перачката и дъщеря ѝ трябваше да влязат в затвора, да вземат кошницата, да я сложат на двуколката си и да се приберат вкъщи. Никой нямаше да ги разпитва. Познавах я и им вярвах. Аз щях да ги чакам. Щях да измия Луи-Шарл, да го преоблека и да боядисам косата му в черно. Щяхме да чакаме докато падне нощта, а след това щяхме да се махнем от Париж. Бариерите бяха заключени по тъмно, но имаше дупки в стените — ако човек знаеше къде да ги търси.

Беше дързък и смел план, но вярвах, че ще проработи. Бях си осигурила помощта на гробокопача срещу само две от златните луита. Перачката и дъщеря ѝ искаха шест. Знаех, че най-труден за убеждаване щеше да бъде нощният страж на Луи-Шарл. Отидох при него едва след като бях сигурна в съдействието на останалите. Пресрещнах го, когато се връщаше вкъщи от затвора и му предложих останалите дванадесет луита, заедно с пръстените на Орлеан. Имах нужда от другите неща, които бях откраднала от Орлеан, защото те щяха да бъдат единственият ни източник на препитание, след като двамата с Луи-Шарл напуснехме Париж.

Той не се усмихна, когато се приближих, но ме остави да говоря, а когато му предложих монетите и пръстените се изсмя.

— Да не мислиш, че си първата, която е измислила този план? — попита ме той. — Не минава седмица, без някой да се опита да ме замеси в някакъв глупав план за бягство, предлагайки ми много повече, отколкото твоите жалки монети. Наблюдават ме много внимателно. Уверявам те, че някой ни е проследил от затвора и сега е хукнал да доложи на Фукие-Тенвил. Утре ще ме разпитат и аз ще кажа, че си приятелка, която има нужда от работа и си дошла да ме питаш дали мога да ти намеря.

Знаех името Фукие-Тенвил. След Робеспьер, това бе името, което всяваше най-много страх в сърцата на парижани. Фукие-Тенвил ръководеше Революционния трибунал, който съдеше тези, обвинени в престъпления срещу републиката. Всеки ден той изпращаше десетки хора на гилотината.

Но страхът не ме спря.

— Моля те — казах аз на мъжа, — трябва да ми помогнеш, иначе Луи-Шарл ще умре. Ще ти дам още пари. Ще...

Той се усмихна и ме потупа приятелски по гърба — за очите на този или тези, които ни наблюдаваха. Сигурна съм в това. Все още усмихнат, той се наведе към мен и рече с нисък и заплашителен глас:

— Ако дойдеш пак, аз самият ще те предам на Трибунала. Имам жена и пет деца и няма да съм им от полза мъртъв. Повярвай ми, когато ти казвам, че ще сложа твоята глава в кошницата, преди ти да сложиш моята.

След това ме целуна по бузите, каза на висок глас, че ще види какво може да направи за мен, след което се отправи към вкъщи, подсвирквайки си.

Гледах го как се отдалечава. След като се скри зад завоя, аз също тръгнах. Докато вървях по нощните улици на Париж, аз осъзнах, че никога нямаше да освободя Луи-Шарл и просто нямаше какво да направя. Обичах го, да, но какво можеше да постигне любовта в черен свят като този?

Още тази нощ отидох до бариерата, като избрах един стар и злеохраняван участък. Надявах се да успея да мина през дупката в стената там и до зазоряване да съм преполовила пътя до Кале. Бях намислила да използвам парите на кралицата и откраднатото от Орлеан, за да стигна до Лондон и да се установя там. Щях да използвам писмото на Орлеан, за да си осигуря работа в театъра „Гарик“. Най-накрая щях да съм на сцената. Мисълта трябваше да ме зарадва.

Клекнах до бариерната стена и мушнах китарата, която ми бе дала кралицата, заедно с вързоп с вещите ми в дупката между камъните. Тъкмо се канех да се провра през нея, когато чух ужасяващо мощен взрив.

— Не стреляйте! — извиках аз, сигурна, че беше страж.

Завъртях се, очаквайки да видя мъже с пушки, но зад мен нямаше никой. Чух още един взрив и още един. Осъзнах, че шумът не идваше от пушка, а от небето. Бяха фойерверки. Някой палеше фойерверки в Париж. Не можех да си представя защо. И след това си спомних — фойерверките бяха за Фестивала на Върховното същество. Революционерите не искаха повече крале и нямаха особено добро мнение за Бог. След дълги размишления, Робеспьер все пак отстъпи и постанови, че Бог може да остане в Париж, но само ако се държи като добър патриот и нарича себе си републиканец. Тази вечер бяха организирали парад в чест на префасонираното божество.

Погледнах нагоре към фойерверките. Бяха толкова красиви. Не бях виждала такива откакто напуснах Версай. Докато ги гледах как проблясват в нощното небе, аз отново чух гласа на Луи-Шарл, сладък и тъжен:

— Приличат на диамантите на мама.

Приличат на звезди, които се чупят.

Приличат на всички души в рая.

„Дали ги чува от Кулата?“, зачудих се аз. „Дали поглежда нагоре към прозореца си и вижда техните отблясъци? Дали светлината им се отразява в изстрадалите му очи?“

Светът беше черен, да, но над него фойерверките светеха и искряха.

Издърпах китарата и вързопа си обратно през дупката и се върнах в стаята си. Вече знаех какво трябваше да направя. И че никога нямаше да видя Лондон.

31-ви май, 1795 г.

Гривна, направена от брилянти. Последните златни монети на кралицата. Това е почти всичко, което ми е останало.

Фовел рови в купчината с пръст и клати глава.

— Не мога повече да правя това — казва той. — Не ме карай.

— Моля те, Фовел.

Той взима гривната и я разглежда.

— Двадесет от най-добрите ти ракети. Най-добрите, които си правил. По-ярки от звездите.

Все така не казва нищо.

— Моля те, Фовел.

Той прибира гривната и монетите и ме целува по бузата. И знам какво ще последва. Знам. Но той не може да постъпи по друг начин. Аз също не мога.

Поне накрая получих това, което исках — сцена, на която да стоя и публика, която да аплодира. Защото сега ме гледа цял Париж. Само за мен говорят. В Събранието, в кафенетата, във фабриките и на пазарите — говорят единствено за фойерверките. Всички вестници пишат за делата ми. Нито един актьор не е постигал това, дори великият Талма.

Но сега има само един човек от публиката, за когото ме е грижа. Само един.

Заради него се прокрадвам по нощните улици. Заради него се катеря по стръмни покриви. Заради него бягам след това, на крачка пред стражите. Заради него се крия, заради него превързвам обгорелите си ръце, заради него спя с мъртвите.

Знам, че това не може да продължи вечно. Знам, че часът ми скоро ще удари. Парите ми се топят. Бонапарт беснее. Фовел доносници на стражите.

Но продължавам да изстрелвам ракетите.

Защото мисълта, че Орлеан може да се окаже прав, ме измъчва.

Измъчвам се при мисълта, че светът винаги печели.

58.

Обръщам на следващата страница. Има само още една дата. Само една. Последната. Тя е 1-ви юни, 1795 г.

И страницата е изцапана с кръв.

— Не — казвам аз и затварям дневника. — Не.

Каква глупачка бях, че се бях надявала. Грозното петно на кръвта. Кръвта на Алекс. Предчувствам, че се е случило нещо ужасно. Стражите са я заловили, сигурна съм. Била е притисната до стената и са я ранили, но е оцеляла достатъчно дълго, за да опише събитията в дневника си. Какво ли е написала? Дали бе умряла в агония? Сама? Дали бе умряла за нищо?

Отново поглеждам петното и осъзнавам, че дневникът се тресе. Не, не е дневникът. Това са ръцете ми. Цялото ми тяло. Хапчетата, които взех, когато станах, не ми действат. Отивам в банята, грабвам шишенцето и глътвам още едно, след което крача из стаята, чакайки да ми подейства.

Десет минути по-късно се чувствам още по-лошо. Хапчетата не правят нищо. Поглеждам ръцете си. Продължават да треперят. Чувам буботене в главата си. Буботене, което прераства в рев. Звучи като земетресение. Болката е сеизмична. Ще ме тресе, докато не се разпадна на парчета. Трябва да ходя. Трябва да отида някъде. Където и да е. Трябва да изпреваря земетресението.

Стоя в антрето и се чудя къде да отида, когато чувам стъпки на площадката отвън, гласове и ключ, който влиза в ключалката. Татко и Джи.

— Здравсти — казвам аз, опитвайки се да звуча нормално.

— Здравсти — отговаря татко.

— Здравей, Анди — казва Джи.

Той изглежда ужасно — уморен, измачкан и със зачервени очи. Зад него пристъпва странен тип. Той носи тъмен костюм и слънчеви очила, а в едното му ухо има слушалка. Виждам как бицепсите му издуват ръкавите на сакото. Кимва ми. Не се усмихва. Татко хвърля

няколко папки на масата в коридора и пуска куфарчето си на пода. Сваля пуловера си и също го пуска на пода.

— Тъъ... татко? Кой...

— Това е Берtrand. От френските тайни служби — казва той и отваря вратата на килера.

— Тайните служби? Не разбирам. Какво стана?

Той вади един синьо сако от килера и го облича.

— Финализирахме резултатите. На сърцето. Тази сутрин — отговаря той. — И след това някой разпространи информацията. След около час в интернет ще настане ад. Всичко се прецака.

— Президентът иска да бъде държан в течение — добавя Джи. — Незабавно. Не иска да научи информацията от CNN. Изпрати кола за нас. След това трябва да отидем на пресконференцията в „Сен-Дени“. Тръстът отчаяно се опитва да овладее положението.

— Чакай... как изобщо стигна дотук, Джи? — питам аз. — Летищата са затворени.

— Шофирах.

— От Германия? — питам невярващо аз.

— Тръгнах вчера сутринта. Влаковете бяха претъпкани, така че наех кола.

— Анди, виждала ли си жълтата ми вратовръзка някъде? — пита татко.

— Тук е — казвам аз и я грабвам от дивана. Той я взима и вдига яката си. Джи влиза в банята и се появява след около минута, също облякъл сако и вратовръзка.

Докато ги гледам как се лутат наляво-надясно, аз се опитвам да събера смелост да попитам това, което просто трябва да знам.

— Татко?

— Ммм? — казва той, борейки се с вратовръзката.

— Сърцето негово ли е?

— Да — отговаря той.

„Не“, мисля си. „Моля те, не“.

— Сигурен ли си? — питам го.

Татко оплесква възела, псува и започва отначало.

— Ние... аз и другите двама генетици... изследвахме митохондриалната ДНК на пробата... нали знаеш какво е митохондриална ДНК? — казва той. — Тя се наследява единствено от

майката и предава майчината линия непроменена, което прави проследяването по-лесно, отколкото ДНК, която може да е дошла от всеки един от двамата родители...

— Да, знам това — прекъсвам го нетърпеливо аз.

— Е, ние сравнихме митохондриалната ДНК от сърцето и митохондриалната ДНК, извлечена от живите родственици на Мария-Антоанета и открихме пълно съответствие. Освен това сравнихме данните, получени от сърцето с ДНК проби, извлечени от косата на Мария-Антоанета и косите на две от сестрите ѝ. Открихме съответствия и в трите проби.

— Това какво означава?

— Означава, че сърцето е принадлежало на дете, свързано по майчина линия с рода Хабсбург — рода на Мария-Антоанета.

— Значи това е... твоето мнение?

— Това е научен факт.

— Но Мария-Антоанета е имала няколко деца. Откъде знаеш, че сърцето не е било на някое от другите?

Джи ми отговаря:

— Защото сърцето е твърде голямо, за да е принадлежало на Софи-Беатрис, която е починала малко след първия си рожден ден — казва той. — Твърде малко е, за да е принадлежало на Мари-Терез, която впоследствие била освободена от Кулата и умряла на старини.

— Ами Луи-Жозеф? По-големият брат на Луи-Шарл? Той е починал на младини — казвам аз.

— Така е. Но е починал преди Революцията и погребението му е било кралско. Традицията повелявала, че сърцето трябвало да се извади, за да бъде балсамирано. То е било разрязано и натъпкано с билки. Нашето сърце не е било балсамирано. Не може да е принадлежало на Луи-Жозеф.

Последната ми надежда догаря като въглени в забравено огнище.

— Ами братовчедите? Нали Мария-Антоанета е имала сестри? Те сигурно са имали деца, нали така? Не е ли възможно сърцето да е принадлежало на едно от тях?

— Имало е хабсбургски братовчеди, да — отговаря бавно Джи. Изглежда разтревожен. Струва ми се, че е доловил отчаянието в гласа ми. — Но всички те са били кралски синове и щерки и са живеели в други държави. Това, че по някакъв начин сърцето е било откраднато,

запазено и донесено в Париж и че всички хора, замесени в неговото сложно и трудно пътуване до „Сен-Дени“ са лъгали... ами, просто ми изглежда невъзможно, Анди. Нищо в историята не загатва, да не говорим за това да подкрепя, подобна теория. Сърцето е принадлежало на Луи-Шарл.

— Сигурен си, Джи... напълно сигурен?

— Да, сигурен съм.

— Татко?

— В ролята си на учен, аз не мога...

— Просто за момент си представи, че не си, ОК? — казвам аз. Вече всички чуваме отчаянието в гласа ми. Или по-скоро истерията. И аз не мога да я овладея.

— Че не съм какво?

— Учен. Представи си, че си човешко същество. Поне веднъж.

— Анди — отговаря той. — Какво има? Какво е...

— Сигурен ли си? — питам го.

Той ме поглежда безмълвно и изведнъж в очите му просветва разбиране.

— Ако съдех единствено по историческите данни, с които разполагаме, нямаше да бъда сигурен, не. Както двамата с Джи чудесно знаете. Но съдейки по неопровержимите научни доказателства, комбинирани с историческите обстоятелствени доказателства... трябва да кажа... да, вярвам, че сърцето е принадлежало на Луи-Шарл. Като учен... и като човешко същество... вярвам в това. Съжалявам, Анди. Струва ми се, че си се надявала на друг отговор.

Чувствам се куха. Изкормена. Изпразнена.

— Доктор Алперс, професор Ленотре, ако обичате — обажда се Берtrand.

Джи грабва куфарчето си и излиза. Татко е по петите му. Той се обръща на прага и ми казва:

— Ще се прибера вкъщи след пресконференцията. Около седем. Тогава ще се видим. Ако искаш можем да излезем да хапнем нещо.

Вратата се трясва и той изчезва.

Отивам да взема дневника на Алекс. Остава още една страница, а в мен догаря последната малка свещ. Последната.

Може би е успяла да се спаси. Сигурно е спряла да изстрелва ракети след смъртта му. Сигурно е спряла да рискува живота си. Спряла е да бяга. Може би кръвта на страницата е от някаква контузия. Била е ранена, но е оцеляла, както бе направила преди. И някак си бе успяла да се спаси.

Отварям дневника за последен път и започвам да чета.

59.

1-ви юни, 1795 г.

— Защо, врабче?

Това е Орлеан.

Отварям очи, но не го виждам. Болката е заслепяваща. В катакомбите съм. Седя в локва от собствената си кръв, облегната на една стена. Бях застреляна от един страж.

— Защо направи това? — пита ме той. — Убиха те.

— Защото... защото едно време...

Искам да му кажа. Да опиша истината.

Докато все още мога. Истината за революцията. Не тази, която направиха в Париж през 1789 г. Тази, която направиха в мен. Но не мога да говоря. Болката не ми позволява.

Орлеан се смее тихо. Вече го виждам. Кръв и коприна. Очи, черни като нощта. Навежда се над мен. Дъхът му ухае на дъжд.

— Защото едно време какво? Имало едно време? Имало едно време крале, които се сражавали с дракони и слугини, които танцували със стъклени пантофи. Имало едно време принцове, които успявали да избягат от тъмниците си.

— Не. Чуй. Моля те, чуй ме...

Той цъка с език.

— Приказките не ти вършат работа. Никога не е имало „едно време“. Никога не е имало добър ловец. Нито мила кръстница.

Има го само вълкът. Сега той е станал толкова смел, че крачи по улиците на Париж и чисти зъбите си с бебешко ребро. Нищо не се променя, врабче. Не виждаш ли това? Светът продължава да се върти и ще бъде толкова глупав и жесток утре, колкото е бил днес.

И въпреки че треперя от болка, гърча се от болка и хлипам от болка, аз се смея. Защото вече знам. Знам отговора. Знам истината.

— О, мъртвецо, ти грешиш. Не виждаш ли? Светът продължава да бъде глупав и жесток, но аз...

И написаното свършва. Просто свършва.

Това, което е искала да ми каже, липсва.

Няма отговор. Няма обяснение. Няма истина. Нищо.

Не знам дали е оцеляла или е умряла. Не знам как свършва историята ѝ и никога няма да науча.

Знам само това, че преди много време едно малко момче е умряло в Париж, само в своята тъмна, мръсна килия. И едно друго момче е умряло на една улица в Бруклин, малкото му телце окървавено и прекършено като цвете.

Докосвам петното кръв с пръсти. Кръвта винаги потъмнява. На хартия. На дрехи. На асфалт. След това затварям дневника.

Мислех си, че във всичко това е имало смисъл. Мислех си, че в тези страници ще намеря нещо повече от тъга, кръв и смърт.

Но няма нищо друго. И отчаянието, което е винаги там, пугнало корени дълбоко в сърцето ми, изведнъж разцъфва в нещо толкова огромно, черно и задушавашо, че не мога да дишам.

Изправям се, пъхам дневника в калъфа при старата китара и го оставям незаклучен на масата в трапезарията, където Джи със сигурност ще го види. Събирам нещата си. Якето и чантата си. Собствената си китара.

Оказва се, че знам как свършва историята.

Както тази на Алекс, така и моята.

Знаела съм през цялото време.

60.

Късно е. Тъмно е. Айфеловата кула е осветена и толкова красива. Седя на една пейка сред дърветата в „Шам дьо Мар“ и гледам нагоре към нея. Тук съм от няколко часа. В тъмното. В студа. Опитвах се да посвирия на китара, но не успях. Вече не мога да откривам музиката. Не мога да намеря онази единствена нота.

Сега слушам другите хора, които свирят. Не ги виждам, но ги чувам. Някъде наблизо са. Чувам китара, мандолина, валдхорна, женски вокал.

Уморена съм. Главата ми е малко замаяна от всички хапчета „Куелифай“, които изпих. Болят ме краката. Ходих пеша дотук чак от къщата на Джи.

Но това е о'кей.

Остава ми още малко.

Само една крачка.

61.

Редя се на опашка за кулата. Добър избор, сигурен резултат. По-добре от реката. Хората понякога оцеляват, когато се хвърлят в реката.

Туристите около мен говорят и се смеят. Мъже продават фалшиви ролекси, шалове и ключодържатели. Музиката, която чух по-рано, сега е по-близо. Груба, дива и красива. Оглеждам се за музикантите, но не ги виждам в мрака.

Опашката се премества напред и аз с нея. Музиката спира. След няколко минути стигам гишетото, където продават билетите. Вадя портфейла си, но охранителят ми казва, че не мога да се кача — не и с китарата.

— Трябва да я оставите, ако искате да се качите — казва ми той.

Питам го къде мога да я оставя.

— Това не е летище, тук няма място за багаж — отговаря той.

Прави ми знак да се махам. Хората зад мен започват да недоволстват. Мъжът, който взима парите, ми казва да отстъпя настрана. Някакво момиче ме прережда.

Изведнъж чувам друг глас.

— Ей! Ей, Анди!

Обръщам се. Виждам Върджил, който едва си поема дъх. На няколко метра зад него стоят Жул, още две момчета и едно момиче.

— Здравсти.

— Здравсти — отговарям аз.

— Не трябваше ли вчера да летиш за вкъщи? Какво правиш тук? Тази вечер да не си турист?

Заставям се да се усмихна и пренебрегвам първите два въпроса.

— Да. Тази вечер съм турист. Ти какво правиш тук? Защо не си в таксито си?

— Понеделник ми е почивният ден — отговаря той.

— Госпожице, бихте ли се махнали от опашката, ако обичате? — казва охранителят.

Подчинявам се, чувствайки се прокудена.

— Досега свирехме.

— Това сте били вие? — питам аз. — Звучеше добре. Хареса ми валдхорната.

— Мерси. Жалко, че и туристите не мислят така. Тази вечер не са особено щедри, а стана твърде студено, за да висим навън. И без това след малко имаме ангажимент. За който ще ни платят. Ще свирим на един купон. — Той побутва крака ми със своя. — Ела с нас. Ще пуснем шапката. Ще вземем още повече пари с две момичета в групата.

— Върджил! Хайде! — провиква се един от приятелите му.

— Един момент! — крещи в отговор той.

Не искам да говоря повече. Искам да си ходя. Веднага.

— Взemi я — казвам аз и му подавам китарата. — Не мога да я взема със себе си, а не искам просто да... да я оставя тук.

— Не мога. Трябва да тръгна.

— Не се притеснявай. Не трябва да ме чакаш. Просто я взemi.

— Но как ще ти я върна?

— Не знам. Някак си.

Аз гледам към хоризонта, а не към него, но той застава пред мен и ме кара да го погледна. Вече не се усмихва.

— Не си сериозна, нали?

— Хайде, човече — казва някой и го дръпва за ръкава.

Приятелите на Върджил се приближават. Той иска да ми каже още нещо — разбирам това по изражението на лицето му. Но някой казва:

— Кой е това?

Върджил е принуден да ни представи. Запознавам се с Константин, разчорлен и слаб и с големи бели зъби. Шарон, който държи тромпет. Кадиджа, красивото момиче от „Реми“. Вече познавам Жул. Няколко пъти промърморвам „здрaсти“. Болката ме изяжда отвътре.

— Идваш ли? — пита Шарон.

— След минутка — отвръща Върджил и ме поглежда.

— Това е! — вика охранителят. — Няма място за повече.

Обръщам се. Той затваря вратата на асансьора.

— Не! Чакайте! — крещя аз. Хвърлям китарата към Върджил и хуквам към гишето. Пляскам парите си на тезгяха. — Моля ви!

— Затворено е — казва мъжът в гишето.

Поглеждам часовника си.

— Но сега е единадесет. Кулата затваря в единадесет и четиридесет и пет. Така пише на табелата.

— Кулата затваря в единадесет и четиридесет и пет, това е вярно. Но последният асансьор тръгва в единадесет.

— Моля ви, само още веднъж — казвам аз и бутам парите си към него.

Той ги бута обратно.

— Съжалявам.

Хуквам към вратата, стискаща парите в ръка, и моля охранителя да ме пусне. Той вдига ръка като катаджия, след което затваря вратите на асансьора.

— Трябва да се кача! — крещя аз. Вече му се моля. Умолявам го. Размахвам парите си пред лицето му. Предлагам му още. Хората в асансьора ме зяпат втренчено. Започвам да плача.

— Не ставайте смешна. Кулата няма да отиде никъде. Елате утре — казва охранителят.

Но не мога да чакам до утре. Болката е твърде силна. И никога няма да спре. Само ще се влошава. Охранителят натиска едно копче и асансьорът започва да се издига. Аз плача. Хлипам. Свличам се на колене и започвам да удрия главата си във вратата.

— Спрете! Незабавно! Или ще повикам полиция — предупреждава ме охранителят.

Усещам ръце, които ме хващат под мишниците. Повдигат ме. Ръцете на Върджил. Той ме изправя на крака и двамата се отдалечаваме от вратата. Приятелите му са с него. Очите им са станали големи като паници.

Константин взима една брошура от щанда до билетното гише. Приближава се до мен, усмихвайки се плахо, и ми я подава.

— Лувърът също е интересен — казва той. — Има много, много произведения на изкуството.

— „Сакре-Кьор“ е невероятно красив — обажда се Шарон.

— Трябва да посетиш площад „де Вож“ — добавя Жул.

— Може би обичаш да пазаруваш? — казва Кадила. — Трябва да отидеш в „Ле Бон Марше“. Там има страхотни бижутерийни магазини.

Смея се. Това, което излиза от гърлото ми, звучи тъжно и ненормално.

— Мерси — казвам аз. — Ще отида. Беше ми приятно да се запозная с всички вас. Извинявайте за ужасната сцена.

Понечвам да се отдалеча, но Върджил ме грабва за ръката.

— Няма начин. Идваш с нас. Да тръгваме — казва той. Виждам тревогата в очите му.

Дарявам го с нескопосана усмивка.

— Не се тревожи. Наистина. Сега съм по-добре. Просто... просто пих много кафе.

Отново се опитвам да им обърна гръб, но той не пуска ръката ми.

— Не мога да дойда с теб, защото имам ангажимент и не мога да го отменя. Имам нужда от парите. Те имат нужда от парите — казва той, сочейки приятелите си с палец. — Така че идваш с мен.

— Не.

Той клати глава. Псува ме. Красивите му очи вече са пълни с гняв. Изведнъж се навежда над мен и прошепва:

— Искаш ли да те нося на ръце? Защото ще го направя.

Не казвам нищо, но спирам да му се дърпам.

Константин ме поглежда, след което поглежда Върджил.

— Сега тръгваме ли? — пита плахо той.

Върджил избърсва сълзите от лицето мис ръкава на блузата си.

— Да, Тино — отговаря той. — Тръгваме.

62.

ЧИСТИЛИЩЕ

*Там над портите видях хиляда от онези,
които небето беше изляло подобно на дъжд в
адската бездна.*

*Те ядно крещяха: „Кой е този безумец? Кой
безумец, пощаден от зла участ, смее да
пристъпи в царството на обречените?“^[1]*

Данте

— Къде е този купон? — пита Жул, докато вървим към метростанцията.

— В „Плажа“ — отговаря Върджил.

Шарон изсумтява. Константин псува.

— Уф. Пак това място — казва Кадиджа. — Мразя го.

Отначало не казвам нищо. Не мога. Просто се влача след тях, напълно изстискана. Но после си спомням това, което Върджил ми бе казал за „Плажа“. Място за купони. В катакомбите.

— Но те затварят в четири следобед. Така пишеше на табелата — казвам аз. Изморено. Глупаво.

— Какво затваря в четири? — пита Върджил.

— Катакомбите. Нали ходих.

— Да, спомням си — казва той. — Това е било официалното работно време. Тази вечер ще влезем от друго място.

— Не искам да слизам в канализацията — казвам аз.

— Защо? Страхуваш се, че ще се заразиш с нещо смъртоносно? — пита той язвително. — Не се тревожи. Няма да минаваме оттам.

Влизаме в метростанцията и се качваме на влака. Слизаме на спирка „Денфер-Рошери“. Всички прекосяват платформата и се насочват към срещуположния и край. Аз се влача след тях, все още

зашеметена, стискаща калъфа с китарата си. Чакаме. Само няколко секунди. Идва още един влак. Понечвам да се кача, но Върджил ме спира. Влакът тръгва.

— Готова ли си? — пита ме той.

— Ами... да, но влакът вече потегли.

В следващия миг той, Тино и всички останали скачат на релсите.

— Хайде — казва ми той и посяга към мен. — Имаме четири минути.

— Преди какво?

— Преди следващият влак да ни размаже.

Подавам му китарата и скачам. Би трябвало да ме е страх. Това е опасно. Ако ми пукаше, щеше да ме е страх.

— Аз ще нося китарите. Стой близо до мен и далече от това — казва той и сочи електрическата релса. Започва да тича, спокойно и с лекота. Носи и двете китари — неговата и моята.

Хуквам след него. Чувам останалите далече пред нас. Чувам как подметките им шляпат по земята между релсите и газят в кални локви.

— Върджил! Ремонтират релсите. Между тях има някакви дъски — вика Жул.

— Продължавайте! — крещи в отговор Върджил.

— Къде отиваме? — провиквам се аз.

— Има един проход. В стената на тунела. Това е входът за катакомбите.

Изведнъж нещо ме блъска в лицето — мека вълна от топъл, застоял въздух.

— Върджил! — крещи Жул.

— Какво?

— Нещо идва.

— Не ставай женчо, Жул.

— Не е... — казва Кадиджа.

Жул я прекъсва.

— Идва влак! Ремонтен влак! Виждам го!

— Млъквай, Жул! — крещи Върджил. — Всички! Млъквайте и тичайте!

Той рязко увеличава скоростта. Всички го правят. Аз бързо изоставам. Върджил ми крещи да побързам. Ускорявам, опитвайки се

да ги догоня. И тогава го виждам. Блясъкът. Той става все по-силен и по-силен. Земята се тресе. Въздухът свисти.

И аз съм уплашена.

Върджил е силует на фона на ослепителната светлина. Той става все по-малък и по-малък и изведнъж изчезва. Но после отново се появява. Главата му се подава от стената, където бе изчезнал само преди миг. Креци ми нещо. Протяга ръце към мен. Вече съм на десетина метра от него. Влакът е на около тридесет. Но е много по-бърз. Вече го виждам. Напълно ясно. Виждам фаровете, както и грозната му метална муцуна.

— Тичай, Анди, тичай! — креци Върджил. — Не гледай към влака. Гледай към мен! Тичай! Тичай!

Тичам. Така, както никога преди не съм тичала — със стиснати юмруци и мускули, издути почти до пръсване. Около мен се завихрят боклуци от релсите. Върджил креци. Жул и Шарон крецят. Аз креця. Светлината става все по-ярка. Сирената на влака ме оглушава. Спирачките му скърцат по релсите.

— Не гледай към влака. Гледай мен! Тичай, проклета да си, тичай! Тичай! — креци Върджил.

Влакът вече е на няколко метра от мен. Седем. Шест. Пет. Почти съм стигнала дупката в стена. Почти. Но почти не е достатъчно. Няма да успея. Ще умра. Сгазена от влак в метрото.

И изведнъж не искам да умирам.

Успявам да открия още малко сила в краката си и отчаяно се хвърлям напред. Стигам до входа частица от секундата преди влака и Върджил изскача навън, сграбчва ме за якето и ме издърпва вътре. Краката ми се отделят от земята и политам във въздуха, пищейки. Влакът профучава на няколко сантиметра от нас. Изместеният въздух ни блъска в гърба и аз се озовавам на земята, върху Върджил. Той ме е прегърнал и ме стиска. Креци нещо. На френски, английски и арабски. След това грабва лицето ми с две ръце и ме целува силно по устата.

И единственото, което искам да правя до края на живота си, е да го целувам в отговор, точно тук, на мръсната земя, но не го правя. Защото Кадиджа стои на метър от нас. Жул ме издърпва на крака. Константин ме потупва по гърба. Кадиджа ме прегръща, което е много странно. Все пак гаджето ѝ току-що ме целуна по устата. Всички подскачат, крецят и се смеят.

Освен аз. Твърде замаяна съм, за да подскачам. Но не защото замалко щях да бъда прегазена от метрото. А защото Върджил ме целуна.

---

[1] От Италиански Константин Величков. — Б.пр. ↑

63.

Жул вади бутилка вино от раницата си и я отваря с треперещи ръце. Всички отпиваме от нея.

— Струва ми се, че съм се напикал — казва Върджил и опипва джинсите си.

— Тунелна вода — отговаря Жул. — Беше легнал в локва.

— Това е дори по-лошо.

Бутилката вино отново ни обикаля. Върджил отпива и ми я подава.

— Длъжница си ми — казва ми той. — Спасих живота ти.

— Два пъти — отговарям аз, без да се замислям.

— Какво?

— А?

— Каза „два пъти“.

Насилвам се да се засмея.

— Казах „благодаря ти“.

Той не се смее. Поглежда ме, вдига китарата си от земята и тръгва. Аз също вдигам своята и тръгвам след него. Колкото повече се отдалечаваме от релсите, толкова по-тъмно става. Той вади два фенера от раницата си. Повежда ни, осветявайки пътя с единия. Жул върви най-отзад и свети с другия. Аз също имам фенерче — малко е, но свети много силно. Виджей ми го подари миналата Коледа. Вадя го и започвам да светя в краката си. След около десет минути вървене през тесния тунел, ние спираме пред една ръждясала, мръсна желязна решетка. На земята пред нея има катинар, който е бил прерязан.

— Тунелната полиция постоянно се опитва да ни държи въвн — казва Върджи, изритва катинара настрани и отваря решетката. — А ние винаги се опитваме да влезем вътре.

Жул се смее и минава през вратата. Ние тръгваме след него, а Върджил вече върви най-отзад. След няколко метра нещо се чупи под крака ми. Аз изпищявам уплашено. Другите се смеят. Върджил насочва фенера си към земята. Кост.

— Не я докосвай — предупреждава ме той.

— О, добре, че ми каза. Точно това щях да направя — отговарям аз.

— Някои кости са покрити с негасена вар, която пари.

Той вдига фенера и осветява стената на тунела. Която всъщност не е стена, а купчина от черепи и кости. И те не са внимателно подредени като тези, които видях при първото си слизание в катакомбите. Зелени са. И слюзести. Някои са слепени с влажен, мръснобял цимент, който се е стекъл надолу по тях и се е втвърдил.

— Сталактити — казва Константин.

— Сталагмити — казва Жул.

— Сталагужаси — промърморвам аз.

След десетина метра стените отново стават от варовик. Но не са сиви като тези, които видях при първото си посещение, а шарени. Защото навсякъде има графити. Рисунки. Репродукции на старите майстори. Оригинални картини. Има една страхотна рисунка на мъж, танцуващ със скелет в брачна рокля.

— Уау, това е много добро — казвам аз и се приближавам.

Другите не спират. Върджил минава покрай мен и поглежда картината.

— Нарисувана е от некрофил — съобщава ми той. — Внимавай за тези типове. Доста често се мотаят тук. Оглеждай се и за продавачи на дрога — обикновено са по двойки и вървят доста бързо. Предпочитат уединението.

Ускорявам крачка, за да ги настигна, но се спъвам в нещо (или може би някой) и се блъскам във Върджил. Той посяга с ръка и ме хваща точно преди да падна на колене. Не мога да видя лицето му. Не знам за какво мисли. Искам отново да го целуна. Искам отново да ме прегърне. Толкова много ми се иска да го направи. Радвам се, че е тъмно. Радвам се, че не може да види това, изписано на лицето ми. Радвам се, че и Кадиджа не може да го види.

— Добре ли си? — тросва ми се той.

— Да — отговарям аз.

— Добре.

Пуска ме. Тунелът завива наляво, след това надясно и после се стеснява. Чувам капане на вода. Земята под краката ни става кална и мека. Стигаме малко поточе.

Върджил спира и осветява стената с фенера си. Някой е написал „улица д'Акерон“ на нея.

— Почти стигнахме — обявява той.

Шарон прескача поточето, след което се пресяга, за да ми помогне. Продължаваме напред. Таванът на тунела става все по-нисък, а стените все по-близо. Зловещо е, клаустрофобично е, но ми харесва. Докато ходя, аз осветявам стените с фенерчето си. Има още рисунки. Виждам лъв. Вълк. Леопард. Тебеширена рисунка на висок, страховит на вид бял мъж. Лявата му ръка е протегната. Сочи.

— Видях тази рисунка по-рано — казвам аз. — При танцуващия скелет.

— Да, имаше я по целия път дотук — отговаря Върджил. — Сочи към купона.

— Откъде знаеш? Как изобщо се оправяш тук? — питам го аз.

— Отначало трябваше да използвам карти. Картата на Жиро, която е направена през четиридесетте. Картата на Титан. Но сега знам пътя наизуст. Идвам тук долу от години.

Няколко секунди по-късно стигаме разклонение. Някой е надраскал нещо върху варовика.

— Вижте надписа на стената! — възкликва Жул и спира да го прочете. Върджил продължава, рецитирайки по памет:

*... понякога почти сънувам
живота си като мъдрец,
когато ходил съм по пътеките познати.
Може би самоуверен бях загинал
преди много време; но се бях помолил
за един последен шанс.
Миг преди светлината да угасне
и животът ми да бъде заличен — но не напълно,
защото разпилените останки все още тук
блуждаят
като избледнели спомени. И аз отново виждам
целта пред мен.*

— Уау. Дълбоко — казва Жул.

— Знаеш ли кой е казал това? — пита развълнувано Константин.
— Агент Мълдър. „Досиетата Х“. Четвърти сезон. Пети епизод.
„Полето, където умрях“. Братовчед ми има DVD-тата.

Върджил изсумтява.

— Какво, умнико? Кой го е казал тогава?

— Робърт Браунинг го е казал. Написал го е. Това е от поемата „Парацелз“.

— Така ме възбуждаш, когато рецитираш поезия — казва Жул и шумно целува Върджил по бузата. Върджил го пропъжда с ръка.

Отново прочитам цитата и ледена тръпка пропълзява по гърба ми, когато осъзнавам, че някои от стиховете са ми познати. Наркоманът от „Клинянкур“ ми ги изрецитира. Сигурно ги бе прочел при едно от сливанията си в катакомбите, за да краде кости и по някаква причина бе решил да ги повтори пред мен, докато се пазарихме за картината. Въпреки това, зловещото чувство отказва да ме напусне. Сякаш по някакъв начин той е знаел, че ще бъда тук и ще ги прочета. Какво всъщност означава това: „И Животът ми да бъде заличен — но не напълно, защото разпилените останки все още тук блуждаят...“ Обръщам се да попитам Върджил дали знае и виждам, че съм останала сама. Те са продължили без мен. Бързам да ги настигна.

Правя го, точно когато поемат по дясното разклонение на тунела. Вървим около пет минути, след което завиваме наляво. Изведнъж виждам светлина в края на тунела — мека, златиста светлина. Чувам музика. Правим още един десен завой и изведнъж се оказваме в голяма стая, осветена от десетки свещи и пълна с хора, които се смеят, пият, говорят и танцуват. Има пънкери и метали. Хипита с кърпи на главите. Спелеолози с лампички на каските си. Рокери. Момиче, което жонглира. Друго се е облякло със саван. Чувам френски, английски, немски, италиански, китайски. Музика от iPod-и. Докато стоя и зяпам с отворена уста, покрай мен минава мъж по бански.

— Добре дошла в „Плажа“ — казва Върджил.

Той започва да поздравява свои познати, като пляска ръцете им, целува ги и ги прегръща. След това ни повежда към огромна каменна маса в средата на стаята, където оставяме багажа си.

— Защо наричат това място „Плажа“? — питам аз.

Той сочи към рисунка на вълна на стената. След което към земята, която не е от варовик, а е покрита с пясък.

— Донесоха го тук преди години. С кофи — обяснява той. — Не рови надолу. Покрива кости.

Натискам плахо с палеца на крака си и се чудя кой ли е отдолу. Интересно как се нареждат понякога нещата. Тази вечер не успях да се самоубия, но въпреки това се озовах в гроб.

64.

Всички вадят инструментите си, така че аз изваждам китарата от калъфа. Тук съм, така че защо да не посвирия? Ако не друго, поне ще спра да мисля за това, което почти направих тази вечер. Някой изключва iPod-а. Свирим кавъри на Beatles. Stones. Неща, които всички знаят. Кадиджа пее и е много добра. Изпълняваме „Алисън“, „Алилуя“ и „По-добре от“. От време на време ми се налага да пропусна някой риф, който не знам.

Хората се кефят. Танцуват и пеят, надават радостни възгласи и ръкопляскаат. Метълите изпълняват нещо, което прилича на менует^[1] — кланят се, докосват ръцете си и се въртят. Един от тях, шокиращо готин тип, стои встрани от останалите и само слуша. На лицето му е изписано най-странното изражение на света — сякаш никога преди не е слушал музика. Има нещо много познато в него, но не мога да си представя, че съм го срещала и после съм го забравила. Не и с това лице. И тези дрехи.

Свирим почти час, след което си взимаме почивка. Някой ми подава хартиена чаша, пълна с вино. Опитвам се да намеря вода, но не успявам и оставям чашата на земята. Не е добра идея да смесвам алкохол с дори едно хапче „Куелифай“, да не говорим за твърде много хапчета „Куелифай“. Върджил и Константин седят до мен. Константин пита какво има отвъд „Плажа“. Върджил ни показва на карта, която е направил на катакомбите. Тя е невероятно подробна и на нея са отбелязани всички входове, задънени улици, стаи и опасни места.

— Защо ти харесва да идваш тук? — питам го аз.

— Тихо е. Няма туристи. И това е единственият начин някой като мен да си вземе стая в центъра — отговаря той и се усмихва.

Рядко ме поглежда в очите. Дори, когато ми говори. Сигурно е загазил с Кадиджа заради мен. Какъв женкар. Още не мога да повярвам, че ме заведе на „Сакре-Кьор“. И всички неща, които ми наговори. И направи. Не знам кой е по-големият идиот — той, заради глупостите, които ми наговори, или аз, заради това, че му повярвах.

Пристига нова компания младежи и всички настояват за още музика. Оглеждаме се за останалите от групата. Константин е изчезнал. Шарон също го няма. Кадиджа се приближава, налива си вино от бутилката до Върджил и пак се отдалечава.

— Къде отиваш? — спира я Върджил.

Тя се обръща и му намига.

— Мама знае ли, че още излизаш с Жул? — пита я той.

— Мама знае ли, че още идваш тук? — отвръща му тя. След което изчезва.

— Мама? — казвам аз объркано. Какво?

— Да — отговаря Върджил.

— Чакай малко... Кадиджа е твоя?

Той кима.

— Но аз си мислех...

— Какво?

— Че сте... че тя е...

— Помислила си, че ми е гадже?

— Да.

— Затова ли си тръгна онази вечер? От „Реми“?

— Ти си ме видял?

— Да, видях те. Влезе и веднага след това излезе. Нямах представа защо. Позвъних ти, но ти не вдигна.

Няколко секунди той мълчи.

— Анди, за какъв човек ме мислиш?

Никога не съм си представяла, че може да има обяснение. Просто бях помислила най-лошото. Защото винаги правя така. За всичко и за всеки. През повечето време съм права, но не и този път. Този път сгреших. Този път сгреших сериозно.

— Не става въпрос за това какъв човек си ти, Върджил. Става въпрос за това какъв човек съм аз — отговарям аз.

Някой ни подвиква да свирим. Започват да му пригласят и други. Скоро се включва цялата тълпа. Изражението на Върджил ми подсказва, че би предпочел да не свири точно сега, но както самият той каза по-рано, това е ангажимент, за който се плаща.

— Готова ли си да посвирим? — пита ме той и се оглежда. — Само двамата сме. Всички останали се чупиха.

Кимвам и започваме. Малко Nirvana. Песен на John Butler. „Безстрашен“ на Floyd. „Красива“ на G. Love. Върджил пее, аз от време на време му пригласям. Не съм толкова добра, колкото е Кадиджа, защото гласът ми е твърде груб, но при тези песни се получава. Изпълняваме доста импровизирани версии на „Счупено момиче“ и „Сняг“, след което аз му казвам, че имам нужда от нова почивка, защото гласът ми пресилва, но Върджил ми отговаря, че иска преди това да изпълним още една песен на Chili Peppers. Той ще пее, а аз само трябва да свиря.

Върджил започва. Знам тази песен. Много добре. И не искам да я свиря. Така че спирам. Но Върджил не спира да пее. За първи път откакто ме целуна, той ме поглежда право в очите. И продължава да ме гледа, докато пее текста:

*Приятелката ми е толкова унила,
толкова нещастна, толкова сама.
Сподели с мен, защото ще бъда,
ще бъда на твоя страна.
Знаеш, че е така. Знаеш, че е така.*

Не издържам и поглеждам встрани. Защото го е грижа, дори сега, дори след като го отблъснах и реших, че е женкар. Не заслужавам това и не искам да види, че очите ми се пълнят със сълзи, докато той пее:

*Представи си мен, научен да тъгува.
Ще бъдеш свободна и ще намериш мир...*

Пее прекрасно и когато свършва, тълпата полудява. Върджил кимва и оставя китарата си на земята. Хората утихват, а той отново ме гледа.

— Не каза „благодаря ти“ — казва той.
— Извинявай. Беше страхотно.
— Знаеш за какво говоря. Когато спасих живота ти, ти каза „два пъти“, а не „благодаря ти“.

Мълча.

— Какво правеше на кулата?

Искам да го излъжа. Но когато ме гледа в очите... просто не мога.

— Знаех си — казва той тихо. — Проклетата да си. Проклетата да си! Защо?

— Не искам да говоря за това — отговарям гневно аз. Но не съм разгневена. Уплашена съм. Ужасена съм.

— Жалко за теб. Казах ти, че си ми задължена и не се шегувах. Дължиш ми обяснение.

Не съм докоснала виното, което някой ми подаде. Сега грабвам чашата и я пресушавам на екс.

— Трябва да говориш за това. Имаш нужда да си поговориш с някого. Не знам какво е това нещо, но то те убива. Наистина.

— Говорила съм. С полицията. С родителите си. Не смятам да говоря с никой друг.

— Не си говорила с мен.

— Кой си ти, по дяволите?

Той клати глава и извърща поглед. Сега ще си тръгне. Разбира се, че ще го направи. Това ли искам? Но не си тръгва. Вместо това взима ръката ми в своята и я стиска. Не казва нищо. Просто седим там. Заедно. Чувствам се глупаво и странно и не знам защо го прави, но изведнъж разбирам. Ще ме чака да му кажа и няма да ме пусне, докато не го направя.

Отново се чудя как мога да му кажа. Не мога. Просто не мога.

Той не помръдва. Не говори. Ръката му е силна и топла. Усещам я като последен шанс. Последна възможност.

— Брат ми умря — казвам изведнъж аз. — Беше убит. Преди две години. Аз бях виновна.

---

[1] Менует — стар френски народен танц. — Б.пр. ↑

65.

Брат ми се казваше Труман и отиваше на училище. Трябваше да мине покрай един пропаднал хотел — хотел „Чарлс“. Тогава още не го бяха превърнали в жилищна сграда с луксозни апартаменти и там живееха бедни семейства, стари хора и един тип на име Макс. Той беше кльоцав и с развалени зъби. Носеше парцаливи костюми и мръсни папийонки. Имаше навика да седи пред хотела на един стар шезлонг. Двамата с Труман ходехме в същото училище. Трябваше да го изпращам всяка сутрин. Макс се появи на първия учебен ден. Общината го бе изпратила в „Чарлс“. Видя ни и веднага ни се лепна. „Максимилиан Р. Питърс! Неподкупен, неизбежен и неунищожим!“, крещеше той. „Време е да започнем революцията, скъпа!“ Грабнах ръката на Труман и го дръпнах към мен. „Защо не говорите? Какво има? Да не се мислите за кралски особи, понеже живеете в своите червеникавокафяви замъци?“ Труман се уплаши, но не отстъпи. Каза му: „Спрете да викате. Ако всички викат, никой няма да бъде чул“. Макс се закова на място. След това Труман му се представи. Подаде му ръка. Макс я стисна, след което изръмжа. Озъби се и изръмжа като куче. Труман се уплаши, но не отстъпи. Макс избухна в смях. От този ден той започна да нарича Труман принц Храбър. Срещяхме Макс почти всеки ден. Обикновено крещеше за революцията, която щяла да започне и казваше на всички, че трябва да убият богатите и да върнат града на народа. Бръщолевеше за кмета, за общината и за Доналд Тръмп. Някой ми каза, че преди бил адвокат, който работел за общината и защитавал обвиняеми, които не можели да си позволят адвокат. Всички ми казаха, че бил безобиден и че скоро общината щяла да пресели него и всички хора, живеещи в хотела, за да може той да бъде преправен. Но Макс не беше безобиден. Беше шизофреник. И напълно изкука, когато полицията дойде да го изгони от „Чарлс“. Това стана през декември. Ние отивахме на училище. Трябваше да изпратя Труман до двора на училището, но по пътя срещнах едно момче, което харесвах. Момче на име Ник. Той ми каза, че е основал група и иска и

аз да участвам в нея. Пушеше джойнт. Каза ми, че е взел хапчета и че вкъщи има още. Покани ме да отида с него. Така че аз се съгласих и казах на Труман да продължи сам. Оставах само още няколко пресечки до училището. Той знаеше пътя. Труман не хареса Ник — веднага видях това. Не му вярваше. И това ме вбеси, защото подсъзнателно и аз не го харесвах. „Хайде, Анди“, каза ми той. „Тръгвай, Тру“, казах аз. „Ще те гледам как вървиш по «Хенри». Всичко ще бъде наред“. Той ми махна за сбогом. Аз му махнах в отговор. Аз... махнах му за сбогом и...

Трябва да спра тук. И да закрия лицето си с ръце. Върджил не казва нищо. Просто ме чака да продължа. След няколко минути аз вдигам глава, бърша лицето си и продължавам.

— Дватамата с Ник решихме да избягаме от сутрешните часове — казвам аз. — Тръгнахме по улица „Хенри“ и завихме по една друга улица — „Пайнапъл“. Той каза, че е гладен. Има една закусвалня на ъгъла. Ник влезе вътре, а аз го чаках отвън. После изобщо не ми се обади. Не ми се обади нито веднъж в месеца, през който не ходих на училище. Следващият път, когато го видях, беше на крайбрежния булевард — седеше на една пейка с момиче в скута. Не си спомняше нищо. Прегърна ме и ми каза, че е чул какво се е случило. Каза ми, че е бил надрусан през цялото време. После прочетох полицейския доклад. В него пишеше, че Труман бе минал покрай хотел „Чарлс“. Сигурно бе видял полицаите. Трябва да ги е видял, защото бяха много. Трябвало е да пресече улицата, но не е съобразил да го направи. Ченгетата изкарвали наематели от апартаментите им — хора, отказали да напуснат доброволно. В полицейския доклад пишеше, че последвала грозна сценка. Една възрастна жена плачела. Всичките ѝ вещи били събрани в две чанти „Д’Агостино“. Тя казала, че е живяла в хотела двадесет години и не искала да напуска. Майка крещяла на испански, че не искала да ходи в общински приют с петте си деца. Макс също крещял. Той бил на тротоара и се карал с ченгетата. Точно тогава наблизко минала жена, която носела кожено палто и много бижута и ядяла кифла. Макс веднага ѝ се нахвърлил. „Още ядеш пасти, а?“, извикал ѝ той. Жената се уплашила и изпуснала кифлата. Макс я взел и я замерил с нея. „Ние нямаме пасти. Нямаме хляб. Нямаме нищо. Не разбирате ли това? Имаме само плъхове, хлебарки и студена вода. И това ли ще ни отнемете?“ Един полицаи го хванал за ръката и му казал

да престане. Точно тогава Труман минавал покрай хотела. Точно когато ченгетата наредили на Макс да изнесе вещите си навън. Но Макс отказал. Той се развикал и блъснал един от полицаите. Ченгетата се опитали да го арестуват и тогава Макс превъртял. Грабнал Труман, извадил нож от джоба си и го опрял в гърлото му. Завлякъл брат ми надолу по тротоара, крещейки на полицаите да отстъпят назад. Те се подчинили и Макс започнал да изрежда своите искания. Някои били полусмислени — като това ченгетата да спрат да гонят хората, живеещи в хотел „Чарлс“. Други били напълно ненормални — като това Манхатън да бъде върнат на индианците. Дошли още полицаи. Опитали се да успокоят Макс. Помолили го да пусне Труман. Макс не се съгласил. Той им казал, че ще избяга с принца, за да го научи как да управлява света както трябва. Аз все още чаках Ник пред закусвалнята, когато чух сирените. Веднага тръгнах към улица „Хенри“, за да видя какво става. Видях брат си в ръцете на Макс, изпищях и се втурнах към тях. Труман плачеше. Когато ме видя, той опита да се отскубне. Макс опита да го спре и ножът, който държеше, поряза Труман. Не дълбоко, но достатъчно, за да потече кръв. Един от полицаите, който бил новобранец, извади пистолета си. Макс го видя, паникьоса се и хукна да пресича улицата, все още стискайки Труман. Шофьорът на вана се карал с диспечера си. Изобщо не ги видял. Разбрал, че сгазил някого, едва когато ванът подскочил. Когато видя какво беше направил, той припадна. Майка ми също припадна, когато детективите дойдоха у нас, за да ѝ кажат. Аз бях там. Полицаите ме заведоха вкъщи след това. Баща ми също беше там. Още не бе тръгнал за работа. Единственото нещо, което можеше да направи той, бе да ми изкрещи „Къде беше ти?“ После ми се извини, но аз му казах, че няма за какво да ми се извинява. Беше прав. Къде бях аз? Къде, по дяволите, бях аз?

Спирам да говоря и започвам да се удрям с юмрук по челото.

— Ей... спри — казва Върджил и хваща ръцете ми.

Аз клатя глава.

— Постоянно го виждам, Върджил. Виждам го как ми маха за сбогом. Виждам го в ръцете на Макс. Така се бе уплашил. Посегна към мен. Само ако бях отишла с него. Ако не бях видяла Ник и решила да избягам от час. Ако...

— Тези неща нямат значение. Макс е убил брат ти.

— Само ако аз...

— Анди, не ме ли чу? Макс го е убил. Не ти. Макс е убил брат ти преди две години. Сега убива теб. Не му позволявай да го направи.

— Не знам как да го спра — отговарям безпомощно аз. — Опитвам се да намеря отговор — с психиатър, с лекарства, но така и не успявам. Едно време музиката поддържаше разсъдъка ми, но вече и тя не помага. Имам чувството, че е твърде късно за мен. Хвърлянето от Айфеловата кула щеше да бъде просто една формалност. Имам чувството, че вече съм мъртва.

Той тръгва да казва нещо, но покрай него прелита кост, която почти го уцелва в главата. Върджил псува мъжа, който я бе хвърлил.

— Нищо чудно — казва той. — Взимай нещата си и да се махаме оттук. Ще кажа на останалите. Ще ми отнеме известно време да ги открия, така че стой тук и ме чакай. Ще се върна за теб.

Той изчезва в тълпата, а аз прибирам китарата си в калъфа. Някой крещи, че иска още музика. Друг отново пуска iPod-а. Хората започват да танцуват. Купонът тече. Раздават се хапчета. Момче ми подава джойнт, но аз отказвам. Вече съжалявам за това, че пих вино. То се сражава с хапчетата „Куелифай“ и ме кара да се чувствам като кукла на конци.

Иска ми се Върджил да се върне. Веднага. Оглеждам се за него, но не го виждам никъде. Приготвям и неговия багаж, за да излезем побързо. Прибирам китарата му в калъфа сгъвам картата му и я пъхам в чантата си. Поглеждам часовника си. Числата се размазват, което ме плаши. Когато отново идват на фокус, аз виждам, че приближава полунощ. Константин минава наблизко. Тъкмо се каня да попитам дали е виждал Върджил, когато усещам ръка върху рамото си.

66.

Не е Върджил.

Готиният метъл. Той ме гледа право в очите и чувството, че го познавам отнякъде, е толкова силно, че ме хваща страх. Очите му са тъмни, скулите високи и гъстата кестенява коса завързана на конска опашка. Лицето му е напудрено и призрачно бяло, устните му са яркочервени и влажни и има черна бенка на бузата. Носи от онези модерни панталони, които стигат само до коленете, бяла риза, отворена на гърлото, дълга копринена жилетка и червена лента, вързана около врата. Изглежда твърде странно.

— Каква е тази музика? — пита ме той и кимва към iPod-а.

— Не знам. Някакъв хаус — отговарям аз.

— Но какво е това нещо, което прави музиката? — пита той.

— Тъъ... iPod?

— Никога не съм виждал такова нещо.

— Сериозно? Ами... не знам какво да ти кажа. Може би е нов модел.

Той сяда до мен и докосва с ръка калъфа на китарата ми.

— Хареса ми как свириш — казва той. — Много ми хареса. Инструментът ти издава чудесен звук. Кой го е направил?

— „Гибсън“ е.

— Може ли? — пита той и сочи калъфа.

Взимам китарата и му я подавам. Той я разглежда.

— Колко необичайно. Тялото е много по-голямо, отколкото на всички останали китари, които съм виждал. Италианска ли е?

— Човече, казах ти, че е „Гибсън“. Американска — отговарям аз. Започва да ме дразни.

— Америка — казва той. — Не знаех, че там има добри лютиери. Може би мястото е по-цивилизовано, отколкото си мислех.

— Предполагам. Искаш да посвириш на нея, или какво?

Той кимва, след което изпълнява творба на Люли^[1]. Едва го чувам заради данданията, но това, което чувам, е красиво. Той е

невероятен китарист. Не, всъщност е изумителен.

— Стойностен инструмент — казва той, когато свършва. Прибира китарата в калъфа. — Аз също пиша музика. Или поне пишех.

Очите му намират червената лента около врата ми.

— Не знаех, че си една от нас. Не те видях на бала на вдовицата Бохарне. Не съм те виждал на нито един бал — казва той. — От кое семейство си?

— Какво значение има това? — отговарям троснато аз. Главата ми започва да се върти. Беше грешка да пия това вино. Голяма грешка. Искам Върджил да се върне. Искам да се махна отгук.

— Не се бой. Няма да разкрия тайната ти. Моите приятели... виждаш ли ги? Ето там. Стефан, Франсоа, Анри... всички те едва успяха да избягат — казва той и нежно докосва лентата. — Носиш червената лента, нали? Всички я носим. Всички сме страдали. Ти кого загуби?

Пръстите ми се обвиват около ключа на Труман. Откъде знае, че съм загубила някого?

— Брат си — отговарям аз.

Той кимва. Очите му са тъжни.

— Моите съболезнования, мосю.

Мосю? Да не мисли, че съм момче? Какво, по дяволите? Тъкмо се каня да му кажа, че не съм, когато той ме пита:

— Кой са останалите на този „Бал на жертвите“? Не разпознавам никого.

„Бал на жертвите“? Нещата стават от странни по-странни. Помня термина „Бал на жертвите“ от посещението си в катакомбите. След края на режима на Робеспьер, тези балове били организирани от аристократи, загубили членове на семействата си под острието на гилотината.

— Това да не е проект на катедрата по история на някой университет? — питам го аз. — Възстановка или нещо такова?

Сега е негов ред да изглежда объркан. Отваря уста да ми отвърне, но преди това някой се провиква:

— Бягайте! Ченгетата!

[1] Жан-Батист Люли (1632–1687) — френски композитор от италиански произход, дворцов композитор на Луи XIV. — Б.пр. ↑

67.

Хора псуват и крещят, заравят хапчета и трева, тичат и прекатурват свещи. Не виждам нищо. Някакъв тип ме прескача. Получавам удар в главата от нечия чанта. Двама спелеолози притичват покрай мен с блеснали лампички.

Мятам чантата си през рамо, грабвам китарата и се изправям на крака. В същия миг някакво момиче се блъска в мен и едва не ме събаря на земята. Искам да бягам, но не знам накъде.

— Върджил! — крещя аз.

— Анди! Къде си?

— Тук съм! Тук!

Не го виждам. Главата ми отново започва да се върти. Стомахът ми се обръща и имам чувството, че ще повърна. Прогърмява глас по високоговорител. Ченгетата ни казват да стоим на място и да не изпадаме в паника. Кое то кара всички да изпаднат в паника. Усещам как някой ме дърпа за ръката.

— Оставете го! — казва някой.

— Не мога! Той е един от нас! — отговаря метълът. — Хайде! По-бързо! Не бива да те заварват тук. Това се отнася за всички ни — казва ми той и започва да ме дърпа надолу по един тунел. Аз се препъвам след него. Усуквам се и се извивам, опитвайки да му се изплъзна. Не искам да отивам с него. Искам да открия Върджил. Най-накрая успявам да се освободя.

— Върджил? Къде си? — провиквам се аз. Не го виждам. Не виждам нищо, защото тук долу е пълен мрак без свещите. Сега единствената светлина идва от фенерите на ченгетата. Тя се размазва, когато я поглеждам, сякаш бръмчи и пулсира. Спомням си, че и аз имам фенерче. Изваждам го от чантата си и го включвам. Вече виждам. Виждам полицаи. И той вижда мен. Тръгва към мен.

Наистина не искам да се обаждам на баща си от парижки полицейски участък. Особено в състоянието, в което съм в момента. Хуквам към тунела. Виждам входа му, осветен от лъча на фенер. Губя

равновесие. Давам всичко от себе си, за да накарам краката си да проработят. Тунелът се разклонява. Аз поемам наляво. Чувам ченгетата, които още са зад мен. Отново завивам наляво, тичайки все по-бързо. Спъвам се. Почти падам. След няколко секунди виждам нещо бяло в мрака — прилича на нечия бяла риза. Струва ми се, че това са метълите. Надявам се.

Провиквам се и увеличавам скоростта. Изведнъж кракът ми се препъва в нещо и политам във въздуха. Падам тежко. Лежа на земята. Главата ми пулсира. Нещо топло и влажно се стича по бузата ми. Толкова съм замаяна, че ми се гади. Затварям очи и отчаяно се опитвам да се овладеея. Отварям ги. Никога не съм виждала такъв мрак. Или чувала такава тишина. Вече няма гласове. Няма светлини.

Чудя се дали съм заспала, припаднала или мъртва.

Не може да е това. Ако бях едно от тези три неща, главата ми нямаше да ме боли толкова силно. Но съм сама. Дълбоко под Париж, в катакомбите. В мрака. В компанията на няколко милиона мъртъвци. И нямам представа как да изляза.

Изправям се на колене и опипвам земята за фенерчето си. Ръцете ми докосват мръсотия, пръст и кости. Почти изхлипвам от щастие, когато го откривам. Загаснало е, но го пляскам в дланта си и то пак светва. Вдигам калъфа с китарата и поемам след метълите. Трябва да ги открия. Те са единственият ми шанс да изляза оттук. Надявам се, че няма повече разклонения в тунела. Надявам се, че няма повече възможности за грешки. След няколко минути ги виждам, далече напред в мрака. Придвижват се бавно.

— Ей, чакайте! — крещя на френски аз.

Те спират и ме изчакват да ги настигна. Виждам защо ходят толкова бавно. Няма фенерче, а свещ.

— Достатъчно — казвам аз и подавам фенерчето си на готиния. — Изведи ни оттук.

Но той не помръдва. Вместо това започва да си играе с фенерчето. Насочва го към тавана и стените. Осветява лицето си. Един от другите го взима. Обръща го в ръцете си. Докосва го с пръст. Без да иска го изключва. Моли ме отново да го включва.

Надрусани са. Сигурна съм. Кое е страхотно. Просто страхотно. Аз съм изгубена в парижките катакомби с група надрусани мъже — какво страхотно приключение, наистина. Включвам

фенерчето и го давам на готиния. Чуваме вик, дошъл от мястото, където бяхме допреди малко и отново тръгваме. Движим се бързо. След няколко минути тунелът се стеснява. Известно време цапаме през студена, черна вода, но после подът започва да се издига нагоре и земята отново става суха.

Изведнъж усещам миризма — не, воня. Никога преди не съм помирисвала подобно нещо. Толкова е плътна, че мога да я докосна. Смърди на зло. Толкова е силна, че е като физическо същество. Изпускам китарата и чантата си, превивам се и повръщам. Толкова ми е зле, че дори не се чувствам смутена от това, че повърнах. Когато целият ми стомах се изпразва, аз се изправям. Кашлям, плюя и се опитвам да си поема дъх. Имам чувството, че някой е излял киселина в гърлото ми. От очите ми се стичат сълзи. Поглеждам другите. Те са добре. Всички са добре. Гледат ме с учудени изражения. Сякаш не могат да разберат какво ми става.

— Това някакъв майтап ли е? — казвам аз с пресипнал глас. — Не усещате ли тази смрад?

— Да — отговаря един от тях.

— Какво е това?

— Трупове, разбира се. Намираме се в катакомбите.

— Да, но... — започвам аз.

И след това ги виждам. На светлината на фенерчето. Виждам труповете. Купчини от трупове. Някои са изсъхнали. Други са още влажни. Повечето са облечени. Нито един няма глава.

— Не. Не може да бъде. Не може да бъде! Пресни трупове? — провиквам се аз. — Слизала съм и преди. Никой не ми е казал, че тук има пресни трупове. Би трябвало да са на двеста години или повече. Това е лошо. Много лошо. Трябва да се обадим на някого. На медиите. На полицията. На Андерсън Купър^[1].

Четиримата мъже се споглеждат така, сякаш се държа странно. Сякаш аз се държа странно!

Имам чувството, че губя разсъдъка си. Започвам да пицця и готиният се опитва да ме успокои.

— Тихо. Може да има стражи наоколо — казва ми той. — Защо реагираш така? Сигурно си виждала и по-ужасни неща по време на баловете. — Той бърка под жилетката си и вади малка кесия от муселин. Подава ми я. — Ето. Дръж това под носа си.

Аз залепям кесията за лицето си като противогаз. Мирише на канела и портокали. Помага ми. Отново тръгваме. Аз съм се втренчила в гърбовете на метълите и не поглеждам нито наляво, нито надясно.

Знам, че французите обичат силните миризми. Знам, че обожават смрадливото сирене и трюфелите. Знам, че Наполеон е писал на Жозефин от фронта да не се къпе, защото се прибира вкъщи след няколко дни. Знам тези неща. Но това, което се случва в момента, е обратно на логиката. Наистина вярвам, че ще умра, ако не изляза скоро отгук, а тези мъже се държат така, сякаш в това няма нищо нередно. Започвам да си тананикам една песен на The Ramones. Защото в момента наистина искам да бъда упоена.

Най-накрая започваме да се изкачваме. Каменният под изведнъж става стръмен, а после се превръща в спираловидно каменно стълбище. Минаваме през желязна врата като тази, през която влязохме на идване, след което прекосяваме тесен коридор. Готиният отваря друга врата, която е малка и дървена. Озоваваме се в гробница — истинска гробница, която е прашина и плесенясала. За щастие мъртъвците, които я обитават, са прибрали някъде. Един от мъжете, струва ми се, че името му е Анри, отваря входната врата на гробницата и влизаме в голяма, тъмна църква. Той затваря вратата и ни повежда навън. Излизаме на калдъръмена улица.

— Гладен съм — казва готиният.

Аз се чувствам така, сякаш никога повече няма да ям. Никога.

— Може ли да ми върнеш фенерчето? — казвам аз. Искам да се махна отгук. Да се прибера вкъщи. Да се обадя в полицията и да им разкажа за грозната сценка с пресните трупове в катакомбите.

Той ми подава фенерчето, осветявайки лицето ми.

— Главата ти кърви.

Докосва челото ми с пръсти и ми ги показва — червени са. Аз започвам да ровя в чантата си за кърпичка, а той пита Анри дали иска да дойде с него, за да хапнат.

— Не мога. Трябва да се прибирам вкъщи. Жена ми и без това ще ме убие.

Жена? Той изглежда на осемнадесет. Най-много на осемнадесет.

Другите двама метъли също казват, че ще си ходят у дома. Готиният пита мен, но преди да мога да му отговоря, Анри го дръпва настрана, но не достатъчно далече, за да не чуя какво си шепнат.

— Остави го тук. Твърде опасно е — казва гневно Анри.

— Не мога да го оставя безпомощен на улицата. Не загубихме ли вече достатъчно хора?

— Вижте, момчета, не съм безпомощна — казвам аз. Вече ми писна от това „го“. — Мога сама да се прибера. Просто трябва да открия стоянка за таксита. Или метростанция. Ще се оправя. Наистина.

Оглеждам се, надявайки се да видя Върджил. Жул. Някой, който познавам. Готиният целува приятелите си за сбогом, след което взима кърпичката от ръката ми и попива челото ми.

— Трябва да се погрижиш за това, преди да се възпали.

— Защо не дадеш почивка на актьорските си умения, за да ми кажеш къде е най-близката метростанция? — казвам аз.

Той ме поглежда разтревожено.

— Струва ми се, че трябва да хапнеш нещо. Може би падането е размътило ума ти — отговаря той. — Хайде. Кафене „Шартр“ не е далече. Познавам готвача. Ще ни стотви нещо вкусно.

— Благодаря за предложението, но не съм гладна и трябва да се прибирам вкъщи.

— Тогава нека те изпратя докъдето мога.

— Добре. Щом искаш.

— Чакай — казва той и преди да имам време да го спра посяга към червената лента и ключа на Труман и ги пъха под ризата ми. Сваля собствената си червена лента, след което изтрива пудрата и ружа от лицето си с кърпичка. — Трябва да внимаваме.

Насочваме се на изток. Аз се наслаждавам на факта, че съм извън катакомбите. И че нощта е към края си. Искам да се махна оттук. Но най-вече искам да намеря Върджил.

— Аз съм Анди, между другото — казвам аз.

— За мен е удоволствие — отговаря той и се покланя. — Моето име е Амаде.

— Амаде — повтарям аз. — Странно. В момента пиша за един Амаде. Той също е музикант, но е живял през осемнадесети век и...

В този момент излизаме от страничната уличка и се озоваваме на „Рю дьо Риволи“ и думите засядат в гърлото ми. Защото изведнъж нещата стават още по-странни.

[1] Андерсън Купър — популярен американски телевизионен журналист, водещ на предаването „Андерсън Купър 360“ по CNN. — Б.пр. ↑

68.

Мъжете имат конски опашки. Всичките. Освен това всички до един носят къси панталони и дълги жакети. Жените, които са доста помалко, изглеждат дрипави и аз започвам да се чудя дали не съм попаднала на поредния среднощен купон. Една от жените се приближава. Тя носи дълга, старомодна рокля, която е мръсна. Самата тя е мръсна. Усмивва ни се. След това бърка под роклята и изважда гърдите си.

— Ей! Прибери ги обратно вътре! — казвам аз. Гърдите обикновено не ме плашат, но споменът за разходката в царството на мъртвите е все още пресен в съзнанието ми.

Амаде просто ѝ махва да се пръждосва, сякаш това му се случва през цялото време. Той крачи доста бързо. Трябва да ускоря крачка, за да не изостана.

Покрай нас минават карети. Изглеждат така, сякаш ги е направила кръстница. Няма бордюр, няма тротоар. А улицата е кална. Как е възможно да е кална? В Париж няма кал, защото в Париж няма пръст. Това е град. Улиците са от асфалт. Ако не бяха, колите щяха да затъват. Но няма и коли. Няма таксита. Няма автобуси. Няма велосипеди. Няма табели и светофари. Има няколко улични лампи, но в тях горят истински пламъци. Сградите изглеждат по-ниски. В небето няма самолети. И въздухът смърди. Смърди почти толкова ужасно, колкото смърдяха катакомбите. На старо сирене, мръсни крака, изгнило зеле и канализация.

Не е купон, защото няма музика. Не е Хелюин, защото не е октомври. И не е бал с маски, защото няма мъж, облечен като горила. Така че какво, по дяволите, става тук?

— Хайде — казва ми Амаде и ме дърпа за ръката.

— Защо бързаш толкова? — питам го аз.

— Не е хубаво да ни виждат. Не бива да стоим на пътя им.

Едва тогава схващам. Толкова е очевидно, че започвам да се смея на себе си за това, че съм толкова глупава. Попаднала съм на огромна

снимачна площадка. Снимат нощна сцена от някакъв голям исторически епос. Всички тези хора са статисти и Амаде знае, че ще ни се развикат, ако прецакаме сцената.

А труповите бяха реквизит. Затова Амаде и приятелите му не се разстроиха, когато ги видяха. А вонята? Най-вероятно създадена специално за актьорите, за да им помага да правят изпълненията си възможно най-реалистични.

Започвам да се оглеждам за огромните прожектори, които осветяват нощните сцени във филмите. Големите, дебели кабели, генераторите и едрите мъжаги, които ги управляват. Оглеждам се за фургоните, в които звездите си почиват между дублите. И масите, отрупани с храна, в случай че някой от екипа огладнее. Както и дребните, вечно ядосани ратаи, чиято работа е да държат немитите тълпи далече от Роб Патинсън. Но не ги виждам. Вместо това навсякъде наоколо са плъзнали кльоцави, мръсни дечица.

— Не е ли малко късно за деца актьори? — питам аз Амаде.

Но той не ме чува, тъй като вече пресича улицата. Аз ускорявам крачка, за да го настигна. И изведнъж се озоваваме пред входа на „Кралския дворец“.

— Е, беше ми приятно — казвам му аз.

— Хапни нещо, преди да тръгнеш. Моля те — продължава да ме увещава той.

— Трябва да бързам — отговарям аз.

— Боя се за теб. Ако стражите видят кръвта по лицето ти, ще те попитат какво се е случило. Ще те задържат. Поне влез вътре и измий кръвта.

Може би е прав. Не искам да ме спират полицаи.

— ОК — казвам аз и тръгвам след него.

В двора на двореца е шумно и пълно със статисти, облечени като персонажи от исторически филм. Виждам пияници, контета и комарджии. Насочваме се към кафене „Шартр“, което също е пълно със статисти. Сигурно студиото го е наело вместо столова. Сядаме на една маса, а аз оглеждам актьорите около нас. Всичките имат развалени зъби. Белези. Пъпки. Мазни коси. Мръсни нокти. Всичко изглежда твърде истинско. Със сигурност ще вземат „Оскар“ за грим. Оглеждам се за нещо, което принадлежи в този век — джиесем, кутия

цигари, ръчен часовник, химикалка. Не виждам дори кафе машина. Невероятно. Не е останала и следа от двадесет и първия век.

Амаде поръчва храна. Казвам му, че не съм гладна, но той настоява. Келнерът носи вино. Не искам вино. Главата ми все още се върти от виното, което изпих в „Плажа“. Избутвам чашата пред него, но той не я взима. Вместо това вади кърпичка, потапя я в чашата и започва да бърше челото ми.

— Никога ли не си чувал за вода? — питам го аз и примиждавам от болка.

Той изсумтява.

— Много добре знаеш, че ако почистиш рана на главата си или на някоя друга част от тялото си с парижка вода, тя ще се възпали до няколко часа.

Мъж се приближава до масата ни. Дрехите му са покрити с петна от храна. Амаде го поздравява топло и го нарича Жил.

— Какво се е случило с теб? — пита ме той.

— Падна — бързо отговаря Амаде.

Казвам здрасти на Жил и започвам сама да почиствам раната си. Кърпичката почервенява от кръв. Явно съм ударила главата си доста силно.

Жил поглежда Амаде и вдига вежди. Амаде свива рамене.

— Твърде много за пиене — оформя с устни той. Мислят си, че не ги виждам.

Двамата провеждат разговор. Не успявам да разбера всичко, което си казват, но чувам думата „процес“ и името Фукие-Тенвил. Знам това име. Той е ръководил Трибунала по време на Революцията. Филмът трябва да е за Френската революция.

Двамата продължават да говорят, но аз се разсейвам и не ги слушам.

Жил казва:

— Отново увеличиха наградата.

— Така ли? — отговаря Амаде. — Кога?

— Този следобед. Всеки мъж, жена и дете в Париж се опитва да залови Зеления мъж. Особено след фойерверките, които пусна снощи. Всички си представят нещата, които могат да си купят с парите. Стражите са много заети тази вечер. Разпитват всеки минувач.

Спирам да попивам кръвта от челото си. Вече ги слушам.

— Раниха го, нали? — казва Амаде. — Застреляха го. Така пишеше в сутрешния вестник.

Жил кимва.

— Обзалагам се, че е пропълзлял някъде, за да се скрие и да умре на спокойствие. Стражите ще го открият. По миризмата.

Зеления мъж. Така са наричали Алекс, но Алекс е живяла преди два века. И за нейната глава е била обявена награда. Започвам да треперя. Главата ми отново се върти. Страхът се връща. Тази снимачна площадка е твърде съвършена. Този фалшив свят е твърде убедителен. Нещо не е както трябва.

Амаде забелязва, че треперя и казва на Жул да побърза с храната ни. Може би е прав. Може би имам нужда от храна. Тя пристига след няколко минути.

— Печено пиле — казва той и се хили, а после споменава липсата на гарги в Париж — шега, която не разбирам.

Опитвам пилето. Ужасно е. Твърдо и жилаво. Храната изобщо не ме кара да се чувствам по-добре, а когато Амаде започва да се храни с две ръце, ми става още по-зле.

„Това е“, мисля си аз. „Трябва да се махна оттук“. Решавам да отида в дамската тоалетна, за да измия челото си, след което да се кача на такси. Питам Амаде къде е тоалетната. Казва ми, че трябва да мина през кухнята. Тя също е част от снимачната площадка. От тавана висят неоскубани птици. Четинеста свинска глава ме гледа от една маса. Змиорки се усукват в една кошница. Оглеждам се за врата, на която пише „WC“, но не мога да открия такава.

— Ей там! — сопва ми се някакъв мъж и сочи към една отворена врата. Минавам през нея, но от другата страна няма нищо, освен двама мъже, пикаещи върху купчина боклуци.

Всеки момент ще изпадна в паника. Една мисъл, която се бе пръкнала в главата ми, когато паднах в катакомбите, вече крещи с цяло гърло. Връщам се при Амаде на бегом.

— Виж какво, струва ми се, че изпитвам странична реакция — казвам му. — Едни хапчета, които пия, са смесили лошо с чашата вино, която изпих. Имам нужда от помощ. Трябва да намеря такси. Трябва да се прибера вкъщи.

— Къде живееш? — пита ме той.

Тъкмо се каня да му кажа, когато главата ми отново започва да се върти. Едва запазвам равновесие.

— Ела — казва той и ме подхваща през кръста. — Ще те заведе в моя дом.

Излизаме от двореца, като аз се олюлявам и се подпирам на него. На улицата ни обграждат деца. Толкова са кльоцави, облечени целите в дрипи. И сякаш са навсякъде. Едно от тях се навира помежду ни, молейки за храна. Амаде му казва, че няма.

— Сърцето ми се къса — казва той. — Парижките сиропиталища вече са пълни. Тези деца сигурно живеят на улицата. Родителите им са били гилотинирани или пък бащите им са умрели през войните. Дантон и Демулен, и двамата бащи, се опитаха да спрат най-ужасните идеи на Робеспьер. Опитана се да го умилостивят. Но Робеспьер, Сен Жюст, Кутон^[1] — те нямаха деца, а само идеи. Но идеите са безмилостни. Клетите деца. Най-вероятно ще ги изловят и продават на някоя фабрика или стопанство. Ще работят, докато умрат. Обикновено така става.

— Във филма, нали? — казвам аз, отчаяно искайки той да се съгласи с мен.

Той се мръщи.

— Как е главата ти сега? — пита ме.

— Все още се върти.

Известно време вървим. Районът ми се струва странно познат, но не виждам магазини, в които съм влизала. Няма супермаркети „Карфур“. Няма пекарни „Пол“.

— Стигнахме — казва изведнъж той.

Оглеждам се. Намираме се на улица „дьо Гран Шантие“. Никога не съм я чувала, но така пише на табелата.

— Ти живееш тук? — питам аз.

— Да — отговаря той, зает с това да отвори вратата, без да ме пусне да падна. Най-накрая успява да вкара ключа в ключалката, завърта го и влизаме в двора.

Познавам този квартал, защото майка ми е израснала тук и сме се разхождали по тези улици стотици пъти. Но къщата на Амаде не прилича на никоя сграда, която съм виждала тук. Тя е занемарена и мрачна. Вместо електрическа лампа, над вратата има фенер. Въздухът мирише на коне. Влизаме вътре и се изкачваме до третия етаж.

Апартаментът му е голям, студен и мирише. Стените са напукани, а гредите на тавана са обвити в паяжини.

— Моля те, седни. Наистина не изглеждаш добре — казва Амаде.

Води ме до голяма дървена маса, издърпва един стол и запалва свещ. Сядам и затварям очи, опитвайки се отново да спра въртенето.

— Имаш ли кафе? — питам го аз.

Той отговаря, че има и просто трябва да го стопли. Чувам го как шета около мен. Минават няколко минути. Аз се хващам за ръбовете на масата, вдишвам дълбоко и отварям очи.

Пред мен има перо. Чинийка с мастило. Стар вестник, „Нешънъл газет“. Виждам датата — 14-ти праирал III. Опитвам се да я превода в главата си — мисля, че означава 2-ри юни, 1795 г. Ден след смъртта на Алекс. Шест дни преди смъртта на Луи-Шарл. „Вестникът е реквизи́т“, казвам си аз.

Амаде оставя димяща чаша кафе на масата пред мен. Благодаря му, отпивам малка глътка и внимателно я връщам на масата. Прилича на антика. Както и самата маса. Върху нея са разстлани неподвързани ноти. Изглеждат написани на ръка. Очите ми проследят нотите. Това е рондо^[2]. Много старо произведение. На първата страница има два инициала — А. М. И изведнъж осъзнавам къде съм го виждала — в една картина. Един портрет, висящ в едно старо имение близо до Булонския лес.

— Ти си Малербю, нали? — питам аз, страхувайки се от отговора.

Тон се усмихва.

— Да. Извинявам се за това, че по-рано не ти казах цялото си име. Имам навика да бъда предпазлив. Човек никога не знае кой слуша. Аз съм Малербю. Амаде Малербю.

— Не — казвам аз с дрезгав глас. — Не, не си. Не може да си Амаде Малербю. Защото той е живял преди двеста години.

Изведнъж политам напред. Амаде изкрещява. Хваща ме, вдига ме на ръце и ме пренася до леглото си.

Какво се случва с мен? Чувствам се слаба и безпомощна. От хапчетата е. Взела съм твърде много. Или може би не е от хапчетата. Може би някой е сложил нещо във виното ми. Амаде развързва

ботушите ми. Сваля ги от краката ми. Толкова ме е страх. Ами ако го е направил той?

Чувам часовник, който отбелязва часа. Таванът се върти над мен. Амаде се е навел над леглото. Говори ми нещо, крещи ми нещо, но сякаш е много, много далече. Лицето му се размазва, разтапя, избледнява.

Толкова ме е страх.

— Някой да ми помогне. Моля ви, помогнете ми — прошепвам аз.

Точно преди всичко да потъне в мрак.

---

[1] Жорж Кутон (1755–1794) — френски адвокат и политик, изиграл важна роля при т.нар. Червен терор по време на Френската революция. — Б.пр. ↑

[2] Рондо — вид стихотворна форма, с фиксирана римна схема, върху две рими и повтарящ се три пъти рефрен. — Б.пр. ↑

69.

Чувам музика. Някой свири на китара. Доизкусурява една фраза. Отново и отново. Все не успява да я изсвири така, както трябва. Може да е красива, но не е. Звучи неприятно. Чудя се кой е това. Джи? Лили? Не знаех, че свирят на китара.

Нещо ме сърби. Брадичката. Врата. Ухото. Мисля си, че в стаята трябва да има комар. Но това е невъзможно — декември е и всички комари са мъртви. Освен това усещам болка. По цялото тяло.

Отварям очи, но болката пронизва главата ми като копие и отново ги затварям. Какво съм правила снощи? Спомням си Айфеловата кула — и това, че почти бях умряла там. Спомням си Върджил и неговите приятели. Спомням си „Плажа“ и ченгетата. Не си спомням как съм се прибрала вкъщи, но си спомням един странен сън за хора, облечени в костюми от осемнадесети век, трупове в катакомбите и вечеря в кафене „Шартр“ с Амаде Малербю.

Обръщам се, отварям очи и ахвам. До мен има някой. Някой много космат.

— Хей. Ехо. Събуди се — казвам аз и го ръчкам.

Мъжът се обръща към мен. Има лешникови очи и дълга зурла. Докато го гледам невярващо, той изплезва език и ме облизва по лицето.

— Гадно! — възкликвам аз и сядам в леглото. Куче. Огромно, миризливо куче. Дръпвам се от него, сигурна, че то е причината за сърбежа.

— Не се тревожи. Юго не хапе — казва глас и ме стряска. — Амаде. Амаде Малербю. Помниш ли? — пита ме той.

Поглеждам го и кръвта замръзва в жилите ми.

— Не — отговарям аз. — Не помня.

Но това не е вярно. Просто не искам да си спомня. Мислех си, че всичко това е било сън, а сънищата не са истински. Освен ако не си луд. Казвам си същото нещо, което си казах снощи — че това е снимачна площадка, а този тип е актьор, който играе ролята на Амаде Малербю. Това е всичко.

В момента той седи на един стол до дългата дървена маса, върху която са разпилени неподвързани ноти. Има ноти и на пода. Амаде започва да свири нещо, но веднага спира. Записва нещо. Отново свири и отново спира. Псува. И задрасква няколко ноти.

Нещо ме тревожи. Нещо, което се е случило снощи. Какво е то?
Изведнъж си спомням.

— Ей, ти сложи ли нещо в питието ми снощи? А?

— В никакъв случай. Защо да го правя?

— За да ме накараш да дойда тук. И да ме сложиш да легна в леглото ти.

Амаде изсумтява.

— Мосю е разбрал погрешно моите намерения.

И снощи ме нарече мосю.

— Ей, аз не съм мъж, ОК?

Той примигва объркано.

— Не си?

— Не, не съм.

— Но дрехите ти... никоя жена не би носила бричове.

— Достатъчно с този театър, ОК? Писна ми от това преструване, че се намираме в осемнадесетия век — казвам аз троснато.

Ставам от леглото, откривам ботушите си и ги обувам. Нямам представа къде се намирам. Мислех, че съм в Джи, но не съм, а наистина искам да бъда. Искам да си взема душ и да измия бълхите, кучешката миризма и целия този цирк от себе си.

Поглеждам часовника си. 12:03. Горедолу по това време ченгетата щурмуваха „Плажа“. Спрял е. Сигурно го бях ударила при едно от паданията си в тунелите. Надявам се, че баща ми не е влизал в стаята ми снощи, за да ме провери. Ако го е направил, ще ме убие.

— Къде сме? Къде е най-близката метростанция? — питам Амаде.

— Метростанция? Какво е това?

Толкова искам да престане. Отивам до прозореца и дръпвам тежката, прашна завеса. Париж е още там, което поне е нещо. Но виждам точно това, което видях снощи — коне и карети. Няма коли. Няма автобуси. Жените носят старомодни дрехи. Мъжете продават дърва за огрев и мляко в гюмове. „Това е филм“, казвам си аз. Отново. Оглеждам се за Айфеловата кула, но не я виждам. Не виждам никакви

високи сгради. Пускам завесата да падне. В другия край на стаята Амаде продължава да се мъчи с фразата. Причинява ми главоболие.

— Грешен акорд. Пробвай сол минор.

— Минор, така ли?

— Минор.

— Необичаен избор — чуди се той, но го пробва.

— Имаш ли още кафе? — питам аз.

— Да — отговаря той, но не помръдва от мястото си.

Оглеждам се за кафеарката, хладилника и мивката, но не виждам. Намираме се в огромна стая, в която има камина и мебели. Отварям вратите на един дървен шкаф и откривам стомна червено вино, буца твърд кашкавал и влажна купчинка смляно кафе в една паничка. Този тип е голям сноб. Взимам паничката и се оглеждам за кошчето за боклук.

— Какво правиш? — пита Амаде.

— Изхвърлям боклука. Къде държиш кафето?

— Ти глупава ли си? Това е кафето! Остави го!

— Но то е използвано.

— Само два пъти. Още има вкус. Имам късмет, че успях да намеря толкова много. Сега от плантациите идва съвсем малко кафе и още по-малко захар. Това, което стига тук, е ужасно скъпо. Знаеш това. — Той присвива очи. — Може би имаш някой познат? Който ти доставя кафе и захар? Ще ти платя добре. Не мога да композирам без кафе. Не мога да мисля без кафе.

— Да, добре. Ей сега ще ти донеса — отговарям аз. Двойно еспreso. За мен. Защото ми писна от него и от неговите глупости.

— Сега? Посред бял ден? Да не си луда? Не знаеш ли какво се случва с търговците на черно? Ако те хванат, ще те убият.

Поглеждам го.

— Майтапът се изтърка. Отдавна.

— Какъв майтап? — казва той объркано.

— Знаеш какъв майтап. Цялото това нещо с революцията. Знаем, че това е снимачна площадка, о'кей? И ти си актьор. Беше забавно през първите няколко часа, но сега вече не е. Изобщо. Къде е банята? Много ми се ходи.

Той все още ме гледа объркано. След това сочи към едно тенекиено ведро в ъгъла.

— Няма да се къпеш, нали? — казва той. — Нямам достатъчно дърва, за да стопля толкова вода.

— Къде е тоалетната? — процеждам през зъби аз.

Тон бърка под масата и вади нощно гърне. И аз напълно полудявам. Изтръгвам го от ръцете му и го хвърлям на пода. То се троши на парчета.

— Спри! Спри веднага! — крещя му аз, чувствайки се така, сякаш губя разсъдъка си.

Амаде поглежда счупеното гърне. Изправя се и оставя китарата си на пода.

— Помогнах ти — казва той гневно. — Нахраних те. Дадох ти кафе. Позволих ти да спиш в леглото ми. И ти така ли ми се отплащаш? Махай се. Махай се от къщата ми.

— Виж какво... извинявай. Не исках да...

Но нямам време да довърша изречението си, защото той грабва якето, чантата и китарата ми, отваря вратата и ги изхвърля на площадката. След това застава до вратата и ме поглежда злобно.

Излизам и той затръшва вратата след мен. Аз сядам на стълбите и закривам лицето си с ръце. Тук е студено. Гладна съм. Трябва да тръгвам, но не го правя. Страх ме е. Страх ме е да стана и да изляза от тази сграда. Страх ме е, че ако го направя, този свят от осемнадесети век по някакъв начин ще стане истински.

Но не мога вечно да стоя тук. Ще се напикая в гащите. Изправям се и слизам по стълбите.

„Всичко ще се оправи“, казвам си аз. „Всичко ще се оправи“.

70.

Но не се оправя.

Когато стигам площадката на долния етаж, аз виждам малко момиченце, което ме гледа от прага. Тя избухва в сълзи.

— Мислех, че си татко ми — казва тя. — Все го чакам, но той така и не идва. Отведоха го. Искам да се върне.

Появява се жена. Тя издърпва детето вътре, оглежда ме от глава до пети и се мръщи. Питам я дали мога да използвам тоалетната. Тя ми казва да използвам тази в двора като всички останали.

Чудя се дали това е някаква студентска квартира с обща тоалетна. И може би всички я наричат „двора“. Може би това е нещо, типично за французите. Но не. Откривам двора и той си е двор — пълен с животни, конюшни и коняри, които ме гледат странно. Откривам тоалетната по миризмата. Тя е просто една дупка в земята зад плевнята. Не искам да имам нищо общо с нея, но нямам избор.

Приключвам с това и се насочвам към улицата. Опитвам се да открия нещо познато, но не мога. Решавам да се насоча на юг към „Рю дьо Риволи“, за да се ориентирам, а след това да се насоча на изток по улица „Фобур Сент Антоан“.

Навсякъде има деца. Точно както снощи. Просят. Плачат. Препускат наляво-надясно като улични котки. Минавам покрай амбулантни търговци, коне, вестникарчета. Една карета ме опръсква, а друга едва не ме прегазва. Спирам пред вратата на една месарница, за да се ориентирам. Голяма грешка.

— Мърдай! — изкрещява някой зад мен и в следващия миг се озовавам по лице на калната улица, а чантата и китарата ми се приземяват до мен.

Мъж се е надвесил над мен и ме гледа. Носи мъртво прасе на рамо. От срязаното му гърло капе кръв.

— Махай се от пътя ми, гъз такъв! — изкрещява той.

Наоколо има хора, но никой не ми помага да се изправя. Неколцина ми се смеят, други клатят глави. Носят дълги рокли, а върху

тях престилки. Прокъсани панталони и туники. Груби ленени ризи. Чорапогащи и бричове. Носят кошници. Делви. Хлябове. Лицата им са осеяни с бръчки, пъпки и брадавици. Имат криви зъби. Изгнили зъби. Или никакви зъби. И на ярката утринна светлина, аз виждам, че всичко е истинско. По кожата им няма грим, не носят изкуствени носове, нито белези, залепени с лепило.

Изправям се, покрита с кал, и осъзнавам невъзможното — този изгубен свят, този изгубен Париж, е бил съживен. И в момента се намирам в него.

— Махай се от пътя ми!

Бързо се обръщам. Този път не е месарят, а един каруцар. Събирам нещата си и се дръпвам настрана. Каруцата профучава покрай мен. Високите ѝ стени са направени от дълги железни прътове, завързани с тел. Вътре има хора. Те гледат към мен, но сякаш не ме виждат. Мълчат. Някои плачат. И аз осъзнавам какво е това — колата, с която откарват осъдените до гилотината. Каруца с клетка отгоре. Виждала съм рисунки. До каруцата подтичват дрипави момченца, които се подиграват на затворниците. Малко момиченце се влачи след нея и реве.

— Господи. Защо никой не им помогне? — казвам аз.

Един мъж, минаващ наблизко, се заковава на място.

— Да им помогне? — изръмжава той. — Това са якобинци! Най-накрая ще си получат заслуженото. Защо искаш да им помагаме? Освен ако не си една от тях. — Той ме поглежда изпитателно. — Може би си и трябва да се присъединиш към тях.

Аз отстъпвам назад. Отдалечавам се от каруцата със затворниците. И от всички хора, които ме гледат втренчено. Отначало крача, стискайки китарата в прегръдка, но когато един от тях тръгва към мен, аз побягвам от страх. Минавам по една улица, след това завивам по друга и влизам в една странична уличка. След няколко минути спирам, за да си поема дъх.

Все още чувам викове, но това не са хората, които се бяха втренчили в мен. Това са вестникарчета. Крещят нещо за съдебни процеси и екзекуции. За цената на хляба. За някакъв бунт. И за фойерверки. Крещят за Зеления мъж. Стражите почти го заловили. Ранили го. Сега бил ранена лисица, скрила се в дупката си, но генерал Бонапарт скоро щял да я изкара оттам.

Отново започвам да тичам, далече от техните гласове, сърцето ми е разтуптяно от страх. Сякаш не ставаше въпрос за Алекс, а за мен. Сякаш аз бях тази, която искаха да заловят.

71.

Мирише ми на кафе, наденица, риба, ягоди и кашкавал. Лук в масло. Бекон. Лимони. Черен пипер. Солени стриди. Спанак. Кайсии. Миризмите се носят от къщи и кафенета. Примамват ме от сергии, дюкяни и кошници на улични търговци.

Вървя към „Кралския дворец“, защото не знам къде другаде да отида. Имам сериозен проблем. Много сериозен. Попаднала съм в осемнадесети век. Студено е. Освен това е влажно и тъмно. Обиколих цял Париж, търсейки някакъв изход от тази ситуация и съм изтощена. Дрехите ми са подгизнали. Треперя. Но мога да мисля единствено за храна. Защото съм по-гладна, отколкото някога съм била през живота си. Не съм яла от двадесет и четири часа. Шепата хапчета „Куелифай“ и двете хапки от мистериозната птица на Амаде не се броят.

По-рано се опитах да си купя един гнусен на вид комат хляб. Дадох на момичето в пекарната две евро. Тя поклати глава и ми ги върна. Помолих я да ги вземе. Тя извика пекаря. Той ме огледа от глава до пети, след което ми каза, че ще срита английския ми задник, ако не се махна от магазина му с английските си пари. Опитах отново на някои от пазарните сергии, покрай които минах — без късмет.

По-рано успях да поспя малко. Свих се на кравай под едно дърво в Булонския лес. Бях решила, че всичко това е халюцинация, предизвикана от огромните количества антидепресанти, които бях изпила напоследък. Надявах се, че когато ефектът от хапчетата премине, аз щях да се опомня в леглото си в къщата на Джи. Това, разбира се, не се случи. След това си казах, че сънувам нещо като хиперреалистичен сън, съшит от подсъзнанието ми от наскорошни преживелици — слизането ми в катакомбите, портретът на Малербю, картини от стария Париж, дневника. Ощипах се. Зашлевих се по лицето. Но нищо не се промени. Все още ми е студено. Все още съм мокра.

И изгубена. И гладна.

Мислех, че онзи път в „Нотр Дам“ бях страшно гладна. Но онова беше нищо сравнено с глада, който изпитвам сега. Убийствен глад. Още няколко дни без храна и нощи на открито и ще съм мъртва. Сълзи се стичат по бузите ми докато ходя. Бих се чувствала неловко, но никой не ми обръща внимание. Сигурно бяха виждали много поужасни неща през последните няколко години.

Отивам в „Кралския дворец“ и сядам на една пейка до входа. Някой вече седи там. Старец. Дрехите му са странни. Не изглеждат като скучните и печални дрехи на останалите хора, защото са шарени и мръсни. Изглеждат така, сякаш ги е намерил в кофата за боклук на Луи XIV. Но обувките му са стилни. Направени са от червена кожа.

Казва ми, че името му е Жак Шосу. Аз му казвам своето име. Той ме пита какво не е наред. Аз се смея и го питам откъде иска да започна.

— С най-ужасното нещо — казва той.

— Гладна съм — отговарям аз. — Много гладна.

Той бърка под палтото си и вади коричка хляб.

Прекършва я на две и ми дава едната половина. Коричката е суха и мръсна, но не ми пука. Изяждам я за няколко секунди. Сещам се да му благодаря, едва когато преглъщам последния залък.

Той сочи китарата ми.

— Можеш ли да свириш на това?

Кимам.

— Тогава свири. Добрият музикант никога не остава напълно беден.

— Тъъ... къде?

Той ме поглежда така, сякаш съм глупава.

— Точно зад теб.

— Дворецът? О, вярно! Имаш предвид да свирия на улицата за пари. Да, мога да направя това. Така е. Мерси, Жак.

Изправям се и грабвам китарата. Ако успея да заработя няколко монети, ще мога да си купя комат хляб. Може би дори малко кашкавал.

— Чакай — спира ме Жак и вади един мръсен парцал от джоба си. — Кървиш. — Той започва да попива кръвта на челото ми. — Грозна рана. Не те ли боли?

— Да. През цялото време — отговарям аз.

Сбогувам се с него и влизам в двореца. Там е дори по-шумно и диво от снощи. Когато влизам в двора, един огнегълтач едва не изгаря косата ми. Виждам жена, ходеща по въже, опънато на десетина метра от земята. Бута двуколка, в която седи малко детенце. Виждам проститутка, седнала в скута на клиента си. Едва ли е на повече от четиринадесет години. Виждам малко сляпо момченце, което проси с протегнати ръчички. Виждам танцуващи плъхове. Кльоцава маймунка на каишка. Жонгльори. Мечка с намордник. Комарджии, които хвърлят зарове. Малки момиченца, продаващи лимонада.

Виждам и глава. На една маса. Отначало мисля, че е фалшива, но не е. Около нея жужат мухи. Хора я сочат с пръст и се смеят. Пъхат пури в устата. Дават ѝ да пие вино. Чувам някой да казва, че мъртвият е бил якобинец, един от приближените на Фукие-Тенвил. Същият мъж казва, че скоро и главата на самия Фукие-Тенвил ще се търкулне в кошницата и цял Париж ще се събере, за да види това.

Продължавам навътре. Далече от главата. След това вадя китарата си, слагам отворения калъф на земята пред мен и започвам да свиря. На никой не му пука. Изпълнявам творби на Люли, Рамо^[1] и Бах, но сякаш съм невидима. Хората се подиграват на главата, опитват се да препънат жонгльорите, подритват плъховете. Стомахът ми се присвива болезнено. Започвам да изпитвам паника при мисълта за съвсем реалната възможност да умра от глад. Трябва да изкарам пари. Трябва да ям. Трябва да привлече вниманието им.

Покрай мен минава момиче, което продава шарени бонбони и изведнъж в главата ми се заражда идея. Започвам да свиря акустична версия на „Искам бонбони“. Обзалагам се, че това ще привлече вниманието им. Започвам и да пея. Ако можех щях да направя и челна стойка.

Изведнъж някакъв мъж се приближава, мъртво пиан. Има руса коса и бодлива брада. Около минута той стои и ме гледа, олюлявайки се. След това се люшва рязко напред и ме целува по устата, вкарвайки езика си вътре. Има вкус на развалена риба.

— Остави ме! — изкрещявам аз и се освобождавам от прегръдката му.

Той залита назад, заливайки се от смях, след което ме замеря с шепа монети.

— Винаги съм искал да целуна дивачка! — казва той. — Откъде си? Африка? Америка? Харесват ми плитките ти. Да не си от племето на мохиканите? Никога не съм чувал такава дива музика. Посвири ми още, Покахонтас! Или пък... — добавя той и се накланя към мен — ... ако искаш можеш да дойдеш вкъщи с мен. Ще изкараш добри пари. Името ми е Никола. Никола ле Бю. Какво е твоето, красиво малко зверче такава?

Все още се опитвам да изтрия целувката му от устата си, когато малкото сляпо момченце се навежда и започва да събира монетите ми.

— Ей! Тези са мои! — развиквам му се аз.

Детето ми казва да отивам по дяволите и продължава да краде монетите ми. Аз се навеждам, опитвайки се да го спра. Грешен ход. Пияният има приятели. Един от тях ме награбва отзад. Извъртам се и опитвам да го ударя, но той хваща ръката ми, дръпва ме към себе си и ме целува. Другият пуска монета в панталоните ми и се опитва да си я вземе обратно.

Аз замахвам с китарата и уцелвам първия мъж в лицето. Той стиска носа си и изревава от болка, а другият избухва в такъв бурен смях, че ме пуска. Аз вдигам калъфа си, затварям го и хуквам.

Тичам чак до колонадата. Почти успявам да изляза от двореца, като вече виждам високите бели кули на входа и улицата отвъд, когато друг мъж изплува от мрака и ме сграбчва. Опитвам се да изпищя, но той захлупва устата ми с ръка и ме завлича навътре в мрака. Извивам се в ръцете му и ритам, опитвайки се да му избягам.

— Ох! Това заболя! Спри, глупачко! Аз съм, Фовел!

Замръзвам. Знам това име. Фовел е мъжът, от когото Алекс е купувала фойерверките.

— Спри да риташ и ще те пусна — казва той.

Кимвам. Той ме пуска и аз се обръщам. Заставаме лице в лице в сумрака. Гръдният ми кош се издига и спуска. Останала съм без дъх, а гърлото ми е пресъхнало от страх.

— Трябва да побързаме — казва той. — Не бива да ме виждат тук.

Носи торба на рамото си. Отваря я, вади един вързоп, обвит във вестници и ми го подава. Развивам го. Вътре има фойерверки. Хартиени ракети. И дървени подпори за тях.

Вдигам глава, поглеждам го и осъзнавам, че той ме мисли за Алекс.

— Две дузини. Както се договорихме. Следващият път ще искам по-добро заплащане — изсъсква той. — Става все по-трудно. Все по-трудно ми е да намирам черен барут. И селитра. Трябва да плащам на един мъж да я краде от военен склад. — Очите му се насочват към раната на челото ми. — Ранили са те преди няколко дни, нали? Така пишеше във вестника. Внимавай. За мен си много по-ценна жива, отколкото мъртва. Донеси ми още скъпоценности — хубави скъпоценности. И една шепа златни луита. Набелязал съм си една много хубава къща. Принадлежала е на един маркиз.

Чуваме стъпки, които се приближават.

— Твърде много се забавих — казва Фовел. — Трябва да тръгвам.

В същия миг наблизко минава вестникарче. То изкрещява, че Бонапарт е увеличил наградата за Зеления мъж на триста франка, жив или мъртъв.

Фовел присвива очи.

— Една шепа ли казах? Нека да са една торба.

— Кой е Зеления мъж? Кой е Зеления мъж? — крещи вестникарчето. Думите звучат като подигравка. — Кой е Зеления мъж? Кой е Зеления мъж?

Ехото се понася надолу по дългата галерия.

Фовел се хили. Вдига ръка в мрака и сочи.

Мен.

---

[1] Жан-Филип Рамо (1683–1764) — най-значимият френски композитор и теоретик от Бароковата епоха. — Б.пр. ↑

72.

— Моля те, Амаде. Само за един-два дни.

— Не.

Седя на прага му. Късно е. Студено ми е. Чакам от часове. Той току-що се е прибрал вкъщи. Носи червена лента около врата си и вони на вино.

— Ще бъда тиха. Няма да чупя нищо. Заклевам се — казвам му аз.

— Мръдни.

Ставам на крака, но не му правя път.

— Имам храна. Много храна. Достатъчно и за двама ни — казвам му аз. Отварям чантата си и вадя салам, пита кашкавал и комат хляб. Вече изядох една пуешка кълка и кошничка с ягоди. Купих храната с монетата, която един от пианите мъже пусна в панталоните ми.

Той ме избутва настрани. Вкарва ключа си в ключалката.

— Ще ти дам салама. Целия — казвам аз.

— Не го искам.

Ключът се завърта. Вратата се отваря. Бъркам в чантата и започвам да ровя вътре. Предлагам му дъвка, химикалка, фенерчето. Трябва да влезе вътре. Трябва да седна до огън.

— Не искам нищо твое. Просто искам да си тръгнеш — казва той и влиза вътре.

— Толкова ми е студено — казвам му аз. — Ще умра, ако не се стопля.

Той понечва да затвори вратата, но тогава ръката ми, която все още рови в чантата, докосва iPod-а ми.

— Чакай! — казвам аз и го изваждам. — Ще ти дам това. Музикална кутия. Като онази, която слушахме в катакомбите. Помниш ли?

Очите му се разширяват. Посяга към iPod-а, но аз го дръпвам настрани.

— Добре тогава — казва той и отваря вратата. — Можеш да останеш. Но ако отново започнеш да крещиш и да хвърляш неща, ще те изпъдя завинаги.

— Благодаря ти — отговарям аз. — Дори няма да разбереш, че съм тук. Заклевам се.

Давам му iPod-а, слагам храната на масата и скривам чантата и вързопа на Фовел под леглото. Питам го дали мога да взема една негова риза назаем, след което свалям мокрите си дрехи и ги слагам на облегалката на един стол, за да изсъхнат. Правя си сандвич, наклаждам огъня и сядам да ям. Струва ми се, че никога не съм била по-благодарна за нещо в живота си, колкото за топлината на огъня и за този сандвич.

— Хапни нещо — казвам аз на Амаде, дъвчейки.

Но той не иска да яде. Занимава се с iPod-а. Накрая ми го подава и пита:

— Как се навива това? Къде е ключът?

— Няма ключ — отвърщам аз. — Ето, виж... — Показвам му какво да натисне, за да го включи. — Трябват ти слушалки. — Ставам и вадя чифт слушалки от джоба на якето си. — Ето. Това е индексът — виждаш ли? Какво искаш да слушаш?

iPod-ът ми е пълен до горе. Представлява нещо като учебник по история на музиката заради Нейтън и неговите домашни. Преглеждам заглавията от А до Б.

— Бетховен? — казва Амаде. — Пианистът? Онзи от Виена?

— Да.

— Чувал съм добри неща за него. Казват, че е написал няколко страхотни произведения.

— Да, едно-две. Ето, пробвай това.

Пускам „Егоїса“, помагам му със слушалките и след това го наблюдавам докато слуша. Той затваря очи и лицето му, което и без това е красиво, засиява дори повече. Усмивва се. Мръщи се. Кима. Ахва. Движи грациозните си ръце на музикант сякаш дирижира. След няколко минути виждам сълзи по бузите му и му завиждам. Да чуеш тази музика за първи път — не във филм или реклама на кола, начупена на парчета, а пълна, както Лудвиг е възнамерявал да бъде слушана — сигурно е удивително.

Дояждам сандвича си и премествам неизядената храна на полицата над камината, за да не може Юго да я достигне. След това се просвам на леглото на Амаде. Толкова съм изтощена, че умората ми е като болка.

Завивам се. Амаде вади слушалките и се опитва да каже нещо, но не може. Накрая бърше сълзите от очите си и ме пита:

— Кога е написал това?

— Още не го е написал. Но ще го направи. Ще го завърши през 1804 г. и ще го посвети на Наполеон Бонапарт.

— Бонапарт войникът? — пита изненадано Амаде. — Откъде знаеш това?

— Всички го знаят. Пише го във всеки американски учебник за десети клас — промърморвам уморено аз.

— Не разбирам.

— Знам, че не разбираш. Аз също не разбирам — казвам аз. — Виж какво, Амаде. Снощи в катакомбите се случи нещо. Бях в Париж — но Париж през двадесет и първи век. А сега съм в осемнадесетия.

Амаде ме поглежда странно.

— Напила си се. Това се е случило. После падна и удари главата си.

— Не, не е само това. Струва ми се нещо друго. Не знам какво, но нещо.

Но той не ме слуша. Слуша Бетховен. Искам да го погледам, да се насладя на неговата наслада, но очите ми вече се затварят.

Изведнъж осъзнавам, докато лежа и се боря със съня, че съм на гости в дома на Амаде Малербю, темата на моята дипломна работа. Едва ли има източници, които да са по-непосредствени от това. Ако утре се събудя и отново съм тук, трябва да му задам около един милион въпроса.

— Не! Свърши! — изведнъж възкликва той. Идва при мен и ми подава iPod-а. — Пусни още.

Взимам ръката му в моята, хващам показалеца му и отново му показвам как да избира и пуска песни.

— Сега ти — казвам аз. — Избери си нещо.

Той удря екранчето с пръст. Улучва Jane's Addiction. Ritual de lo Habitual.

— Чакай, Амаде, прескочи цели два века — казвам аз. — Не бих направила това, ако бях на твое място.

Но вече е твърде късно — той е вкарал слушалките в ушите си. Слуша няколко секунди, след което ги вади.

— Наистина ли това е музиката на бъдещето? — прошепва той с очи, големи като паници.

— Да — отговарям аз.

— Значи бъдещето е много странно.

— Не е толкова странно, колкото миналото — промърморвам аз.

И най-накрая сънят ме побеждава.

73.

Мъртвите не могат да се изправят. Не могат да тичат след теб. Не могат дори да се движат. Нали?

Тогава защо този мъртвец със зелената рокля помръдва ръката си?

О, момент. Не я помръдва мъртвецът. Колко съм глупава! Това е плъх. Дебел, кафяв плъх. Подръпва ръката. Дъвче я. Откъсва парчета кожа и ги поглъща.

Слава Богу. Чувствам се толкова по-добре. Чувствам се щастлива. Толкова щастлива, че започвам да се смея. Като луда. Смея се толкова силно, че не мога да спра. Задавам се, задушavam се от смях. Трябва да млъкна и да продължа да вървя, преди гробокопачите да ме открият тук долу, свита в някой ъгъл.

Помирисах мъртвците, преди да ги видя, но този път бях готова. Носех със себе си малката кесия с канела и портокалови кори на Амаде. Тя ми помота малко с вонята. Но не и с гледката. Толкова са много. Стотици. Хиляди. Безглави трупове навсякъде — натъпкани в малки стаички, натрупани покрай стените. Колко хора бе убил Робеспьер?

Когато остават зад гърба ми, аз спирам и осветявам с фенерчето си картата на катакомбите. Картата на Върджил. Пъхнах я в чантата си точно преди ченетата да щурмуват „Плажа“. Бях забравила за нея, но я открих тази сутрин, докато ровех в чантата за „Тилебол“. Разгънах я, след което попитах Амаде как да стигна до гробницата — онази, през която излязохме заедно с приятелите му.

Той ми каза, че се намира в църквата „Сент-Мари-Мадлен“ и ме предупреди, че не трябва да ме видят, когато влизам. Изядох още един сандвич със салам за закуска, облякох се и събрах багажа си. Благодарих му за гостоприемството. Той не ми обърна почти никакво внимание. Опитах се да му задам въпросите, които бях намислила: неща като „Къде си роден?“, „Защо си спрял да пишеш за театъра?“ и „Кога си станал гениален композитор?“ Но той ми махна да се

разкарам. Все още слушаше музика на iPod-а ми. Не беше спирал. Не беше мигнал през цялата нощ. Жал ми бе да му кажа, че след ден-два батерията му щеше да свърши.

Сбогувах се с него и отпраших. През улиците на Париж. До църквата. В гробницата и надолу по дългия студен тунел до катакомбите.

Сега изучавам картата на Върджил. Откривам църквата. Рисунките му показват, че тунелът, който излиза от църквата, е блокиран. Предполагам, че това ще се случи след около двеста години, но сега е отворен. Намирам се в него. Проследявам извивките му с пръст. След мястото, където тунелът е блокиран, той се разклонява няколко пъти, минава под реката и най-накрая стига до „Плажа“.

Не знам как се бе случило това. Не знам защо съм тук. Не знам как е възможно този свят да изглежда толкова истински. Да мирише толкова истински. Да го чувствам толкова истински. И не ми пука. Единственото нещо, което искам, е да се върна там, където бях. В двадесет и първи век. При Върджил. Така че ще се опитам да се върна там, където всичко това започна. На „Плажа“.

— Върджил? — провиквам се с надежда аз. — Ей, Върджил, там ли си?

Единственият отговор е ехото на гласа ми. Няма го. Сама съм. Както обикновено. Не бях сама, когато бях с него. Което звучи глупаво. Разбира се, човек не може да е сам, когато е с някой, но аз винаги се чувствах най-сама, когато бях в компанията на други хора.

Продължавам да вървя, осветявайки пътя си с фенерчето. Тук долу е тихо. Чувам капеща вода, писукащи плъхове и звука на собствените си стъпки — това е всичко. Подът се спуска и издига. На места трябва да се навеждам, веднъж трябва да заобиколя кладенец, а друг път да се покатеря на купчина камъни от срутила се стена. След около половин час ходене, аз откривам първия изход, изобразен на картата на Върджил — църквата „Сен-Рош“, намираща се в центъра на квадрат „Сен-Оноре“. Помня името от дневника на Алекс. Тя е влизала в катакомбите през „Сен-Рош“. Решавам да проверя. Може би няма да се наложи да ходя чак до „Плажа“. Може би има по-бърз начин да се върна обратно. Изкачвам тясно стълбище, издълбано във варовика. Горе има врата — красива желязна решетка. Опитвам дръжката, но е заключена. Насочвам лъча на фенерчето през решетките и виждам

статуи, кръстове, паяжини и прах. Това е нещо като складово помещение. Търся електрически крушки на тавана, прахосмукачка в ъгъла — нещо, което да не принадлежи в осемнадесетия век. Но не виждам такова.

„Просто помещението е старо. Вече никой не слиза тук“, казвам си аз. И опитвам да си повярвам.

Връщам се обратно в тунела и продължавам на изток. Трудно ми е да се ориентирам по картата. Тук е много, много тъмно. Върджил е нарисувал повече тунели, отколкото виждам. Но главните са тук и аз следвам тях. Надявам се. След около петнадесетина минути стигам помещение, което би трябвало да е мазе под Лувъра. Това е добре. Това означава, че все още вървя на югоизток.

Но това, което не е добре, е самата стая. В нея има месо, затрупано под лед. Мляко в стомни, а не в картонени кутии. Яйца в кошница. Мъртви пилета, провесени от тавана. Все още съм в осемнадесети век. Гласове и стъпки ме подплашват и аз се връщам обратно в тунелите.

Известно време вървя под реката. Студената, кална вода стига до глезените ми. След това до коленете. Стича се по главата ми. Вървя бавно, плъзгайки краката си, опипвайки за дупки в пода. Когато се приближавам до левия бряг, земята се издига нагоре и нивото на водата започва да спада. Но все още е кална — толкова кална, че не виждам трупа, а направо се спъвам в него.

Изпищявам и губя равновесие, но успявам да се хвана за стената. След около минута, когато сърцето ми вече не се опитва да изскочи през гръдния ми кош, аз поглеждам надолу. Трупът е опрян в стената, наполовина извън водата. Не е една от жертвите на Робеспьер — главата още е на раменете му. Във водата до него има фенер. Сигурно се бе изгубил тук долу, бе изразходвал свещта си или маслото си, или каквото бе използвал, след което бе изпаднал в паника и бе умрял сам в мрака, пищейки и плачейки, удряйки стените с юмруци.

Изведнъж осъзнавам нещо: това може да се случи с мен. Ако се спъна и изпусна фенерчето си, а после не успея да го намеря. Ако батериите ми свършат. Ако падна в някой кладенец.

Мисълта почти ме кара да се върна обратно. Но не го правя. С всяка крачка се приближавам до „Плажа“. Ако се върна сега, после ще трябва да опитвам отново, но с още по-изчерпани батерии.

Продължавам да ходя и след няколко минути таванът най-накрая спира да капе. Поглеждам картата. Вече съм от другата страна на реката. Изминала съм половината път.

Продължавам напред. Трябва да стигна църквата „Сен-Жермен“. Според картата там тунелът ми се разделя на три. Едно от разклоненията отива на запад, към седми арондисман. Второто отива на изток, към вътрешността на шести. Средното разклонение е това, което ми трябва, защото то продължава на юг към четиринадесети.

След около четиридесет и пет минути вече съм под църквата. Знам това, защото има табела над вратата, на която пише „Сен-Жермен“. Изпитвам въодушевление. Ще го направя. Ще успея да намеря „Плажа“. Спирам да си почина за няколко минути. Хапвам малко от хляба, който взех със себе си, след което отново тръгвам. Според картата тунелът трябва скоро да се разклони. Ускорявам крачка, очаквайки да видя тройното разклонение всеки момент. Но вместо това виждам стена.

— Това е неочаквано — казвам аз.

Осветявам я с фенерчето. Някой е написал „Пантеон“ върху стената, а под надписа има стрелка, сочеща на изток. Отдолу има втори надпис и втора стрелка — надписът е „Дом на инвалидите“^[1], а стрелката сочи на запад. Това е двойно, а не тройно разклонение.

— Сигурно не съм разчела правилно картата — казвам объркано аз.

Отново я осветявам с фенерчето и докато проследявам с пръст пътя, който изминах от „Сен-Жермен“ до това разклонение, аз си спомням как според картата тунелът при „Сент-Мари-Мадлен“ трябва да е блокиран, но всъщност не беше. И осъзнавам, с неприятно чувство в стомаха, че проблемът не е в това, че съм разчела грешно картата. Самата карта е грешна. Била е направена през XXI век, а аз се намирам в XVIII. Някои от тунелите, които са на картата, включително този, който ми трябва, още не са прокопани.

И изведнъж това ми идва в повече. Започвам да плача, да крещя и да ритам стената.

— Защо? — крещя аз. — Защо?

Защо съм тук? Защо това се случи на мен? Защо не мога да се събудя от този кошмар? Това не може да е от лекарствата. Твърде много време мина от последния път, когато пих „Куелифай“. Не може

да е видение. Все пак колко дълго продължават тези неща? Половин час? Не може да съм полудяла. Просто не може. Как иначе щях да оцелея толкова дълго? Успях да изкарам пари, да си купя храна, да си намеря подслон. Да проникна в катакомбите. Да се оправя през километрите подземни тунели в абсолютния мрак с помощта на едно фенерче и една импровизирана карта. Един луд човек може ли да направи всички тези неща?

— Тогава защо? — крещя аз. — Кажете ми защо!

Но стените, мъртвците, плъховете и насекомите мълчат. Краката ми се подкосяват и сядам на земята. Облягам се на стената и прегръщам свитите си крака.

Искам да се върна на улица „Сент Жан“. При Лили и Джи. Веднага. Липсва ми Върджил. И кафенето на Реми. Липсва ми Бруклин. И къщата ни. И фалафелите на Мабрук. Липсва ми миризмата на градските автобуси. Хубавото кафе. Мостът, осветен през нощта. Липсва ми майка ми. И Нейтън. И Виджей. И Джим и Обувките.

Но не ми липсва Арден. Нито Бийзи. Нито „Св. Анселм“. Нито баща ми. Това поне е нещо. Това поне означава, че още не съм се отчаяла. Не съвсем.

Може би съм в кома. Паднах, докато тичах из тунелите и ударих главата си, нали така? Може би съм я ударила толкова силно, че съм изпаднала в безсъзнание, ченгетата са ме намерили и са ме откарали в болницата и сега лежа в спешното отделение с хиляди тръби, вкарани в тялото ми. Може би всичко това е опит на мозъка ми да се позабавлява, докато лежа неподвижна като зеленчук в болничното легло.

Незнайно защо мисълта за това, че може да съм в кома, оправя настроението ми. Тя обяснява толкова много — като например това защо още не съм успяла да избягам оттук. Вдигам глава и бърша носа си с ръкава на якето. Лъчът на фенерчето ми осветява малко парче земя и черния паяк, който го прекосява. Докато го гледам, лъчът отслабва. Съвсем малко.

Време е да тръгна. Не искам да съм тук долу, когато батериите свършат. В случай че не съм в кома.

Изправям се и започвам дългото връщане назад.

[1] Дом на инвалидите (Les Invalides) — комплекс от здания, включващ музеи и паметници на военната история на Франция. Посветен е на френските воители, загинали във войните и се намира в седмия арондисман на Париж. — Б.пр. ↑

74.

— Юго смърди. Никога ли не го къпеш? — питам Амаде.

Хрътката от ада лежи на леглото до мен. Ръмжи всеки път, когато се опитвам да я избутам на пода.

— Говоря сериозно. Можеш да го хвърлиш да поплува в Сена. Няма да му навреди.

Не получавам отговор. Същите акорди, отново и отново. Амаде композира, или поне се опитва. Аз лежа на леглото и зяпам тавана. Не съм помръднала откакто се върнах от разходката в катакомбите. Амаде не беше особено щастлив да ме види на прага си, но все пак ми позволи да вляза.

Сега слагам възглавница на главата си и се опитвам да заглуша звуците, които издава. Не успявам. Как е станал толкова прочут композитор, като не може да се справи с някакви си три акорда?

Не издържам вече. Вдигам възглавницата.

— Опитай ла минор! Трябва да има интервал от три цели тона в третия такт. Господи! — изкрещявам аз.

Амаде псува и удря по масата с юмрук.

— Да съм те молил за съвет? Не! Нямам нужда от съветите ти. Това, от което имам нужда, е кафе!

Кафето е най-малкият ни проблем. Нямаме храна. Изядохме всичко, което купих вчера. Нямаме и дърва за огрев. Аз сядам в леглото. Вонята на Юго ме задушавя.

— Трябва да ядем — казвам аз. — Ще отида в двореца и ще се опитам да заработя няколко монети. Ако успея, ще купя кафе.

Амаде промърморва нещо, но не го чувам. Приведен е над масата и пише ноти.

Не искам да ходя в двореца — споменът за пияните грубияни, които ме опипваха, все още ме кара да треперя от отвращение. Но нямам избор. Отварям калъфа на китарата, за да я настроя, преди да изляза, и виждам, че едната ми струна е скъсана.

— Имаш ли резервни струни? — питам аз.

Той сочи към една кутия на масата. Отварям я и намирам кълбо от струни. Но те изобщо не приличат на струните, с които съм свикнала. Най-накрая намирам една, която прилича на „Е“ струна. Слагам я на мястото на скъсаната и опитвам да настроя китарата. Но не се получава. Струните не звучат добре заедно. Най-вероятно, защото тази, която взех от Амаде, е направена от котка, куче, катерица или нещо подобно.

— Тази не става — казвам му аз. — Имам нужда от цял нов комплект.

— Отиди да си купиш.

— С какво? Нямам пари. Казах ти.

— Отиди при Ривар. Там ме познават. На улица „Ла Кордери“. На север отгук. Мини по улица „Д'Анжу“.

Вадя картата си на Париж, но не откривам улица „Д'Анжу“. Каква изненада.

— Много на север? Или само на няколко пресечки в северна посока? Помогни ми малко, Амаде.

Той хвърля перото си на масата.

— Добре! Ще дойда с теб. Това ще те направи ли щастлива?

— Да. А ако не умрем от глад, ти ще бъдеш ли щастлив?

Той не ми отговаря, а вместо това облича жакета си и пъха iPod-а в джоба.

Когато излизаме на улицата, аз казвам:

— Трябва да се откажеш от тази комбинация от акорди. Не ти подхожда.

— Чух нещо подобно от музикалната кутия. Искях да го пробвам.

— Какво си слушал? Бетховен? Моцарт?

— Radiohead.

Избухвам в смях.

Той вади iPod-а и казва:

— Обясни ми нещо.

— Какво?

Сочи екрана.

— Тази песен... „По-слаба, по-щастлива“.

Клатя глава.

— Съжалявам, човече, невъзможно е. Ще ми трябват още два века, за да ти я обясня.

75.

В този страшен свят все пак има красота.

Все още искам да се махна оттук възможно най-скоро, но когато се оглеждам наоколо и спирам да мисля за това колко ненормално е всичко това, аз виждам, че този свят е красив. Смърди, но е красив.

Вървим на север. Има дворове и градини. Виждам ги през оградите на къщите. Вътре има шарени цветя. Мъж е подкарал стадо овце надолу по тясната, калдъръмена улица. Друг е помъкнал пита кашкавал, голяма колкото колело на каруца. Момиче с изпънат гръб и тъмносива рокля мие прозорци, русата ѝ коса събрана в кок. Мъже седят в кафене, пият от порцеланови купички и пушат от глинени лули. Амаде спира и ги гледа с копнеж.

— Хайде, Амаде — казвам аз и го дръпвам за ръкава. — Колкото по-скоро аз получа струните си, толкова по-скоро ти ще сърбаш с наслада своето нискокофеиново соево капучино от „Старбъкс“.

— Какво?

— Няма значение.

Продължаваме да ходим. В този свят няма пластмаса. Няма неон. Няма автомобилни газове. Няма алуминиеви обшивки. Няма флуоресцентни светлини. Няма шумни туристи, носещи тениски с надписи като РОДИТЕЛИТЕ МИ ВИДЯХА КАК РЕЖАТ ГЛАВАТА НА КРАЛЯ И ЕДИНСТВЕНОТО, КОЕТО ПОЛУЧИХ, БЕШЕ ТАЗИ СМОТАНА ТЕНИСКА.

Минаваме покрай жена, която стои до един фонтан с чаша в ръка. Носи черна рокля с червена, бяла и синя панделка, закачена за нея. Тя е слаба и тъжна.

Две малки, кльощави дечица седят на земята в краката ѝ. Гледката ме съсипва.

— Вдовица от войната — казва Амаде.

Отново я поглеждам. Тя помръдва. Говори. Жива е, но знам, че гледам призрак. Изминали са двеста години от последния път, когато е крачела по улиците на Париж. Имало е хиляди войни и революции

след това. Толкова много убити. И хората като нея, останали сами, винаги си казват, че си е струвало, че от смъртта и болката ще се роди нещо по-добро. Предполагам, че трябва да си казват такива неща. Какво друго им остава?

— Иска ми се да имах малко пари. Щях да ѝ дам няколко монети — казва Амаде.

— Иска ми се да имах малко смелост. Щях да ѝ кажа, че съжалявам.

— Какво имаш предвид?

— Това, което казах. Щях да ѝ се извиня. За бъдещето.

— Защо?

— Защото все още допускаме същите грешки. Ако мислиш, че Революцията е била ужасна, трябва да дочакаш Първата световна война. Това трябвало да бъде последната война. Но нещата не се получили съвсем така.

— Първа световна война?

Опитвам се да му обясня. Споменавам и Втората световна. Но той не може дори да си представи танковете и самолетите.

Завиваме надясно по улица „Д’Анжу“. Свалям якето си и го връзвам около кръста. Слънцето пече, топло е, калъфът на китарата ми тежи и се потя като свиня. Не съм се къпала. Чувствам се мазна и миризлива. Но знам, че вонята на пот бързо достига критична маса. Човек мирише все по-лошо, но в един момент просто достига максимума.

Продължаваме да вървим по една безименна улица, която е толкова тясна, че почти мога да докосна къщите от двете страни. Амаде отново започва да обсъжда iPod-а. Пита ме защо повечето песни в него са английски. Казвам му, че английският е най-говореният език на света. Той отказва да ми повярва. Според него няма как хората да предпочетат такъв грозен език пред френския. След това ме пита кой е този Led Zepplin и какъв инструмент е използвал при изпълнението на „Имигрантска песен“.

— Електрическа китара — казвам му аз. Той ме поглежда объркано. — Знаеш ли какво е електричеството?

— Електричество — повтаря той и се мръщи. — Мисля, че се сещам. Не беше ли онова нещо, изобретено от американския посланик

Бенджамин Франклин? Да не би да искаш да ми кажеш, че китарата на мосю Цепелин се захранва със светкавици?

— Не, не от... всъщност, да — отговарям аз и се смея. — Точно това искам да ти кажа.

— Колко странно — казва Амаде.

— Да, така е — отвърщам аз, мислейки си колко страхотно е това, че Амаде харесва как Джими Пейдж свири на китара. Защото след двеста години Джими Пейдж ще каже на журналист от „Ролинг Стоун“, че харесва как Амаде Малербю свири на китара.

— А! Виж къде сме. Почти стигнахме. Хайде, трябва да пресечем — казва Амаде и ме хваща за ръката. Завиваме наляво по улица „Ла Кордери“, след което заобикаляме една карета, две носилки и безброй купчини конски изпражнения.

Изведнъж я виждам — старо, грозно здание, надвиснало над каменната стена, която го обгражда. Тъмна кула, пронизваща небето. Затворът, известен като „Храма“.

Докато стоя като закована и гледам нагоре към кулата, цялото това странно приключение става истинско. Самата история става истинска. Вече не е просто едно описание на събития. Глава в учебник. Истинска е. Той е истински. Защото е тук, в тази кула. И страда. Умира. Не в миналото. Сега. В този момент. Не мога да си поема дъх.

— Амаде — казвам аз. — Там има едно момче. Луи-Шарл.

Той е на няколко крачки пред мен.

— Знам — отвърща лаконично. — Няма какво да се направи.

Връща се при мен и взима ръката ми, но аз не помръдвам.

— Той е просто едно дете, Амаде.

— Той е загубена кауза. Хайде.

Но не помръдвам. Не мога. Просто стоя там и гледам нагоре към кулата. Спомням си думите на Алекс за умиращото момче. За неговите страдания. И за нейните. За отчаянието, което е чувствала, защото не е могла да го спаси. Спомням си решението ѝ да остане в Париж, когато е можела да го напусне.

Умряла е, опитвайки се да помогне на Луи-Шарл. Умряла е тук. В Париж. През юни, 1795 г. А сега аз съм тук. В Париж. През юни, 1795 г. Стоя там, където е стояла тя. На нейно място. Оставям калъфа на улицата, отварям го и вадя китарата.

— Ти полудя ли? — съска Амаде.

Правя няколко крачки назад от стената, тъй като искам звукът да се издигне високо, а не да бъде погълнат от грозните камъни. Не мисля за неподходящата струна. Вече не се чувствам луда. Изперкала. Или изпаднала в кома. Всъщност... чувствам се напълно с всички си.

Започвам да свиря. Изпълнявам „Твърдо слънце“, опитвайки се да изсвиря началните акорди както трябва. Започвам да пея, стараяйки се гласът ми да бъде силен и висок, точно като гласа на Еди Ведер^[1]. Искам звукът да се издигне. Да литне високо.

— Спри това! Трябва да се махаме оттук! — крещи Амаде, дърпайки ръката ми.

Аз го прогонвам и продължавам да свиря. По-добре. По-бързо. По-високо. Порязвам пръста си. Чувствам как кръвта ми капе по струните. Чувам викове. Идват от портите на затвора. Амаде ме псува. Отдалечава се от мен. Приближава се мъж. Носи униформа и пушка. Откъде се бе появил?

— Махай се! — крещи ми той.

— Моля ви, сър. Не му обръщайте внимание — казва Амаде, тичайки обратно. — Не е съвсем наред. Удари главата си и оттогава...

— Спри да свириш! — крещи стражът.

Но не спирам.

— Чуваш ли ме?

Все така не спирам. Той вдига пушката и ме удря по лицето с приклада. В главата ми избухват фойерверки. Падам на колене.

— Спри. Веднага. Или ще те застрелям — казва ми мъжът.

Вдигам глава към него.

— Откъде се появи? — питам го.

Той отново вдига пушката и допира дулото до челото ми. Чувствам кръв, която се стича надолу по бузата ми. Виждам странни неща в главата си. Горящи монаси. Тела в ями. Деца, обгорени с напалм, тичащи по черен път. Избутвам дутото настрани и ставам на крака. Хващам китарата с една ръка, а с другата бърша кръвта от лицето си.

— Добър човек, който просто изпълнява задълженията си — казвам му аз. — Винаги си бил тук. И винаги ще бъдеш.

---

[1] Еди Ведър — легендарен вокалист и китарист на американската гръндж група Pearl Jam. — Б.пр. ↑

76.

Същите акорди. Отново и отново. Без никакво развитие.

Амаде седи в единия край на масата. Аз седя в другия и се опитвам да го накарам отново да започне да ми говори.

— Искаш да кажа, че съжалявам? Не съжалявам. Пак бих го направила.

Той не отговаря.

Отдалечихме се от Храма, след като стражът ме удари. Купихме нови струни, след което аз отидох в двореца, за да свиря. Пияният ми познайник беше там. Отново ме нарече Покахонтас. Каза, че харесва кръвта по лицето ми, защото ме правела да изглеждам дори по-дива. Аз му казах, че съм се опръскала при скалпирането на последния идиот, който се опита да ме изнасили. Предупредих го, че и него ще скалпирам, ако отново ме докосне.

Той сложи ръка на сърцето си и каза, че ме обича, след което хвърли пари в калъфа ми. Този път ги прибрах преди това да стори сляпото момче. Купих храна, кокал за Юго и половин килограм кафе. Струва ми цяло състояние, но знаех, че без него нямаше да вляза в стаята на Амаде.

— Той е просто едно дете, Амаде. Малко дете, което умира, болно и само — казвам аз.

— Ако кажеш още една дума за него, ще те изхвърля навън.

— Добре. Ще взема и кафето си.

Той ме поглежда злобно.

— Студено му е. Гладен е.

— Това не е вярно. Грижат се добре за него.

— Болен е, изпитва постоянна болка и е в това състояние от години, Амаде. От години.

— Откъде знаеш това?

— От книги. Десетки книги, написани за Революцията. Стотици. Хората още се опитват да разберат смисъла на събитията, случили се преди два века.

— Революцията е в миналото. Тя свърши. Край.

Започвам да се смея.

— Не е свършила. Имали сте крал. След година-две ще имате друг.

— Какво ще се случи?

— Казах ти. Бонапарт ще вземе властта. Ще се провъзгласи за император. Което е точно нещото, което искахте да премахнете. Ще обяви война на света. Ще обърка всичко. Голяма бъркотия.

— Имах предвид с момчето.

Извързвам очи.

— Ако знаеш толкова много, кажи ми какво ще се случи с него.

— Ще умре — промълвявам тихо аз.

Амаде изсумтява.

— Тогава защо се терзаеш? Какъв е смисълът?

Не мога да му отговоря.

— Ти си луда. Може би е заради падането. Може би и преди това си била луда. Не знам. Но никога повече не трябва да правиш това, което направи днес — в това съм сигурен. Следващия път ще те убият. — Той изведнъж спира да говори и ме поглежда странно. Изражението му е такова, сякаш се опитва внимателно да подбере думите си. — Освен това трябва да спреш това, което правиш нощем.

— Тъж... какво правя нощем? Хъркам?

Той удря по масата с юмрук и ме стряска.

— Това не е шега! — крещи той. — Има награда, обявена за главата ти! Генерал Бонапарт иска да те убие! Трябва да спреш да пускаш фойерверки, иначе съвсем скоро желанието му ще се сбъдне.

Не разбирам за какво говори. Изобщо.

Но изведнъж проумявам.

— Чакай малко — казвам аз и започвам да се смея. — Амаде, да не би да мислиш, че съм Зеления мъж?

Той не ми отговаря веднага. Просто ме гледа втренчено. Дълго време.

— Защо мислиш, че ти помогнах? — казва най-накрая. — Защо мислиш, че те поканих вкъщи? За да не си на улицата, където стражите могат да те заловят. Предположих кой си, още когато се запознахме в катакомбите. Заради ключа около врата ти. Видях буквата „Л“ върху

него. „Л“ за Луи, сирачето в кулата. Заради него пускаш фойерверките, нали?

— Не, Амаде. Греша. Аз не съм...

Той не ме оставя да се изкажа.

— И днес, пред Храма. Ако съм имал някакви съмнения, те бяха разсеяни. Тогава разбрах със сигурност, че си Зеления мъж. Рисува живота си за детето. Посвири му на китарата, за да разбере, че не е забравен.

— Виж какво, Амаде. Аз не съм Зеления мъж. Кълна се в Бог, че не съм.

Той клати глава, отвратен. Оставя китарата на пода се приближава до лавицата над камината. Там има една дървена кутия. Вади нещо от нея и го оставя на ласата пред мен.

Малка рамка от абанос, която съдържа два миниатюрни портрета. Мъж и жена, царствени и елегантни. И двамата държат рози. Виждала съм ги и преди. На портрета на Амаде, който виси в къщата му до Булонския лес. На табелката до портрета пишеше, че това са Амаде и неговата годеница, но вече не съм толкова сигурна.

— Кой са те? — питам го аз.

— Граф и графиня д'Оверн. Моите родители — казва той.

— Амаде, ти си благородник? — питам аз, поразена.

Той кимва.

— Но книгите... там не пише такова нещо. Според тях ти си дошъл в Париж през 1794 г.

— Не знам за какви книги говориш, но да, дойдох в Париж през 1794 г. Нямах друг избор — казва той.

Той сяда и ми разказва как тримата с майка му и баща му живели в древното шато на рода Оверн в провинцията. Там било красиво, а той бил щастлив. Родителите му обожавали музиката, така че той също я обикнал. Още от най-ранна възраст започнал да ходи на уроци по пиано, цигулка и китара. Бил талантлив и започнал да композира на осем годишна възраст. Имал планове да отиде във Виена, за да продължи учението си, малко след четиринадесетия си рожден ден. През есента на 1789 г.

— Но няколко месеца преди заминаването ми, баща ми, като благородник, бе призован на срещата на трите съсловия във Версай. Аз отложих пътуването си — само за няколко седмици, или поне така си

мислех. За да не оставям майка си сама. Беше началото на Революцията. И краят на моето семейство — разказва той.

— Какво се е случило? — питам аз, предусещайки какво ще ми каже.

— Като много други благородници, баща ми подкрепи реформите, които революционерите искаха да въведат — обяснява той. — Страната беше пред фалит. Старият режим беше корумпиран. Франция имаше нужда от промяна и той виждаше това. Но след нападенията над Тюйлери, след кланетата, той промени мнението си. Баща ми осъзна, че бяхме създали чудовище, но вече беше твърде късно, за да го убием. В края на годината започна съдебният процес срещу краля. Почти всички делегати гласуваха за смъртната му присъда. Беше самоубийство да гласуваш за милост, но въпреки това баща ми го направи. Винаги беше верен на своя крал. Семейството ми имаше мото. Пишеше го на семейния ни герб...

— „От кръвта на розата израстват лилии.“

— Знаеш мотото? — пита ме той изненадано.

— Да, знам го — отвърщам аз. Знам го от семейния герб на рода Оверн, който виси до стълбището в къщата на Джи.

— Обявиха баща ми за монархист и предател на Революцията. Няколко дни след екзекуцията на краля конфискуваха имотите на семейството ми. Революционерите взеха всичко. Земи и сгради, подарени на предците ми от Анри I през единадесети век. Майка ми и баща ми бяха хвърлени в затвора. Посетих баща си в нощта преди процеса. Той ми каза къде е заровил няколко златни монети. След това ми рече, че независимо от нещата, които чуя на процеса, той винаги ще ме обича. В този свят и в следващия. „Живей, сине мой“. Това бяха последните му истински думи към мен.

Амаде спира да говори и дълго време се взира в огъня.

— Като син на един предател, аз също трябваше да бъда съден и сигурно щяха да ме осъдят, но по време на процеса баща ми изведнъж се изправи и отрече правомощията на якобинските официални лица, провеждащи процеса, обруга Революцията и всичко останало. След това се обърна към мен. Нарече ме мръсен робеспьерист и предател срещу краля. Каза, че вече не съм негов син. Нарече ме лъжец и копеле. Аз бях в шок. Започнах да споря с него. Разкрещях се. И всичко това пред якобинските съдии и целия трибунал. Той искаше

точно това. Думите му бяха лъжи, но тези лъжи спасиха живота ми. Не ме обвиниха в нищо, нито ме съдиха. След процеса на баща ми, главният прокурор, един мазен якобинец с кални ботуши и черни зъби, се премести в нашата къща. Къща, където бяха отседали крале. Където бяха отседали най-добрите писатели, художници и музиканти на своето време...

Амаде спира да говори и клати глава.

— А родителите ти? — питам аз. — Какво се е случило с тях?

— Бяха гилотинирани. На селския площад, като най-обикновени престъпници. Принудиха ме да присъствам.

— О, Амаде — прошепвам аз.

Очите му вече са пълни със сълзи.

— Напуснах Оверн и дойдох в Париж. Смених името си. Преди беше Шарл-Антоан. Изкопах златото, което баща ми беше скрил. То ми стигна за известно време. Знаех как да свиря и да композирам, така че започнах да пиша музика за театъра. Леки, глупави неща, но без тях щях да умра от глад. Но вече не мога да композирам такава музика. Всъщност не мога да композирам нищо. Опитвам се, но благозвучните мелодии ме отвращават. Сърцето и душата ми страдат. За родителите ми, за всички загинали, за тази страна...

Той не може да говори повече и закрива лицето си с ръце.

Сърцето ми се къса за него. Посягам през масата към ръката му, но тя е свита в юмрук, който не мога да отворя. Така че вместо това взимам китарата и започвам да свиря. Изпълнявам сюита №1 на Бах.

След няколко минути той взема китарата си и се присъединява към мен. Тъгата ни е толкова дълбока, че не можем да я изразим с думи, но музиката... музиката говори вместо нас. Правя няколко грешки — както винаги, когато изпълнявам това произведение. Амаде спира да свири. Бърше сълзите от бузите си и ми показва как да изпълнявам нотите. Имитирам го. Получава се.

Свършваме Бах. Аз започвам да свиря „Песен за дъжд“, защото знам, че харесва Джими Пейдж. Той я изслушва веднъж. Следващият път почти успява да ме следва, а след още две изпълнения вече я знае. Свири невероятно. Дори не мога да се сравнявам с него.

Изпълняваме „Вечната битка“, „Изчезнал от десет години“, „Далече отвъд планините“, „Стълба към рая“ и „Ей, ей, какво мога да направя?“.

Често спираме. За да му изтананикам ритъма или да повторя някой риф. Или за да може той да ми покаже как да държа правилно китарата, или да изпълня по-добре някой акорд. Свирим няколко часа. Предимно Zepelin, но и няколко други неща. Тъжни песни в минорни акорди. Стъмва се, но ние продължаваме. Палим свещи. Забравяме, че сме гладни.

По-късно, когато най-накрая свършваме, той взима лицето ми в ръце и ме целува по бузите.

— Внимавай — казва Амаде. — Не можеш да поправиш всяка несправедливост в този окаян свят. Баща ми опита и виж какво се случи с него. Не поемай такива рискове, както направи днес пред затвора. Не пускай повече фойерверки.

— Но, Амаде...

— Не отричай. Знаем, че си Зеления мъж. Моли се Бонапарт да не го знае.

След това той си ляга, изморен от болезнените спомени. Аз свиря още малко, защото знам, че звуците ще му помогнат да държи настрана лошите мисли и лошите сънища. Когато най-накрая чувам, че диша дълбоко, аз спирам да свиря и известно време се вирам през прозореца в мрака навън, погълната от мисли.

Мисля си за Амаде и за всички неща, които ми разказа — за това как бе видял смъртта на родителите си, как бе напуснал дома си и как бе сменил името си. За това как вече не може да пише музика.

Мисля си за Алекс. За последната страница от дневника ѝ. Надраскана набързо. Незавършена. Опръскана с кръвта ѝ. Дневникът пъхнат в калъфа на китарата точно преди стражите да дойдат. Или преди да е умряла от кръвозагуба.

Чувам гласа на Орлеан в главата си, дивен и арогантен, който ѝ казва, че нищо не се променя, светът продължава да се върти, глупав и жесток.

Но след това чувам нейния глас, тих и ясен: „Някога сте бил смел. Някога сте бил добросърдечен. Отново можете да бъдете.“

Отивам до леглото на Амаде, бъркам отдолу и вадя вързопа, омотан във вестници — вързопът на Фовел. Отнасям го до масата и след това внимателно нареждам ракетите в празния калъф на китарата. Затварям калъфа, взимам кибрит от чантата си и тихо излизам в нощта.

77.

Нощното небе е пълно с облаци. Не виждам звездите.

— Това е причината, нали, Алекс? Това е причината да съм тук — прошепвам аз в мрака. — За да го довърша.

Но тя не може да ми отговори. Мъртва е.

„Къде се закрепят подпорите?“, чудя се аз, разглеждайки една ракета. „Това восъчното нещо фитилът ли е? Какво ще стане, ако падна от покрива?“ Предполагам, че падането ще бъде кратко. По-кратко, отколкото изкачването на шестте реда стъпала дотук.

Закрепям подпората за дъното на ракетата и се надявам това да е достатъчно. След това се протягам от стряхата, където съм седнала, близо до върха на покрива, под сянката на един комин, върху една къща на улица „Шарлот“, и забивам ракетата между две керемиди. Паля клечка и допирам пламъка до фитила. Той се запалва. Ракетата започва да искри. Но нищо не се случва. Просто си седи там.

Не излита. Изпуска искри, но не помръдва. А е пълна с барут. Барут. Всеки момент ще се запали и ще избухне като бомба, отнасяйки покрива на къщата. Заедно с мен.

Но изведнъж ракетата излита със свистене. Няма я! Виждам ярката ѝ опашка, издигаща се в мрака. Нагоре и все нагоре. Все по-високо и по-високо. Изведнъж прогърмява ужасяващ тътен и един милион малки блещукащи светлинки увисват в небето високо над мен.

— Ха! — изкрещявам аз.

След това вдигам победоносно юмрук, губя равновесие и падам напред по склона на покрива. Керемидата се чупи под ръката ми, плъзга се надолу и полита към земята. Чувам как се разбива на парчета на улицата долу. Напрягам мускулите на ръцете си и успявам да се оттласна обратно нагоре.

Треперя толкова силно, че едва успявам да запаля следващата клечка, но все пак го правя. Запалвам и ракетата. Вече бързам, защото знам, че трябва да изчезна преди стражите да се появят.

Чувам втори оглушителен гръм. След това трети. Ракетите избухват. Разбиват нощта на парчета, разчупват тъмнината.

Той чува това. Знам, че го чува. Дори дебелите каменни стени на Храма не могат да заглушат този звук. И ги вижда. О, как се надявам да ги вижда. Защото ако ги вижда, значи той знае, че някой си спомня. Че не е сам. Че в мрака блещукат сто милиона звезди. За него.

Накрая държах ръката на Труман. Коленичих на улицата. В кръвта. Избутах ченгетата настрани и взех ръката му. И я видях. Преди да изчезне завинаги. Светлината в очите му. За последно.

*Обърни гръб на мрака, на лудостта, на болката.
Отвори очи и виж светлината.*

78.

Беноа, кухненският прислужник от „Фой“, е голяма невестулка, точно както го беше описала Алекс. Но сега имам нужда от него. Покоите на Орлеан са заключени и запечатани. Но има вход пред мазето и той го пази.

— Не съм те виждал от дни. Мислех, че си напуснала Париж завинаги. Или са те убили. Защо си се върнала тук?

И той ме смята за Алекс. Точно като Фовел. Сигурно приличам на нея.

— Забравих нещо. Трябва да го взема — казвам му аз.

— Първо ми плати — отговаря той.

— Не, първо искам да вляза в покоите на Орлеан.

— Първо ми плати.

— Виж какво, в момента нямам пари. Пусни ме вътре и ще намеря.

Дълго време Беноа ме гледа и се чеше по врата. Открива някакво насекомо там и го премазва между пръстите си.

— Добре тогава — казва той, взима кошница с картофи и ми я подава. — Сложи това на рамото си. Ето така. За да скриеш лицето си. Върви след мен и не говори.

Влизаме в кухнята на „Фой“. Беноа внимателно оглежда обстановката. Готвачът се кара на един от своите подчинени. Двама мъже месят тесто. Други белят стриди, къцат зеленчуци и скубят пилета.

— Побързай, де! — излайва ми Беноа, сякаш съм едно от момчетата, които всяка седмица му носят стока. — Не! Не там! Оттук, глупако!

Никой не ни обръща внимание и той ме повежда към далечния край на кухнята, след което рязко завива надясно и се спуска по каменно стълбище. Аз тръгвам след него. Озоваваме се в просторна, хладна стая, подобна на пещера, пълна с кошници с ябълки, круши, картофи и моркови.

— Сложи кошницата тук — казва той и взима един фенер от стената. — Побързай. Трябва да се връщам.

— Оставям кошницата на земята и той ми подава фенера. — Ако не ми носиш пари, когато се върнеш, ще извикам стражите. Ще им кажа, че съм те видял да се промъкваш в имот, запечатан от властите. Ще те хвърлят в затвора.

Изобщо не се съмнявам, че ще го направи. Веднага след като го заговорих в задния двор на „Фой“, той ме попита колко ще му платя. Казах му, че ще му дам едно златно луи. Надявам се, че ще намеря.

— Имаш един час. Ще те чакам — казва ми той и изчезва нагоре по каменното стълбище.

Аз навлизам още по-навътре в тъмното мазе. Минавам покрай бъчви с вино и прашни шишета, без да имам каквато и да било представа къде отивам. Но не можех да кажа това на Беноа, защото ме мисли за Алекс, а тя щеше да знае пътя. Виждам второ стълбище и слизам по него. Озовавам се в по-голямо и по-студено мазе. Минавам покрай щайги с риба, стриди и миди, натрупани върху огромни блокове лед, кошници с яйца, разфасовани животни. Виждам трето стълбище, но това води нагоре. Изкачвам го и заставам пред врата. Бутам я с рамо, за да се отвори, пристъпвам прага и се оглеждам.

Намирам се в нещо като складово помещение. Стените са от камък, а от тавана висят зловещи на вид куки. Продължавам напред и се озовавам в помещение, което би трябвало да е било кухня, въпреки че това ми изглежда невероятно, защото е по-огромно от повечето къщи. Има сводест, каменен таван. Плотове, които сякаш продължават километри. Фурни, големи като коли. Сигурно докато Орлеан е бил жив, в кухнята е кипяла трескава активност, но сега тя е празна и тиха. Стъпките ми отекват в тишината.

„Смален дворец“ — така Алекс бе описала покоите на Орлеан. Стая след стая, етаж след етаж, а аз имам само един час, за да открия това, което ми трябва — парите, скъпоценностите и останалите джунджурии, които Алекс е откраднала. Имам нужда от тях, защото днес е денят, в който Фовел обеща, че ще се срещне с мен. Носи ми ракети. И няма да ми ги даде, освен ако не му платя.

Не се вслушах в съвета на Амаде за това да не поемам рискове. Поемам доста. Преди две нощи изстрелях половината от ракетите на Фовел, а другата половина изстрелях снощи.

— ОК, Алекс, накъде сега? Имам петдесет и пет минути, преди Бено да повика стражите и те да ме пребият. Имам нужда от нещо. Пари. Бижута. Каквото и да е. Накъде?

Не получавам отговор, разбира се. Така че започвам да се разхождам. Минавам през кухнята, качвам се на втория етаж и влизам в трапезарията. Някога е била красива, но вече не. Масата е издрана. Огледалата са счупени. Картините са срязани. Продължавам да се разхождам от празна стая в празна стая. От коридор в коридор. Проверявам под всички мебели. Във всички шкафове. Зад всички статуи.

Една от стаите е толкова огромна и красива, със своята позлатена полица над камината и картини на нимфи, нарисувани на тавана, че аз веднага решавам, че това е била балната зала на Орлеан. Минавам през нея и откривам избледняла синя панделка на пода, мъртви рози на полицата над камината и счупено виолончело, подпряно на стената в ъгъла. Присвивам очи и за един миг успявам да ги зърна — херцогът и неговия кръг от приближени. Жените са облечени в коприна и дантели, с напудрени лица и червисани устни. Мъжете носят перуки и бели чорапи. Танцуват и се смеят. Трепкащата светлина на свещите се отразява в кристален бокал, диамантена обеца, пръстен с рубин. Има вази с рози. Парфюм. Захарни бонбони.

И изведнъж музиката спира и всички се обръщат към мен, с блеснали очи и зачервени страни. И се усмихват. Но това не са усмивки от щастие или насмешка — това са гладни усмивки. Един от тях ми махва да се приближа. Отварям очи и тях ги няма — виждам само прах, натрупан по лавиците, завихрил се на светлината, влизаща през прозореца, останал без завеса.

Продължавам напред и влизам в друга всекидневна — този път малка. И осъзнавам, че тази стая ми е позната. Орлеан бе довел Алекс тук, след като тя се бе опитала да открадне кесията му. Тук я бе нахранил и напоил с вино. Тук бе отрязал косата ѝ и я бе направил свой информатор.

— Имам нужда от помощта ти — казвам аз. — Това място е огромно. Ще ми трябва седмица, за да го претърся. Помогни ми.

И тогава усещам миризмата — карамфили. Толкова силна. В една запечатана, празна стая. Тя е тук. Знам, че е тук. Тя е сянката в огледалото. Вихрушката от пепел в огнището. Чувствам как пъргавият

й сребърен призрак минава покрай мен. Тръгвам след нея. Излизаме от всекидневната, минаваме по коридори, изкачваме стълби и прекосяваме зали. Накрая се озовавам в таванска стаичка. Тя е малка и студена, с избелели завеси, неоправено легло, маса, стол и малко огнище. Била е нейната стая.

Запретвам ръкави и започвам да търся. Под леглото. Зад завесите. Свалям тънкия матрак от леглото и го разпорвам. Падам на колене и се опитвам да изкъртя дъските от пода. Проверявам огнището за тухли, които се вадят. Но не откривам нищо.

— Къде си ги скрила, Алекс?

Единственият отговор, който получавам, е писукане от комина. Сигурно някоя птица е построила гнездото си вътре. Чувам дращене и още писукане. От комина започват да ваят сажди и в следващия миг нещо избухва от огнището. Чувствам криле, които ме удрят през лицето и малки нокти, оплетени в косата ми.

Изпищявам и замахвам с ръка. Нещото литва нагоре и се приземява на полицата над огнището. Врабче. Малко кафяво врабче. Очите му са тъмни и ярки. Виждам малкото му сърчице, което сякаш ще изскочи от гръдния му кош. То надава писък. След това още един.

— Ей, спокойно — казвам му аз.

Бавно прекосявам стаята, за да не го уплаша, и отварям прозореца. Врабчето изтърсва саждите от перата си. Наклонява главата си към мен. И не помръдва.

— Хайде — казвам му аз. — Отлитай.

То пак не помръдва.

— Разпери тези криле. Хайде, врабчо, хайде.

Врабче.

Направо се гмуркам към огнището, издърпвам решетката, коленича и се опитвам да вкарам главата си в комина. Виждам точица светлина в тунела от мрак, но нищо друго. Изкарвам главата си, изваждам фенерчето от чантата си и опитвам пак. Лъчът му е по-слаб от преди, но въпреки това е достатъчно силен, за да освети вътрешността на комина.

Виждам сажди и нищо друго. Но продължавам да осветявам празното пространство сантиметър по сантиметър и не след дълго виждам нещо странно — малко парче мрак, високо нагоре, което изглежда по-тъмно от стената на комина. Като кухня или нещо такова.

Протягам ръка, но не мога да го достигна. Заклеждам се. Раменете ми са твърде широки. Оставям фенерчето на земята, вдигам двете си ръце над главата като гмуркач и опитвам пак. Почти успявам да го достигна. Върховете на пръстите ми докосват долния ръб на кухнята. Изправям се на пръсти и изпъвам всеки един мускул в ръцете си. Докосвам нещо. Нещо твърдо. Кутия, струва ми се. Опитвам се да я придърпам надолу, но вместо това я избутвам нагоре. Излизам от комина, взимам решетката и стъпвам върху нея. Не виждам нищо без фенерчето. Едва мърдам. В главата ми се пръква ужасна мисъл: ами ако заседна? Никой няма да чуе писъците ми за помощ.

„Още съвсем малко“, казвам си аз. Разтягам се максимално и се опитвам да напипам кухнята. Ръцете ми се обвиват около нея. Издърпвам я надолу. Сажди падат върху главата ми. А после и кутията.

Изпълзвам от комина, като я стискам в ръце. Тя е с размера на кутия за бонбони. Изрисувана е с цветя и дракони. На хартиения етикет е изписан адресът на чайна в Париж. Вдигам капака. Вътре има около дузина златни монети. Два диамантени пръстена. Три смарагдови гривни, които изглеждат фалшиви. Златен джобен часовник. Сребърна кутийка за енфие. Половин дузина рубинени копчета. Малка кесия, пълна с карамфили. Не е съкровището на Али Баба, но ще свърши работа.

Разглеждам монетите, вдигам пръстена на светлината, отварям кутийката за енфие. Напълно забравям врабчето. Докато не започва да писука.

— Какво? — питам го. То примигва, след което се спуска към прозореца и изчезва.

Каквото трябва да направя и аз. Беноа ми даде един час. Трябва да се върна в мазето, преди да извика стражите.

Взимам една златна монета от кутията и започвам да прибирам всичко останало където мога. В джобовете на якето си. В ботушите си. В бельото си. След това откъсвам ивица плат от прашните завеси, обвивам я около кутията и я завързвам на възел. Крадяли са джобните ми пари по улиците на Бруклин десетки пъти. Както и бижута и iPod-и. Научила съм се да разпознавам крадците от пръв поглед и Беноа е именно такъв.

Мушвам кутията под мишница и хуквам да бягам. Излизам от стаята на Алекс, спускам се надолу по стълби, прекосявам коридори,

отново минавам през огромната кухня и скритата врата. Влизам в мазето на „Фой“.

Беноа ме чака.

— Къде беше? — съска той, застанал между мен и изхода.

Слагам една златна монета в дланта му. Свинските му очички се разширяват, след което се обръщат към мен, забелязвайки саждите по лицето и дрехите ми.

— Дай ми останалото — казва той.

— Останалото от какво?

— От златото. И всичко друго, което носиш в тази кутия.

— В кутията няма нищо. Само документи.

Той я грабва.

— Върни ми я! — изкрещявам аз, преструвайки се, че се опитвам да си я взема обратно. Той ме блъска настрани, прави крачка назад и ми обръща гръб. Точно както се бях надявала. Аз изтичвам покрай него, докато се опитва да развърже възела, и хуквам нагоре по стълбите. Влизам в кухнята. Готвачът крещи нещо. Един мъж, който чисти риба, ме поглежда любопитно, но аз изхвърчам навън през вратата преди той да има време да каже и дума.

Вече не привличам погледи по улиците. Сигурно защото съм толкова мръсна и миризлива, колкото всички останали. Забавям крачка и рискувам да погледна през рамо към „Фой“. Никой не върви след мен.

Поглеждам над ресторанта, към най-високите прозорци на двореца. Тази вечер Беноа ще бъде там, сигурна съм. Ще пъха пръчки във всеки комин.

Но съкровището вече го няма. Няма го и малкото врабче.

А аз ще бъда под колонадата. Чакайки Фовел.

79.

Иска ми се телефонът ми да работеше. Точно сега. Нямах да се обадя в полицията, за да дойдат и да ме спасят от XVIII век. Колкото и да ми се искаше. Щях да се обадя на Нейтън.

„Нейтън, няма да повярваш“, щях да му кажа аз. „Намирам се в осемнадесети век. Слушам Хендел, изпълняван с инструменти от осемнадесети век, от музиканти от осемнадесети век, в стаи от осемнадесети век. И е невероятно, Нейтън. Просто невероятно. Музиката влиза вътре в теб, точно както каза Алекс, и променя ритъма на сърцето ти.“

След това ще вдигна телефона над главата си, за да чуе. Този звук. Тази музика. И той ще заплаче. Знам това. Защото аз плача.

Амаде ме доведе тук. Намираме се в къща на улица „Сен-Жермен“. Бал на жертвите. Входът се плаща. Амаде ще свири и ме доведе, за да заменя друг китарист, който е болен. Облякох си един стар негов костюм и завързах косата си на конска опашка. Той напудри лицето и косата ми и каза на останалите, че съм стар негов приятел от провинцията.

— Домакинът Ле Бон харесва Люли и Бах, а ти ги изпълняваш добре — рече той.

В момента седя неподвижно, с китара в скута, докато другите музиканти изпълняват втората сюита от „Музика на водата“ на Хендел. Струнните инструменти създават стена от звук. Духовите сякаш ще отнесат покрива. Барабанът е твърде шумен, а клавесинистът направо полудява. Невероятно е.

Последните ноти се издигат и заглъхват и това ги прави още по-красиви, защото знам, че никога повече няма да ги чуя. Няма начин да бъдат уловени или задържани. Нищо не може да ги върне обратно.

Музикантите свършват. Публиката аплодира. Някой се провиква за менует и малкият оркестър, съставен от около двадесет души, се подчинява. Този път и аз имам роля. Мъже и жени застават един срещу друг в залата. Покланят се и правят реверанси. Строгите

републикански ограничения по отношение на облеклото не важат тук. Жените носят яркоцветни копринени рокли, а мъжете шарени бродирани жакети.

— Тук могат да носят всички дрехи, които трябваше да крият на тавана, докато Робеспьер беше на власт — каза ми Амаде, когато пристигнахме.

Гледката е сюрреалистична. Всички носят червени ленти, завързани около вратовете. Танцът започва и те се приближават един към друг и си кимват по един странен, отсечен начин, който би трябвало да наподобява отсечена глава, падаща от врата. Танцът продължава около десет минути. Когато свършва, ние си взимаме почивка. Свирих от повече от два часа и имаме нужда да хапнем и да се поразгъпчем.

Аз взимам една пилешка кълка от дългата маса, покрита с храна, след което отивам в един ъгъл и започвам да я гриза. Навсякъде, където погледна, виждам гърди, изскочили от деколтета. Миниатюрни портрети на гилотинирани близки и любими са закачени за дрехи, завързани за налудничаво високи перуки или подпрени на маси. Жена до мен захапва една ягода. Сокът се стича по брадичката ѝ. Мъж го облизва. Миризлив териер клюма на един стол от сатен. Усмехнати момичета се крият зад красиви ветрила. Мъж се изпикава в ъгъла. Папагал литва през стаята и се изсира върху нечие рамо. Домакинът хуква след него, размахвайки бастуна си и крещейки:

— Малволио! Мерзавец такъв!

От мястото, където бях седнала, заедно с другите музиканти в далечния край на тази огромна бална зала, целият този цирк ми бе изглеждал пищен и декадентски, но сега, когато хората минават покрай мен, аз виждам белезите от шарка под грима, въшките, пълзящи в перуките им и мъката в блесналите им, изцъклени очи.

— Красиво е, нали? — казва замечтано един мъж, седнал до мен.

Но не е. С напредването на нощта хората започват да ми приличат на танцуващи кукли на конци. Изгубени във времето.

Балът свършва малко след един часа. Музиката спира. Гостите свалят лентите си. Има въздишки, целувки и обещания за нови срещи съвсем скоро. Всички си тръгват тихо и бързо се разотиват, когато излизат на улицата.

— Да отидем във „Фой“ — казва Амаде, обръщайки се към мен и към неколцината музиканти, които вървят с нас.

Аз изоставам. По-рано се срещнах с Фовел, дадох му кутийката за енфие, един пръстен и шест златни монети и сега под леглото на Амаде има нов вързоп. Смятам да се върна в апартамента му и да го взема, а след това да се кача на някой покрив близо до затвора.

— Идваш ли? — пита ме той.

— Не, ти отивай. Ще се видим на ранчото.

— Моля?

— Ще се видим по-късно.

Той се мръщи.

— Къде отиваш?

— Имам среща.

— С кого?

Тъкмо се каня да го излъжа безсрамно, когато Стефан, един от музикантите, ме изпреварва.

— Мислиш ли, че и тази нощ ще има фойерверки, Део? — пита той.

Някаква жена се е хванала за ръката му. Той я представя като мадмоазел д'Арден.

— Фойерверките са красиви, нали? — казва тя и се кикоти.

— Има слух, че са предназначени за младия принц — отговаря Стефан.

— Посвещение за малкия пленник. Колко трагично. Колко красиво — казва жената. Тя е пияна и глупава.

— Не, не е красиво — гневя се аз. — Ужасно е. Той умира. В агония.

— Глупости! Чух, че се отнасят много добре с момчето и скоро ще го освободят — казва мадмоазел д'Арден.

— Така ли? Откъде сте чули това? — питам аз.

Тя махва с ръка.

— Не си спомням. Вестниците. Съседите. Някъде.

— Приятели, приятели! — прекъсва ни Стефан. — Важното е, че нещата се оправиха. Терорът свърши. Край. Повече няма да се страхуваме.

— Но ще се страхувате — казвам аз. — Отново и отново.

— Това е вярно, разбира се — обажда се някой друг. — Нима си представяте, че просто защото един ненормалник си е отишъл, след него няма да дойдат други? Да, Робеспьер е мъртъв. Както и Марат, Сен Жюст и Хебер. Но винаги има други, които само чакат своя шанс. Историята винаги намира жадни за власт чудовища. Заради хора като тях това малко момче страда.

Сецам се за Макс. И за едно друго малко момче. Спомням си бъдещето. „Максимилиан Р. Питърс! Неподкупен, неизбежен и неунищожим! Време е да започнем революцията, скъпа!“, крещеше той. Спомням си другите хора, които живееха с него в хотел „Чарлс“. Бедни хора, нещастни хора. Мисля си за това как всеки ден минавах покрай тях, без да ги виждам, без да ми пука за тях. Докато не стана твърде късно.

След това си мисля за тези хора, приятелите на Амаде, които цяла нощ се забавляваха със своите префърцунени танци и духовити разговори, изграждайки преграда между себе си и света, докато едно безпомощно дете бавно умираше.

И казвам:

— Не, не е заради Робеспьер и Марат. Или заради хора като тях. Заради хора като нас е.

Никой не казва нищо.

— До скоро, Део — казвам аз и се отдалечавам.

Потъвам в мрака.

80.

Изгорих дясната си ръка и умирам от болка. Но това не е причината да хленча като малко дете докато изкачвам стълбите до стаята на Амаде. Хленча, защото се страхувам, че никога повече няма да свиря на китара, защото съм наранила ръката си твърде лошо.

Изгорих я снощи. Последната ракета се запали и не искаше да излети. Трябваше да я грабна, цялата пламнала, и да я хвърля от покрива, преди да избухне.

Когато слязох от покрива на конюшната, улицата беше пълна със стражи. Бях се качила с помощта на една бъчва и една водосточна тръба. Слязох доста по-бързо, плъзгайки се по задник. След това влетях в конюшната и се скрих в една карета. Имаше кожа на седалката. Аз легнах на пода и се покрих с кожата. Навън беше още тъмно и кожата беше черна — сигурно затова успях да заблудя стражите, защото чух как гледат през прозореца на каретата, но не ме видяха.

Останах там няколко часа, докато ръката ми пулсираше. Не смеех да помръдна, да издам звук. Тръгнах си малко преди зазоряване, преди конярчетата да се събудят.

Амаде работи на масата. Вдига глава, когато влизам. Очите му веднага се насочват към дясната ми ръка. Аз я държа зад гърба си.

— Как прекара нощта? — пита ме той.

— Чудесно — отговарям аз, може би твърде въодушевено.

— Как е новият ти приятел?

— Страхотен!

— Красив ли е?

— О, човече. Много красив.

— Богат?

— Можеш да се обзаложиш.

— Къде живее?

Колебая се само секунда, но това е достатъчно. Амаде се изправя. Приближава се, грабва китката ми и вдига изгорената ми

ръка. Аз изревавам от болка.

— Колко странно. Струва ми се, че миришеш на барут. Нима твоят приятел е войник? Не? Хмм... може би продава пушки? Не? Чакай да помисля... Може би продава фойерверки?

— Пусни ме! — крещя аз. — Остави ме на мира!

Той ме пуска, но не ме оставя на мира.

— Генерал Бонапарт не е толерантен човек — казва той. — И от това, което чувам, мога да заключа, че не харесва фойерверките.

Не казвам нищо. Опитвам се да пренебрегна пулсиращата болка, която заплашва да взриви ръката ми отвътре.

— Сигурно искаш да умреш — казва той. — Знаеш ли какво... след като си толкова гладна за смърт, може би искаш малко предястие? Ще ти го сервирам.

След това грабва ръката ми, издърпва ме през цялата стая, изкарва ме през вратата, смъква ме надолу по стълбите и ме изхвърля на улицата.

81.

— По-бързо! Това е най-добрият театър в Париж. Искам да съм сигурен, че ще сме на първия ред.

— Амаде, моля те, пусни ме.

— Не! — казва той и продължава да ме влечи след себе си.

— Къде отиваме? — питам нещастно аз.

— Площад „дьо Троне“ — отговаря той и изведнъж се заковава на място. — А! Чуваш ли я? Чуваш ли увертюрата?

Не чувам нищо. Само крясъци. И радостни възгласи.

— Почти стигнахме. Хайде.

Хуквам след него. Нямам избор. Хванал ме е здраво. Продължаваме надолу по улица „Шарлот“. Минаваме покрай Храма. Улиците са пълни с хора. Сякаш е някакъв празник. Смят се, пеят и се прегръщат.

Амаде ме дърпа през тълпата, покрай вестникарчета, продаващи вестници, и момичета, продаващи пасти. Все по-близо сме до площада, но аз все още нямам представа защо всички тези хора се събират там.

Амаде ме повежда към кафене „Дювал“.

— Познавам собственика. Дава ми да стоя на покрива за един франк — казва той.

Изкачваме три реда стълби. Амаде си проправя път до ръба на покрива, дърпайки ме след себе си. И тогава разбирам защо ме е довел тук. И защо всички тези хора са се събрали тук.

Защото в центъра на площада се извисява гилотината.

— Господи, не! — казвам ужасено аз.

Амаде се усмихва и ме шляпва по гърба.

— Господи, да! — казва той. — Виждала си как работи острието, нали? Кой не е виждал? Но се обзалагам, че никога не си била толкова близо. „Дювал“ предлага най-добрата възможна гледка. Струва си, не мислиш ли?

Точно тогава от тълпата се надига радостен възглас и виждам кола, която навлиза в площада. Напредва бавно, защото хора постоянно

застават на пътя ѝ. Карат я да спре, за да замерват затворниците вътре с кал. Хората им крещят, псуват ги, смеят им се. Навсякъде има стражи, но те не се месят.

— Това е Фукие-Тенвил — казва Амаде. — По негови заповеди хиляди са отишли на гилотината. Сега е негов ред. После всичките му лакеи. Те не показваха милост и сега и за тях няма да има милост.

Колата най-накрая достига ешафода. Опитвам да се извърна, но Амаде ме държи и не ми позволява. Карат осъдените да изкачат стъпалата един по един. Замаяни. Отчаяни. Безпомощни и безнадеждни.

— Моля те, Амаде. Не мога да гледам това. Не мога.

— А, но трябва да го гледаш. Трябва да гледаш внимателно, за да знаеш какво да правиш — отговаря той.

— Все пак самата ти скоро ще си на тяхно място.

Отсичат косите на осъдените. Разкъсват ризите им на врата. Завързват ги един по един на една тясна дъска. Спускат дъската. Обездвижват главата. Вдигат острието, а след това го пускат. Главата се търкулва. Кръв се плиска пред машината. Палачът вдига главата от кошницата. От отрязания врат капе кръв. Очите примигват. Устата се криви. След това застива.

Хвърлят тялото в една двуколка и завързват следващия затворник за дъската. И следващия. Жени се тълпят около кошницата и потапят кърпички в кръвта, за да ги продават като сувенири. Мога да помириша кръвта, страха и възбудата на тълпата и започва да ми се гади. Тези, които сега се радват, само преди няколко седмици са плакали. Би трябвало да са научили урока си. Но не са. Опитвам да закрия лицето си с ръце, но Амаде ме принуждава да гледам.

— Ще спреш ли сега? — пита ме той. Гласът му прозвучава рязко като удар с камшик.

Поглеждам го. Вече не е ядосан. Не е жесток. Плаче.

— Ще спреш ли? — повтаря той.

Аз също плача. Облягам главата си на неговата.

— Не, Амаде — прошепвам. — Няма.

Екзекутираха четиринадесет души. Или поне така ми каза той. Аз припаднах след третия.

82.

Днес е осми юни, 1795 г.

Последният ден от живота на Луи-Шарл.

Все още е много рано. Малко след полунощ. Тъмно е. От реката се стеле мъгла и не виждам звездите.

Намирам се на покрива на църква. Опитвам се да завърша това, което Алекс не е могла. Промъкнах се по време на вечерната литургия и се скрих зад една древна каменна крипта. Изчаках докато свещеникът изгаси свещите и заключи вратата, след което извадих фенерчето от джоба си и се изкачих по спираловидното стълбище до камбанарията.

Сега поглеждам към Храма и знам, че Луи-Шарл лежи вътре и умира. Сам. В мрака. Полудял от болка и страх.

И през цялото време светът продължава да се върти. Хората спят. Сънуват. Хъркат. Изритват котката от леглото. Бият се. Плачат. Молят се. Този свят не спира. Нито сега, в Париж, нито двеста години по-късно в Бруклин. Просто продължава да се върти.

Едва издържам. Искам да пиция. Да вия. Искам да събудя свещеника в неговата стая. Хората в техните къщи. Цялата улица. Този град. Искам да им кажа за Луи-Шарл и Труман. Искам да им кажа за Революцията. Искам да ги накарам да разберат, че нищо не струва живота на едно дете.

А ако го направя? Ако започна да крещя от покрива? Какво тогава?

Тогава стражите ще дойдат и ще ме хвърлят в затвора, а няколко дни по-късно главата ми ще се търкулне в кошницата. Така че не крещя. Бърша очите си и запретвам ръкави. Трябва да направя това, което мога.

Калъфът на китарата ми е тежък. Тази нощ в него няма китара. Само ракети. Дадох на Фовел всичко, което ми бе останало от кутията на Алекс и му казах да ми направи най-красивите фойерверки, които Париж някога бе виждал.

— Две дузини ракети „Луцифер“ — рече той, когато ми ги подаде. — Най-големите и най-добрите.

Луцифер, зорницата^[1]. Ще ги използвам, за да осветя нощното небе. За да превърна нощта в ден.

Ще обсия града със злато и сребро за теб. Ще раздробя черната нощ на парчета, ще я разкъсам, ще я пробода с милиони звезди. Обърни гръб на мрака, на лудостта, на болката.

Отвори очи. И знай, че съм тук. Че те помня и се надявам.

Отвори очи и виж светлината.

---

[1] Lucifer — утринна звезда, зорница (лат.). — Б.пр. ↑

83.

Забавих се твърде много.

Изстрелях твърде много.

Слизам от покрива, спускам се по стълбите на камбанарията и излизам от църквата. Улицата гъмжи от хора. Мъже и жени по нощни дрехи тичат насам-натам, крещят и сочат към небето. Навсякъде има стражи. Спират хора и им задават въпроси. Крещят им да се прибират по домовете си.

Навеждам глава и крача бързо, стиснала калъфа на китарата. Номерът почти минава. Тъкмо завивам зад ъгъла, когато един от стражите ми изкрещява нещо. Преструвам се, че не го чувам.

— Ти! С китарата! Казах да спреш!

Твърдата му длан се обвива около ръката ми и той ме завърта.

— Документите! — изкрещява той в лицето ми. Държи пистолет.

— А, гражданино, толкова съжалявам. Оставих ги вкъщи — отговарям аз.

— Кой си ти? Как се казваш?

— Александър Паради — отвърщам аз.

— Какво правиш тук?

— Свирих на китара. В едно кафене. „Старият Гаскон“. Нагоре по улицата.

Ноздрите му потръпват. Смърдя на сяра и пушек. Той грабва калъфа и го отваря. Празен е. Почти. Обръща го и отвътре падат няколко хартиени фитила. Знаем какво следва.

— Недей. Моля те — прошепвам аз. — Чуй ме. Чуй ме...

— Вдигни ръце над главата си — нарежда ми той.

Аз клатя глава и започвам да отстъпвам. Като дете не съм посещавала църква, така че не знам никакви молитви. Никакви думи, с които да помоля за спасението на душата си. Но се сецам за една поема.

— „Може би самоуверен бях загинал преди много време“ — казвам аз, — „но се бях помолил...“

— Вдигни ръцете си! — крещи стражът.

— „... помолил за един последен шанс, миг преди светлината да угасне...“

— Това е последното ти предупреждение! — крещи стражът.

— „... и животът ми да бъде заличен — но не напълно, защото разпилените останки все още тук блуждаят, като избледнели спомени, и аз отново виждам целта пред мен.“

Той вдига пистолета.

И стреля.

84.

Тичам. С куршум в тялото.

През улици и площади, през нощта, през болката. Тичам. И някак си успявам да избягам. Стражът е бавен. Наблизо няма други стражи, които да чуят виковете му. Има твърде много тичащи и пищящи хора, изплашени от изстрела. Провирам се през тях, шмугвам се в една странична уличка, минавам през един двор и хуквам надолу по една тъмна улица.

Продължавам да тичам. На юг. Към „Кралския дворец“.

Когато стигам, виждам, че ресторант „Фой“ е отворен. Клиентите ядат и пият. В кухнята кипи трескава активност. Чакам до вратата, скрита в сенките. Виждам своя шанс и се шмугвам в мазето.

Успявам да премина през прохода, да прекося кухнята на Орлеан, да изкача стълбите, да премина през многото пусти, ечащи стаи и да вляза в трапезарията, където рухвам на каменния под.

Лежа там известно време и когато събирам достатъчно смелост, вдигам ръка и докосвам раната. Тя е дупка в долната част на гръдния ми кош. Кръвта, изцапала ръката ми, изглежда черна в тъмното.

Затварям очи и се опитвам да мисля. Чудя се какво да направя. И къде да отида. Нямам никакви пари в себе си. Калъфът на китарата остана в стража, който ме простреля. Чантата и самата китара са в стаята на Амаде. Единственото, което ми е останало, е фенерчето, пъхнато в ботуша ми.

Чувам стъпки. Страж — няма как да е иначе. Ще ме извлече оттук и не мога да му попреча. Нямам сили да се скрия. Затварям очи и чакам. Стъпките се приближават. Стигат до вратата и спират.

— Господи. Какво си направила?

Отварям очи. Това е Амаде.

— Опитах се да му помогна — казвам аз.

— Глупачка такава!

Той кляка и разкопчава якето ми.

— Жива ли си?

— Така ми се струва.

— Тогава трябва да се изправиш. Веднага. Стражите идват.

— Не мога.

Амаде се хвърля към мен, грабва ръцете ми и ме вдига на крака.

Аз пицця от болка.

— Изправи се! — крещи той.

Изправям се и чувствам кръв, която изтича от раната.

Той обвива ръката ми около врата си. Двамата прекосяваме трапезарията и се насочваме към фоайето.

— Вратата е заключена — казвам му аз.

— Може някъде да има ключ — отговаря той. Крачим бързо.

— Как ме откри? — питам го аз.

— Отидох във „Фой“, за да ям. Всички бяха много развълнувани.

В ресторанта, в кухнята, на улицата. Попитах Лук какво се е случило. Той ми каза, че Беноа те е видял да влизаш в мазето. Видял е кръвта, разбрал е, че си Зеления мъж и е хукнал да извика стражите.

— И си дошъл през мазето, за да ме откриеш?

— Да. През цялото време крещях, че искам сам да те заловя и да те завлека при Бонапарт, за да ги заблудя. Лук бе твърде уплашен, за да тръгне с мен. Смята, че си въоръжена. Каза, че...

Точно тогава го чуваме. Тропане по вратата. Силно и настоятелно. След това чуваме как дървото се цепи.

Амаде псува.

— Това са стражите — казва той. — Трябва да се върнем. Бързо!

Той ме повлича обратно през стаите, заключвайки всяка врата зад гърба ни.

— Имат брадва. Една заключена врата няма да ги спре — казвам аз.

— Ще ги забави.

— Не можем да излезем навън. Нито надолу.

— Тогава ще отидем нагоре.

Минаваме през балната зала, през библиотеката, през всекидневната и през трапезарията, а след това се изкачваме по стълбище. И още едно. И още едно. Кръвта се просмуква в дрехите ми.

Чуваме викове от долните етажи. Стражите са вътре. Стигаме най-горния етаж и таванските стаи. Амаде ме пуска и аз се свличам на пода, докато той влиза и излиза от различните стаи, търсейки свързващ

коридор, скрита врата или някакъв начин да се влезе в някоя от съседните сгради. И през цялото време чувам викове, заповеди и цепене на дърво.

Амаде се връща при мен.

— Не мога да намеря нищо. Няма друг изход — казва той, останал без дъх. Удря челото си с юмрук. Започва да крачи около мен. След това отново ме вдига на крака и ме завлича в първата стая, която се изпречва пред очите му. Стаята на Алекс.

— Ще излезем през прозореца. Ще се качим на покрива. Добре се справяш с покриви, нали?

— Не мога, Амаде. Ти излез. Махай се оттук.

Но той не ме слуша. Отваря прозореца и се навежда навън.

— Най-накрая малко късмет — казва той. Издърпва ме след себе си върху тесен балкон, който опасва цялата дължина на това крило на сградата. Съвсем тесен е. Виждам двора долу. Отдалечили сме се от тази страна на двореца, която гледа към улицата. Виждам хора долу, но те не ни виждат. Още не. Амаде кляка и ме кара и аз да клекна. Струва ми се, че болката ще ме убие.

Тръгваме по балкона, минавайки покрай прозорците, докато изминаваме цялата дължина на крилото. Има завой, след който започва друго крило с идентичен ред от прозорци на тавански стаи. Един от тях свети.

Прехвърлям краката си през перилото на балкона, скачам от другата страна и се приземявам превита от болка. Амаде също прескача перилото и двамата бързо се приближаваме до осветения прозорец. Отворен е. Амаде влиза вътре. Аз го следвам. Момиче в нощница мие лицето си в леген. Тя ни вижда и изпищява. Ние изтичваме покрай нея, излизаме от стаята и се спускаме по няколко реда стъпала, преди да се озовем на приземния етаж, който се оказва бижутериен магазин.

Вратата е заключена, но Амаде открива ключ, висящ от пирон, забит в стената. Вкарва ключа в ключалката, завърта го и тъкмо се кани да отвори, когато се обръща и ме поглежда. Цялата лява половина на якето ми е почервеняла от кръв.

— Облегни се на мен — казва той.

Отваря, излизаме, заключва вратата, пуска ключа в джоба си и ме повлича към двора. Там са се събрали още хора, привлечени от

писъците на момичето.

— Зеления мъж е там! Там горе! — изкрещява Амаде, сочейки над нас. — Застреля приятеля ми! Сега убива някакво момиче! Помогнете й! Някой да й помогне!

Хората ахват, някой изпищява. Сочат към осветения прозорец. Една дузина стражи се появяват от един пасаж, със заредени пушки.

— Той я убива! — изпищява една жена. — Спасете я!

— Зеления мъж! — изкрещява един мъж. — Там горе! Побързайте!

Един от стражите опитва да отвори вратата на бижутерийния магазин. Започва да удря по нея с юмруци. След това дава знак на хората си да я разбият. Двамата с Амаде се провираме пред тълпата.

— Направете път! Направете път! — крещи Амаде. — Приятелят ми се нуждае от лекар!

Минаваме през пасажа, откъдето се появиха стражите и излизаме от двореца.

Насочваме се на изток. Амаде възнамерява да ме заведе в апартамента си и да повика една жена, която умее да превързва рани. Но когато завиваме по улица „Сен-Оноре“, ние виждаме, че там гъмжи от стражи.

— Амаде, не можем да минем оттук. Остави ме.

— Не! Няма да те оставя на улицата!

Той грабва ръката ми и започва да ме дърпа обратно по пътя, по който дойдохме.

Аз се опитвам да му се изплъзна.

— Не мога повече. Не мога.

— Още съвсем малко. Има едно място, където мога да те заведа — казва той. — Място, където никога няма да те потърсят.

— Къде?

— Катакомбите. Едно много добро място за криене.

Да, така е. И още по-добро място за умирање.

85.

Обратно през църквата.

Обратно през гробницата.

Обратно в гроба.

Амаде ме дърпа, влачи и накрая носи надолу по каменните стъпала, през тунелите и покрай тъжните и безмълвни мъртъвци.

Препъваме се в мрака, осветявайки пътя си с един фенер, който откраднахме от църквата. Все по-навътре и по-навътре в катакомбите, все по-надолу в земята. Най-накрая той спира и ми помага да седна на земята с гръб, опрян в стената. След това кляка до мен.

— Имаш ли светлина? — пита ме той.

— Да.

Бъркам в ботуша си и вадя фенерчето. Включвам го. Лъчът е толкова слаб. Толкова слаб.

— Ще се върна с помощ. Възможно най-скоро. Онази жена... тя ще те излекува.

Кимвам, но не му вярвам. Той също не си вярва.

— Ако те разпитват, кажи им, че съм имала пистолет — казвам аз. — Кажи им, че съм го държала насочен към гърба ти. Кажи им, че си се освободил при първа възможност.

— Няма да ми повярват. Ще ме хвърлят в затвора.

— Ще ти повярват. Сигурна съм, Амаде. Толкова сигурна, колкото в това, че интервалите от три цели тона трябва да се съчетават с ла минор. Не забравяй това. Джими Пейдж има нужда от теб. Светът няма да бъде същият без „Стълба към рая“. — Навеждам се напред, пъшкайки от болка, и го целувам по бузата. — Благодаря ти — казвам аз и се отпускам назад.

Той взима фенера, сякаш се кани да тръгва, но после пак го оставя.

— Днес композирах музика. Представяш ли си? — казва той. — Получи се добре. Всъщност това е най-доброто нещо, което съм писал досега. Ще бъде концерт. В ла минор. Написах го заради

фойерверките. Защото ни дариха със светлина. И надежда. Защото бяха невъзможни.

— Концерто „Фойерверки“ — прошепвам аз и се усмихвам.

— Защо направи това? — пита ме той. По бузите му се стичат сълзи. — Защо пожертва живота си за нищо? Момчето ще умре — самата ти каза така. Сега и ти ще умреш. Както и аз. Ако стражите ме хванат, с мен е свършено. И за какво? Какво промени? Светлината, която създаде, бе угасена. Надеждата беше стъпкана. Този окаян свят продължава да се върти и ще бъде толкова глупав и жесток утре, колкото беше днес.

Знам тези думи. Орлеан ги е казал на Алекс и тя ги е записала в дневника си. На последната страница. С последния си дъх.

Изморена съм. Толкова изморена. И слаба. Всичко избледнява. Но изведнъж се смея. Не мога да спра. Защото вече разбирам. Разбирам какво е искала да ми каже Алекс. Знам отговора. Знам как свършва нейният дневник. Не с петно от кръв, не със смърт.

— О, мъртвецо, ти грешиш — казвам му аз. — Светът продължава да бъде глупав и жесток, но аз не съм. Не виждаш ли? Аз не съм.

86.

РАЙ

*Аз и моят водач по пътя скрит поехме
За да излезем пак на бял свят;
И без почивка да си правим
Тръгнахме нагоре, той първи, аз втори,
Докато видях през един кръгъл отвор
Красотите на Рая; и оттам преминахме
За да видим отново звездите.*

Данте

— Анди. Анди, събуди се.

Чувам глас. Далечен глас.

— Хайде, Анди, събуди се.

Искам да го направя, но не знам как.

— Върни се. Моля те.

Лежа в мрака. Изморена съм. Главата ме боли. Много.

— Моля те, Анди. Заради мен.

Поемам си дъх. Отварям очи.

— Върджил.

— Господи, как ме уплаши.

— Върджил, нямаше ме.

— Да, знам.

— Не, наистина ме нямаше — казвам аз с пресипнал глас. — Бях в осемнадесети век. В Париж. Аз... тичах. Исках да те намеря. Но не успях. И паднах. И някакви момчета... по-рано бяха в „Плажа“... те ми помогнаха. И излязохме в Париж, но не този Париж. Друг Париж. От 1795-та година.

Той изглежда разтревожен. Насочва светлината към лицето ми, а след това докосва главата ми.

— Челото ти кърви — казва той. — Сигурно си се ударила и си изпаднала в безсъзнание. Сънувала си или може би си халюцинирала. Нещо такова.

— Бях там, Върджил. Бях.

— Тенекиеният човек беше ли с теб?

— Беше истинско! Заклевам се! — настоявам истерично аз.

— Добре, успокой се. Трябва да се махаме от Оз. Летящите маймуни все още обикалят наоколо, а те не си падат много по момчета от гетата — казва той и се опитва да ме изправи на крака. — Можеш ли да станеш?

Опитвам се. Опитвам се да седна, но боли твърде много. Върджил разкопчава якето ми и потръпва. Поглеждам надолу и виждам дълбока порезна рана в долната част на гръдния си кош. Която освен това кърви.

— Изглежда по-лошо, отколкото е всъщност — казва той. — Струва ми се, че нищо не е счупено или пробито.

Върджил осветява около мен с фенерчето. От стената висят ръждясали метални скоби. Парчета извито и счупено желязо се подават от пода и тавана.

— Това е стара подземна тръба за кабели — казва той. — Имаш късмет, че само си се порязала, а не си се набучила на тези железа. Дори не знаех, че този тунел е тук. Не е на картата ми. Къде са нещата ти?

Оглеждам се. Чантата ми е на земята до мен. Китарата ми е малко по-напред. Върджил посяга към нея. Вдига я и псува.

— Какво има?

— Има кладенец. Точно тук. Много дълбок. Ако не беше паднала навреме... ако беше направила още две-три крачки... всъщност още една крачка.

Но не бях. Не бях направила тази крачка.

Най-накрая успявам да седна и забелязвам, че Върджил не носи нищо, освен фенерчето си.

— Къде са твоите неща? — питам го аз.

— При Жул, надявам се. Открих ги, него и Кадиджа, точно преди ченгетата да се появят. Близо до улица „д'Акерон“. Сигурно са успели

да излязат.

Спомням си улица „д’Акерон“. Доста далече е от „Плажа“. Той е можел да продължи оттам. Можел е да излезе.

— Върнал си се — казвам аз.

— Не.

Предполагам, че и това е било просто сън.

— Никога не съм си тръгвал. Хайде, ставай.

Помага ми да се изправя. Слага ръката си около кръста ми. Аз слагам своята около врата му. Обръщам глава и го поглеждам за последно — тунелът, по който едва не поех. Той е дълъг и тъмен, и в края му няма светлина. За миг усещам силна миризма на карамфили. Но тя бързо изчезва.

— Да тръгваме — казва Върджил. — Да се махаме оттук.

Първите няколко крачки болят. Трудни са. Но не поглеждам назад.

87.

Вървим. Дълго време. Не можем да излезем от мястото, откъдето влязохме, защото трябва да минем през „Плажа“, а там още има ченгета. Чухме ги. Видяхме светлината на фенерите им.

Прекосяваме тунели, минавайки покрай купчини кости, електрически кабели и дупки, докато най-накрая излизаме в мазето на един изоставен завод за автомобили. Южно от булевард „Периферик“. В Монруж.

Изкачваме едно ръждясало метално стълбище, което води към първия етаж на завода. Мястото изглежда като снимачна площадка от филм на ужасите. Отвсякъде ни заобикалят огромни счупени машини. От тавана висят вериги. Подът е покрит с игли, фасове и кенчета от бира. От едната страна има ред прозорци, стигащи от пода до тавана, всичките счупени и заковани с дъски. Върджил открива дъска, която е разкована и се отваря. Изпълзва навън, след което ми помага да направя същото. Озоваваме се на старо шосе, осяяно с цепнатини и дупки. Покрай него тече кално малко поточе, задръстено от гуми и метални скелети на коли. Следваме шосето до фасадата на завода.

Входът е запечатан. Има боклуци навсякъде — буци бетон, ръждясал хладилник, стар телевизор и изкорубена задна седалка на кола. Аз докуцуквам до нея и сядам. Върджил сядва до мен. Чувствам се слаба, но поне главата ми вече не се върти. Въздухът е свеж и студен, и ми действа благотворно. Виждам светлините на Париж в далечината.

Върджил поглежда часовника си.

— Колко е часа? — питам го аз.

— Един — отговаря той и бърка в джобовете си. — Къде, по дяволите, е телефонът ми?

Един часа. Имам чувството, че бяха изминали дни, но всъщност ме е нямало само около час. Не знам какво ми се бе случило. Беше ли истинско? Или не? Беше ли заради хапчетата? Заради това, че бях ударила главата си? Единственото нещо, което знам със сигурност, е

това, че преди няколко часа бях готова да се хвърля от Айфеловата кула. Исках да се самоубия, защото не можех да се справя с мъката. Сега мога ли? Иска ми се да знаех.

— Страх ме е, Върджил — казвам изведнъж аз.

Той спира да набира и оставя телефона. Очаквам да ме попита „От какво?“, а след това да се опита да ме разубеди; да ме накара да осъзная, че се държа неразумно. Това правят всички.

Вместо това той казва:

— Да, щеше да си луда, ако не те беше страх. — Усмивва се тъжно. — Аз също се страхувам. Страхувам се всяка нощ в гетото. Страхувам се, че ще ме пребият на излизане, а след това на връщане. Страхувам се, че никога няма да стана професионален музикант. Страхувам се, че ще карам такси до края на живота си. Страхувам се, че след тази нощ никога повече няма да те видя.

Той отново набира. Говори с един от приятелите си, който също кара такси. Докато го прави, той взима ръката ми и я стиска. Страх ме е да стисна неговата в отговор, но го правя. Гледам профила му, слушам го докато обяснява на приятеля си къде сме и как една негова приятелка е ранена и трябва да я заведе в болница и може ли да дойде и да ни закара? Благодарим на приятеля си и затваря.

Известно време седим, хванати за ръце. Той започва да пее тихо. Песен, която по-рано изпълнихме заедно — „Моите приятели“.

*Чух едно малко момиче
и това, което каза, бе красиво.
„Ще те обичам, независимо от всичко“,
каза тя.*

Вдигам лице към нощното небе.
Все още е тъмно.
Но виждам звездите.

ЕПИЛОГ

Зима, една година по-късно

В болнична стая съм. Седя на болнично легло. Свиря.

В ъгъла има момиче. Тя седи на пода, с гръб към мен, и се люлее напред-назад.

Свиря от почти два часа, но тя не реагира. Продължава да се люлее.

Забрадката ѝ се измества малко и аз виждам белезите на врата ѝ. Те продължават надолу по целия ѝ гръб. Социалният работник, който се занимава с нейния случай, ми каза това.

Тя е мюсюлманка. На тринадесет години. Била нападната в парка до блока си. Била пребита и изнасилена. Това се случило преди два месеца. Оттогава отказва да говори. И почти не яде. Само се люлее.

Идвам всеки четвъртък вечер, защото социалният работник ми каза, че тя обича музиката.

— Свири ѝ нежни песни — посъветва ме той.

Почти е време да си тръгвам, а не съм постигнала никакъв напредък. Спирам да свиря. Но тя не спира да се люлее.

Изведнъж ми идва идея. Стига с тези нежни мелодии. Ще опитам нещо различно. „Продължавай да блестиш като луд диамант“. Започвам да свиря и веднага чувам тъгата, изразена в тези четири ноти. Тя също я чува, защото спира да се люлее. Обръща глава, а после и цялото си тяло. И аз виждам огромните ѝ, тъжни, уплашени очи.

Продължавам да свиря. Изпълнявам цялата песен. Искан ми се да имах електрическа китара. И Дейвид Гилмор. Но нямам. Така че правя това, което мога.

Свършвам песента. Последните няколко ноти се издигат и заглъхват. Няколко минути седим и мълчим, след което я питам дали иска да дойде следващата седмица. Тя кимва. Едва се сдържа да не започна да подскачам от радост на леглото.

Казвам ѝ чао, обличам се и се насочвам към изхода на болницата, чувствайки се като кралица. Навън е тъмно. И студено. Закъснявам.

Останах по-дълго, отколкото трябваше. Нямам време да се върна вкъщи и да се изкъпя. И съм гладна. Всъщност умирам от глад. Надявам се, че тази вечер Реми ни е сготвил яхния.

Премятам калъфа на китарата си през рамо, скачам на мотопеда и включвам двигателя. Излизам от паркинга и се включвам в реката от коли, запътили се към центъра на Париж. Намирам се в „Дом на инвалидите“, а трябва да стигна чак до улица „Оберкампф“.

Влачим се. Засича ме камион, а след това една лимузина едва не ме премазва. Мотопедът бе подарък за завършването от родителите ми.

Баща ми все още живее в Кеймбридж. Има нов син — Лирой. Прекарва много време с бебето. Повече, отколкото прекарваше с мен и Труман. Предполагам, че това би трябвало да ме тормози, но не е така.

За мен той е като последните няколко ноти от песен — бавно, но сигурно заглъхва. Тъжно е, но просто така стоят нещата. Трудно ни е да бъдем заедно. Винаги е било така.

Напоследък той е много зает, защото се опитва да направи детайлна карта на генома на бебето. Може би това ще му помогне да го разбере по-добре. Мен така и не ме разбра.

— ДНК-то разкрива всички тайни на живота — казваше той.

С изключение на една — как да го живееш.

Завивам по „Понт Ньоф“ и едно такси ми бибитка. Прекосявам реката. Тази вечер Сена е красива. Уличните лампи се отразяват в тъмните ѝ води.

Майка ми се премести в Париж. След като миналия януари я изписаха от болницата, тя продаде къщата в Бруклин и почти цялата ни покъщнина. Беше изрисувала стените на болничната си стая до последния квадратен сантиметър. Един ден получих обаждане. Беше тя.

— Можеш ли да дойдеш и да ме вземеш, Анди? Ако не напусна това място сега, никога няма да го направя.

Изхвърли хапчетата си през прозореца на колата на път за вкъщи. Аз бях изхвърлила моите. Преди няколко седмици. След това ме попита дали може да послушаме музика. Пуснах ѝ единственото нещо, което имах в колата — нов диск на „Замък от хоросан“. Същите песни, но без толкова много ефекти. Вече не беше шумен миш-маш.

Когато влязохме вкъщи, тя ме прегърна, заплака се и каза, че съжالياва за това, че е била толкова луда. Каза ми, че през цялото време

аз съм била нейният железен обръч — не съм ли осъзнавала това?

Сега живеем в един апартамент с две спални в Белвил. Тя е по-добре. Има и лоши дни, но железният обръч издържа. Отново рисува — само натюрморти, никакви портрети. Понякога в новите ѝ картини има намеци за Труман, като някое негово джобно ножче или перо, което е намерил на някоя разходка. Или неговият ключ — този, който носех около врата си. Вече не го нося. Държа го в една кутия на полицата над камината. Понякога го вадя, за да го погледам. Труман вече е част от картината, а не цялата картина. В живота на майка ми има място за други неща. За мен. Което е добре. Защото сега имам нужда от нея. Много съм заета.

Завърших „Св. Анселм“ — за изненада на всички. Заради дипломната си работа. Заради темата ѝ — това преплитане между музика и ДНК. И най-вече заради заключението, в което изложих теорията си, че композиторът Амаде Малербю всъщност е бил Шарл-Антоан, граф на д’Оверн и революционното използване на минорни акорди и дисонанс в творбите му е било резултат от тъгата му заради смъртта на родителите му, граф и графиня д’Оверн, екзекутирани от революционерите.

Освен това изказах предположението, че концертото в ла минор, концертото „Фойерверки“, е било вдъхновено от саможертвата на една млада жена на име Александрин Паради, която изстрелвала фойерверки над Париж през последните дни на Революцията и описала тези събития в дневника си.

Едва ли можех да напиша, че истинската причина бе това, че му бях дала да слуша Zeppelin на iPod-а ми.

Както дипломната ми работа, така и дневникът на Алекс предизвикаха неவிждан фурор. Още преди да я предам, бях интервюирана от „Ле Монд“, „Ди Цайт“, „Гардиън“ и още много други международни вестници. В „Ню Йорк Таймс“ се появи статия със заглавие: „Детектив-тийнейджър разгадава музикални мистерия“. Статията беше о’кей, но заглавието беше ужасно. Виджей все още ме нарича Нанси Пфу.

Така се случи всичко. Когато Върджил ме закара вкъщи в малките часове на сутринта (след като бяхме посетили спешното отделение на една парижка болница), аз обясних на Джи, Лили и баща ми, които изглеждаха посърнали от притеснение, че се бях спънала и

паднала до Айфеловата кула. На следващия ден, след като се наспах и възстанових силите си, аз дадох дневника на Джи. Показах му тайното отделени е в калъфа на китарата и миниатюрата на Луи-Шарл. Разказах му за розите в портрета на Амаде Малербю и за тяхната прилика с розите от семейния герб на рода Оверн. Казах му, че според мен Амаде Малербю е бил Шарл-Антоан д'Оверн.

Джи, разбира се, беше като гръмнат. Веднага изчете дневника. Посети старата къща на Амаде, за да разгледа по-внимателно портрета. Направи снимки и ги сравни със семейния герб. Няколко дни по-късно двамата с него вече бяхме на път за старото шато в Оверн. Почукахме на вратата, представихме се на възрастната жена, която отвори и Джи ѝ обясни, че се опитваме да открием връзка между последния граф д'Оверн и композитора Амаде Малербю и попита дали в шатото са останали някакви вещи на гилотинираните граф и графиня.

Жената ни помоли да я наричаме мадам Жискар и ни покани вътре. Обясни ни, че нейни предци купили шатото през 1814 г. от якобинския чиновник, който го придобил по време на Революцията. Каза ни, че в края на деветнадесети век инсталирали парно и водопроводна система, но нищо друго не било променяно. След това ни въведе в голямата зала и ни показа няколко портрета, които висели там откакто се помнела. Джи веднага разпозна някои от хората, изобразени на картините, като например Луи XIV и Наполеон Бонапарт.

Докато Джи разглеждаше картините от едната страна на стената, аз погледнах от другата. Видях много лица и места, които ми бяха непознати, но после видях едно познато — това на Амаде. Картината висеше до огромната камина и на нея той бе седнал на един стол и свиреше на китара. До него беше същата жена, която бях видяла на миниатюрите — седеше на една маса и пишеше. Майка му. Зад тях, застанал до един отворен прозорец с изглед към красиви поля и хълмове, беше баща му, граф д'Оверн. Той държеше червена роза.

Беше ми приятно отново да видя Амаде.

С разрешение на мадам Жискар, Джи извика един свой приятел, който беше експерт по история на изкуството и работеше в Лувъра. Мъжът разгледа и двата портрета — този в шатото и този в къщата на Амаде до Булонския лес. По негово мнение на тях бяха изобразени същите трима души.

Освен това мадам Жискар позволи на Джи да се качи в таванското помещение. Там той откри книжа, принадлежали на граф д'Оверн, включително счетоводни книги, описващи плащания, направени на най-различни учители по музика, разписка за портрета в шатото и ранни композиции, написани от младия Шарл-Антоан — някои от които поразително много приличаха на ранни творби на Амаде Малербю.

Професори по музика от „Йейл“, „Оксфорд“ и „Бон“ дойдоха да се съвещават с Джи, да разгледат дневника и да проучат находките от Оверн. Джи ще включи дневника на Алекс в изложбата, посветена на Луи-Шарл в музея. Радвам се. Тя искаше светът да научи какво се бе случило. И сега той ще научи.

Не получих предложение за филмов договор като Бендер, но ми писаха шестица. Самата Бийзи прочете дипломната ми работа. Тя каза, че съм се справила отлично и ме похвали за начина, по който анализирам влиянието на Малербю върху редица съвременни музиканти. Освен това каза, че особено много ѝ харесал примерът, с който доказвам тезата си — хармоничните паралели между концерто в ла минор на Малербю и „Стълба към рая“. Според нея Амаде Малербю бил описан толкова добре в дипломната ми работа, сякаш съм го познавала.

Да, познавах го.

Пропуснах дипломирането и почти съжалявам за това. Чух, че било много забавно. Ник бил толкова пиян, че едва не паднал от сцената. Кое то шокирало президента на САЩ, който присъствал, тъй като бил на светско събитие в Бруклин и искал да се запознае с Виджей. Госпожа Гупта му изпратила копие на дипломната работа на сина ѝ и президентът я харесал. Поканил Ви да дойде на стаж в Белия дом през лятната си ваканция от „Харвард“.

Получих дипломата си от Нейтън. Той дойде у нас, за да ми я връчи. Няколко часа свирихме Бах. Той ми подари своята „Хаузър“. Аз му казах, че не заслужавам такава китара. Той отвърна:

— Не, още не я заслужаваш, но някой ден и това ще стане.

Кандидатствах в Парижката консерватория и ме приеха. Обучават ме невероятни учители. Искам да завърша специалност „Класическа и съвременна музика“. Когато не ходя на лекции, аз работя безвъзмездно за една група от музикални терапевти — хора,

които помагат на травмирани деца да изразят чрез музика това, което не могат да изразят с думи.

Сега завивам по улица „Оберкампф“ и най-накрая паркирам до тротоара пред „Реми“. Спирам двигателя, свалям каската и влизам вътре. Стаята е топла, задимена и пълна с хора. Повечето са дошли заради нас. Всяка сряда и неделя. Провирам се през тълпата, оглеждайки лицата на всички мъже. Търся едно специално лице.

И тогава го виждам. Висок, слаб мъж. Потупва плешивата глава на Реми и се хили. Върджил. Сърцето ми прави салто, когато го виждам. Може да звучи сладникаво, но е истина. Неразделни сме откакто се преместих да живея в Париж.

Излязохме на среща още на следващия ден — в деня, след като излязохме от катакомбите. Показах му дневника на Алекс и той го изчете. Разбра връзката, която чувствах с нея, връзката, която все още чувствам, но не ми повярва за това, че се бях върнала в осемнадесети век. Не вярва, че съм се върнала назад във времето. Не мога да кажа, че го обвинявам. Защото вече и аз не съм съвсем сигурна.

— Но имах чувството, че е истина — казах му аз. Бяхме в колата му, в задръстване близо до един „Карфур“, на път за едно кафене, където едни наши приятели щяха да свирят. Имах десет шева на челото си и още няколко в долната част на гръдния си кош. — Париж през осемнадесети век, катакомбите, Амаде — всичко беше толкова истинско. Дори да е било само в главата ми. Но е пълна лудост, нали? Да си мисля, че наистина съм се върнала в периода на Революцията? Нещо, което е свършило преди повече от два века?

Той не ми отговори веднага. Гледаше покрай мен, към нещо, което виждаше през моя прозорец. Проследих погледа му и видях какво — огромен паметник на Дантон.

— Не знам, Анди — каза той накрая. — Струва ми се, че този период никога не е свършвал. По някакъв начин все още сме в него. А над раменете ни надничат неспокойни призраци. Те са искали най-добрите неща — свобода, равенство и братство за всички. Една хубава мечта. Жалко, че не са успели да я постигнат. Жалко, че и ние още не сме я постигнали.

Тогава чухме хор от клаксони. Колите пред нас бяха потеглили. Върджил превключи на първа скорост.

— Животът е една революция, нали така? — рече той. — Революция отвътре.

Сега го гледам, докато се закача с Реми. Обичам да правя това — да го гледам преди той да ме види. Носи обичайната си униформа — джинси и суичър с качулка. Ръкавите са издърпани нагоре. Под един от тях се подава превръзка.

Преди седмица имаше неприятности в квартала. Прибирал се вкъщи след една от смените си. Опитал се да разтърве двама, които се биели пред блока му. Един от тях го намушкал с нож. Целил се в сърцето му, но Върджил блокирал удара с ръка. В последния момент. Но последният момент понякога е достатъчен.

Изведнъж той се обръща, вижда ме и цялото му лице се разчупва в усмивка. За мен. И сърцето ми така се изпълва с любов, че ме заболява. То е пълно с любов към този мъж, когото открих. И за брат ми, когото загубих. За майка ми, която се върна. И за баща ми, който не посмя. Сърцето ми е пълно с любов за едно момиче, което никога не съм срещала, но което никога няма да забравя. Момиче, което ми даде ключа.

Този глупав и жесток свят продължава да се върти.

Но аз не съм такава.

Аз не съм.

БЛАГОДАРНОСТИ

Благодаря на своя редактор Криста Марино и на Бевърли Хоровитц, Норийн Херите, Джоан де Майо, Чип Гибсън и издателство „Рандъм Хаус“ за това, че повярваха в мен и моята история. Чувствам се голяма късметлийка поради това, че винаги мога да разчитам на помощта и подкрепата на моето голямо, весело и шумно семейство от издателство „Рандъм Хаус“.

Благодаря на Гейбриъл Бърн и Бари МакГавърн за това, че отговориха на всичките ми въпроси, свързани с актьорската игра, и на Натали Мърчънт и Ана Уейленд за това, че ми показаха минорните клавиши, лудостта и музиката. Благодаря на Томас Хаген, чиито красиви картини ме вдъхновиха за натюрмортите на Мариан.

Благодаря на историка Кристиан Болез, д-р Хал Бух, писателката Валери Мартин, певицата Соня М'Барек и Лионел Морисе, пекар от „Пойлан“, за техните експертни съвети, а в случая с мосю Морисе и за хляб, който е толкова вкусен, че ме кара да плача.

Благодаря на младите музиканти от подготвителния клас на консерваторията „Бард Колидж“ и на техните учители, за вашата любов и отдаденост на музиката и за вдъхновението, с което ме дарихте.

Благодаря на Стив Малк за това, че е мой агент и приятел, както и за това, че ме открехна за групата Decemberists.

Благодаря на своите родители, Уилфреда и Мат Донъли, за това, че сте ми дали любов към книгите и историята и за това, че не ми позволихте да хвърля черновата на тази книга в езерото.

И най-вече благодаря на моите Дъглас и Дейзи, за вашата любов, за това, че винаги ми помагате и за това, че ми дадохте ключа.

БЕЛЕЖКА ЗА ИЗТОЧНИЦИТЕ

„Революция“ е исторически роман. В него има както истински, така и измислени хора, а действието му се развива както в настоящето (Бруклин, където живея), така и в миналото (Франция от осемнадесети век, където не съм стъпвала).

Пресъздаването на изгубения Париж от дневника на Алекс бе свързано с дълги часове четене и проучване. Искам да изредя творбите, които ми бяха от особена помощ.

За разбирането на причините, основните действащи лица и главните събития на Френската революция, аз разчитах най-вече на „Френската революция: Една история“ от Томас Карлайл и „Граждани: Хроника на Френската революция“ от Саймън Шама.

„Изгубеният принц на Франция: Революция, отмъщение и издирването на Луи ХУН“ от Дебора Кадбъри беше важен източник за живота и смъртта на Луи XVII, както и за процеса на ДНК тестовете, проведени за идентифицирането на сърцето му. Цитатът от доктор Пиер Десо в книгата е взет от страница 160 на книгата на Кадбъри. Филип Делорме, автор на няколко книги, посветени на Луи XVII, е истинският историк, който е провел ДНК тестовете на сърцето на Луи XVII. Неговият сайт, www.louis17.chez.com, ми предостави много информация за процеса на тестването.

Когато Анди пристига в къщата на Джи, тя чете писма от затворници, осъдени на смърт по време на Терора. Откъсите, които използвам, са от истински писма, взети от книгата на Оливие Блан „Последни писма: Затвори и затворници на Френската революция, 1793–1794 г“.

„Божествената комедия“ на Данте Алигиери, едно от любимите ми произведения, е главното вдъхновение за „Революция“. За да помогна на Анди да напише дипломната си работа, аз прочетох „Всичко останало е просто шум: Да слушаш двадесетия век“ на Алекс Рос и много интернет статии, включително „Моето Radiohead приключение“ на Пол Лански на

www.silvertone.princeton.edu/paul/radiohead.ml.html, „Акордът Тристан“ на www.wikipedia.org, „Помести се, Месаен“ на www.gatheringevidence.com, „Има нещо във Вагнер“ от Стивън Петит на www.entertainment.timesonline.co.uk, „Музиката на дявола“ от Финло Рорер на www.news.bbc.co.uk и „Най-великата. Музика. На света“, статия, написана от Бърнард Шазел и публикувана на www.tinyrevolution.com.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.